

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Les proves d'accés a la universitat (PAU)

Criteris de redacció, maquetació i correcció
del text de les proves

Quarta edició, actualitzada i ampliada
Barcelona, 2015

La redacció de la primera edició d'aquests criteris
va ser a cura d'Anna Serra Zamora i Josep M. Mestres i Serra

La revisió i l'ampliació de la segona edició han estat a cura
de Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra

La tercera edició ha estat a cura
de Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra,
amb la col·laboració de Lluís M. Sol i Salvadó i Laura Arias Rodríguez

La quarta edició ha estat a cura
de Lluís M. Sol i Salvadó, Laia Campamà i Mormeneo i Josep M. Mestres i Serra,
amb la col·laboració de Victòria Mira Pérez

© 2015, Institut d'Estudis Catalans, per a aquesta edició
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: febrer de 2011
Segona edició, corregida i ampliada: setembre de 2013
Tercera edició, ampliada: desembre de 2014
Quarta edició, actualitzada i ampliada: setembre de 2015

Text revisat lingüísticament pel Servei de Correcció Lingüística de l'IEC

ISBN: 978-84-9965-033-3

Aquesta obra és d'ús lliure, però està sotmesa a les condicions de la llicència pública de *Creative Commons*. Es pot reproduir, distribuir i comunicar l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria i l'entitat que la publica i no se'n faci un ús comercial ni cap obra derivada. Es pot trobar una còpia completa dels termes d'aquesta llicència a l'adreça: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/es/legalcode.ca>.

SUMARI

Prefaci	7
Pròleg a la primera edició	9
1 Presentació	11
2 Estructura de les proves d'accés a la universitat	13
Estructura de les proves per als estudiants procedents del batxillerat	13
Estructura de les proves per a més grans de 25/45 anys	14
3 Criteris de redacció de les proves (I): Qüestions generals	15
Enunciats	17
Solucionaris	21
Tractaments personals i llenguatge sexista	21
4 Criteris de redacció de les proves (II): Qüestions de lèxic general i d'especialitat	23
Lèxic comú	23
Terminologia	35
5 Criteris de redacció de les proves (III): Qüestions d'onomàstica	37
Noms de persona	37
Noms de coses	39
6 Criteris de redacció de les proves (IV): Qüestions gramaticals	53
Adjectius	53
Pronoms	54
Determinants	56
Quantificadors	56
Verbs	56
Aspectes semàntics dels verbs	56
Temps verbals	61
Formes verbals	62
Règims verbals	62
Construccions verbals	65
Adverbis i locucions adverbials	68
Preposicions i locucions preposicionals	70
Locucions conjuntives i altres nexes oracionals	79
7 Criteris de redacció de les proves (V): Qüestions ortotipogràfiques	81
Tipus de lletra	81
Símbols i fórmules	83
Signes de puntuació i altres signes ortogràfics	88
8 Criteris de redacció de les proves (VI): Qüestions de disposició del text	93
Aspectes generals de la disposició del text	93
Qüestions d'opció múltiple	93
Puntuació total i específica dels exercicis	96
Taules, quadres i figures	99
Textos de suport i citacions	103
Referències bibliogràfiques dels textos de suport	106

9 Criteris de redacció de les proves per matèries	111
Anàlisi musical	111
Biologia	111
Ciències de la Terra i del medi ambient	116
Cultura audiovisual	118
Dibuix artístic	119
Dibuix tècnic	120
Disseny	121
Economia de l'empresa	122
Electrotècnia	124
Física	125
Geografia	133
Grec	134
Història	135
Història de l'art	137
Història de la filosofia	144
Literatura castellana	144
Literatura catalana	145
Llatí	145
Llengua castellana i literatura	146
Llengua catalana i literatura	147
Llengua estrangera (anglès, francès, alemany o italià)	148
Matemàtiques	151
Matemàtiques aplicades a les ciències socials	154
Química	154
Tecnologia industrial	161
10 Criteris de redacció de les proves per a més grans de 25/45 anys per matèries	163
Biologia	163
Comentari de text	163
Dibuix tècnic	164
Economia de l'empresa	164
Estadística	164
Filosofia	164
Física	164
Geografia	165
Història contemporània	165
Història de l'art	165
Literatura	165
Llengua castellana	165
Llengua catalana	165
Llengua estrangera (anglès, francès, alemany, italià o portuguès)	165
Matemàtiques	165
Química	165
11 Criteris de maquetació i correcció	167
Pauta de treball de la maquetació i la correcció	167
Format de les proves	168
Portades	168
Estructura dels fascicles	169
Tipus de lletra	171
Enunciats	171

Espais de resposta	173
Il·lustracions	174
Signes de correcció	185
Comprovacions al llarg del procés de correcció	186
12 Índexs de taules i figures	189
Taules	189
Figures	190
13 Índex analític	191

PREFACI

Des de l'any 2007, l'Institut d'Estudis Catalans, per mitjà del Servei Editorial i del Servei de Correcció Lingüística, s'encarrega de la correcció, la maquetació i l'edició de les proves d'accés a la universitat (PAU) que convoca anualment la Generalitat de Catalunya.

Durant aquests anys s'han anat configurant un conjunt de criteris i orientacions que han culminat en la confecció d'un petit llibre d'estil d'aquestes proves, amb la finalitat de facilitar als docents i als examinands la realització d'aquesta selecció universitària prèvia, i garantir la màxima qualitat científica i lingüística i la màxima claredat en l'enunciat i la resolució dels exercicis que s'hi plantegen.

La consolidació del disseny de les proves i l'estabilització de l'estil de redacció dels textos corresponents ens ha portat a proposar al Departament d'Economia i Coneixement la publicació d'aquests criteris com una contribució més de l'Institut d'Estudis Catalans amb vista a facilitar la feina de tots els agents que intervenen en l'elaboració i la preparació de les proves.

Aquesta publicació ha de ser una eina útil per als professors redactors de les proves, per als maquetistes i per als correctors que intervenen en la preparació dels fascicles de cada matèria, i també —i principalment— vol garantir, envers els aspirants que s'han d'examinar, l'excel·lència lingüística i la màxima claredat en l'exposició dels enunciats d'una prova que ha esdevingut clau per al futur dels joves del nostre país.

Aquestes orientacions, a més, es poden fer extensives, amb l'adequació corresponent, a tot tipus de proves que qualsevol institució tingui necessitat d'escometre, amb la certesa que l'aplicació dels criteris que contenen garantirà la qualitat lingüística i tècnica de l'edició.

Serveixi, doncs, aquest llibre com a mostra d'allò que l'Institut, com a acadèmia de les ciències i les humanitats, pot oferir per a la millora de les comunicacions a la societat, amb el qual posem a disposició el nostre potencial lingüístic i la nostra experiència acumulada, des de fa més de cent anys, en el tractament rigorós de la llengua.

JOANDOMÈNEC ROS I ARAGONÈS
President de l'Institut d'Estudis Catalans

PRÒLEG A LA PRIMERA EDICIÓ

A Catalunya cada any es presenten a les proves d'accés a la universitat (PAU) més de trenta mil persones, si es compten tant els estudiants procedents de batxillerat com les persones més grans de vint-i-cinc anys i de quaranta-cinc anys, ja que també aquests dos col·lectius han de superar una prova per a poder accedir a la universitat i iniciar estudis universitaris de grau.

Aquestes proves són les mateixes per a totes les universitats del sistema universitari català i es realitzen, d'una manera simultània, a diferents localitats arreu de Catalunya.

Per tal que aquestes proves puguin ser possibles, al llarg de tot l'any hi ha un equip de persones que hi treballa i que té cura dels múltiples factors —acadèmics, administratius, logístics...— que hi són implicats.

Com és natural, el punt central de les proves són els exàmens de cadascuna de les matèries objecte d'examen, per a l'elaboració dels quals la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés nomena anualment un professor o una professora d'universitat com a responsable de matèria. Pel que fa als estudiants de batxillerat, les PAU no s'han d'entendre ni valorar només com una prova aïllada, sinó que formen part d'un procés més ampli: la transició entre el batxillerat i la universitat. Per això, en cada matèria que és objecte d'examen dins les PAU per als alumnes de batxillerat, es constitueix també anualment un equip de sotscoordinació integrat, majoritàriament, per professorat de batxillerat, amb la finalitat que, juntament amb el responsable o la responsable de matèria, facilitin la col·laboració indispensable en aquestes proves entre la universitat i els centres de batxillerat.

Més enllà de l'adequació curricular, en l'aspecte més material de les proves cal tenir una cura especial en altres detalls, com ara la redacció, la presentació, el format, la maquetació..., els quals, sens dubte, són igualment importants a l'hora d'assolir els objectius previstos. En aquest sentit, no és, doncs, per atzar que, des de fa quatre anys —ara iniciem la preparació de la cinquena convocatòria—, siguin el Servei de Correcció Lingüística i el Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans els encarregats de garantir la qualitat irrenunciable que, des del punt de vista lingüístic i també des del punt de vista formal, han de tenir aquestes proves.

Per aquest motiu, celebrem com a oportuna la iniciativa de tots dos serveis de l'IEC de fer visible, mitjançant aquest llibre, una part important de la feina duta a terme en relació amb aquestes proves, tant pels redactors com pels revisors, en les quals la llengua és eina fonamental. No es tracta només de dir, d'enunciar, de demanar, d'il·lustrar, de resoldre...; sinó de fer-ho amb la precisió i el rigor que qualsevol acte de comunicació requereix i mereix. En definitiva, les proves, els exàmens, també són un acte comunicatiu.

Entenem, d'altra banda, que bona part de les indicacions d'aquest llibre poden anar més enllà de la maquetació específica d'una prova concreta, i, per tant, poden ser útils a la comunitat educativa, sigui universitària, sigui d'ensenyament secundari i de batxillerat, car les prescripcions aquí contingudes —i sistematitzades a partir de fets concrets— és possible que contribueixin a millorar i a difondre els usos d'una precisió terminològica adequada o a facilitar la comprensió de conceptes concrets en les distintes àrees de coneixement. Tanmateix, no cal renunciar tampoc a la possibilitat que el contingut d'aquest llibre pugui ser també aprofitable per

a la nostra societat en general, atès que, en realitat, els consells i els suggeriments que inclou són igualment prescripcions útils per a tots els qui compartim un mateix espai de llengua. Fer-la més entenedora en uns exàmens o amb l'excusa d'uns exàmens és també una manera d'estimar-la i respectar-la.

PILAR GÓMEZ
Coordinadora de les PAU de Catalunya

1 PRESENTACIÓ

Arran de la implantació del Pla Bolonya, dins l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), l'estructura de les proves d'accés a la universitat (PAU) s'ha vist modificada de manera que l'estudiant pot escollir les matèries que s'adeqüen més al perfil d'estudis que vol cursar i, d'aquesta manera, conformar un currículum educatiu a la mida dels seus interessos acadèmics. Amb aquests canvis i en aquest nou marc, a proposta de la Gerència de l'Institut d'Estudis Catalans, l'equip de l'IEC que s'ocupa de la correcció i l'edició dels models d'examen de les PAU per encàrrec del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya ha considerat que era el moment adequat per a elaborar aquest llibre, en el qual s'estableixen criteris per a la redacció, la maquetació i la correcció de les proves d'accés a la universitat amb vista a garantir la uniformitat i la bona qualitat dels exàmens, tant des del punt de vista del contingut com lingüísticament i tipogràficament. Aquest llibre, doncs, està destinat tant als professionals de l'ensenyament responsables de la configuració de les preguntes (d'ara endavant, *professors redactors*) com als professionals de la correcció i la maquetació que s'ocupen de l'edició definitiva de les proves, amb l'objectiu de donar resposta a les qüestions que sorgeixen al llarg de tot el procés.

El llibre que presentem és fruit del treball d'assessorament lingüístic que el Servei de Correcció Lingüística (SCL) i el Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans han desenvolupat des de l'any 2007 amb l'assumpció de la correcció de l'original dels models de les proves d'accés a la universitat, fet que assegura la qualitat lingüística i formal dels exàmens.

No és la primera vegada que es redacten uns criteris amb vista a l'elaboració de les proves d'accés a la universitat. En aquest sentit, cal recordar el fullet publicat fa anys per la Universitat Autònoma de Barcelona, quan s'ocupava d'aquestes edicions.

Dins l'Institut d'Estudis Catalans, i pel que fa al personal adscrit a la correcció i l'edició de les proves d'accés a la universitat, la composició dels textos i la maquetació són a càrrec d'un equip de maquetistes de l'empresa Binorama, de Barcelona, coordinat per la persona delegada per la cap del Servei Editorial. Aquest Servei s'encarrega també de l'edició de les proves i de la coordinació general de tot el procés, incloent-hi la impressió i l'acabat. Pel que fa a la correcció, és a cura d'un equip *ad hoc* constituït cada curs que depèn del mateix servei, mentre que la supervisió és a càrrec del Servei de Correcció Lingüística.

En la primera edició dels criteris de redacció, maquetació i correcció del text de les proves, elaborada per l'Institut d'Estudis Catalans, fou especialment rellevant la feina de redacció duta a terme per Anna Serra sota la direcció i l'assessorament de Josep M. Mestres, cap del Servei de Correcció Lingüística de l'Institut, que van confeccionar l'original d'aquests criteris en un temps rècord perquè es poguessin tenir en compte amb vista a la preparació de les proves del 2011. Una llista primigènia dels casos que s'havien de comentar en aquests criteris fou deguda a Josep M. Jovells, que va ser corrector i supervisor del text d'aquestes proves durant dos anys.

En les edicions posteriors del llibre han participat decisivament les persones que figuren en els crèdits de cada edició, gràcies a les quals s'ha pogut millorar i ampliar el contingut de l'obra fins a la compleció del volum present.

Si ens fixem en el detall del contingut, d'entrada hi podem trobar les característiques de les proves d'accés a la universitat com un primer plantejament dels objectius i l'estructura que segueixen. Després de presentar la naturalesa de les PAU, arribem a l'essència del llibre, amb els criteris de

redacció de les proves, que s'estructuren en sis seccions: qüestions generals, qüestions de lèxic comú

i d'especialitat, qüestions d'onomàstica, qüestions gramaticals, qüestions ortotipogràfiques i qüestions de disposició del text. En aquestes sis seccions, com podem veure, tractem de temes referents a la llengua, com ara el lèxic comú, els noms propis, la sintaxi, els tractaments personals o l'evitació del llenguatge sexista, entre d'altres, i també detallem qüestions relacionades amb l'ortotipografia i la disposició del text, com ara la puntuació, la numeració, les il·lustracions o la disposició de les citacions bibliogràfiques. Sempre que en els exemples proposats distingim entre *català* i *espanyol*, volem fer referència a la versió de les proves en català i a la versió en espanyol (anomenat *castellà* en el text de les proves), respectivament.

A continuació d'aquest segon bloc, hem cregut convenient configurar dues seccions més amb els criteris de redacció específics que requereixen les diferents matèries de les PAU per a l'alumnat procedent del batxillerat i les matèries de les PAU per a més grans de vint-i-cinc i de quaranta-cinc anys.

L'última secció de criteris respon als dubtes i les qüestions que poden sorgir en el procés de maquetació i de correcció material de les proves.

El llibre acaba amb tres índexs, agrupats en dos blocs: en el primer, hi ha un índex de taules i un altre de figures que faciliten l'accés a la il·lustració de l'obra; en el segon, una llista ordenada alfabèticament de paraules clau i de conceptes ajuda a trobar ràpidament els epígrafs on es tracta un aspecte concret d'aquest llibre d'estil.

Finalment, és de justícia deixar constància dels professionals que, des de l'any 2010, han treballat en les diverses versions —publicades o inèdites— d'aquests criteris: la primera versió, corresponent a la primera edició publicada (gener del 2011), fou a cura d'Anna Serra Zamora, col·laboradora externa de l'IEC, i Josep M. Mestres i Serra, cap del Servei de Correcció Lingüística; la segona versió, ampliada, inèdita (setembre del 2011), fou a cura d'Ester Ollé i Pérez, Jordi Martí i Rueda i Marta Griera i Ribera, col·laboradors externs i correctors de les PAU; la tercera versió, corregida i ampliada, també inèdita (setembre del 2012), fou a cura de Laia Campamà i Mormeneo, correctora de l'SCL, Lluís M. Sol i Salvadó, lexicògraf de l'IEC, Mar Pongiluppi i Gomila, correctora del Servei Editorial, i Josep M. Mestres; i la quarta versió, també corregida i ampliada, corresponent a la segona edició publicada (setembre del 2013), ha estat a cura de les mateixes persones que la segona, per bé que oficialment consten només com a curadors Laia Campamà i Josep M. Mestres; la quarta versió, corresponent a la tercera edició publicada (desembre del 2014), ha estat establerta per Núria Roma i Peix, correctora de la Unitat de Correcció del Servei Editorial, Lluís M. Sol, Mar Batlle Gutiérrez, lingüista de l'Oficina d'Onomàstica de l'IEC, Laia Campamà i Josep M. Mestres. La cinquena versió, corresponent a la quarta edició publicada (setembre del 2015), ha estat fixada per Lluís M. Sol, Laia Campamà i Josep M. Mestres.

SERVEI DE CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA
SERVEI EDITORIAL
Juliol del 2015

2 ESTRUCTURA DE LES PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

Estructura de les proves per als estudiants procedents del batxillerat

- 2.1** Les proves d'accés a la universitat (PAU) per als estudiants de batxillerat tenen per objectiu valorar la maduresa acadèmica, els coneixements i les competències adquirides en el batxillerat. Les qualificacions obtingudes en les proves i la mitjana que l'alumne o alumna ha obtingut en el batxillerat determinen una nota final d'accés i d'admissió.
- 2.2** Les PAU s'estructuren en dues fases: una fase general obligatòria i una fase específica de caràcter voluntari.
- 2.3** La fase general consta de cinc exercicis:
- llengua castellana i literatura
  - llengua catalana i literatura
  - llengua estrangera (anglès, francès, alemany o italià)
  - història o història de la filosofia
  - una matèria de modalitat de batxillerat triada per l'estudiant
- 2.4** En la fase específica, cada estudiant es pot examinar d'un màxim de tres matèries de modalitat de batxillerat que estiguin vinculades a la branca de coneixement en què s'inscriuen els estudis universitaris de grau a què l'estudiant vol accedir. Els títols universitaris de grau són adscrits a cinc branques de coneixement:
- arts i humanitats
  - ciències
  - ciències de la salut
  - ciències socials i jurídiques
  - enginyeria i arquitectura
- 2.5** A Catalunya, les matèries de modalitat que es vinculen a les proves d'accés a la universitat són les següents:
— anàlisi musical	— geografia
— biologia	— grec
— ciències de la Terra i del medi ambient	— història de l'art
— cultura audiovisual	— literatura castellana
— dibuix artístic	— literatura catalana
— dibuix tècnic	— llatí
— disseny	— matemàtiques
— economia de l'empresa	— matemàtiques aplicades a les ciències socials
— electrotècnia	— química
— física	— tecnologia industrial

- 2.6** Tota la informació sobre el contingut de les proves d'accés a la universitat es pot trobar a la pàgina web següent, del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/acces_i_admissio_a_la_universitat/proves_dacces_a_la_universitat_pau/.

Estructura de les proves per a més grans de 25/45 anys

- 2.7** Les PAU per a persones més grans de vint-i-vinc anys consten d'una fase comuna i d'una fase específica.
- 2.8** La fase comuna consta de quatre exercicis:
- comentari de text
  - llengua castellana
  - llengua catalana
  - llengua estrangera (anglès, francès, alemany, italià o portuguès)
- 2.9** La fase específica, que consta de dos exercicis, s'estructura en cinc opcions d'examen:
- arts i humanitats
  - ciències
  - ciències de la salut
  - ciències socials i jurídiques
  - enginyeria i arquitectura
- 2.10** Les matèries de la fase específica, que s'agrupen segons les opcions d'examen, són les següents:
— biologia	— geografia
— dibuix tècnic	— història contemporània
— economia de l'empresa	— història de l'art
— estadística	— literatura
— filosofia	— matemàtiques
— física	— química
- 2.11** Les PAU per a més grans de quaranta-cinc anys consten de dues parts: una prova i una entrevista personal.
- 2.12** La prova consta de tres exercicis:
- comentari de text
  - llengua castellana
  - llengua catalana
- 2.13** L'entrevista personal es fa un cop s'ha superat la prova i es porta a terme a la universitat a la qual es vol accedir.
- 2.14** Tota la informació sobre el contingut de les PAU per a més grans de 25/45 anys es pot trobar a la pàgina web següent, del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/acces_i_admissio_a_la_universitat/proves_dacces_a_la_universitat_pau/.

3 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (I): QÜESTIONS GENERALS

- 3.1** Les recomanacions que fem tot seguit tenen l'objectiu de facilitar la tasca d'edició de les proves; per això és molt important llegir-les atentament i revisar els documents redactats per validar-ne totes les dades (especialment, els noms propis, les dates, les quantitats i les citacions) i imprimir-los per poder lliurar-los en paper i en suport electrònic (MS Word®) al Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans. El corrector automàtic de l'MS Word® no és suficient; per això hem recollit aquí els casos que han suscitat dubtes i consultes a l'hora de redactar les proves, juntament amb la proposta d'esmena corresponent.
- 3.2** Dos asteriscos davant d'una expressió indiquen que es tracta d'una forma o d'un ús incorrectes, mentre que un únic asterisc assenyala que l'ús de la forma és inadequat en el context en què es troba, d'acord amb aquests criteris i amb el caràcter formal d'aquestes proves.
- 3.3** En els criteris que hi ha a continuació, si no indiquem una altra cosa, ens referim sempre a l'original en llengua catalana.
- 3.4** Els professors redactors de les proves per als alumnes provinents de batxillerat han de tenir en compte que les versions en català i en espanyol d'una mateixa prova són fascicles diferents, i que, en tot cas, les dues versions han de ser paral·leles, tant pel que fa a la forma com al contingut.

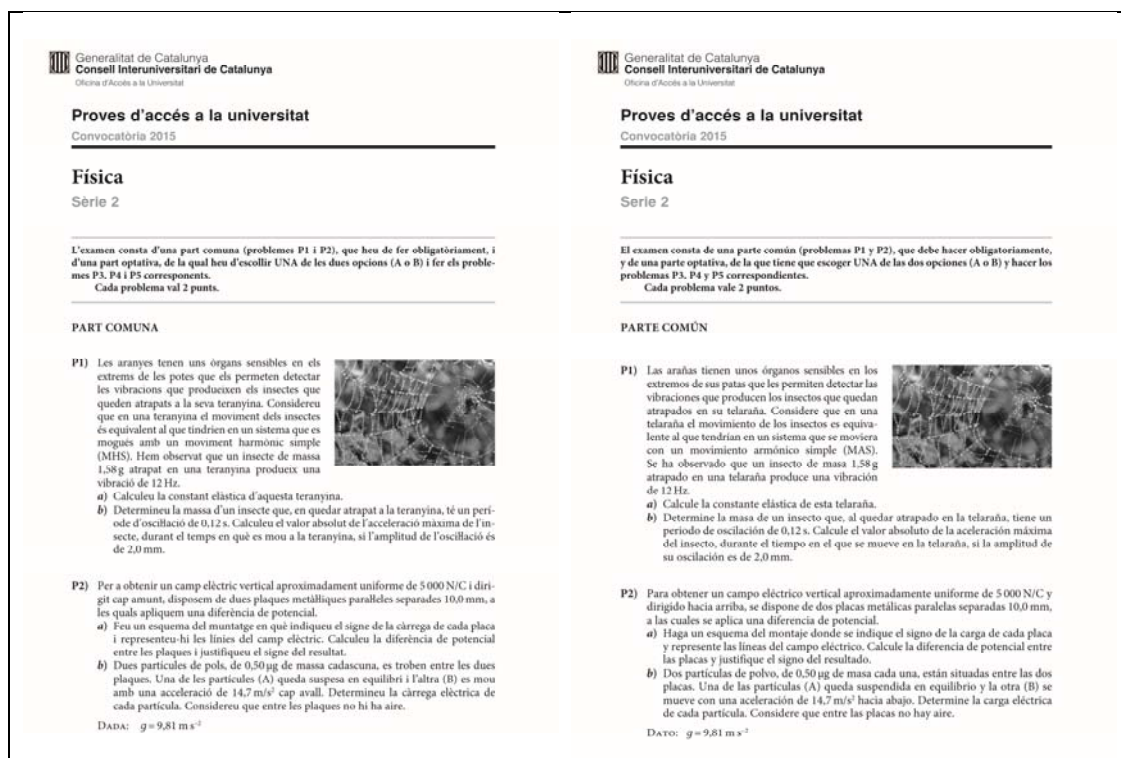

FIGURA 1. Portada del mateix fascicle en català i en espanyol.

En el cas de les proves de més grans de 25/45 anys, la versió en català i la versió en espanyol figuren en un sol fascicle.

Resoleu TRES dels cinc problemes proposats. Podeu utilitzar la calculadora científica, però no s'autoritzarà l'ús de les que permeten emmagatzemar text o transmetre informació.
[Cada problema val 10 punts i la qualificació de la prova serà la mitjana aritmètica de les tres notes]

Resuelva TRES de los cinco problemas propuestos. Puede utilizar la calculadora científica, pero no se autorizará el uso de las que permiten almacenar texto o transmitir información.
[Cada problema vale 10 puntos y la calificación de la prueba será la media aritmética de las tres notas]

Problema 1
 En la taula següent es recull informació sobre els ingressos anuals de 120 unitats familiars que viuen en un barri determinat:

Ingressos anuals $I_1, \dots, I_n$ (milers d'euros)	Número de famílies n_i
5-15	10
15-25	42
25-55	35
55-75	20
75-95	13

a) Calculeu la mitjana aritmètica i la desviació típica de la variable *ingressos anuals*.
[4 punts]

b) Calculeu el percentil cinquanta de la variable *ingressos anuals*.
[3 punts]

c) Quin percentatge de famílies té uns ingressos anuals entre 25.000 i 75.000 euros?
[3 punts]

Problema 1
 En la siguiente tabla se recoge información sobre los ingresos anuales de 120 unidades familiares que viven en un barrio determinado:

Ingresos anuales $I_1, \dots, I_n$ (miles de euros)	Número de familias n_i
5-15	10
15-25	42
25-55	35
55-75	20
75-95	13

a) Calcule la media aritmética y la desviación típica de la variable *ingresos anuales*.
[4 puntos]

b) Calcule el percentil cincuenta de la variable *ingresos anuales*.
[3 puntos]

c) ¿Qué porcentaje de familias tiene unos ingresos anuales entre 25.000 y 75.000 euros?
[3 puntos]

2

FIGURA 2. Interior d'un fascicle de més grans de 25/45 anys

3.5 Si les proves contenen textos de suport, és imprescindible que els professors redactors incloguin en el dossier final la fotocòpia dels textos originals corresponents (o bé una sortida impresa, si el text és estret d'una pàgina web).

3.6 Per tradició, la Generalitat de Catalunya adopta, en totes les proves, la denominació *castellà* —en comptes de *espanyol*— per a referir-se a la llengua oficial de l'Estat, llevat que es trobi dins una citació textual, cas en què es respecta la forma que figura en la citació.

3.7 Atès que actualment hi ha tres llengües oficials a Catalunya (català, espanyol i aranès —denominació que pren l'occità a la Vall d'Aran—), frases habituals que havien aparegut en les instruccions generals anys enrere, com ara la següent:

* Totes les preguntes es poden respondre en qualsevol de les dues llengües oficials de Catalunya.

són substituïdes per l'especificació que segueix:

Totes les preguntes es poden respondre en català o en castellà.

3.8 Abans de donar per tancada la redacció de les proves, els professors redactors han de comprovar que les instruccions que encapçalen cada prova i que van en negreta siguin aplicables (per exemple, si les instruccions indiquen: «Trieu i resoleu CINC dels set exercicis que es proposen», cal assegurar que s'hagin redactat set exercicis).

També han de comprovar que la puntuació que han assignat a cada exercici sigui la correcta, per tal que la puntuació total de la prova sumi 10 punts.

Responen a CINC dels sis exercicis següents. Cada exercici val 2 punts. En el cas que respongueu a tots els exercicis, només es valoraran els cinc primers.

Enunciats

3.9 Les frases dels enunciats han de ser simples, concises i clares, han d'estar ben connectades i han de tenir un ordre sintàctic normal i una longitud que no sigui excessiva.

El gas amoníac, NH_3 , és un dels compostos més fabricats del món. La gran importància que té es deu a la facilitat amb què es pot convertir en altres productes que contenen nitrogen. En l'àmbit domèstic, trobem solucions d'amoníac en una àmplia varietat de productes de neteja.

3.10 Per a la redacció dels enunciats cal tenir en compte la terminologia bàsica que fa referència a l'estructura i a la morfologia de les proves que figura a la taula 1.

TAULA 1. *Terminologia emprada en l'estructura i la morfologia de les proves*

<i>Terme</i>	<i>Definició</i>
matèria	Conjunt de continguts i de criteris d'avaluació de què l'aspirant s'examina
prova	Conjunt d'exercicis, qüestions i preguntes que serveixen per a avaluar els coneixements, les capacitats i les habilitats suficients de l'aspirant respecte al cicle formatiu de grau mitjà al qual opta. En el cas de les proves d'accés als cicles formatius de grau superior, les proves avaluen la maduresa de l'aspirant en relació amb els objectius del batxillerat i les seves capacitats referents al camp professional de què es tracti
sèrie	Conjunt de versions (la catalana, l'espanyola i el solucionari) de què consta un dels models de la prova d'una matèria el mateix any. S'elaboren diverses sèries tant en les matèries de grau superior com en les de grau mitjà, i se'n seleccionen dues de cada
examen	S'utilitza en sentit genèric per a designar una prova qualsevol
fascicle	Quadern de fulls que conforma una prova d'una matèria determinada en una versió determinada
versió	Forma que pren, segons la presentació del contingut en una llengua o altra, o segons la naturalesa del contingut (en el cas del solucionari), un mateix model de prova. Cada versió es recull en un fascicle diferent
opció	Generalment, dins el mateix fascicle hi ha dues possibilitats d'examen, que s'anomenen <i>opcions</i> , la A i la B. L'aspirant n'ha de triar una per respondre. Cada opció conté un exercici o més
exercici	Qüestió, pregunta, problema o un conjunt d'aquests que l'aspirant ha de resoldre per a obtenir una puntuació determinada
enunciat	Explicació dins l'exercici que indica la qüestió que cal resoldre o respondre
apartat	Fragment d'un exercici en què es demana que es respongui a una qüestió. Generalment se separa de l'enunciat amb un punt i a part, i en alguns casos, si n'hi ha més d'un, s'encapçala amb una lletra d'ordre
qüestió	Aspecte que ha de resoldre, discutir, argumentar, raonar, etc., l'aspirant
pregunta	Qüestió que ha de resoldre l'aspirant, formulada mitjançant una frase interrogativa
puntuació	Valor màxim preassignat a cada un dels exercicis d'una prova. La puntuació dels exercicis d'una prova ha de sumar 10 punts
problema	Qüestió que s'ha de resoldre o aclarir mitjançant un càlcul

Així, resulten enunciats com ara:

La **prova** consta de quatre **exercicis**. Els exercicis 1 i 2 són comuns i obligatoris, i els exercicis 3 i 4 estan agrupats en dues **opcions** (A i B), de les quals n'heu d'escollir UNA. Feu els exercicis 1 i 2 i escolliu UNA de les dues opcions per als altres dos exercicis. En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

3.11 En general, la informació dels enunciats es divideix en *part expositiva* i *part directiva*. La part expositiva dels enunciats, que presenta i contextualitza l'exercici, ha d'evitar repeticions innecessàries. La part directiva, que indica les qüestions que cal resoldre, ha d'evitar ambigüitats.

<i>part expositiva</i>	{	Fa un any, una persona va invertir 12.000 € en accions de tres empreses, que anomenarem <i>A</i> , <i>B</i> i <i>C</i> . Ara, les accions de l'empresa <i>A</i> han augmentat de valor en un 25 %, les de l'empresa <i>B</i> han augmentat en un 10 % i, en canvi, les de l'empresa <i>C</i> han perdut un 15 % del seu valor. Si ara vengués totes les accions, no obtindria ni pèrdues ni beneficis. Sabent que va invertir en les accions de l'empresa <i>C</i> el mateix que en les altres dues juntes, calculeu la quantitat de diners que va invertir en accions de cada empresa.
<i>part directiva</i>		

3.12 Abans de redactar els enunciats, cal estructurar bé la informació que s'hi vol exposar. Un dels objectius fonamentals d'aquesta tasca prèvia és separar la part expositiva de la part pròpiament directiva dels enunciats. No solament aconseguirem una redacció més elegant, sinó que també evitarem possibles confusions als aspirants.

Aquestes dues batedores (imatges *A* i *B*) van aparèixer al mercat amb trenta anys de diferència. Contesteu les preguntes següents:

- Hi ha diferències formals entre aquestes dues batedores? I diferències estructurals?
- Quins avantatges té la segona i com és que l'aparell ha experimentat aquesta evolució?

En els exercicis que tenen un enunciat general i més d'una qüestió, escrivim l'enunciat a continuació del número de l'exercici, i, a sota, cadascuna de les qüestions estructurades en apartats.

P4) Un cos de 10 kg de massa es penja d'una molla vertical i s'observa que la molla s'allarga 2 cm. A continuació, estirem la molla cap avall i el sistema comença a oscil·lar fent un moviment harmònic simple de 3 cm d'amplitud.

- Calculeu l'equació del moviment que seguirà el cos oscil·lant.
- Determineu la velocitat del cos oscil·lant al cap de 5 s d'haver començat el moviment.

En el cas que l'exercici contingui més d'un enunciat, posem la part comuna dels enunciats al capdamunt de l'exercici i, a continuació, els apartats corresponents a les qüestions. Si no és possible, fem pujar les lletres d'ordre dels apartats al començament de cadascuna de les qüestions (i no al començament de l'exercici).

- * **P5)** Dos altaveus emeten, en fase, un so pur de 425 Hz. Un observador està situat a 4,00 m de l'un i a 5,20 m de l'altre.
- a)** Calculeu la longitud d'ona del so i determineu si on és l'observador hi ha algun tipus d'interferència. Si n'hi ha, expliqueu raonadament de quin tipus és.

Un altre observador, situat en un punt diferent, disposa d'un sonòmetre que enregistra 50 dB quan sona un sol altaveu i 56 dB quan sonen tots dos alhora.

- b)** El so que enregistra el sonòmetre, quan sonen tots dos altaveus, doncs, és x vegades superior al que enregistra quan només en sona un. Calculeu x .

P5) Dos altaveus emeten, en fase, un so pur de 425 Hz.

- a)** Un observador està situat a 4,00 m de l'un i a 5,20 m de l'altre. Calculeu la longitud d'ona del so i determineu si on és l'observador hi ha algun tipus d'interferència. Si n'hi ha, expliqueu raonadament de quin tipus és.

- b)** Un altre observador, situat en un punt diferent, disposa d'un sonòmetre que enregistra 50 dB quan sona un sol altaveu i 56 dB quan sonen tots dos alhora. El so que enregistra el sonòmetre, quan sonen tots dos altaveus, doncs, és x vegades superior al que enregistra quan només en sona un. Calculeu x .

P5) **a)** Dos altaveus emeten, en fase, un so pur de 425 Hz. Un observador està situat a 4,00 m de l'un i a 5,20 m de l'altre. Calculeu la longitud d'ona del so i determineu si on és l'observador hi ha algun tipus d'interferència. Si n'hi ha, expliqueu raonadament de quin tipus és.

- b)** Un altre observador, situat en un punt diferent, disposa d'un sonòmetre que enregistra 50 dB quan sona un sol altaveu i 56 dB quan sonen tots dos alhora. El so que enregistra el sonòmetre, quan sonen tots dos altaveus, doncs, és x vegades superior al que enregistra quan només en sona un. Calculeu x .

Si l'exercici no té enunciat perquè està formulat directament en dos apartats diferents, el primer apartat, amb la lletra a , puja al lloc on aniria l'enunciat, al costat del número de l'exercici i separat d'aquest per un quadratí, que és un espai fix equivalent a una ema majúscula. Entre el parèntesi de tancament que segueix la lletra enumerativa i el text es deixa mig quadratí, que és un espai fix equivalent a una ema majúscula.

4. **a)** Escriviu un sinònim de les paraules següents tenint en compte el significat que tenen en el text.

3.13 En la formulació de les qüestions evitem possibles equívocs, per exemple, fent explícits elements importants de l'enunciat o eliminant algun pronom feble de referent poc clar.

- * Un mòbil A xoca contra un mòbil B [...]. Calculeu-ne la velocitat.

Un mòbil A xoca contra un mòbil B [...]. Calculeu la velocitat del mòbil A.

3.14 En general, formulem les instruccions amb frases afirmatives, que es prestin a menys ambigüitats que les negatives.

- * Comenteu, en no més de sis línies, els casos...

Comenteu, en sis línies com a màxim, els casos...

3.15 Els enunciats dels exàmens de vegades demanen el significat d'una expressió determinada. Un terme designa un concepte, i podem parlar del concepte d'un terme, és a dir: el concepte designat per aquell terme.

El verb *definir* significa 'explicar el veritable sentit (d'un mot o d'una expressió)' o, altrament dit, 'explicar el concepte (d'un terme)'. Atenint-nos a aquesta definició, la construcció «definir el concepte d'un terme» seria redundant (això és, equivaldria a dir «explicar el concepte del concepte d'un terme») i, doncs, desaconsellable. En canvi, són bones tant la construcció «definir el terme *x*» com «definir *x*», però no «definir el terme de *x*», ja que es tracta de definir *x*, no pas el terme de *x*.

* Definiu els conceptes de punt de comanda i d'estoc de seguretat.

* Definiu els conceptes *punt de comanda* i *estoc de seguretat*.

* Definiu el terme de punt mort.

Definiu el terme *punt mort*.

Definiu *punt mort*.

3.16 Amb el verb *explicar* passa més aviat el contrari. Aquest verb vol dir 'exposar amb paraules clares'. Per tant, el que expressem amb paraules és el concepte més que no pas el terme. (El mateix passa amb *descriure*, 'representar amb paraules'.)

* Expliqueu el terme *auditoria financera*.

* Expliqueu *auditoria financera*.

Expliqueu el concepte d'*auditoria financera*.

Expliqueu el concepte *auditoria financera*.

* Descriuiu el terme *motivació intrínseca*.

* Descriuiu *motivació intrínseca*.

Descriuiu el concepte de *motivació intrínseca*.

Descriuiu el concepte *motivació intrínseca*.

També són bones construccions alternatives com ara:

Què s'entén per *marca blanca*?

Expliqueu què és un *canal de distribució*.

Expliqueu el fenomen conegut amb el nom de *deslocalització industrial*.

3.17 El quadradet buit que s'ha d'emplenar amb un nombre, una lletra o una altra marca com a resposta, entre diferents opcions, d'una qüestió concreta s'anomena, preferentment, *casella*. Les denominacions *requadre* (que és innecessària) o *quadre* (que és massa general) no són recomanables amb aquesta finalitat.

* Marqueu amb una creu els quatre **requadres** situats a la dreta de les formes del relleu de la Terra que fan referència al relleu oceànic.

* Marqueu amb una creu els quatre **quadres** situats a la dreta de les formes del relleu de la Terra que fan referència al relleu oceànic.

Marqueu amb una creu les quatre **caselles** situades a la dreta de les formes del relleu de la Terra que fan referència al relleu oceànic.

Tanmateix, respectem la denominació *quadre* en les portades dels fascicles, que és la que s'ha emprat tradicionalment en aquests exàmens.

Opció d'examen
(Marqueu el **quadre** de l'opció triada)

OPCIÓ A   OPCIÓ B

3.18 Si es tracta d'emplenar una casella amb una creu, en l'enunciat tant podem escriure el mot *creu* com representar aquest signe amb una aspa (×), en comptes d'una ics (x); l'aspa va en rodona i sense cometes.

Marqueu amb una quines de les afirmacions següents són vertaderes i quines són falses.

3.19 En la redacció dels enunciats i les preguntes, cal evitar usar la conjunció doble **i/o*, atès que pot ser confusió i que sempre és innecessària. En la major part dels casos, es pot emprar la conjunció disjuntiva *o* (perquè no exclou la inclusió de tots els elements), o bé es pot fer un canvi de redacció.

* Si volem que els examinands responguin a una pregunta amb arguments, paraules clares exemples...

Si volem que els examinands responguin a una pregunta amb arguments, paraules clares exemples...

3.20 Cal assegurar-se que les preguntes de les diferents sèries es corresponen entre si. És a dir, en cas que el model de resposta que es demana sigui el mateix en algunes sèries (i només en variar el contingut), és preferible formular la pregunta sempre de la mateixa manera, en comptes de canviar la formulació de la pregunta en cada sèrie.

Solucionaris

3.21 Cal que les respostes que s'ofereixen en els solucionaris siguin coherents amb els enunciats. Per exemple, si es demana que s'esmentin dues causes d'un fenomen determinat, en la resposta del solucionari n'han de figurar, com a mínim, també dues. O si es demana que l'aspirant proposi un sinònim o bé una definició d'un terme, en la resposta del solucionari han de figurar les dues possibilitats: un sinònim i una definició.

Tractaments personals i llenguatge sexista

3.22 En la redacció dels enunciats, el tractament de persona ha de ser de *vós* en català i de *usted* en espanyol.

[català] Expliqueu l'inconvenient principal d'aquest objecte d'ús domèstic (imatge C) i proposeu la manera de millorar-lo.

[espanyol] Explique el principal inconveniente de este objeto de uso doméstico (imagen C) y proponga el modo de mejorarlo.

3.23 En el plantejament de les qüestions, fem servir generalment la primera persona del plural, mentre que en espanyol fem, preferentment, l'oració impersonal.

[català] * S'aplica una força a un cos de massa...

Apliquem una força a un cos de massa...

[espanyol] Se aplica una fuerza a un cuerpo de masa...

3.24 Els mots que mostren la flexió de gènere, com ara *autor/a*, *filòsof/a*, *usuari/ària*, etc., s'han d'escriure d'acord amb el sistema del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC, però no s'han de flexionar els determinants ni els adjectius que els acompanyen.

* Citeu un n/a autor r/a contemporani i/ània de Plató.

Citeu un autor r/a contemporani de Plató.

Si estan en plural, s'escriuen únicament en masculí, que s'accepta com a englobador.

* Anomeneu els polítics/ques catalans de l'època del tripartit.

Anomeneu els polítics catalans de l'època del tripartit.

Ara bé, les formes s'han de deixar com estan si es tracta del plantejament d'un problema o d'un context similar. Això no obsta perquè evitem les marques sexistes o invisibilitzadores de les dones en la redacció, si és possible i no es força el text. En aquest sentit, podem fer servir col·lectius (*humanitat*, *alumnat*, *estudiantat*), genèrics (*espècie humana*) o formes ambivalents (*persones*, *ésser humà*).

* Adopteu aquesta manera de fer i, traslladant-la a altres materials i formes, apliqueu-la a una proposta escultòrica personal que mostri aquesta relació de l'home amb els objectes, els materials i les imatges que l'envolten.

Adopteu aquesta manera de fer i, traslladant-la a altres materials i formes, apliqueu-la a una proposta escultòrica personal que mostri aquesta relació de l'ésser humà amb els objectes, els materials i les imatges que l'envolten.

En espanyol, encara que en el *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española (RAE) es representa la terminació de femení amb la síl·laba sencera (p. ex., *autor/ra*), seguim la nova norma ortogràfica de la RAE exposada a l'obra *Ortografía de la lengua española* (Espasa-Calpe, 2010, cap. IV, § 4.2.1.3,), segons la qual només s'afegeix el morfema de femení (després d'una barra inclinada sense espais o bé entre parèntesis sense espais) a la forma masculina.

alumno /a

amigo (a)

4 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (II): QÜESTIONS DE LÈXIC GENERAL I D'ESPECIALITAT

Lèxic comú

- 4.1 Quan parlem de coses, no fem servir *majoria sinó *major part*. Reservem *majoria* per referir-nos a persones. En espanyol, no es fa aquesta distinció.

[català]	* la <u>majoria</u> dels museus
	* la <u>majoria</u> de les espècies vegetals
	la <u>major part</u> dels museus
	la <u>major part</u> de les espècies vegetals
[espanyol]	la <u>mayoría</u> de los museus
	la <u>mayoría</u> de las especies vegetales

- 4.2 En general, en català procurem evitar d'escriure l'abreviatura *etc.* o punts suspensius en textos que no els necessiten. Per a evitar-los, podem modificar lleugerament la redacció del text o afegir expressions com ara *entre altres*. Tinguem en compte, en qualsevol cas, que escrivim la paraula *etcètera* en la forma abreujada *etc.* a l'interior de paràgraf, i en la forma desplegada *etcètera* a final de paràgraf (per evitar la coincidència de dos punts a final de paràgraf).

Presenteu una proposta fàcil de plegar i de desplegar (o d'enrotllar i de desenrotllar, etc.), a mida real i que pugui interessar aquesta empresa.

Material d'ús habitual: bolígraf, llapis i goma, regle, etcètera.

Notem que quan hi ha un parèntesi de tancament a final de paràgraf no desenvolupem l'abreviatura, perquè en aquest context ja no entren en contacte immediat els dos punts.

A més, sovint l'acció humana amplifica les inestabilitats gravitatòries (excavacions al peu del vessant; alteracions del drenatge natural; sobrecàrregues a la part superior del vessant; acumulació de materials com ara runams i escombraries, que alteren l'angle de repòs natural; etc.).

Sigui com sigui, cal tenir en compte que no és incorrecte escriure sistemàticament el mot *etcètera* desenvolupat, sigui quina sigui la posició que ocupi.

Aquest criteri d'evitar la forma abreujada *etc.* a final de paràgraf també s'aplica en espanyol, però no en altres llengües. En anglès i alemany, en comptes de *etc.* podem trobar *&c*; en francès, solen escriure *etc.*, i en italià, *ecc.* o *etc.*

- 4.3 La *mitjana* és el valor que resulta de dividir la suma de diverses quantitats per llur nombre. La forma **promig és incorrecta. *Mediana* és un terme correcte en el sentit de la

‘dada situada al centre d’un conjunt de dades estadístiques ordenades de més petita a més gran’ (vegeu també l’epígraf 9.139).

La mitjana de temperatures durant el dia és 31 °C.

4.4 És preferible utilitzar noms precisos en comptes de noms genèrics o mots comodí com ara **aspecte*, **cosa*, **fet* o bé verbs amb poca precisió semàntica com ara **fer* o **dir*.

* L’arquitecte ha de fer el projecte.

L’arquitecte ha de redactar el projecte.

L’arquitecte ha d’executar el projecte.

4.5 En principi, les quantitats s’escriuen amb lletres llevat que calguin més de tres mots per a llegir-les (*cent vint-i-cinc* compta com si fossin només tres mots, perquè la conjunció *i* no compta), que siguin nombres decimals, que vagin acompanyades de símbols o d’un guió d’interval, o que es tracti de la puntuació d’un exercici (cf. § 8.15).

Escriviu unes cent paraules...

Sis errors com a màxim...

Trieu i resoleu CINC dels set exercicis que es proposen.

Però,

La distància són 100 m.

La variable *edat* s’ha d’agrupar en dos intervals: 15-45 i 46-75.

Ara bé, en els enunciats redactats en altres llengües que el català i el castellà en què es demana de fer una redacció d’una llargària determinada, recorrem a les xifres:

[català] El resum ha de tenir entre vuitanta i cent paraules, aproximadament. Expliqueu, en quinze línies com a mínim (unes cent cinquanta paraules), el tema següent:

[espanyol] Elija UNA de las dos opciones siguientes y desarróllela en unas cien palabras.

Però,

[alemany] Wählen Sie EIN Thema aus und schreiben Sie ungefähr 120 Wörter.

[anglès] Write between 80 and 100 words about ONE of the following topics.

[francès] Rédigez un texte de 80 à 100 mots à partir de l’UNE des options proposées.

Faites une rédaction d’un minimum de dix lignes (100 mots environ) sur UN des sujets suivants:

4.6 Els casos més habituals d’escriptura amb xifres de les quantitats són les descrites i exemplificades en la taula 2 (vegeu també el § 8.15).

TAULA 2. Les quantitats escrites amb xifres

Quantitats escrites amb xifres	Exemples
Quan calen més de tres mots per a escriure-les (la conjunció <i>i</i> no compta)	1.738 (però, <i>cent vint-i-dos</i>); en les matèries de ciències, 1[7]38 (amb espai fi en comptes de punt per a indicar els milers)
Quan porten decimals	[3,261 261]... és un nombre racional. El temps necessari són [10,34] anys. El cos humà pot emmagatzemar fins a un màxim de [0,450] kg d'aquesta molècula. Si cada gram ens aporta [4,2] kcal, quantes kilocalories ens pot aportar en total?
Quan van acompanyades de símbols	La distància són [100 m] Uns agricultors es reparteixen una collita de [4 800 kg] de cereals... Un autocar es desplaça a una velocitat mitjana de [80 km/h] Volem fer una imposició de [40.000 €]... El primer se n'emporta dues cinques parts, el segon, el [25 %] ...un angle d'incidència <i>i</i> de [25°]...
Quan s'expressa un interval amb un guió, o amb coma sense espais, en un interval d'estadística	La variable <i>edat</i> s'ha d'agrupar en dos intervals: [15-45] i [46-75] L'interval estadístic [15,45]
Quan es tracta de la puntuació d'un exercici	Compteu [1] punt per cada apartat [2] punts] [2] punts: [1] punt per cada equació]
Quan es tracta del dia i de l'any d'una data	...un article sobre el mosquit tigre, publicat a <i>El País</i> el [12] de maig de [2010]... <i>El Punt Avui</i> ([29] novembre [2011])
Quan es tracta de fórmules matemàtiques, físiques o químiques	$f(1) = -[12] + [4] \cdot [1] - [3] = -[1] + [4] - [3] = [0]$ $Q = P \cdot t = [1\ 000] \text{ W} \cdot [8] \text{ h} = [8] \text{ kW h} = [2,88] \cdot [107] \text{ J}$
Quan es tracta d'una proporció o d'una escala	...a escala 1:1 000
Quan es fa referència a una enumeració feta en xifres, a una nota a peu de pàgina, a un punt d'una figura, etcètera	Trieu UNA de les dues opcions, A o B, i feu-ne els problemes ([8] i [9])

Cal tenir en compte, però, que en el cas de les assignatures de càlcul (per exemple, estadística, economia de l'empresa, matemàtiques o biologia), les quantitats s'escriuen gairebé sempre amb xifres. Es poden deixar escrites amb lletres només quan no són objecte de la pregunta de l'exercici.

En una enquesta a [16] persones...

En el centre d'una piscina circular de 6 m de radi es genera una ona harmònica que arriba a l'extrem de la piscina en 3 s, mentre es generen [15] crestes...

Dins l'escala IEV, té un valor comprès entre 0 i 1 i es tracta del tipus de volcà que representa menys risc per a les persones.

Però,

Si fóssiu el director o la directora d'una entitat financera i Ilerda Bicis, SL, us sollicités la quantitat de 18.000 €, li concediríeu un préstec a sis mesos tenint en compte les garanties que ofereix l'empresa?

4.7 Cal anar amb compte amb la distribució dels mots *alçària*, *alçada*, *altura* i *altitud*. Els termes *alçària* i *alçada* denoten una dimensió, és a dir, una propietat intrínseca d'un ésser o d'un objecte. El mot *alçària* significa 'dimensió d'un cos en direcció vertical' i el terme *alçada* significa 'alçària, especialment d'una persona o d'una bèstia'.

Aquest arbust pot assolir els 2 m d'alçària

L'alçària d'un arbre

L'alçària d'una muntanya

Fa vint pams d'alçària

L'alçada mitjana de la població és 1,70 m

L'alçada d'un cavall

Quant fas d'alçada?

En canvi, *altura* i *altitud* denoten una posició o situació relativa respecte a un punt. El mot *altura* significa 'distància vertical d'un punt a la superfície de la Terra o a qualsevol altre terme de comparació', i el terme *altitud* significa 'altura d'un punt de la Terra (o del cel) respecte al nivell del mar'.

Des d'aquella altura, el castell dominava la zona

Enlairar-se fins a una altura de mil metres

Però,

L'avió vola a 8 000 m d'altitud

4.8 En català tenim diversos termes per a descriure cada dimensió física. Sempre comptant amb el beneplàcit del professor o professora de la matèria en qüestió, establim un criteri simplificat: la *longitud* defineix els objectes unidimensionals (com una línia); *amplària* i *alçària* s'utilitzen per a cossos bidimensionals, i *llargària*, *fondària* i *gruix*, per a cossos tridimensionals (taula 3).

TAULA 3. *Termes que designen les dimensions dels objectes*

<i>Dimensió</i>	<i>Definició</i>
longitud	Extensió d'un segment d'una recta
amplària	Distància de costat a costat
alçària	Dimensió d'un cos en direcció vertical
llargària	Extensió d'un extrem a l'altre
fondària	Profunditat, distància de dalt a baix al fons
gruix	Alçària d'un cos quan és sensiblement inferior a la llargària i a l'amplària; i també dimensió altra que la llargària en un cos en què les altres dues són iguals

Tanmateix, la terminologia sobre dimensions d'objectes i tota classe de cossos reals o imaginaris és molt més complexa, tal com podem veure en l'epígraf 4.9 i en les taules 4, 5, 6 i 7. Vegeu, a més, els epígrafs 9.45 i 9.138, per a l'ús dels termes que designen dimensions en les matèries de dibuix tècnic i matemàtiques.

4.9 Amb la finalitat d'homogeneïtzar terminològicament els termes que designen les dimensions d'objectes i tota classe de cossos reals o imaginaris en les PAU i les PACF, ha semblat convenient de fixar l'ús dels termes que denominen les magnituds i els mesuraments corresponents. L'enfocament que presentem aquí parteix de l'agrupament dels termes segons criteris morfològics o contextuals (d'aquí cada sèrie denominativa) i de llur distribució segons els diversos camps d'aplicació que tenen (d'aquí cadascun dels quadres). Cada agrupament de termes pretén ser una sèrie denominativa compacta i coherent. Els conceptes bàsics que expressen aquests termes són:

- Dimensió:* Distància entre els extrems d'una superfície, d'un cos, etcètera.
- Magnitud:* Propietat capaç d'èsser mesurada.
- Propietat:* Allò que és propi d'alguna cosa, qualitat peculiar o característica, atribut essencial.
- Qualitat:* Allò que, posseït per alguna cosa, fa que aquesta sigui tal com és.
- Quantitat:* Tot allò que, com la llargària, el pes, la durada, etc., és susceptible d'augment o de disminució i es pot mesurar i, així, ésser expressat per un nombre.

A causa de la multiplicitat de termes i la sinonímia, parcial o total, que de vegades presenten, cal guiar-nos pels exemples il·lustratius de les taules 4, 5, 6 i 7, segons correspongui. Tingueu en compte que hi ha algunes expressions que es podrien considerar formades anòmalament, però que han estat fixades de fa temps i que és preferible respectar.

TAULA 4. Sèries bàsiques de magnituds o qualitats dimensionals

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: l' alçària d'una caixa de cabals
llargària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: la llargària d'una caixa de cabals
amplària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: l' amplària d'una caixa de cabals
gruixària	magnitud	Les tres dimensions d'un cos: la gruixària d'una caixa de cabals
grossària	'qualitat de gros'	Tenia la grossària d'un arbre
fondària	'qualitat de fondo'	Tenia la fondària d'un pou
grandària	'allò que té de gran'; 'qualitat de gran'	La grandària d'una nau; la grandària de cada regió de material; la grandària efectiva d'un ió
alt -a (adj.)	'd'una alçària considerable'	És alt de vuit pams.
llarg -a (adj.)	'd'una llargària considerable'	Ésser llarg de cames
ample -a (adj.)	'extens en amplària, folgat, no estret, no restringit, no esquitit'	Ample d'espatlles
ampli àmplia (adj.)	'de gran extensió o capacitat, no breu, no concís, plenament suficient en extensió'; 'liberal'	Té una visió àmplia dels problemes
gruixut -uda (adj.)	'que té un gruix considerable'	Una corda gruixuda ; un paper gruixut
gros grossa (adj.)	'que té un volum considerable'	És un home gros . Un gat gros . Una pedra grossa . De rocs, n'hi ha de petits i de grossos .
gras grassa (adj.)	'abundant en greix'	Un home gras ; una dona grassa ; abans no estava tan gras com ara
gran (adj.)	'de dimensions superficials, de capacitat, en quantitat, d'intensitat, considerables'; 'de més edat'	Una sala gran . Un estany gran . Una plaça gran . Un safareig molt gran . Aquestes sabates em són grans . Un gran nombre.
profund -a (adj.) / pregon -a (adj.) / fondo -a (adj.)	'd'una dimensió gran, de la superfície avall, de la part exterior o entrada endins'	Un pou profund . Una cova profunda . Una vall profunda . Un coll de muntanya profund .
longitud	magnitud	El metre és la unitat de longitud del sistema internacional; longitud de moderació
amplitud	magnitud	Amplitud d'una oscil·lació; amplitud d'una vibració

TAULA 5. Sèries geomètriques de figures i cossos (mesuraments virtuals)

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçada	(només referida als grafs matemàtics)	<i>L'alçada d'un graf</i>
llargada / longitud (terme secundari, específic en algunes àrees)	'mesura longitudinal d'una figura plana, complementària de l'amplada'	<i>La llargada d'un paralelepípede; la llargada del camí òptic; longitud d'ona; longitud d'ona complementària; longitud d'ona dominant; longitud de difusió</i>
amplada	'mesura longitudinal d'una figura plana, complementària de la llargada'	<i>L'amplada d'un paralelepípede; l'amplada de la corba de la campana de Gauss; l'amplada de banda; l'amplada del pic; amplada a la meitat de l'altura d'una banda</i>
gruix	'l'alçària, quan és sensiblement inferior a la llargària i a l'amplària'	<i>El gruix d'un paralelepípede</i>
base	'línia o pla on descansa un figura'	<i>La base d'un triangle; la base del pic</i>
altura / alçària (terme secundari)	'segment perpendicular a la base comprès entre aquesta i el vèrtex o costat oposat'	<i>L'altura d'un triangle, d'una piràmide, d'un con; l'altura de plat teòric; l'altura de pic (i també la semialtura); l'altura d'onda; l'altura de plat reduïda; l'altura de plat efectiva; altura equivalent d'una etapa teòrica</i>
longitud	'llargària d'una cosa, d'una superfície'; 'distància mínima entre dos punts en el mateix estat de variació'	<i>La longitud d'ona; longitud d'ona complementària; longitud d'ona dominant; longitud de difusió; longitud de moderació</i>
amplitud	'qualitat d'ampli, extensió'; 'valor màxim que pren una magnitud vibratòria o oscil·lant en un semiperíode'	<i>L'amplitud de camp; mecanisme de regulació de l'amplitud d'enregistrament; amplitud magnètica; amplitud d'una oscil·lació, d'una vibració; l'amplitud de la intensitat del corrent altern; amplitud del voltatge altern</i>
profunditat	'qualitat de profund'; 'distància'	<i>Profunditat de camp; profunditat òptica</i>
d'alt / d'alçada / d'alçària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa dos metres d'alt</i>
de llarg / de llargada / de llargària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa tres metres de llarg</i>
d'ample / d'amplada / d'amplària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa quatre metres d'ample; el mur té un metre d'ample i quatre d'alt</i>
de gruix / de gruixària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Fa cinc metres de gruix</i>

TAULA 6. Sèries de magnituds geogràfiques i astronòmiques

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçària / altura (terme secundari)	(en accidents geogràfics)	L' alçària d'una muntanya; l' altura meridiana
altura / alçada (terme secundari)	'distància respecte al terra o a un altre punt de referència'	Vola a una gran altura ; enlairar-se fins a una altura de mil metres; altura meridiana; l' altura d'un astre; l' altura del pol; des d'aquella altura dominàvem tota la ciutat
altitud	'altura respecte al nivell del mar'	Aquell globus s'enlaira fins a vint mil metres d' altitud ; L' altitud pot afectar els sentits.
amplària / amplada	(en accidents geogràfics)	L' amplària del mar; l' amplària d'un carrer, d'un riu
fondària / profunditat	'qualitat de fondo o profund'; 'distància de dalt a baix al fons [d'un recipient o d'una cavitat]')	La profunditat del focus d'un terratrèmol. La profunditat d'un llac. Les profunditats inexplorables de l'oceà
longitud	'llargària o arc de l'equador'	Longitud oriental, occidental; longitud celeste; longitud eclíptica; longitud galàctica; les dimensions de l'espai són tres: longitud , latitud i profunditat
latitud	'amplària o arc de meridià'	Latitud ascendent; latitud celeste; latitud eclíptica; latitud galàctica; la vegetació varia segons les latituds ; les dimensions de l'espai són tres: longitud, latitud i profunditat
amplitud	'amplària o arc del cercle horitzó'	Amplitud astronòmica; amplitud ortiva; amplitud occidua; amplitud magnètica
profunditat	'distància a un estel'	Les dimensions de l'espai són tres: longitud, latitud i profunditat

TAULA 7. Sèries dimensionals d'objectes i cossos tangibles (mesuraments reals)

Magnitud o qualitat	Classe o significat	Exemples
alçària / alçada (esp., persones o animals) / altura (només edificis i construccions en general)	'dimensió d'un cos en sentit vertical'	L' alçària màxima edificable. L' alçària d'un pont. Una alçària de vint pams. L' alçària d'un arbre. Una columna de mercuri de 760 mm d' alçària . L' alçada d'un cavall
llargària / llargada / longitud	'extensió de l'un extrem a l'altre d'una cosa, del començament a l'acabament'; 'la més gran de les dimensions d'una cosa o figura plana, formant angle amb la més petita'	Dispositiu per a la regulació de la llargària de la sabata; la llargària d'un carrer, d'una carretera, d'un riu; aquella biga té una llargària excessiva; la taula del menjador fa una llargària de set metres i mig; té un nas d'una longitud considerable; la longitud de les banyes d'un animal; una línia costanera d'una longitud de deu milles; aquella biga té una llargària excessiva; una cadena de RNA de longitud curta; la llargària d'un tub
amplària / amplada / ample	'distància de costat a costat'; 'la més petita de les dimensions d'una figura plana qualsevol, formant angle amb la més gran o llargada'	L' ample d'escala; l' amplària de façana mínima. Dispositiu per a la regulació de l' amplària de la sabata. Rosca per a variar l' amplària de la cinta. L' ample de clau d'un cargol; amplada de pit. Esclotxes d'una amplària considerable

TAULA 7. Sèries dimensionals d'objectes i cossos tangibles (mesuraments reals) (Continuació)

gruix / gruixària	‘alçària d’un cos quan és sensiblement inferior a la llargària i a l’amplària’; ‘dimensió altra que la llargària en un cos en què les altres dues són iguals’; ‘en un cos de dues cares, la distància de l’una a l’altra’	<i>El gruix d’un maó; el gruix d’un arc; el gruix del pont; el gruix de la lletra; una galga de gruix; tap amb indicació del gruix del traç; el gruix d’un paper, d’un drap; la gruixària d’una capa de difusió</i>
fondària / profunditat	‘qualitat de fondo o profund’; ‘distància de dalt a baix al fons [d’un recipient o d’una cavitat], i també de fora a dins fins al fons’	<i>La fondària màxima edificable d’un terreny; la fondària de l’esglaió; topall de fondària; calibrador de la fondària; la fondària o profunditat del focus d’un terratrèmol; regulador de la fondària del plat de la màquina de serrabiaixos; gravat en profunditat; regulador de profunditat de la mola; la profunditat d’un llac; les profunditats inexplorables de l’oceà</i>
grandària	‘qualitat de gran’; ‘allò que té de gran’	<i>La grandària d’una nau; La grandària de cada regió de material. La grandària efectiva d’un ió</i>
d’alt / d’alçada / d’alçària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>El mur fa un metre d’ample i quatre d’alt. Quant fas d’alçada? Fa vint pams d’alçària</i>
de llarg / de llargada / de llargària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Una taula de vuit pams de llarg. L’armari de la botiga té prop de vuit metres de llarg. Un tauló de cinc metres de llarg. El camp té vint metres d’ample per quaranta de llarg. Sis pams de llargària, dos d’amplària i mig de gruixària</i>
d’ample / d’amplada / d’amplària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>El mur fa un metre d’ample i quatre d’alt. El camp té vint metres d’ample per quaranta de llarg. Sis pams de llargària, dos d’amplària i mig de gruixària</i>
de gruix / de gruixària	(com a complement nominal de la quantitat mesurada)	<i>Una corda de mig centímetre de gruix. Sis pams de llargària, dos d’amplària i mig de gruixària</i>

- 4.10** Les paraules *capsa* i *caixa* no signifiquen exactament el mateix. Una *capsa* és un ‘receptacle de cartó, de llauna, de fusta, de vori, etc., de forma variable, més aviat petit, amb una tapa solta o agafada, destinat a transportar o guardar diferents objectes’. En canvi, una *caixa* és un ‘receptacle d’una certa grandària, de forma rectangular, generalment de fusta amb fons i tapa clavats i destinada a aconduir i transportar tota mena d’objectes’.

Li van regalar una capsa de bombons.

Dissenyeu una caixa per a embalar aquest moble.

- 4.11** Les paraules *forma* i *manera* no signifiquen el mateix. La *forma* és l’aparença externa d’una cosa, mentre que la *manera* és un estil de procedir.

Descriviu la forma d’aquesta escultura.

Cal trobar una manera més ràpida de fer el trajecte.

En conseqüència, també substituïm ****de forma que** per **de manera que**.

** Construïu un quadrat inscrit en el rombe **de forma que** cada vèrtex del quadrat estigui contingut en un dels costats del rombe.

Construïu un quadrat inscrit en el rombe **de manera que** cada vèrtex del quadrat estigui contingut en un dels costats del rombe.

En espanyol, les expressions *de forma que* i *de manera que* són correctes i es poden fer servir indistintament.

4.12 Distingim entre *nombre* i *número*. *Nombre* (abreujat, *nre.*) és el ‘resultat de comptar les coses que formen un agregat, i ens abstracte que resulta de generalitzar aquest resultat’, mentre que *número* (abreujat, *núm.*) es refereix al ‘nombre amb què una persona o una cosa és designada dins una sèrie o col·lecció’.

Responeu a la qüestió **número** 4.

Detecteu els **nombres** enters.

En espanyol, no fem aquesta distinció, i emprem l’abreviatura *n.º*.

Responda a la cuestión **número** 4.

Detecte los **números** enteros.

4.13 Cal no confondre el mot *el·lipsi* (‘supressió d’un fragment d’un text’) amb el mot *el·lipse* (‘corba plana’).

L’**el·lipsi** és un recurs de la narrativa que es fa servir en diversos camps d’expressió audiovisual, com el cinema, la televisió o el còmic.

A partir de l’**el·lipse** traçada, determineu les longituds dels eixos...

4.14 De vegades s’usa el mot *tipus* en detriment del mot *classe*. Un *tipus* és un «model de», és a dir, un ‘individu, grup, etc., que és l’exemplificació més perfecta d’una espècie, d’un gènere, etc.’, mentre que una *classe* és un «conjunt de», és a dir, un ‘grup de persones, d’animals o de coses que resulta d’una distribució feta atenent a les analogies i les diferències que presenten entre ells’.

* Grup de classificació de la tipologia de la vegetació que engloba **tipus** de vegetació properes entre elles per llurs fisiognomia, ecologia i composició biòtica.

Grup de classificació de la tipologia de la vegetació que engloba **classes** de vegetació properes entre elles per llurs fisiognomia, ecologia i composició biòtica.

Quin **tipus** de molècula és l’amilasa des del punt de vista funcional?

4.15 Quan una dada no es vol tenir en compte, diem que és *negligible*, no pas ****menyspreable**, que vol dir ‘que mereix el menyspreu’. En espanyol s’utilitza la forma *despreciable* en els dos sentits.

[català]	** són quantitats menyspreables
	són quantitats negligibles
[espanyol]	son cantidades despreciables

4.16 Seguint la normativa vigent, adjuntem el prefix *no-* a un nom (mitjançant un guionet), llevat que es tracti d'un mot de verbal acabat en *-ció* o en *-ment*.

la **no**-violència
els **no**-catalanoparlants
el **no**-res
el **no**-jo
sempre ha defensat la **no** intervenció militar
la **no** acceptació de les bases

No l'adjuntem, tampoc, a un adjectiu, sinó que l'escrivim separat.

les persones **no** violentes
els alumnes **no** catalanoparlants

4.17 Evitem les nominalitzacions dels verbs i els circumloquis innecessaris, que són tan freqüents en espanyol. En la traducció a l'espanyol dels enunciats cal seguir la redacció que s'ha adoptat per al català.

- * **Van procedir a la votació de** les esmenes.
Van votar les esmenes.
- * **quin és el** factor que vol analitzar la investigadora.
quin factor vol analitzar la investigadora.

4.18 El quantitatiu *dos* és invariable quan s'utilitza amb valor ordinal, posposat al nom, per exemple: «Era la número *dos* del partit» (en comptes de *dues*). Davant de noms femenins, fem servir el cardinal *dues*: «Teniu *dues* opcions».

4.19 Per a indicar 'l'un i l'altre, l'una i l'altra', fem servir *tots dos / totes dues, els dos / les dues*, en comptes de **ambdós/*ambdues*.

- * **Ambdues** opcions són igualment difícils.
Totes dues opcions són igualment difícils.

4.20 En les enumeracions amb noms precedits per un determinant (*el, aquest*), posem l'article corresponent davant de cada nom si són de diferent gènere o de diferent nombre.

[la] massa i [les] dimensions del vehicle

[el] volum i [la] velocitat del globus

A més, encara que el gènere i el nombre dels noms siguin els mateixos, també és recomanable posar l'article davant cada element, tot i que es poden elidir els articles a partir del segon si això millora l'estil de la frase. Si un dels articles s'apostrofa, no l'ometem en cap cas.

[la] velocitat i [l']altura del globus

4.21 Construïm els plurals dels mots acabats en *-xt*, *-sc* i *-ig* com *text*, *bosc* i *raig* preferiblement amb la terminació *-os* en comptes de **-s*.

Repartiu les plantes en dos [testos].

La situació actual dels [boscos] és bona.

Compareu els dos [textos].

S'han escapat dos [bojos] d'una institució psiquiàtrica.

En són excepció els termes *raigs X*, *molluscs* i *tests* (en el sentit de 'proves, reaccions, assajos'), en què fem el plural amb la terminació *-s*.

4.22 D'acord amb la normativa ortogràfica de la Real Academia Española (*Ortografía de la lengua española*, Espasa-Calpe, 2010, § 3.4.3.3), en els exàmens en espanyol no hem d'emprar l'accent diacrític en l'adverbi *solo* ni en els demostratius *este*, *ese* i *aquel*, i els femenins i plurals corresponents. S'ha de mantenir, però, en aquests mots si es troben en les citacions d'autors editats abans de la reforma ortogràfica.

Indique [solo] tres causas del cambio climático.

La forma redonda del bidón consigue que [este] se desplace como una rueda.

Tampoc no hem d'accentuar els diftongs i triftongs ortogràfics (*Ortografía de la lengua española*, Espasa-Calpe, 2010, § 3.4.1.1, 3.4.2.1 i 3.4.2.2) en les formes nominals *guion*, *Sion*, *ion*, *prion*, *truhan*, ni en les formes verbals [él] *frio* i *friais* (de *freír*), [yo] *hui* i *huis* (de *huir*), [yo] *lie*, [él] *lio* i *liais* (de *liar*), [él] *rio* i *riais* (de *reír*).

4.23 Cal tenir present la denominació dels temps verbals dels participis, d'acord amb la normativa:

** participi de present

** participi de passat

participi present

participi passat

4.24 No són admissibles els calcs d'altres llengües. L'expressió espanyola *en buena medida* no es pot traduir literalment. En català tenim *en bona part*, *en grau considerable*, *en alt grau*, etcètera.

[català]   ** en bona mesura

                 ** en bona mida

                 en bona part

[espanyol]   en buena medida

Igualment, l'expressió espanyola *en gran medida* no es pot traduir literalment. En català tenim *sobre manera* i *en gran manera*.

L'expressió ****per últim** també és un calc de l'espanyol; en català tenim *finalment*, *per acabar*, etcètera.

** **Per últim**, les composicions rítmiques basades en la percussió no tenen els aspectes anecdòtics que trobem en altres bandes.

Finalment, les composicions rítmiques basades en la percussió no tenen els aspectes anecdòtics que trobem en altres bandes.

4.25 La Secció Filològica de l'IEC va aprovar, el 16 de novembre de 2012, les formes *blog*, *bloguer/a*. Notem que aquest criteri va en sentit contrari a les recomanacions que fins aleshores havia fet el TERMCAT (que proposava les formes ****bloc** i ****bloque**).

4.26 Hi ha altres contrastos entre expressions en català i en espanyol. Es tracta de casos en què no hi ha correspondències literals (taula 8).

TAULA 8. *Expressions diferents en català i en espanyol*

Català	Espanyol
a ull nu	a simple vista
actualment	en la actualidad
[arribar] fins a l'extrem que	[llegar] a tales extremos que
versar sobre (<i>Els estudis versen sobre aquest tema</i>)	girar alrededor de (<i>Los estudios giran alrededor de este tema</i>)
etapa contra rellotge	etapa contra el reloj

Terminologia

4.27 Procurem evitar la variació terminològica que no sigui imprescindible, per no suscitar dubtes entre els examinands; per exemple, cal triar una sola forma entre *retroacció* i *realimentació*, que, en qualsevol cas, són preferibles respecte a la forma anglesa *feedback*.

4.28 Vegeu la terminologia especificada segons les matèries en les seccions 8 i 9 d'aquest llibre.

4.29 Com a norma general, acceptem els mots nous creats per derivació, mentre la formació sigui correcta i l'ús que se'n faci respongui a un significat predictable. És el cas, per exemple, del neologisme *renegociació*, format a partir de la base *negociar* i del prefix *re-*, que significa 'tornar a', de manera que *renegociar* vol dir 'tornar a negociar' (de la mateixa manera que *replantejar* significa 'tornar a plantejar').

4.30 Una altra norma general, que afecta tots els àmbits d'especialitat, és la nominalització que es fa d'adjectius i participis, com ara:

dièdric *m.* ('sistema dièdric' en dibuix tècnic)

immobilitzat *m.* ('actiu immobilitzat' en economia)

blanca *f.* ('línia blanca' en tipografia)

En certs casos, però, la nominalització és opaca, i és preferible de mantenir-hi el nom, com en:

* militar *f.* (dibuix tècnic)

perspectiva militar

* cavallera *f.* (dibuix tècnic)

perspectiva cavallera

5 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (III): QÜESTIONS D'ONOMÀSTICA

Noms de persona

- 5.1** Si la denominació d'una persona consta de nom i cognom, no hi anteposem l'article personal. Tanmateix, sí que l'anteposem davant d'una denominació que només consta del nom de pila.

** En Joan Solà i en Josep Ruaix consideren...

Joan Solà i Josep Ruaix consideren...

Segons en Joan, no hi ha solució, i segons la Laia, no hi ha cap problema.

Cal tenir en compte que, en el cas dels noms de pila masculins, utilitzem l'article personal *en* davant els noms començats per una consonant; mentre que emprem l'article *el* quan el nom comença per vocal o per una *h* muda. Davant els noms de pila femenins, fem servir l'article personal *la* en tots els casos.

☐ Arnau		☐ Elsa
☐ Hug		☐ Helena
☐ Ferran		☐ Laia

- 5.2** Adaptem els noms propis àrabs d'acord amb la transcripció simplificada de la «Proposta sobre els sistemes de transliteració i transcripció dels mots àrabs al català» dels *Documents de la Secció Filològica*, I (Barcelona, IEC, 1990: <http://publicacions.iec.cat/Front/repository/pdf/00000041/00000059.pdf>). En podem veure una mostra a la taula 9.

TAULA 9. *Noms propis àrabs*

Abd al-Màlik
Abd al-Mumin
Abd-Allah (rei de Granada)
Abd-Allah at-Tarjuman al-Mayurqí al-Múhtad i (nom adoptat per Anselm Turmeda)
Abd-ar-Rahman II
Abu-Bakr
Abú-Alí al-Hassan ibn al-Haytham (astrònom)
Abu-Jàfar Àhmad al-Múqtadir (de Saragossa)
Alí an-Nàssir
Alí ibn Yúsuf
al-Àndalus
Banu Hud
Banu Tujib (de Saragossa)
Bayan d'ibn Idharí al-Marrakuixí
al-Hàjib (de Lleida)
al-Hàkam
Hàsım [o Haixim] ibn Abd-al-Aziz
Hixam II
Iàsser Arafat
Ibn Benist
Ibn Abbad (rei de Sevilla)
Ibn al-Khatib
Ibn Hayyan
els <i>ifranj</i> (= francs)
l'islam (= islamisme)
l'Islam (= territoris sota el domini àrab)
Jàfar
<i>Kitab al-manàdhir</i> (títol d'un tractat d'òptica)
madina Barxinuna
al-Mansur
Muadh abú Tamim al-Mustànsir bi-Elah
al-Mudhàffar (de Lleida)
Muhàmmad ibn Sad ibn Mardanix [el rei Llop] (de Múrcia)
al-Mundhir ibn Yahyà (de Saragossa)
al-Mundhir Imad ad-Dawla (de Saragossa)
al-Mútamid (de Sevilla)
al-Qàdir
al-Qàssim
Raixid (fill d'al-Mútamid, de Sevilla)
<i>Rawd al-mitar</i> (títol de llibre)
Sulayman ibn Muhàmmad ibn Hud
Úmar   Omar (quan es tracta del segon califa ortodox)
Uthman (fill del rei de València)
Yahyà al-Mamun (de Toledo-València)
Yahyà al-Mutalí (de Ceuta)
Yúsuf ibn Taixufin

5.3

Adaptem els noms propis russos i ucraïnesos d'acord amb la transcripció simplificada de la «Proposta sobre el sistema de transcripció dels mots russos al català» dels *Documents de la Secció Filològica*, III, (Barcelona, IEC, 1996: <http://publicacions.iec.cat/Front/repository/pdf/00000041/00000074.pdf>). En podem veure una mostra a la taula 10.

Bolxoi (nom d'un teatre de Moscou)
 Bréjnev, Leonid Ilitx
 Dniéper (riu; per tradició)
 Dostoievski, Fiódor Mikhàilovitx
 Flerov, Georgi Nikolaièvitx
 Gorbatxov, Mikhaïl Serguèievitx
 Gorki, Maksim
 Guerassimenko, Svetlana Ivànovna
 Ieltsin, Borís Nikolaièvitx
 Kandinsky, Vassili
Karamàzov, Els germans (títol d'una novel·la)
 Kàrpov, Anatoli
 Khrusxov, Nikita Serguèievitx
 Kossiguin, Aleksei Nikolaièvitx
 Lenin, Vladímir Ilitx
 Mendeléiev, Dmitri Ivànovitx
Potiomkin (nom d'un cuirassat rus)
 Prokófiev, Serguei Serguèievitx
 Stalin, Iossif Vissariónovitx Djugaixvili
 Stravinsky, Igor (perquè el mateix autor el feia servir)
 Tolstoi, Lev
 Txaikovski, Piotr Ilitx
 Txékhov, Anton Pàvlovitx
 Txerenkov, Pavel Aleksèievitx
 Txernóbil (ciutat d'Ucraïna; no s'escriu *Txernòbil*)
 Txuriúmov, Klim Ivànovitx
 Vernadski, Vladímir Ivànovitx
 Vigotski, Lev Semiónovitx
 Vinogradski, Serguei Nikolaièvitx
 Xestov, Lev (*o* Lleó)
 Xostakóvitx, Dmitri Dmitrievitx

Noms de coses

- 5.4** Els noms dels premis i de les distincions s'escriuen amb les inicials de tots els mots significatius en majúscula.

el **P**remi **N**obel de **M**edicina 2012

Enguany ha rebut la **C**reu de **S**ant **J**ordi.

Segurament, li atorgaran la **M**edalla d'**O**r de la **G**eneralitat de **C**atalunya.

- 5.5** En la denominació d'obres arquitectòniques el terme descriptiu s'escriu en minúscula.

la **c**apella Sixtina

la **c**atedral de Barcelona

la **c**artixa d'Escaladei

el **D**olmen de la Febrosa

el **S**antuari de Lord

Ara bé, el genèric descriptiu s'escriu en majúscula quan forma part del nom d'edificis singulars que tenen un nom propi consolidat.

la **C**asa Batlló

la **C**asa de les Punxes

el **P**ark Güell

el **P**avelló Alemany

la **P**edrera

la **T**orre dels Escipions

En aquests casos no es tradueix el nom. Així, en català no fariem servir *la Torre de l'Or*, sinó *La Torre del Oro*.

5.6 Els noms dels monuments (com els d'escultures i pintures) sí que es poden traduir, com fem amb *l'estàtua de la Llibertat* o *la capella Sixtina*. De manera que en espanyol podríem dir *monumento de la Mujer Trabajadora*. En alguns casos, però, la delimitació entre topònim i monument pot ser difícil.

5.7 Els noms dels museus d'arreu del món es tradueixen al català (o a l'espanyol, en el cas de la versió en aquesta llengua).

[català] * la Tate Gallery

la Galeria Tate (Londres)

el Museu del Prado (Madrid)

el Museu d'Orsay (París)

el Centre d'Art Walker (EUA)

[espanyol] el Museo Nacional de Arte de Catalunya (MNAC)

5.8 Els títols d'obres com ara llibres, pel·lícules, obres teatrals o musicals i de qualsevol classe d'obres d'art, tant en català com en les altres llengües, s'escriuen en cursiva i amb majúscula només la inicial absoluta i els noms propis.

[anglès] *The bonfire of the vanities*

The man who shot Liberty Valance

En alemany, però, tots els noms i els adjectius nominalitzats porten la inicial amb majúscula.

[alemany] *Der Process*

5.9 Escrivim amb majúscula inicial i lletra rodona els noms propis d'eines i aplicacions d'Internet.

Facebook

Flickr

Google

Twitter

5.10 En català, els noms de les guerres s'escriuen amb la inicial dels mots significatius en majúscula, llevat dels conflictes bèl·lics denominats d'una manera general. En canvi, en espanyol, el nom *guerra* es deixa en minúscula i la majúscula es reserva per a la part específica de la denominació, excepte en els casos de *Primera Guerra Mundial* (1914-1918) i *Segunda Guerra Mundial* (1939-1945).

[català]	la Guerra del Peloponès
	Catalunya a la Guerra de Successió
	la Primera Guerra Mundial
	la Guerra Civil / la Guerra Civil espanyola
	les guerres mèdiques
	la Guerra del Vietnam
[espanyol]	la guerra del Peloponeso
	Catalunya en la guerra de Sucesión
	la Primera Guerra Mundial
	la guerra Civil / la guerra civil española
	las guerras médicas
	la guerra de Vietnam

Pel que fa als noms de batalles, porten el genèric *batalla* en minúscula i els altres noms significatius porten la inicial en majúscula.

[català]	la Batalla de l'Ebre
	la Batalla de Clavijo
	la Batalla de Balaklava (Ucraïna)

[espanyol] la Batalla del Ebro
la Batalla de Clavijo
la Batalla de Balaklava (Ucrània)

5.11 En el cas de la traducció a l'espanyol dels noms d'institucions públiques, en traduïm els noms, excepte els topònims catalans que puguin contenir (incloent-hi *Catalunya*).

[espanyol] Parlamento de Catalunya
Parque Natural de la Zona Volcánica de La Garrotxa
Departamento de Salud
Ayuntamiento de Sant Boi de Llobregat
Universidad de Girona

Excepcionalment, mantenim el nom de la institució màxima de Catalunya en català.

Generalitat de Catalunya

5.12 Pel que fa a les institucions privades, no traduïm en cap cas la denominació.

[català] El Corte Inglés
[espanyol] el Institut d'Estudis Catalans
el TERMCAT, Centre de Terminologia

A petició de la Direcció del TERMCAT, des del 5 de febrer de 2015 escrivim l'acrònim d'aquesta institució totalment amb lletres majúscules.

5.13 El genèric dels noms dels mercats alimentaris generalment s'escriu en minúscula, perquè es considera com un topònim. Si la part concreta porta article, aquest article va també en minúscula.

el mercat de la Boqueria
el mercat de les Corts

La paraula *mercat* únicament s'escriu amb majúscula quan es refereix a la institució mateixa, si té aquest nom com a nom propi.

La Direcció del Mercat d'Hostafrancs ha decidit de tancar durant el pont de l'1 de maig.

5.14 El fet que el terme *estat* sigui tan polisèmic fa que calgui precisar l'abast de l'ús de la majúscula inicial en els diferents contextos en què apareix. En general, s'escriu totalment en minúscula; però ha de portar la inicial en majúscula quan indica, d'una manera inequívoca, el conjunt dels òrgans que governen un país sobirà (és a dir, amb categoria d'estat).

[català] l'Estat espanyol
les institucions de l'Estat (un de concret)
l'advocat de l'Estat
el president de l'Estat
el cap de l'Estat
els poders de l'Estat
s'ha d'imprimir en paper de l'Estat
l'Estat policia
treballar per l'Estat propi

[espanyol] el Estado español
las instituciones del Estado
el abogado del Estado
el presidente del Estado
el jefe de Estado
los poderes del Estado
debe imprimirse en papel del Estado
el Estado policía
trabajar por el Estado propio

Igualment es fa servir la inicial en majúscula quan forma part de la denominació oficial d'un òrgan concret de l'Estat, encara que no vagi precedit de l'article definit.

[català] el Consell d'Estat
el Ministeri d'Estat

[espanyol] el Consejo de Estado
el Ministerio de Estado

En l'àmbit militar, forma part de la denominació dels òrgans que assessoren tècnicament i regeixen els tres exèrcits.

[català] l'Estat Major de l'Aire
les ordres rebudes de l'Estat Major
l'Estat Major Central
l'Estat Major General

[espanyol] el Estado Mayor del Aire
las órdenes recibidas del Estado Mayor
el Estado Mayor Central
el Estado Mayor General

També s'escriuen amb la inicial en majúscula els noms dels estats que contenen aquest mot en la denominació.

[català] els Estats Units d'Amèrica (EUA)
els Estats Units Mexicans
l'Estat Lliure Associat de Puerto Rico
els Estats Pontificis

[espanyol]   los Estados Unidos de América (Sigla: EUA; abreviatura: EE. UU.)
los Estados Unidos Mexicanos
el Estado Libre Asociado de Puerto Rico
los Estados Pontificios

En canvi, va totalment en minúscula quan té purament la funció de descriptiu o genèric de topònims.

[català]   l'estat de Nebraska (EUA)
l'estat de Durango (Mèxic)

[espanyol]   el estado de Nebraska (EUA)
el estado de Durango (México)

En tots els altres contextos on apareix el terme *estat*, s'ha d'escriure totalment en minúscula (cal tenir en compte que hi pot haver petites diferències de grafia entre el català i l'espanyol).

[català]   els estats de la Unió Europea
els estats totalitaris
un estat com el nostre
els polítics que governen un estat
s'han reunit cinc presidents d'estat
raons d'estat
una qüestió d'estat
un afer d'estat
un cop d'estat
un secret d'estat
les formes d'estat
el debat sobre l'estat de la Nació
l'estat civil
l'estat d'excepció
l'estat d'emergència
l'estat de dret
l'estat de guerra
l'estat de natura
l'estat de setge
l'estat del benestar
l'estat patrimonial
l'estat policial
l'estat social

[espanyol]   los Estados de la Unión Europea
los Estados totalitarios
un Estado como el nuestro
los políticos que gobiernan un Estado
se reunieron cinco presidentes de Estado
razones de Estado
una cuestión de Estado
un asunto de Estado
un golpe de Estado

un secreto de Estado
las formas de Estado
el debate sobre el estado de la Nación
el estado civil
el estado de excepción
el estado de emergencia
el Estado de derecho
el estado de guerra
el estado de naturaleza
el estado de sitio
el estado de bienestar
el estado patrimonial
el Estado policial
el Estado social

5.15 Pel que fa a les denominacions dels accidents i llocs geogràfics, reproduïm a continuació l'epígraf 18.7 del document *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules* (http://criteria.espais.iec.cat/files/2015/05/3-1-2_Regles-de-maj%C3%BAscules-i-min%C3%BAscules-amb-%C3%ADndex_01-ter.pdf) de l'espai web *Crítèria* (<http://criteria.espais.iec.cat>).

En general, les denominacions d'accidents i llocs geogràfics porten en majúscula solament el mot de caràcter específic del sintagma nominal (es pot tractar d'un nom, un adjectiu qualificatiu o un adjectiu numeral que expressa ordre):

la mar Mediterrània, el golf de Lleó, el cap de Creus, la collada de Toses, la serra del Cadí, la pica d'Estats, les illes Medes, les illes Balears, el barri de Gràcia, els Pirineus, els Prepirineus, la Regió I (vegueria), el Subpirineu.

Aquest mateix criteri s'aplica als casos següents:

bloc de Cardó, bloc de Garraf, els Catalànids, conca de l'Ebre, la conca de Tremp (no és comarca), *la comarca dels Ports* (tampoc no és cap comarca), *depressió de l'Ebre, depressió de la Selva, depressió del Camp, depressió del Rosselló, depressió del Vallès, el pla de Barcelona* (però, *el Pla de Barcelona* quan es refereix al conjunt de municipis que hi ha al voltant de Barcelona), *ports de Beseit, regió de Barcelona, regió de Girona, taula de Prades* (però —pel fet de tractar-se d'un plural o bé perquè el primer mot és *sector, zona* o un altre descriptiu tan genèric que gairebé és inespecífic—, *el continent europeu, les illes macaronèsiques, depressions exteriors, depressions interiors, serres exteriors prepirinenques, serres interiors prepirinenques, zona axial, zona nord-pirinenca, zona sud-pirinenca*).

Igualment, en determinats contextos, els termes genèrics s'escriuen amb la inicial en majúscula quan equivalen a tota la denominació:

el delta de l'Ebre (però, *el Delta*), *la cascada del parc de la Ciutadella* (però, *la cascada del Parc*), *la península Ibèrica* (però, *la Península*).

En els casos en què no es pot apreciar cap veritable nom propi en tota la denominació, però el primer mot del nom de lloc és un descriptiu de toponímia (i els diccionaris de referència ho corroboren), aquest mot s'escriu totalment en minúscula i la resta amb la inicial en majúscula (per tal com es considera que, per exclusió, és la denominació pròpia i concreta). Ex.:

conca de Baix, conca de Dalt, conca de Deçà, conca de Dellà, depressió Central Catalana, depressió Litoral, depressió Mitjana, depressió Prelitoral Catalana, depressió Prepirinenca, serralada Litoral Catalana, serralada Prelitoral Catalana, serralada de Marina, serralada Ibèrica, la serralada Transversal Catalana, el sistema Pirinenc, el sistema Ibèric, el sistema Mediterrani Català

En altres casos, són els adjectius que qualifiquen o determinen un nom propi els que s'escriuen en minúscula:

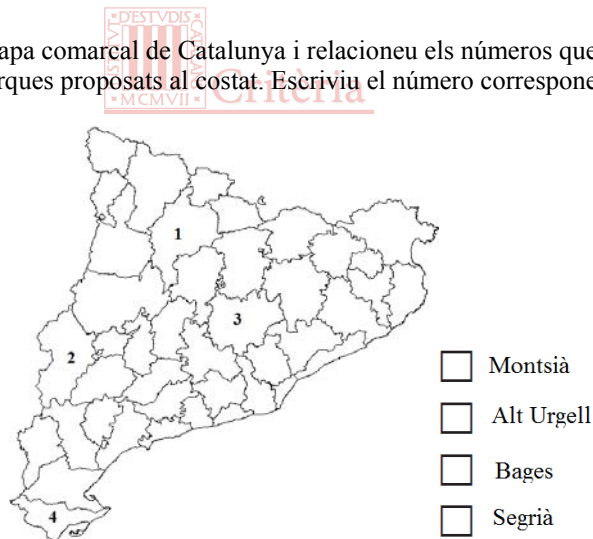
Pirineu central, Pirineu occidental, Pirineu oriental, Pirineus atlàntics, Pirineus axials, Pirineus catalans, Pirineus mediterranis, Prepirineu meridional, Prepirineu meridional extern, Prepirineu meridional intern, Prepirineu septentrional.

Finalment, hi ha unes poques expressions específiques (de vegades, fins i tot es poden considerar coreferents) que, excepcionalment, han de portar totes les inicials en majúscula:

el Segon Cinturó, el Quart Cinturó.

- 5.16** Pel que fa a les denominacions de les comarques catalanes, quan apareixen dins un enunciat van acompanyades de l'article definit pertinent (masculí o femení), llevat del cas de la comarca d'Osona. En canvi, quan apareixen en un context aïllat, no s'acompanyen mai de l'article, això és: quan el nom d'una comarca acompanya una llista de municipis, quan segueix entre parèntesis el nom d'un municipi per a indicar a quina comarca pertany el municipi que es menciona, quan apareix com a topònim comarcal en un mapa, quan apareix com una opció en un qüestionari sobre noms de comarques, etcètera.¹

Observeu el mapa comarcal de Catalunya i relacioneu els números que hi apareixen amb els noms de comarques proposats al costat. Escriuiu el número corresponent dins les caselles.

Contràriament, en espanyol, les denominacions de les comarques, tant si apareixen dins un enunciat com si apareixen en un context aïllat, s'escriuen acompanyades de l'article (escrit en català i amb majúscula inicial), llevat del cas d'Osona, que no en porta mai.

1. D'acord amb la Llei 4/2015, del 23 d'abril, de creació de la comarca del Moianès, formen part del Moianès els municipis següents: Moià (la capital), Castellterçol, Castelleir, Sant Quirze Safaja, Calders, Monistrol de Calders, Santa Maria d'Oló, l'Estany, Granera i Collsuspina.

Observe el mapa comarcal de Catalunya y relacione los números que aparecen en él con los nombres de comarcas propuestos al lado. Escriba el número correspondiente en las casillas.

Vegeu també l'epígraf 5.22.

5.17 Els noms d'accidents geogràfics en espanyol divergeixen parcialment del català en l'ús de les inicials que han d'anar en majúscula. Segons les normes ortogràfiques de la RAE (*Ortografía de la lengua española*, RAE, 2010), els noms propis dels accidents geogràfics s'escriuen en majúscula, però no els descriptors (noms genèrics) que els acompanyen.

[espanyol] el mar Rojo
 el mar Mediterráneo
 las islas Canarias
 el océano Pacífico
 el río Amazonas
 la cordillera de los Andes
 la península de Arabia
 la península Valiente (a Panamá)

Els noms comuns que són part inherent del nom propi, porten les inicials en majúscula en els tres casos següents:

— Quan el descriptor denota una realitat que no s'adiu amb el que significa.

Río de la Plata (estuari)

— Quan el descriptor no s'usa habitualment per a referir-se a la realitat designada.

los Picos de Europa

— Quan la denominació no demana article dins d'un enunciat.

Me fui a **S**ierra Nevada.

O bé, quan s'usen per antonomàsia:

la **P**enínsula

Si la denominació de l'accident geogràfic consisteix en un nom comú i un adjectiu derivat d'un topònim (actual o antic), tot el sintagma s'escriu en minúscula.

la **m**eseta **c**astellana

la **p**enínsula **i**bérica

la **p**enínsula **a**rabíga

las **i**slas **b**ritánicas

Les denominacions de regions formades amb noms comuns s'escriuen, seguint els criteris generals, amb les inicials en minúscula.

la **c**uenca **m**editerránea

la **p**ampa **a**rgentina

Però si la denominació correspon a una divisió administrativa, aleshores s'escriuen amb les lletres inicials en majúscula, article inclòs (si forma part del topònim).

la provincia de **L**a **P**ampa (provincia)

fuimos a **L**a **R**ioja (comarca)

En la denominació de carrers i vies de comunicació, els termes genèrics es mantenen en minúscula.

la **a**venida Diagonal

la **c**alle 52

la **p**laza de San Antonio

el **p**arque del Oeste

Però si el nom genèric va posposat al terme específic, aleshores va en majúscula.

la Sexta **A**venida

- 5.18** En general és recomanable no traduir els topònims, o en tot cas, només traduir el terme descriptiu si té un ús general en la llengua d'arribada, però no es podria traduir el que és estrictament el nom propi (el nom del parc i el nom del mercat). Així la forma catalana *parc de l'Escorxador* es pot traduir en espanyol per *parque de El Escorxador* (*mercado de la Independència, parque de Vallparadís*, etcètera).

En altres casos en què la traducció del genèric podria implicar la pèrdua d'identificació de l'entitat, aquell no es tradueix i es posa en majúscula. Per exemple, *els aiguamolls de l'Empordà* en espanyol s'ha d'escriure *los Aiguamolls de l'Empordà*.

5.19 Utilitzem les formes tradicionals catalanes dels exotopònims.

[català] Navarra
el nord d'**Oscà**
Oscà (al nord de la Pobla de Roda)
departament francès dels **Alts Pirineus**
el Pertús
Aràbia Saudí (en comptes de *Aràbia Saudita*)

[espanyol] Navarra
el norte de **Huesca**
Huesca (al norte de La Pobla de Roda)
departamento francés de los **Altos Pirineos**
El Pertús
Arabia Saudí (en comptes de *Arabia Saudita*)

5.20 Respectem la forma pròpia dels topònims occitans. L'únic topònim adaptat al català és la Vall d'Aran, ja que es refereix a tot el territori.

[català] **Banhèras de Luishon** (departament francès de l'Alta Garona)
departament francès de l'Arièja
la **Vall d'Aran**

[espanyol] **Banhèras de Luishon** (departamento francés del Alto Garona)
departamento francés de **Arièja**
el **Valle de Arán**

5.21 En els enunciats (però no en els textos citats pels professors redactors ni en els textos de suport), fem servir la denominació *Catalunya*, tant en els exàmens en català com en espanyol.

5.22 No traduïm a l'espanyol el nom dels municipis, el nom de les comarques, ni el nom de les províncies catalanes; tan sols es posa la inicial de l'article en majúscula (en el cas que n'hagi de dur en aquell context; vegeu també la taula 11 i l'epígraf 5.16). Fem el mateix amb els noms catalans d'accidents geogràfics.

[català]	vaig a [l']Empordà
	vinc de [l']Escala
	com [el] Vallès no hi ha res
	he remat a [la] Muga
[espanyol]	voy a [L']Empordà
	vengo de [L']Escala
	como [El] Vallès no hay nada mejor
	he remado en [La] Muga

TAULA 11. *Adaptació a l'espanyol dels noms de les comarques i els municipis catalans*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
costa del Maresme	costa de El Maresme
comarca del Ripollès	comarca de El Ripollès
comarca de l'Alta Ribagorça	comarca de L'Alta Ribagorça
comarca de la Garrotxa	comarca de La Garrotxa
comarca de la Selva	comarca de La Selva
comarca d'Osona	comarca de Osona
costa de Tarragona	costa de Tarragona

5.23 Els termes d'astronomia, com ara els noms de planetes, estels i constel·lacions, porten la inicial del nom genèric o descriptiu en minúscula i les inicials dels mots significatius de la part concreta en majúscula.

[català]	la [galàxia d']Andròmeda
	la [constel·lació d']Orió
[espanyol]	la [galaxia de] Andrómeda
	la [constelación de] Orión

Les designacions que són constituïdes per noms comuns i que designen un referent únic en astronomia s'escriuen amb majúscula inicial.

[català]	el [Sol]
	l'[Univers]
[espanyol]	el [Sol]
	el [universo]

Si aquestes designacions porten un genèric entès en sentit recte, aquest genèric s'escriu en minúscula, i la part concreta en majúscula. Cal tenir en compte que el DIEC2 recull *estel polar*, totalment amb minúscules, mentre que la *Gran enciclopèdia catalana* (<http://www.enciclopedia.cat/enciclop%C3%A8dia>) ho fa totalment amb majúscules: *Estel Polar*.

[català]   l'Estel Polar
[espanyol]   la Estrella Polar

Si, per contra, el genèric hi és emprat en sentit metafòric, s'escriu amb majúscula inicial, igual que el terme de la part concreta de la designació.

[català]   la Via Làctia
                         el Sistema Solar
[espanyol]   la Vía Láctea
                         el sistema solar

Quan aquestes designacions són utilitzades com a noms comuns fora de l'àmbit de l'astronomia, s'escriuen del tot en minúscules.

[català]   una posta de sol
                         l'univers mític de Mercè Rodoreda
                         un sistema solar
[espanyol]   una puesta de sol
                         el universo mítico de Mercè Rodoreda
                         un sistema solar

5.24 Pel que fa a les denominacions dels temps geològics i de les edats prehistòriques, seguim, com a norma purament estilística, el criteri d'ús de la majúscula inicial adoptat en el *Diccionari de geologia* (Enciclopèdia Catalana, 1997; ed. en línia, 2008: <http://cit.iec.cat/obresx.asp?obra=DGEOL>), amb el vistiplau de la Secció Filològica del 15 de març de 1996, criteri adoptat també en el document *Regles d'ús de les majúscules i les minúscules*, aprovat també per la Secció Filològica, i que es pot consultar a l'espai web *Crítèria* (http://criteria.espais.iec.cat/files/2015/05/3-1-2_Regles-de-maj%C3%BAscules-i-min%C3%BAscules-amb-%C3%ADndex_01-ter.pdf). Escriurem, doncs, amb la inicial en majúscula els noms simples que designen els temps geològics.

el Triàsic
el Juràssic
el Devonianà

el Plioplistocè

el Plioquaternari

el Paleolític

el Neolític

En el cas de les denominacions compostes per un nom del subgrup anterior i un adjectiu qualificatiu del tipus *inferior*, *superior*, etc., només s'escriu amb majúscula la inicial del nom.

el Cretaci inferior

el Juràssic superior

En canvi, escriurem completament amb minúscules les denominacions de les edats prehistòriques.

l'edat de [la] pedra

l'edat del ferro

l'era secundària

un període glacial

6 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (IV): QÜESTIONS GRAMATICALS

Adjectius

- 6.1 Colloquem els adjectius que acompanyen un nom en la posició més neutra, que habitualment és al darrere. En espanyol, poden anar al davant o al darrere del nom (generalment, davant).

[català] * Responeu a aquesta pregunta amb un **breu text**.

Responeu a aquesta pregunta amb un **text breu**.

[espanyol] Respondan a esta pregunta con un **breve texto**.

Especialment, cal posar al darrere adjectius buits de significat o gairebé, com *següent* i *corresponent*.

* Contesteu les **següents** preguntes.

Contesteu les preguntes **següents**.

Tanmateix, cal tenir en compte que el canvi d'ordre entre nom i adjectiu pot modificar el sentit del sintagma o afegir un matis inadequat en el context corresponent (és a dir, quan fa d'especificador). De vegades, l'ordre més habitual és l'invers (l'adjectiu davant del nom), com ara en els casos següents:

Caldria aprofitar una **nova** ocasió.

Ha arribat un **nou** any.

una **gran** obra

Sotmetem un cos a una **baixa** pressió.

També en espanyol hi ha factors sintàctics i semàntics que condicionen la posició en l'oració de l'adjectiu *siguiente*. Quan la posició prenominal és ocupada per un quantitatiu o un altre adjectiu (com *escueto*, *intricado*, *claro*), l'adjectiu *siguiente* passa a ocupar la posició postnominal.

Elija UNA de las **dos** opciones **siguientes** y desarróllela en unas cien palabras.

Desarrolle la **escueta** afirmación **siguiente**: [...].

El mateix s'esdevé quan, en comptes de significar 'que segueix', això és 'que ve immediatament a continuació', significa 'ulterior, posterior', o sigui 'que ve a continuació d'una altra cosa' (vegeu també l'epígraf 7.41).

Les indicaron que debían apearese en la estación.

Lea el texto que aparece a continuación y conteste las cuestiones .

Observe el circuito digital y responda a las cuestiones .

I, encara, podem fer servir l'expressió *que segueix* (esp., *que sigue*) en el sentit 'que es troba darrere d'un altre'. Aquesta expressió generalment va seguida de punt.

6.2 Quan ens referim a un mot o una expressió que hem esmentat anteriorment, fem servir l'expressió *damunt dit* / *damunt dita* o *damunt esmentat* / *damunt esmentada*.

* el mot en l'exercici anterior

el mot

l'obra

6.3 Els mots *sant* i *santa* s'escriuen en minúscula, tant en català com en espanyol. Només s'escriuen amb majúscula si formen part d'un topònim o del nom d'un edifici.

el pensament de Agustí

l'església de Maria del Mar

6.4 D'acord amb el DIEC, l'adjectiu *motor*, *-a*, en el sentit de 'que posa en moviment [alguna cosa]', pot ser masculí (*aparell motor*) o pot ser femení (*politja motora*). Per a la forma femenina també es pot utilitzar l'adjectiu *motriu* (*politja motriu*). Pel que fa a aquest darrer adjectiu, cal tenir present que només s'utilitza amb noms femenins, i que és incorrecte utilitzar-lo amb noms masculins.

La gira a 120 min^{-1} .

La gira a 120 min^{-1} .

** El que mou una cinta transportadora té un rendiment x .

El que mou una cinta transportadora té un rendiment x .

En espanyol passa el mateix amb els adjectius *motor* i *motriz*.

Pronoms

6.5 Els pronoms febles es col·loquen preferiblement davant el verb. En espanyol, es fa generalment a l'inrevés.

[català] * podria destinar a...

podria destinar a...

* Els científics intenten descobrir-**lo**...

Els científics **l'**intenten descobrir...

[espanyol] podría destinar**se** a...

Los científicos intentan descubrir**lo**...

Especialment, construïm les perífrasis d'obligació amb el pronom *se* al davant.

* ha de moure**s**

sha de moure

En espanyol, en canvi, el pronom va al darrere en aquests contextos.

* **se debe** mover

debe mover**se**

6.6 Les construccions neutres amb el pronom *allò* es poden substituir per construccions més habituals.

* Expliqueu **allò que** us sembli més adequat...

Expliqueu **el que** us sembli més adequat...

6.7 A més de les expressions relatives *cosa que* o *la qual cosa*, podem emprar construccions com ara *i això*.

Van perdre les eleccions, **i això** els va entristir.

6.8 Els pronoms relatius compostos (*el qual*, *la qual*, *els quals*, *les quals*) precedits de preposició es poden alternar amb el relatiu simple (*què*) precedit de la mateixa preposició.

cronologia i estil **al qual** pertany

cronologia i estil **a què** pertany

6.9 Procurem evitar de fer servir els pronoms personals forts per a referir-nos a entitats i coses, en general.

* ...segons estableix el Parlament de Catalunya. **Ell és qui** decideix...

...segons estableix el Parlament de Catalunya. **Aquesta institució** decideix...

6.10 Evitem els pleonasmes condemnats per la normativa actual.

** ...determineu-**ne** les coordenades **dels extrems relatius**.

...determineu les coordenades **dels extrems relatius**.

** En tots dos paràgrafs **hi** predomina...

En tots dos paràgrafs predomina...

Determinants

6.11 Els possessius que no indiquen possessió són gairebé tots innecessaris i sovint són espuris.

* Determineu la **seva** veritable magnitud.

Determineu la veritable magnitud **de la dita projecció**.

Determineu **ne** la veritable magnitud.

* ...segons el **seu** color.

...segons el color **que tenen**.

** Portava les **seves** mans a les butxaques.

Portava les mans a les butxaques.

Quantificadors

6.12 El mot *tot* és invariable davant els topònims que no porten article.

tota l'HèHade

tot Hispània

Viatjarem per **tot** Catalunya.

6.13 L'ús de l'adjectiu indefinit plural *alguns*, *algunes* com a quantificador és emprat abusivament per influència de l'espanyol. És preferible de fer servir *uns quants*, *unes quantes*.

** Encara em queden **alguns** diners.

Encara em queden **uns quants** diners.

Verbs

Aspectes semàntics dels verbs

6.14 Per a indicar que s'ha de posar la resposta en un espai buit d'un text, fem servir el verb *emplenar*, que té un sentit més precís que **omplir*.

* **Ompliu** els espais buits.

Empleneu els espais buits.

6.15 Fem servir el verb *expressar* per a indicar les unitats amb què es mesuren les magnituds. Cal evitar, però, d'escriure redundàncies com ara **expressar expressions*.

Quin és el pes de l'èmbol, **expressat** en unitats del sistema internacional (SI)?

La solubilitat del fluorur de bari **expressada** en $\text{mol} \cdot \text{L}^{-1}$ ...

6.16 En català, *fem, exercim, duem a terme*, etc., mentre que en espanyol *realizan* o *llevan a cabo*. En català, també *realitzem*, però solament quan volem significar que 'fem real' una cosa.

[català] * Un equip d'investigadors **ha realitzat** l'experiment següent: [...].

Un equip d'investigadors **ha dut a terme** l'experiment següent: [...].

[espanyol] Un equipo de investigadores **ha realizado** el siguiente experimento: [...].

Un equipo de investigadores **ha llevado a cabo** el siguiente experimento: [...].

6.17 No hem de confondre el verb *assenyalar* ('mostrar o designar amb el dit o fent qualsevol altre senyal') amb el verb *senyalar* ('fer o posar un senyal').

** En el punt **assenyalat** amb la lletra B...

En el punt **senyalat** amb la lletra B...

Assenyalar també equival a *indicar*.

El president **assenyalà** les solucions possibles.

El president **indicà** les solucions possibles.

6.18 El verb ***discutir* és incorrecte en el sentit de 'raonar', 'analitzar' o 'argumentar', ja que es tracta d'un calc del verb anglès *to discuss*.

** **Discutiu** les situacions esmentades.

Analitzeu les situacions esmentades.

Excepcionalment, en matemàtiques és admissible de fer servir aquest verb en frases com ara *discuti el sistema d'equacions lineals següent*.

6.19 Per a indicar que s'adueixin les raons que expliquen o que justifiquen alguna cosa, fem servir els verbs *justificar* o *explicar* acompanyats de l'adverbi *raonadament*, en comptes del verb **raonar*.

** Raoneu si cap d'aquests dos conceptes correspon a aquesta imatge.

Expliqueu raonadament si cap d'aquests dos conceptes correspon a aquesta imatge.

Justifiqueu la resposta.

Argumenteu la resposta.

Pel que fa a l'espanyol, en aquests casos tant podem escriure *razonar* com *explicar razonadamente*. No cal canviar el verb *razonar* de l'original per paralelisme amb l'enunciat de la versió catalana.

Calcule la constante elàstica del muelle y *razone* si depende de la masa.

6.20 El verb *citar* significa 'aduir de viva veu o per escrit (un passatge d'un autor o autora) en suport del que diu' i el fem servir per a reproduir un fragment d'autor. Per a indicar que s'anomenin exemples d'un cas concret, hem de fer servir el verb *esmentar* ('fer esment d'algú o d'alguna cosa') i no ****citar**.

Citeu els fragments del text que avalen la vostra hipòtesi.

** Citeu quatre exemples de països del *centre* i quatre de la *perifèria*.

Esmenteu quatre exemples de països del *centre* i quatre de la *perifèria*.

També podem fer servir els verbs *anomenar* (quan es demanen noms) i *enumerar* (si s'ha de fer una llista), etc. En aquests contextos, però, no és adequat utilitzar el verb **dir*.

6.21 Per a evitar l'ús reiterat i abusi del verb *exposar* en els enunciats de les preguntes, quan volem que els examinands responguin a una pregunta amb arguments, paraules clares o exemples, emprem preferiblement el verb *explicar*, en comptes del verb **exposar*, que reservem per a les estructures del tipus *exposar tal tema*, en el sentit de 'desenvolupar-lo', i *exposar tal text o fragment*, en el sentit d' 'interpretar-lo'.

* Exposeu l'evolució econòmica, social i política a Espanya en el període que va des de l'aprovació de la Constitució fins a les eleccions del 1982.

Expliqueu l'evolució econòmica, social i política a Espanya en el període que va des de l'aprovació de la Constitució fins a les eleccions del 1982.

Exposeu ('desenvolpeu') en dues línies o més la idea principal del text.

Exposeu ('interpreteu') aquest passatge poc clar de l'autor, a la vista del que manifesta la filòloga esmentada.

Així mateix, és preferible fer servir el verb *entendre* en comptes de *comprendre* en la redacció de les preguntes.

* La primera part consisteix a llegir, *comprendre* i interpretar dos textos diferents.

La primera part consisteix a llegir, *entendre* i interpretar dos textos diferents.

6.22 **Medir és una forma incorrecta en comptes de *prendre les mides, amidar o mesurar*. *Amidar* i *prendre les mides* s'utilitzen només per a les mesures de longitud. *Mesurar* es fa servir per a les mesures de capacitat i, també, per a les de longitud, tot i que en aquest darrer cas preferim el verb *fer*.

** La hipotenusa d'un triangle 3 cm.

La hipotenusa d'un triangle 3 cm.

La hipotenusa d'un triangle 3 cm.

En sentit figurat, fem servir *prendre mesures*, no **prendre mides.

6.23 El verb *acotar* no és sinònim de *delimitar, fixar o assenyalar els límits*. Tanmateix, el mantenim quan significa *posar les cotes* (en un mapa, en un dibuix tècnic, etc.).

** Aquesta tendència artística és per les dues grans guerres.

Aquesta tendència artística és per les dues grans guerres.

el mapa amb les dades que s'ofereixen a continuació.

6.24 El verb *mostrar* es fa servir de manera generalitzada en la redacció de les proves. És preferible alternar-lo amb altres verbs que tenen el mateix significat, com ara *presentar* o *indicar*.

Les imatges següents mostren l'obra de...

Les imatges següents l'obra de...

Les imatges següents, que mostren l'obra de...

En les imatges següents l'obra de...

En les imatges següents, en què es mostra l'obra de...

L'esquema següent ...

6.25 Per a indicar el valor no monetari d'una cosa, és preferible fer servir el verb *ser* i no **valer*.

* ...quan les tensions dels terminals I_1 i I_2 , respectivament, 3 i 5...

...quan les tensions dels terminals I_1 i I_2 , respectivament, 3 i 5...

6.26 L'expressió ***trobar el valor de*, que és un calc de l'espanyol *encontrar el valor de* o la menys bona **hallar el valor de*, és inadequada. Per a determinar el valor d'una magnitud fem servir altres verbs que siguin escaients, com *calcular, determinar* o *indicar*.

[català] ** actualitzat net d'un projecte d'inversió...

actualitzat net d'un projecte d'inversió...

actualitzat net d'un projecte d'inversió...

Indiqueu el valor actualitzat net d'un projecte d'inversió...

[espanyol] * **Hállese el valor** de la altura del triángulo.

Encuentre el valor de la altura del triángulo.

En matemàtiques, quan es demana que es facin unes operacions determinades, però no es pretén arribar a cap resultat final, és preferible fer servir el verb *resoldre* o *operar* en comptes de **calcular*.

* **Calculeu** i simplifiqueu $\frac{x-1}{x-2} - \frac{x^2-3}{x^2-3x+2}$.

Resoleu i simplifiqueu $\frac{x-1}{x-2} - \frac{x^2-3}{x^2-3x+2}$.

Opereu i simplifiqueu $\frac{x-1}{x-2} - \frac{x^2-3}{x^2-3x+2}$.

6.27 En els enunciats de problemes de ciències, evitem emprar el verb **agafar* o **prendre* a l'hora de presentar les dades. Podem substituir-lo pels verbs *fer servir* o *considerar*.

* **Agafeu** $g = 10 \text{ m/s}^2$.

Feu servir $g = 10 \text{ m/s}^2$.

Considereu $g = 10 \text{ m/s}^2$.

6.28 Utilitzem el verb *encastar* en comptes de ***empotrar*, que no és normatiu.

** La biga AC de la figura està **empotrada** a una paret per l'extrem A.

La biga AC de la figura està **encastada** a una paret per l'extrem A.

6.29 Utilitzem el verb *inserir* en comptes de ***insertar*, que no és normatiu.

** ...un mural que es pugui **insertar** en la imatge A.

...un mural que es pugui **inserir** en la imatge A.

6.30 El verb *classificar* regeix un complement directe nominal que designa una cosa que és distribuïble en grups o categories. En la construcció intransitiva pronominal, l'objecte directe de la construcció transitiva passa a ocupar la posició de subjecte amb les mateixes exigències de ser distribuïble en grups o categories. Si no és així, cal substituir-lo per un altre verb.

* **En** quin grup de recursos **es classifica** el petroli?

A quin grup de recursos **pertany** el petroli?

6.31 Atès que el verb *trigar* significa, pròpiament, 'fer una cosa més tard del que cal, del que era d'esperar o de l'hora convinguda', cal substituir-lo per *tardar* quan volem fer referència al temps que passa abans de fer o d'acomplir-se una cosa. En aquest segon sentit, podem fer servir també el verb *estar* (*estar* *<tant de temps>* a *fer* *<una cosa>*).

* El satèl·lit Europa triga 3,55 dies a fer una òrbita completa al voltant de Júpiter.

El satèl·lit Europa tarda 3,55 dies a fer una òrbita completa al voltant de Júpiter.

El satèl·lit Europa està 3,55 dies a fer una òrbita completa al voltant de Júpiter.

6.32 No convé abusar de la locució verbal *tenir lloc* en sentit figurat. No hi ha inconvenient a fer-la servir quan porta un complement de lloc:

Escriviu les reaccions que **tenen lloc** (o bé es produeixen, s'esdevenen) en un vas de precipitats.

Però quan equival a *esdevenir-se*, *produir-se*, *donar-se*, *ocórrer*, *passar*, etc., sense complement de lloc al darrere, procurarem no utilitzar l'expressió *tenir lloc* més d'una vegada:

* Indiqueu justificadament quin és el signe de variació d'entropia quan **té lloc** el fenomen següent: [...].

Temps verbals

6.33 Utilitzem el passat perifràstic com a forma preferent, però amb llibertat per a barrejar-lo amb el passat simple si ho fem amb estil.

Darwin **va investigar** molts casos fins que **va descobrir** que...

Darwin **investigava** molts casos fins que **descobria** que...

6.34 L'infinitiu no té valor imperatiu.

** En acabat, **repassar** la resposta.

En acabat, **repassau** la resposta.

En espanyol també es considera no normatiu.

** Al terminar, **repassar** la respuesta.

Al terminar, **repase** la respuesta.

6.35 Excepte quan hi ha una voluntat clara d'èmfasi, no hem de reforçar l'imperatiu amb fórmules de necessitat.

* Cal que indiqueu...

Indiqueu...

6.36 Les oracions passives tradicionals (subjecte pacient, verb en passiva i ablatiu agent) són perfectament acceptables al costat de les oracions actives, i són preferibles en general a les passives pronominals (cf. § 6.40 i 6.44), que són incorrectes quan indiquen l'agent.

** L'EPO exògena també s'ha utilitzat i llegalment per part d'alguns esportistes...

L'EPO exògena també ha estat utilitzada i llegalment per alguns esportistes...

Alguns esportistes també han utilitzat i llegalment l'EPO exògena...

6.37 De vegades, sobretot en proves de l'àmbit de les ciències pures, es redacten oracions en futur simple que sonen més naturals en present d'indicatiu.

* La velocitat serà...

La velocitat és...

Quan es parla de la puntuació que s'atorgarà a un exercici, es pot fer servir el futur: «Es descomptaran 0,25 punts...», «Se descontarán 0,25 puntos...». En les instruccions que apareixen en els solucionaris, però, és preferible la redacció en present «Adjudiqueu 0,5 punts pel càlcul i 0,5 punts per la interpretació», «Valoreu cada resposta correcta amb 0,4 punts», ja que es tracta de textos adreçats als professors correctors en el moment de fer la valoració dels exàmens.

Formes verbals

6.38 Preferim les formes *duu/duus* del verb *dur* en comptes de **du/dus*.

* Es du a terme l'electròlisi d'aigua...

Es duu a terme l'electròlisi d'aigua...

6.39 Emprem la forma *ser* i no **ésser* per a l'infinitiu d'aquest verb, però utilitzem la forma *ésser* per al nom corresponent.

* Quines van ésser les causes de la revolució?

Quines van ser les causes de la revolució?

Aquesta proteïna és responsable de la pigmentació dels éssers humans.

Règims verbals

6.40 El verb *descomptar* exigeix un subjecte animat. Per tant, no podem dir:

** Els errors comesos descompten un màxim de 0,2 punts.

sinó que hem de conjugar aquest verb pronominalment:

Pels errors comesos es poden descomptar un màxim de 0,2 punts.

En espanyol, la norma culta majoritària en aquests casos continua preferint la construcció de passiva pronominal:

Los errores ortográficos, gramaticales y léxicos cometidos en los ejercicios 1 y 2 de la prueba **se penalizan** con un descuento de 0,1 puntos, hasta un máximo de 2 puntos.

- 6.41** El règim verbal del verb *contestar* segueix el model VERB + COMPLEMENT DIRECTE, sense preposició, tant en català com en espanyol.

[català] **Contesteu** les preguntes següents.

[espanyol] **Conteste** las siguientes preguntas.

En canvi, el verb *respondre* regeix la preposició *a*:

[català] **Responeu** a les preguntes següents.

[espanyol] **Responda** a las siguientes preguntas.

- 6.42** El verb *sublimar*, ‘fer passar de l’estat sòlid al gasós i d’aquest al sòlid, sense aparentment passar per l’estat líquid’, es conjuga pronominalment quan el subjecte és la cosa objecte de la sublimació.

** El iode **sublima** a una temperatura poc elevada.

El iode **se sublima** a una temperatura poc elevada.

- 6.43** La perífrasi ****fer esment a** és incorrecta. La substituïm per *fer esment de*.

** Expliqueu el procés de recuperació de l’autonomia de Catalunya, **fent esment al** retorn del president Tarradellas.

Expliqueu el procés de recuperació de l’autonomia de Catalunya, **fent esment del** retorn del president Tarradellas.

- 6.44** Procurem evitar de conjugar el verb *indicar* pronominalment per a construir oracions de passiva pronominal, en què s’amaga l’agent innecessàriament.

* tal com **s’indica en** la figura

tal com **indica** la figura

- 6.45** Els verbs que denoten accions contraposades, com ara *pujar/baixar*, *apujar/abaixar*, *augmentar/disminuir* (i altres de similars com *créixer/decréixer* o *incrementar/decrementar* —aquest darrer encara no és normatiu—), han assimilat, col·loquialment, el seu complement quantitatiu al complement de mesura dels anomenats *verbs de mesurament*, que és introduït directament, sense preposició.²

2. L’estatus sintàctic dels complements de mesura no és clar. D’una banda, sembla que els podem substituir per un pronom acusatiu; però, d’altra banda, no admeten la construcció passiva. A més, podem substituir aquests complements per un quantitatiu (*molt*, *poc*, *massa*, etc.). Semànticament, doncs, els complements de mesura actuen com a modificadors del verb i no formen part de l’estructura argumental del verb, encara que siguin seleccionats obligatòriament. En tot cas, la presència d’aquest tipus de complements no afecta la caracterització dels verbs de mesurament com a transitius o intransitius, caracterització que depèn exclusivament dels arguments referencials.

- a) Verbs de doble estructura: una d'argumental (transitiva) i una altra amb complement de mesura (intransitiva) (*mesurar, pesar, etc.*).

En Joan ha pesat [la farina]_{CD} (En Joan l'ha pesada / La farina ha estat pesada per en Joan)

En Joan pesa [vuitanta quilos] / [molt] (En Joan *els* pesa / *Vuitanta quilos són pesats per en Joan)

- b) Verbs de realització única amb complement de mesura (*allargar-se, caminar, durar, fer, valer: guanyar quilos, perdre quilos, aguantar, resistir, etc.*).

He caminat [deu quilòmetres] (*Els* he caminat / *Deu quilòmetres han estat caminats per mi)

L'espectacle dura [tres hores] (L'espectacle no *les* dura / *Tres hores són durades per l'espectacle)

L'entrada val [vint euros] (L'entrada *els* val / *Vint euros són valguts per l'entrada)

- c) Verbs que combinen el complement de mesura amb complements argumentals (*esperar, distar, etc.*).

La Maria ha esperat [dues hores] la seva germana.

El salt de Gualba dista [dues hores] de Santa Fe.

El salt de Gualba i Santa Fe disten [dues hores] entre si.

Un camí circular al voltant de la bola, que dista d'ella [45 m].

Tradicionalment, però, els verbs *apujar/abaixar, pujar/baixar, augmentar/disminuir, etc.*, introdueixen el complement quantitatiu amb les preposicions *de* o *en*, indistintament.

Abaixar [una paret]_{CD} [de mig metre]. (Abaixar-*la* de mig metre / La paret ha estat abaixada de mig metre)

Així, doncs, és preferible que introduïm amb una preposició (*de* o *en*) el complement que indica la quantitat (o mesura) d'aquests darrers tipus de verbs.

- * El diari ha pujat vint cèntims aquesta setmana.

El diari ha pujat [de] vint cèntims aquesta setmana.

El diari ha pujat [en] vint cèntims aquesta setmana.

- * Els preus han baixat un 10% durant els darrers tres mesos.

Els preus han baixat [d']un 10% durant els darrers tres mesos.

Els preus han baixat [en] un 10% durant els darrers tres mesos.

- * Sembla increïble que els sous hagin augmentat un 3 %, tal com està la crisi econòmica.
Sembla increïble que els sous hagin augmentat **d'**un 3 %, tal com està la crisi econòmica.
Sembla increïble que els sous hagin augmentat **en** un 3 %, tal com està la crisi econòmica.
- * Els beneficis han disminuït un 25 % en aquest trienni.
Els beneficis han disminuït **d'**un 25 % en aquest trienni.
Els beneficis han disminuït **en** un 25 % en aquest trienni.

Construccions verbals

6.46 Les oracions de gerundi copulatiu i de gerundi de posterioritat són incorrectes i, doncs, s'han de corregir.

- ** Reflexioneu sobre aquesta qüestió **ordenant** els vostres arguments. [copulatiu]
Reflexioneu sobre aquesta qüestió i **ordeneu** els vostres arguments.
- ** L'autor publicà l'últim llibre, **morint** l'any següent. [de posterioritat]
L'autor publicà l'últim llibre i **mori** l'any següent.

Igualment, evitem les construccions ****bo i + GERUNDI** i ****tot + GERUNDI** amb valor copulatiu o de posterioritat, que són incorrectes amb aquests valors.

- ** Reflexioneu sobre aquesta qüestió **bo i exposant** els vostres arguments d'una manera ordenada.
- ** Reflexioneu sobre aquesta qüestió **tot exposant** els vostres arguments d'una manera ordenada.
Reflexioneu sobre aquesta qüestió i **exposeu** els vostres arguments d'una manera ordenada.

En espanyol, tanmateix, podem deixar el gerundi tot sol amb aquests valors.

- Reflexione sobre dicha cuestión exponiendo sus argumentos de forma ordenada.
- Reflexione sobre dicha cuestión y exponga sus argumentos de forma ordenada.

6.47 És preferible construir la perífrasi *verb + GERUNDI* amb valor continuatiu amb el verb *continuar*, en comptes de **seguir*.

- * Després de tres hores, l'alumnat **segueix fent** la tasca.
Després de tres hores, l'alumnat **continua fent** la tasca.

6.48 Construïm la perífrasi *anar + GERUNDI* o *estar + GERUNDI* en comptes de ****venir + GERUNDI**.

** Aquests són els mitjans tècnics que l'artista venia ideant per a desenvolupar els diferents sistemes estructurals.

Aquests són els mitjans tècnics que l'artista anava ideant per a desenvolupar els diferents sistemes estructurals.

Aquests són els mitjans tècnics que l'artista estava ideant per a desenvolupar els diferents sistemes estructurals.

6.49 Escrivim la perífrasi *acabar* + GERUNDI en comptes de ***acabar per* + INFINITIU, que és incorrecta. Podem utilitzar també *finalment*, *al final* o *a l'últim*.

** Ell, a força d'escodrinyar, va acabar per descobrir-la.

Ell, a força d'escodrinyar, va acabar descobrint-la.

Ell, a força d'escodrinyar, finalment la va descobrir.

6.50 L'ús del verb ***acabar amb* amb el sentit de 'posar fi', 'exterminar', 'fer caure', 'suprimir', 'anular' o 'destruir' és incorrecte.

** L'insecticida va acabar amb la plaga.

L'insecticida va exterminar la plaga.

6.51 La combinació de la preposició *a* seguida d'infinitiu per a expressar necessitat és correcta només en construccions lexicalitzades, com ara *res a dir* o *res a fer*. És inacceptable la construcció ***a* + INFINITIU + *per* en tots els casos, perquè hi fem aparèixer l'agent.

** espai a emplenar per l'Administració

espai que ha d'emplenar l'Administració

6.52 La construcció ***al* + INFINITIU amb valor temporal no és normativa. La substituïm per *en* + INFINITIU, que només té valor temporal, equivalent a *quan* + VERB CONJUGAT, però no té valor causal.

** Al plantejar aquesta qüestió, el filòsof intenta...

En plantejar aquesta qüestió, el filòsof intenta...

** En anar tan ràpid, no tindreu temps per a pensar la resposta.

En acabar la guerra, la situació econòmica...

Quan es va acabar la guerra, la situació econòmica...

6.53 Preferim el verb *afrontar* en comptes de **fer front a* amb el sentit de 'fer cara a'.

* La minimització dels residus sòlids és un dels objectius principals de les administracions públiques per a fer front a l'augment continuat.

La minimització dels residus sòlids és un dels objectius principals de les administracions públiques per a afrontar-ne l'augment continuat.

En canvi, no és correcte el verb ****afrontar** (ni la locució ****fer front a**) amb el sentit de ‘satisfer un pagament’, ‘atendre un pagament’, ‘fer-se càrrec d’un pagament’ o, simplement, ‘fer un pagament’.

** Hem hagut d'**afrontar** el pagament de la hipoteca.

Hem hagut de **fer** el pagament de la hipoteca.

Hem hagut de **pagar** la hipoteca.

6.54 Per a expressar el valor d’una cosa utilitzem l’expressió *Quin valor té...?* en comptes de **Quant val...?*

* **Quant val** aquest producte?

Quin valor té aquest producte?

6.55 La construcció ****venir donat per** és incorrecta. La substituïm per *ser + VERB + per* (passiva tradicional) o per l’oració equivalent en veu activa.

** Les pluges torrencials **venien donades pel** canvi climàtic.

Les pluges torrencials **eren causades pel** canvi climàtic.

El canvi climàtic **causava** les pluges torrencials.

6.56 L’expressió ****sembla ser que**, que és un calc de l’espanyol *parece ser que*, és incorrecta. N’hi ha prou de fer servir *semblar que*.

** **Sembla ser que** suporta una pressió excessiva.

Sembla que suporta una pressió excessiva.

6.57 Per a expressar el fet de ‘tenir un nom’ fem servir el verb *anomenar-se* en comptes de l’expressió **rebre el nom de*.

* Quin **nom reben** aquests bacteris?

Com **s’anomenen** aquests bacteris?

6.58 Per a indicar que s’exemplifica alguna cosa fem servir l’expressió *posar un exemple* o *dir un exemple* en comptes de ****donar un exemple**, que és incorrecta.

** Anomeneu i definiu tres d’aquests moviments i **doneu-ne un exemple** pràctic.

Anomeneu i definiu tres d’aquests moviments i **poseu-ne un exemple** pràctic.

6.59 Preferim el verb *caldre* en comptes de ***necessitar** o de l’expressió ***la necessitat de**.

* **Es necessiten** 17,5 mL per a arribar al punt d’equivalència.

Calen 17,5 mL per a arribar al punt d’equivalència.

- * Sense **la necessitat** d'usar un catalitzador ni incrementar la temperatura.

Sense que **calgui** usar un catalitzador ni incrementar la temperatura.

6.60 Precedint l'expressió d'una quantitat, la combinació *ser de* és acceptable en català quan es tracta d'una propietat (o qualitat) d'un nom qualsevol, però és abusiva si el nom és una magnitud i el que es vol expressar és un resultat o equivalència:

Totes les resistències **són de** 10 Ω. ('els aparells tenen')

Tenim dues resistències: una resistència **és de** 10 Ω i l'altra **és de** 20 Ω. ('l'aparell té')

- * DADA: la resistència **és de** 10 Ω. ('la magnitud equival a')

DADA: la resistència **són** 10 Ω. ('la magnitud equival a')

Davant aquests casos amb *ser de* és preferible canviar la construcció de la frase de manera que la quantitat aparegui com a complement de nom de la magnitud, o bé canviar el verb *ser* per un altre de més adient (com ara *fer*, *equivaler a*, *arribar a*, etc.). També és possible suprimir la preposició *de* i fer concordar el verb *ser* amb el complement.

- * Observem que la pressió en l'equilibri **és de 20 atm**.

Observem, en l'equilibri, **una pressió de 20 atm**.

Observem que la pressió en l'equilibri **arriba a** 20 atm.

Observem que la pressió en l'equilibri **són** 20 atm.

6.61 La construcció *ser de* + INFINITIU, quan equival a *caldre* + INFINITIU o *haver de* + INFINITIU, s'ha de substituir per aquests altres verbs o per una construcció que s'adeqüi al mateix sentit.

- ** **És d'esperar** que aquesta normativa serà la definitiva.

Cal esperar que aquesta normativa serà la definitiva.

Hem d'esperar que aquesta normativa serà la definitiva.

Tanmateix, pot ser admissible quan equival a *poder-se* + INFINITIU en alguns contextos, per bé que la més recomanable és aquesta segona construcció.

- * Una resposta com aquesta **era d'esperar**.

Una resposta com aquesta **es podia esperar**.

Adverbis i locucions adverbials

6.62 Apliquem la doble negació tal com prescriu la normativa de l'Institut d'Estudis Catalans.

** En cap cas es poden respondre...

En cap cas no es poden respondre...

6.63 En expressions adverbials de temps escrivim, per exemple, «el juliol de 2007»; però en la fórmula de datació sencera no posem article davant de l'any: «2 de desembre de 2007».

6.64 Per a indicar l'inici o el final d'un període podem emprar diverses expressions equivalents que són normatives, preferentment per aquest ordre:

a començament de
al principi de
al començament de
a començaments de
a principis de

a final de
a la darrera de
a les acaballes de
al final de
a finals de

6.65 Escrivim *al més* + ADVERBI + *possible* en comptes de *el més* + ADVERBI + *possible*. De totes maneres, són preferibles les construccions tradicionals *com més* + ADVERBI + *millor* o *tan* + ADVERBI + *com sigui possible*.

** Responeu el més aviat possible.

Responeu al més aviat possible.

Responeu com més aviat millor.

Responeu tan aviat com sigui possible.

6.66 No s'han de confondre els adverbis *majorment* i *majoritàriament*. *Majorment* significa 'principalment', mentre que *majoritàriament* significa 'de manera majoritària' (cal tenir en compte també el que indiquem en el § 4.1).

Aquest argument és defensat, majorment, per un sol científic.

Aquest argument és defensat, majoritàriament, per científics nord-americans.

6.67 En comptes de les expressions *en la seva totalitat* i *per la totalitat de*, que són calcs de l'espanyol, fem servir *completament*, *totalment*, o *per tots / per totes*, respectivament, o bé altres expressions escaients.

** Escrit en la seva totalitat per la mà d'un autor.

Escrit completament per la mà d'un autor.

** Escrit per la totalitat de les alumnes.

Escrit per totes les alumnes.

6.68 En comptes de l'expressió *per separat*, que és un calc de l'espanyol, escrivim *separadament*, *d'un en un* o una altra expressió adequada en el mateix context.

** Resoleu els exercicis per separat.

Resoleu els exercicis separadament.

6.69 L'adverbi **degudament* es fa servir d'una manera abusiva en comptes de *adequadament*, *com cal*, *de la manera adequada*, segons el context.

* Acoteu degudament la solució.

Acoteu adequadament la solució.

Preposicions i locucions preposicionals

6.70 La normativa distingeix usos de *per* i usos de *per a* davant d'un infinitiu simple. Estableix *per a* tant si la construcció és de destinació (és a dir, que depèn d'un nom) com si és de finalitat (és a dir, que depèn d'un verb), i reserva l'ús de *per* als casos en què, a més de finalitat, expressa el motiu de l'acció (és a dir, quan la construcció depèn d'un verb d'acció voluntària).

No hem de confondre el motiu amb la causa. Les construccions de *per* + INFINITIU SIMPLE amb valor causal no són admissibles en català, malgrat l'ús sovintejat que se'n fa actualment en registres informals. En català, les construccions causals es construeixen amb l'infinitiu compost (l'anomenat *infinitiu perfet*), o directament amb *perquè* i una clàusula amb un verb conjugat en una forma personal.

** L'han premiat per ser tan llest.

L'han premiat perquè és tan llest.

** L'han agafat per delinquir.

L'han agafat per haver delinquit.

L'han agafat perquè ha delinquit.

L'han agafat pel fet d'haver delinquit.

a) *La destinació*. Quan la construcció depèn d'un nom (en negreta en els exemples), el valor general és de destinació, i la norma hi estableix *per a*.

Una **bomba** de bambú per a treure aigua.

Plantegeu l'**equació** per a calcular la taxa interna de rendibilitat.

Un camió amb **capacitat** per a transportar fins a 10 tones.

Dissenyeu un taulell amb un **calaix** per a poder-hi desar els diners.

Apunteu possibles **solucions** per a assolir un desenvolupament sostenible.

L'**autorització** per a assistir a l'acte ha expirat.

Hi ha un cas en què aquesta construcció no és de destinació, sinó que denota un estat encara no acomplert i equival a ‘pendent de’; en aquests casos hi escrivim *per*.

Potser la muntanya encara té **incògnites** per revelar.

b) *La finalitat*. Quan la construcció depèn d’un verb (en negreta en els exemples), el valor general és de finalitat, i la norma hi estableix, igualment, *per a*.

No **necessita** electricitat per a funcionar.

Només **disposen** d’un total de 3.200 € per a aportar al negoci.

Però si al valor de finalitat s’hi afegeix el de motiu, la norma hi estableix *per*. Aquests casos depenen de la voluntarietat de l’acció, i són parafrasejables amb la construcció *perquè* + *voler* + INFINITIU, o bé recurrent a la construcció *per tal de* + INFINITIU, construcció que en principi només es pot utilitzar en aquests casos.

És aquí i **ha vingut** per quedar-s’hi.

Per fer-ho, **escriviu** a les caselles de sota el número de la qualitat física (1, 2, 3, 4) que correspon a cada test.

Per tal d’augmentar-ne la producció diària, l’empresa **adquireix** una màquina de control numèric que pot fabricar nous tipus de cargols més ràpidament.

Tanmateix, els escrúpols dels gramàtics posteriors a Pompeu Fabra han fet restringir encara més els usos amb *per*, limitant-los a les construccions on hi ha una voluntarietat directa; així, si el verb d’acció voluntària va precedit d’un verb modal (*haver de*, *poder*, *necessitar*, *caldre*, etc.) o si la construcció és impersonal, o passiva o passiva pronominal, s’entén que la voluntarietat de l’acció queda neutralitzada i hi hem d’usar *per a*.

Quins són els passos que **cal** completar per a dur a terme una teràpia gènica?

Per a frenar el canvi climàtic **cal** ser conscients de la necessitat de substituir el model energètic actual.

Per a trobar la densitat d’un material *x*, n’**hem de** conèixer el volum i la massa.

Justifiqueu què **podem** fer per a desplaçar la reacció cap a la dreta.

Per a obtenir metalls **podem** fer servir els minerals i el reciclatge.

Els legisladors no seran pas menys rebels si, **havent estat designats** per a protegir el poble, les seves llibertats i els seus béns, intenten d’usurpar-los-hi per la força.

L’adopció de menors és **tutelada** per l’Administració per a facilitar la integració dels infants.

Un dels nombrosos cartells de la fira que **es van dissenyar** per a fer-ne difusió és el que apareix en la imatge C.

Hi ha un cas en què aquesta construcció no és de finalitat: quan la preposició *per* és regida pel verb.

Comencem   que la micció és el procés que elimina l'orina de la bufeta cap a l'exterior del cos.

c) *Altres casos*. Les oracions d'infinitiu regides per un adjectiu, per un participi passat o per un adverbi són introduïdes per la locució prepositiva *per a*.

L'energia mecànica **necessària** l'elevació.

Aquell treballador era el més **apte** el càrrec.

Tots aporten punts de vista **útils** la reconversió industrial del llibre.

No en tenim **prou** -ho.

La legislació actual està **dissenyada** aquesta supremacia.

Havia viscut **prou** que tot tenia matisos.

Era **prou** intrèpida -ho.

D'altra banda, quant als usos de *per* simple davant un sintagma nominal, notem l'ús idiomàtic que es dona amb verbs com ara *treballar*, *lluitar* i *esforçar-se*, en què la preposició equival a 'en pro de'.

Treballar .

Lluitar .

6.71 En les matèries de ciències es fa servir *per a* quan es vol indicar que una incògnita, una magnitud o una funció pot prendre o ha de prendre uns valors determinats. Aquest ús, per bé que sembla un calc de l'anglès científic, no es pot condemnar rodonament encara que pugui ser abusiu; però sí que, en la redacció dels enunciats, aquesta locució prepositiva es pot alternar amb altres construccions perquè la redacció no esdevingui excessivament monòtona. No és admissible, però, reduir-la a la preposició *per*.

* Calculeu els valors s'anulla la funció.

Calculeu els valors s'anulla la funció.

Calculeu els valors s'anulla la funció.

Calculeu els valors la funció.

Calculeu els valors la funció.

* Digueu quins valors de x la matriu és simètrica.

Digueu quins valors de x la matriu és simètrica.

Digueu quins valors de x la matriu és simètrica.

Digueu quins valors de x fan simètrica la matriu.

- * Per tant, qualsevol successió de punts $x_1, x_2, \dots, x_n$ que tendeix cap a a , la successió $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ tendeix també cap a L .

Per tant, qualsevol successió de punts $x_1, x_2, \dots, x_n$ que tendeix cap a a , la successió $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ tendeix també cap a L .

Per tant, qualsevol successió de punts $x_1, x_2, \dots, x_n$ que tendeix cap a a , la successió $f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ tendeix també cap a L .

- * $E > 0$, aquesta funció sinusoidal és característica de les funcions d'ona associades a la partícula lliure.

$E > 0$, aquesta funció sinusoidal és característica de les funcions d'ona associades a la partícula lliure.

$E > 0$, aquesta funció sinusoidal és característica de les funcions d'ona associades a la partícula lliure.

6.72 Les preposicions a i en de vegades són intercanviables davant expressions de lloc.

laboratori s'ha de portar bata.

Està prohibit fumar laboratori.

Pel que fa als locatius figurats, especialment per a expressar 'dins de', es fa servir generalment en .

el batxillerat

el text

Davant locatius que tant es poden considerar figurats com literals, cal analitzar cada cas concret.

- * amb les coordenades l'origen

amb les coordenades l'origen

- * punt C

punt C

- * cromosoma

cromosoma

En general, per a introduir referències a pàgines, es fa servir a , mentre que per a les referències a textos s'utilitza en . Pel que fa als capítols, les taules, les fotografies i altres elements d'il·lustració, pot escaure a o en segons el que es vol expressar.

en el text

en la taula 1 / **a** la taula 1

en la columna / **a** la columna

a la pàgina 18

En les expressions temporals l'ús de les preposicions *a* i *en* també presenta una certa flexibilitat: **en el** segle + NOMBRE o bé **a** segle + NOMBRE, però: **en la** dècada anterior i no **a la** dècada anterior (perquè és durativa).

6.73 Si l'expressió de temps que segueix la preposició *fins* és introduïda per les preposicions *a*, *en* o *per*, les mantenim.

** fins aquell moment

fins **en** aquell moment

6.74 L'expressió **a nivell de** tan sols és correcta per a parlar de coses en què s'estableixen nivells o graus (*a nivell del mar*, *a nivell de la troposfera*, etc.). En sentit figurat, la substituïm per expressions com *pel que fa a*, *en l'àmbit de*, *en el terreny de*, *en el camp de*, *en l'escala de*, segons el context.

** **A nivell de** contingut és un examen fluix.

Pel que fa a contingut, és un examen fluix.

En canvi, substituïm l'expressió **a nivell** + ADJECTIU, que també és incorrecta, per l'adjectiu tot sol, per l'adverbi corresponent o per l'expressió *des del punt de vista* + ADJECTIU, segons el context.

** És el fet més important **a nivell històric**.

És el fet **històric** més important.

** **A nivell tècnic**, és una obra extraordinària.

Tècnicament, és una obra extraordinària.

Des del punt de vista tècnic, és una obra extraordinària.

6.75 Substituïm la locució preposicional *a través de*, en sentit figurat, per les expressions *per mitjà de*, *servint-se de* o una altra d'equivalent. Sí que la fem servir quan té sentit literal ('anant d'un costat a l'altre de').

* Ho he sabut **a través d'**en Marc.

Ho he sabut **per mitjà d'**en Marc.

La llum passava **a través dels** vidres.

6.76 La locució ***en base a* és incorrecta. Fem servir altres expressions com ara: *sobre la base de, segons, considerant, basant-se en, a partir de, d'acord amb* o *tenint en compte*.

** Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament en base a l'esquema següent:

Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament d'acord amb l'esquema següent:

Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona entre els països desenvolupats i els països en via de desenvolupament tenint en compte l'esquema següent:

La locució ***en base a* també és incorrecta en espanyol. Les locucions correctes en aquesta llengua són: *sobre la base de, en funció de, basándose en, a partir de, de acuerdo con, según*, etcètera.

En espanyol, la forma ***en funció a* és incorrecta quan equival a 'según', 'dependiendo de'.

** El precio de calcula en función a cuántos pasajeros lleve el autobús.

El precio de calcula en función de cuántos pasajeros lleve el autobús.

6.77 És preferible fer servir la locució *a conseqüència de* sense l'adverbi *com* al davant.

* Com a conseqüència de l moviment sísmic, una sèrie d'onades de dos metres van escombrar la costa sud.

A conseqüència de l moviment sísmic, una sèrie d'onades de dos metres van escombrar la costa sud.

6.78 Escrivim *pel que fa a* o *amb referència a* en comptes de ***en referència a*.

** Exposeu les diferències principals en referència a la situació de la dona...

Exposeu les diferències principals pel que fa a la situació de la dona...

6.79 El mot *via* de la locució *en via de* s'escriu en singular.

[català] ** països en vies de desenvolupament

països en via de desenvolupament

[espanyol] países en vías de desarrollo

6.80 La construcció partitiva *d'altres* existeix des del català antic. Entenent el pronom *altres* com el conjunt o el tot, la preposició *de* faria la funció de restringir-ne el significat de manera que s'entengui que parlem solament d'una part dels altres', i no de 'tots els altres'.

Per la seva banda, en la construcció *entre [d']altres*, la preposició *de* partitiva és opcional, però la reservem per als casos en què no s'explicita el nom.

Entre altres, [...]

Entre d'altres, [...]

Entre altres de semblants, [...]

Entre molts altres de semblants, [...]

Entre molts d'altres de semblants, [...]

- * Els punts suspensius tenen **entre d'altres funcions**, les d'indicar que una frase és inacabada i que una enumeració no és tancada.

Els punts suspensius tenen **entre altres funcions**, les d'indicar que una frase és inacabada i que una enumeració no és tancada.

- * Aquesta empresa té **entre moltes d'altres característiques**, la fabricació de productes de qualitat.

Aquesta empresa té **entre moltes altres característiques**, la fabricació de productes de qualitat.

6.81 En català són acceptables certs casos de contacte de preposicions febles amb preposicions fortes, si bé de vegades se n'abusa. Aquest és el cas de la preposició *entre*, que en certs casos pot anar precedida directament de les preposicions *de* o *per*.

En primer lloc, cal tenir en compte que la preposició *entre* pot introduir els tipus de sintagmes següents:

- Sintagmes adverbials que fan la funció de complement circumstancial i que denoten nocions com lloc, suma, col·laboració, acumulació, etcètera.

Li agrada passejar-se **entre la gent**.

Entre tots dos teníem una seixantena d'euros.

- Sintagmes adverbials que denoten un conjunt de coses, en què la preposició *entre* té valor partitiu.

Entre els primers hi ha la major part dels noms masculins.

Però els següents, **entre altres**, difereixen de la norma.

- Sintagmes seleccionats pel verb que denoten elements d'un conjunt, amb verbs com *col·locar*, *intercalar*, *desar*, *posar*, etc.; *passar un temps*, *viure*, etc.; *passar*, *anar*, etc.; opcions, amb verbs com *triar*, *decidir-se*, etc.; rangs, amb *calcular-se*, *preveure*, etc.; distribució, amb *repartir-se*, *dividir-se*, etcètera.

Intercalem una coma **entre l'antecedent i la subordinada explicativa**.

Això, **posa-ho** **entre parèntesis**.

El cost total **es calcula** **entre dos i tres milions d'euros**.

La població **es dividia** **entre demòcrates i autoritaris** a parts iguals.

- Sintagmes nominals que complementen noms com *distinció*, *divergència*, *separació*, etc.; *connexió*, *relació*, *semblança*, etc.; *partit*, *competició*, etc.; *tria*, *opció*, etcètera.

La **diferència** **entre aleshores i a les hores**.

La **distància** **entre el punt a i el punt b**.

La semblança entre pare i fill era extraordinària.

L'opció entre dues grafies.

— Sintagmes de valor adjectival.

Un somriure entre irònic i afalagat.

— Sintagmes que introdueixen el divisor d'una operació matemàtica.

Quant fa cinquanta entre tres?

Quan es produeix el contacte entre les preposicions *de* + *entre*, convé tenir en compte que aquesta confluència prové de diverses formulacions sintàctiques.

a) Tenim els casos en què la preposició *de* introdueix un complement del nom.

Les cendres de l'escalfapanxes

Les cendres d'entre les barres interiors

Quan el sintagma preposicional denota un interval, el contacte entre preposicions *de* i *entre* és correcte, excepte darrere de noms deverbals:

Joves d'entre divuit i trenta-cinc anys. (= Joves que tenen entre divuit i trenta-cinc anys.)

Joves de divuit a trenta-cinc anys. **Crítèria**

Els paquets d'entre quaranta i seixanta quilos els deixarem aquí. (= Els paquets que pesen entre quaranta i seixanta quilos els deixarem aquí.)

Un període d'entre un dia i quatre mesos / d'un dia a quatre mesos. (= Un període que comprèn entre un dia i quatre mesos.)

Una multa d'entre cinquanta i sis-cents euros.

Escriviu un text d'entre 50 i 70 paraules.

* Escriviu un text que tingui una extensió d'entre 50 i 70 paraules.

Escriviu un text que tingui una extensió entre 50 i 70 paraules.

b) Com a complement de règim, tenim els casos en què la preposició *de* introdueix el complement de verbs de pas o de trànsit que regeixen un complement de procedència o d'origen com *sortir*, *treure*, *escórrer-se*, *ressuscitar*, etcètera.

Va sortir d'entre les flames.

D'entre les plomes sortí un pollet i piulà.

Treu la pilota d'entre els esbarzers.

Crist ha ressuscitat d'entre els morts.

c) Com a complement preposicional, tenim els casos en què la preposició *de* introdueix el complement de verbs de selecció, els quals regeixen un complement que denota un conjunt genèric, com ESCOLLIR [un element [d'un conjunt]]; TRIAR [un element [d'un conjunt]], etc.

Escolliu una pregunta **d'entre les diverses possibilitats**.

* Escolliu una pregunta **de les diverses possibilitats**.

Cal anar en compte amb els casos en què l'ús de la preposició *entre* és abusiu.

* Trieu un tema **d'entre els dos** que us proposem tot seguit. (= ** Trieu-ne **un d'entre els dos**.)

* Trieu un tema **entre els dos** que us proposem tot seguit. (= ** Trieu-ne **un entre els dos**.)

Trieu un tema **dels dos** que us proposem tot seguit. (= Trieu-ne **un dels dos**.)

* Algú **d'entre el públic** no para d'estossegar. (Aquest *algú* forma part del públic.)

Algú **del públic** no para d'estossegar.

En altres casos, és abusiu l'ús de la preposició *de*, perquè no és regida. Per exemple, en oracions amb el verb *haver-hi*.

* **D'entre les coses** més extraordinàries que recordo, hi ha els de dos testimonis jurats.

Entre les coses més extraordinàries que recordo, hi ha els de dos testimonis jurats.

* Calculeu la distància [que hi ha] **d'entre els dos punts**. (La preposició *de* aquí no és cap complement nominal.)

Calculeu la distància [que hi ha] **d'un punt a l'altre**.

Calculeu la distància [que hi ha] **entre els dos punts**.

D'altra banda, el contacte de les preposicions *per + entre* és genuí quan aporta un matís semàntic propi. Altrament, val més deixar-hi una sola preposició. En la pràctica, sembla que les construccions bones són les fetes amb verbs com *veure* i *mirar*.

Devia haver-la vista **per entre** les cortines.

Per entre les branques es veia el cel gairebé blanc.

Vaig veure la lluna allà fora **per entre** un reixat de barnilles.

Amb verbs com *passar*, *caminar*, *baixar*, *treure*, etc. o bé *ficar*, *dur*, etc., no és necessària la combinació.

L'aire que passa **per** la pineda.

L'aire que passa **entre** els pins.

* L'aire que passa **per entre** els pins.

- * Passant la mà **per entre** els barrots.
  - * Ella s'esmuny **per entre** la gent evitant obstacles i defugint topades.
  - * Quan reia treia la llengua **per entre** les dents.
- Baixaren per les roques **entre** ginesteres.
- L'hi havien hagut de treure ficant-li sabó **entre** el dit i l'anell.
- Duia un brot de menta **entre** les dents.

Locucions conjuntives i altres nexes oracionals

6.82 La seqüència **tal que* sovint és innecessària.

- * Calculeu un nombre **tal que** la meitat i les dues terceres parts del nombre sumin 49.
- Calculeu un nombre **que compleixi que** la meitat i les dues terceres parts del nombre sumin 49.
- Quin nombre **compleix la condició que** la meitat i les dues terceres parts d'aquest sumen 49?

En espanyol tampoc no és cap mostra de registre gaire culte.

6.83 Per a indicar igualtat, utilitzem locucions com ara *de la mateixa manera que* o *igual que* en comptes de ***a l'igual que*.

- ** **A l'igual que** aquestes dues artistes llatinoamericanes...
- Igual que** aquestes dues artistes llatinoamericanes...
- De la mateixa manera que** aquestes dues artistes llatinoamericanes...

6.84 Per a introduir un exemple o més d'un, fem servir la locució *com ara* o l'adverbi *com* en comptes de **tal com*.

- * L'exercici aeròbic no gaire intens, **tal com** caminar de pressa una mitja hora al dia, ajuda a eliminar greixos emmagatzemats.
- L'exercici aeròbic no gaire intens, **com ara** caminar de pressa una mitja hora al dia, ajuda a eliminar greixos emmagatzemats.

6.85 La locució conjuntiva *en [el] cas que* té l'equivalent espanyol *en [el] caso de que*. Segons el *Diccionario panhispánico de dudas* (2a ed., Madrid, Santillana, 2005; ed. en línia: <http://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd>), no s'ha d'ometre la preposició *de* d'aquesta locució (***en [el] caso que*).

- [català] El decret estableix l'expropiació temporal d'un habitatge **en [el] cas que** s'hagin de desallotjar ciutadans.

[espanyol] ** El decreto establece la expropiación temporal de una vivienda en [el] caso que vayan a ser desalojados ciudadanos.

El decreto establece la expropiación temporal de una vivienda en [el] caso de que vayan a ser desalojados ciudadanos.

Cal recordar que en espanyol tampoc no se suprimeix la preposició *de* en construccions com ara *a pesar de que*, *a fin de que* i *a condició de que*.

7 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (V): QÜESTIONS ORTOTIPOGRÀFIQUES

Tipus de lletra

- 7.1** Les instruccions i els apunts generals s'han de compondre en negreta i en un cos més petit que el text general.

Contesteu les preguntes 1, 2, 3, i la 4 i la 5 d'UNA de les dues opcions (A o B). En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

- 7.2** En la disposició dels nivells d'ordre, el primer nivell s'escriu amb lletres i els altres nivells, amb xifres aràbigues, és a dir: opció «A > 1», i no «A > a».

- 7.3** Dins un mateix exercici, escrivim el text enunciatiu de les opcions en rodona. Només escrivim en negreta l'expressió «**Opció A**» i, si escau, el punt que hi ha al darrere.

- 7.4** Per a recalcar una dada o una instrucció, podem fer servir les majúscules (sense negreta ni cursiva) i també les minúscules en negreta. Evidentment, l'ús d'aquest recurs ha de ser coherent en una mateixa prova o sèrie de proves.

Contesteu UNA de les preguntes

Poseu **un** exemple de factor extrínsec.

Contesteu les preguntes 1, 2, 3, i la 4 i la 5 d'UNA de les dues opcions (A o B). En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

Si dins un exercici cal triar només una part dels termes que s'han de comentar, el nombre s'ha de posar en caixa alta també.

Definiu breument **DOS** dels termes següents...

- 7.5** Quan és especialment rellevant destacar la negació d'una frase en l'enunciat d'una qüestió, podem escriure l'adverbi *no* en negreta i en majúscula.

Només un dels personatges següents **NO** va ser seduït per...

- 7.6** Hi ha enunciats que donen informació addicional en un apartat especial, normalment amb les paraules «NOTA», «DADES», «FONT», «TEMA», «EXERCICI», «IMATGE» o «ANNEX», seguides de dos punts, que va sota l'enunciat principal (sota l'especificació de la puntuació de l'exercici), tret que la informació facilitada faci referència exclusivament a un dels apartats de què pot constar la qüestió, cas en què va sota l'enunciat de l'apartat (també sota l'especificació de la puntuació de l'exercici, si n'hi ha). Escrivim aquestes paraules en versaleta amb la inicial en majúscula i la informació que ve després ha de començar amb majúscula i acabar amb punt. El cos de lletra és el mateix que el de l'enunciat.

[NOTA:] Les coordenades s'expressen en metres.

[DADA:] Velocitat de la llum = 300 000 km/s.

[DADES:] Projectacions de la base triangular...

[TEMA:] Axonometria.

[FONT:] Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD).

[EXERCICI:] Interpreteu el sòlid representat en planta i alçat...

7.7 Les majúscules s'accentuen gràficament com les minúscules en els mateixos casos.

[català] L'heroi vivia a l'Àtica...

[espanyol] El héroe vivía en el Ática...

[francès] Éteins le chauffage. Á bientôt.

7.8 Els títols dels temes que s'han de desenvolupar han d'anar en cursiva i amb la inicial absoluta en majúscula.

Desenvolpeu el tema següent: *La doctrina de l'Estat de Hobbes*

7.9 Escrivim els noms científics llatins de les espècies animals i vegetals en cursiva (el gènere, amb la inicial en majúscula), a excepció de «var.», «sp.» o «ssp.».

Una nova espècie d'homínid, l'*Homo floresiensis*, aparegué...

El mosquit tigre (*Aedes albopictus*) és originari de...

Tanmateix, totes les agrupacions de tàxons per damunt de l'espècie (família, ordre, filum, etc.), es componen amb la inicial en majúscula i en rodona si són escrites en llatí, i totalment en minúscula i en rodona si són escrites en català o espanyol.

El filum dels *aqüífecs* (*Aquificae*) són uns bastonets o filaments gramnegatius, sense espores i termòfils.

Els *fusobacteris* o *Fusobacteria* són el filum que té com a gènere representatiu el *Fusobacterium* spp.

7.10 Escrivim en cursiva els mots que tenen un ús metalingüístic.

Definiu el terme *catalitzador*.

7.11 Les acotacions dels diàlegs s'escriuen en cursiva. Si van emmarcades amb parèntesis, aquests també van en cursiva, perquè no formen part del text.

3. *(On the phone)* Can I speak to Johan please?

Símbols i fórmules

- 7.12** Els criteris i les normes següents segueixen els documents que citem a continuació, en què es poden trobar altres qüestions no tractades aquí, en relació amb l'escriptura de símbols, fórmules, unitats i magnituds.

UNIÓ INTERNACIONAL DE QUÍMICA PURA I APLICADA (IUPAC).
Magnituds, unitats i símbols en química física [en línia]. 2a ed., corr.
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008.
<<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000049/00000040.PDF>>.

La tercera edició en anglès d'aquesta obra —provisional— és de l'any 2007 i només està disponible en línia:

INTERNATIONAL UNION OF PURE AND APPLIED CHEMISTRY (IUPAC).
Quantities, units and symbols in Physical Chemistry [en línia]. 3a ed., 2a reimpr.
Cambridge: IUPAC, 2007.
<<http://media.iupac.org/publications/books/gbook/IUPAC-GB3-2ndPrinting-Online-22apr2011.pdf>>.

BUREAU INTERNATIONAL DES POIDS ET MESURES.
Le Système international d'unités (SI) [en línia]. 8a ed., 2006.
<http://www.bipm.org/utis/common/pdf/si_brochure_8.pdf>.

Josep M. MESTRES *et al.* *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*. 4a ed.
Vic i Barcelona: Eumo i altres, 2009. Amb 1 disc òptic (CD-ROM).

- 7.13** Els professors redactors han d'escriure les fórmules amb un editor d'equacions, com ara el de MS Word®; perquè, si han estat creades amb un format d'imatge, no es poden corregir.

- 7.14** El signe igual (=) fa una mica més de 2 mm. Per tant, si el signe menys arriba als 2 mm, ja n'hi ha prou. No ha de ser, però, tan llarg com el guió llarg dels incisos, que fa gairebé 4,5 mm.

$$3 - 1 = 2$$

Grup B, dieta mediterrània enriquida amb fruita seca —nous— (30 g per dia).

- 7.15** Els símbols dels operadors matemàtics (+, =, :, ×, ∑, etc.) es componen en rodona.

$$2 + 3 = 5$$

- 7.16** Els símbols de magnituds i els termes algebriacs en els textos científics i en les fórmules que s'hi utilitzen s'escriuen, habitualment, en minúscula i en cursiva i cal que els comprovem sistemàticament. Se n'exceptuen els símbols dels elements químics i els de les unitats de mesurament, que escrivim en rodona.

[àlgebra]
$$C(q) = \frac{q^3}{100} + 4q + 20$$

però,

7.17 Els superíndexs i els subíndexs han de ser proporcionats respecte al cos del text, i no massa grossos.

$$** y = 4x - x^2$$

$$y = 4x - x^2$$

7.18 Entre la quantitat i el símbol que la segueix hi va un espai fi. També en el cas dels percentatges. Per a compondre'l en MS Word®, seleccionem la pestanya «Inserció», fem un clic damunt «Símbol» i després damunt «Més símbols», seleccionem la pestanya «Caràcters especials» i fem dos clics en «1/4 espai llarg».

$$425\ \frac{1}{4}\text{m}$$

$$33\ \frac{1}{4}\%$$

$$65\ \frac{1}{4}\text{‰}$$

7.19 També cal deixar un espai fi a banda i banda dels símbols dels operadors matemàtics (+, =, :, ×, etc.).

$$2\ +\ 3\ =\ 5$$

Cal tenir present, però, que en les operacions amb funcions, si a continuació de la funció hi ha un parèntesi o un claudàtor, no deixem espai entremig.

$$v(x, t) = (8\ \text{cm}) \cos[(60\ \text{rad/s})t + (0,5\ \text{rad/m})x]$$

7.20 Les fórmules matemàtiques, físiques i químiques en paràgraf a part han d'anar centrades i no cal que portin punt al final. El paràgraf de text que segueix aquesta fórmula no porta la primera línia sagnada.

1. Considereu la funció següent:

$$f(x) = \frac{3x - 1}{x + 2}$$

Calculeu el valor de la funció per a $x=7$.

7.21 Si hi ha dues o més línies de fórmules, se centra tot el bloc, però les diverses fórmules s'alineen generalment per un signe operacional concret (generalment, un igual o una fletxa) i se centra tot el bloc respecte dels marges de la caixa de text.

$$x = a + b$$

$$y = c - 2b$$

$$z = 3a - 1$$

7.22 Els subíndexs de les magnituds fisicoquímiques relacionades amb la constant d'equilibri de reaccions químiques poden anar en cursiva o en rodona, segons que representin magnituds o no, respectivament. Si no es tracta de cap de les que figuren en la taula 39 (§ 9.151), cal que ho comprovem sistemàticament en alguna obra de referència.

K_a , K_{sp} (també és admissible K_{ps}); però K_c , K_p , K_m , K_f

7.23 Els subíndexs descriptius s'escriuen en rodona i en català o en espanyol, segons la versió. Si el terme és llarg es pot abreujar.

[català]	E_{motor}	‘energia del motor’
	$E_{elèctr}$	‘energia elèctrica’
	* E_{dis}	‘energia dissipada’
	E_{diss}	‘energia dissipada’
[espanyol]	$E_{eléctr}$	‘energía eléctrica’
	E_{dis}	‘energía disipada’

7.24 Només cal unificar la disposició diferent dels nombres trencats si es troben en el mateix context (en text seguit o en una fórmula). Ara bé, les unitats fraccionàries, com «m/s», s’han de compondre sempre així, i no amb el numerador damunt el denominador en dues línies diferents (vegeu també el § 9.157 per als trencats de les reaccions químiques).

* $c = 3 \times 10^8 \frac{\text{m}}{\text{s}}$

$c = 3 \times 10^8 \text{ m/s}$

7.25 Per a indicar una quantitat aproximada en forma de percentatge fem servir l'article determinat o altres expressions, però no l'article indefinit *un* si la quantitat és superior al 50 %.

* Les vendes van augmentar d'un 60 %, aproximadament.

Les vendes van augmentar del 60 %, aproximadament.

7.26 Escrivim el símbol de grau sexagesimal (°) enganxat al símbol de l'escala de temperatura corresponent (°C, °F o °R, posem per cas) i el separem de la xifra mitjançant un espai fi: 23 °C. En el cas que no aparegui acompanyat del símbol de l'escala, s'escriu enganxat a la xifra precedent:

Dibuixeu un triangle que tingui un costat de 70 mm, que l'angle oposat a aquest costat sigui de 45°, i que tingui una altura de 60 mm.

7.27 El *kelvin* és la unitat de temperatura termodinàmica i es representa mitjançant una lletra ca majúscula (K) sense el símbol del grau (°), i tampoc no s'anomena «grau».

...a una temperatura de 298 $\boxed{\text{K}}$, és a dir, 77 °F.

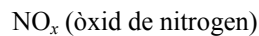
** Doneu el resultat en $\boxed{\text{graus Kelvin}}$.

Doneu el resultat en $\boxed{\text{kelvins}}$.

7.28 Els ions es poden representar numèricament amb el signe (+ o -) al davant o al darrere, però cal ser coherent en el mateix fascicle.

7.29 En les fórmules químiques, els subíndexs literals van en cursiva perquè representen una variable.

7.30 El símbol de *molar* és una M en versaleta, el de *formal* és una F en versaleta i el de *normal* és una N en versaleta.

Preparem una solució 0,045 $\boxed{\text{M}}$ de HCl.

7.31 Tot i que els símbols internacionals de massa i de radi són m i r , respectivament, quan es tracta de la massa i el radi terrestres hi ha la tradició tipogràfica d'escriure aquests símbols en majúscula seguits del subíndex T. Així, per exemple, la fórmula general de la força gravitatòria que exerceix una massa damunt una altra es representa:

$$F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$$

(G és la constant de gravitació newtoniana i equival a $6,674\ 28(67) \times 10^{-11} \text{ m}^3 \text{ kg}^{-1} \text{ s}^{-2}$). Quan la primera massa és la de la Terra i el radi es correspon amb el radi de la Terra (és a dir, que la segona massa es troba damunt la superfície de la Terra), aleshores s'acostuma a representar de la manera següent:

$$F = G \frac{M_{\text{T}} m}{R_{\text{T}}^2}$$

Quan els símbols de la massa de la Terra i del radi no estan dins una fórmula, es poden escriure també M_{Terra} i R_{Terra} .

$$M_{\text{Terra}} = 5,98 \times 10^{24} \text{ kg}$$

$$R_{\text{Terra}} = 6,37 \times 10^6 \text{ m}$$

En el cas que les dues masses pertanyin a cossos celestes, és preferible posar tots dos símbols en majúscula i afegir-hi el subíndex de la inicial del nom o el nom sencer de cada cos.

$$F = G \frac{M_{\text{T}} M_{\text{L}}}{r^2}$$

$$M_{\text{Terra}} = 5,98 \times 10^{24} \text{ kg}$$

$$M_{\text{Lluna}} = 7,35 \times 10^{22} \text{ kg}$$

$$r = 384,4 \times 10^6 \text{ m}$$

- 7.32** Les lletres que s'empren per a designar angles, sovint manlevades de l'alfabet grec, s'escriuen en cursiva.

cos α

l'angle μ

- 7.33** No apostrofem l'article definit ni la preposició *de* davant cap símbol (vegeu també l'epígraf 9.148).

El OF_2 és un compost de fluor

En aquesta reacció es desprenen 3 L de O_2 .

El segment va de la A fins a la B.

- 7.34** En les proves de ciències fem servir la forma *kilogram* desenvolupada (i no **quilogram*) i la forma *kilòmetre* (i no **quilòmetre*). Els símbols «kg» i «km» es fan servir quan són precedits d'una quantitat escrita amb xifres.

* ...per cada kg

per cada kilogram

una massa de 10 kg

per cada kilòmetre recorregut...

- 7.35** Els milers i els milions s'indiquen amb un punt en les proves d'humanitats i ciències socials (concretament, en les assignatures d'economia, geografia, matemàtiques aplicades a les ciències socials i ciències de la Terra i del medi ambient; cf. § 9.53, § 9.79, § 9.143 i § 10.7), i sense punt en les proves de ciències i tecnologia. En totes les proves de ciències, els milers i els milions s'indiquen deixant un espai fi (cf. § 7.18), i no un punt, tant en català com en espanyol.

3.403 m (en les proves d'humanitats i ciències socials)

3 403 m (en les proves de ciències i tecnologia)

- 7.36** En la notació sexagesimal s'han de fer servir les cometes rectes una mica inclinades cap a la dreta per la part de dalt.

** $30^\circ 33'44''$

$30^\circ 33'44''$

7.37 En les fórmules, l'operació matemàtica de producte es pot representar de diverses maneres: sense espai, mitjançant un espai fi, mitjançant un punt volat (·) entre espais fins o bé mitjançant una aspa o creu (×) del cos de lletra corresponent i entre espais fins.

Representem preferentment sense espai el producte de magnituds físiques. Vegeu l'epígraf 9.66 per a conèixer les altres formes acceptades d'escriure el producte de les magnituds físiques.

$$ab$$

Utilitzem preferentment l'espai fi per a indicar el producte d'unitats. Cal deixar un espai fi entre els símbols de les diferents unitats. Vegeu l'epígraf 9.69 per a conèixer les altres formes acceptades d'escriure el producte d'unitats.

el símbol del kilowatt hora és kW h

$$R = 8,31 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$$

Representem preferentment mitjançant un punt volat (·), entre espais fins, el producte d'una incògnita per un nombre, per evitar que el contacte entre la incògnita (x) i el signe de multiplicar (×) pugui ser confusori.

$$[(+1) \times 2] + (x \cdot 1) = 0$$

Finalment, indiquem preferentment mitjançant una aspa o creu (×), entre espais fins, el producte de nombres, especialment en les potències de base 10.

$$3 \times 9$$

$$6,022 \times 10^{23}$$

Signes de puntuació i altres signes ortogràfics

7.38 No fem servir signes inicials d'entonació (¿, ¡), ja que no són normatius. Emplem només els signes d'entonació de tancament.

** ¿Quines són les característiques principals d'aquesta tendència?

Quines són les característiques principals d'aquesta tendència?

En espanyol, en canvi, s'han de fer servir els signes inicials i els finals.

7.39 Els punts suspensius (...) han de ser el signe tipogràfic format per un glif únic ('imatge d'un signe tipogràfic que constitueix una unitat gràfica, que pot equivaler a un caràcter, a diversos caràcters o a part d'un caràcter'), i no tres punts seguits.

** Un, dos, tres...

Un, dos, tres...

7.40 L'omissió d'un fragment en una citació textual (que s'indica amb punts suspensius entre claudàtors), si no es pot comprovar, ha de portar la puntuació forta al final si la citació continua amb una inicial en majúscula.

* [...] el final del cicle [...] El pensament de [...].

[...] el final del cicle [...] El pensament de [...].

Si en un text objecte de comentari hi ha moltes indicacions d'omissió (tres o més) i en la referència bibliogràfica es fa constar que es tracta d'una adaptació, es poden suprimir totes aquestes indicacions d'acord amb el professor o professora.

7.41 L'adjectiu *següent* va seguit de dos punts quan queda al final de l'enunciat només si vol dir 'que segueix immediatament'. Quan vol dir 'que es troba darrere d'un altre' va seguit de punt. Això també és vàlid per a l'adjectiu espanyol *siguiente*. Per a més informació sobre la posició de l'adjectiu *següent*, vegeu l'epígraf 6.1.

[català] Contesteu les preguntes següents [Això és, les que vénen tot seguit.]

Observeu el circuit digital i responeu a les qüestions següents [Això és, les que vénen després del circuit digital.]

[espanyol] Indique qué estructuras celulares llevan a cabo las siguientes funciones [

Observe atentamente el gráfico y responda a las preguntas siguientes.]

7.42 L'incís *com a mínim* s'escriu entre comes.

** Comenteu-ne dos com a mínim i no un de sol.

Comenteu-ne dos, com a mínim, i no un de sol.

7.43 Tradicionalment, l'expressió *és a dir* s'escriu entre comes, però també podem ometre la segona coma si n'hi ha d'altres a prop.

L'autoritat normativa, és a dir, l'Institut d'Estudis Catalans, [...].

L'autoritat normativa, és a dir, l'Institut d'Estudis Catalans, [...].

7.44 L'expressió *així doncs* es pot escriure amb coma intermèdia o sense.

Així, doncs, cal especificar el resultat...

Així doncs, cal especificar el resultat...

7.45 Procurem no abusar dels incisos; és preferible emprar frases independents.

* Confeccioneu el balanç de la situació, cal calcular-ne els beneficis.

Confeccioneu el balanç de la situació, calculeu-ne els beneficis.

7.46 En català, en les citacions dins de paràgraf, pel que fa a la puntuació adoptem els criteris següents.

En primer lloc, hem de distingir les citacions que constitueixen una oració completa d'aquelles altres que no ho són. En aquest darrer cas, el punt final va després de les cometes de tancament i la citació comença amb minúscula (*a*). En el primer cas, podem adoptar dos criteris diferents: podem fer prevaldre el punt de l'oració completa més interior i posar el punt abans de les cometes de tancament (*b*), o podem fer prevaldre el punt de l'oració completa més exterior i posar el punt després de les cometes de tancament (*c*). En aquests dos darrers casos la citació pot començar amb majúscula o minúscula. Hem de tenir en compte, però, d'adoptar un mateix criteri per a tota la prova.

- a) Indiqueu l'opció que equival a «una minyona d'alguna casa bona».
- b) Reescriuiu l'oració següent del text amb altres paraules i sense alterar-ne el sentit principal: «La vostra sublim rancunieta nyeu-nyeu prou es basquejava per difamar-la, però ella se n'escapolia com una sargantana».
- c) Reescriuiu l'oració següent del text amb altres paraules i sense alterar-ne el sentit principal: «La vostra sublim rancunieta nyeu-nyeu prou es basquejava per difamar-la, però ella se n'escapolia com una sargantana».

Si la citació comença paràgraf o segueix un punt i és una oració completa, el punt es col·loca abans de les cometes de tancament i la citació comença amb majúscula (*d*). Aquest també és el cas d'una citació interrompuda per un incís (*e*).

- d) «Doncs bé, dèiem que els ocells ho fan ben diferent» Identifiqueu el referent del pronom feble *ho*.
- e) «Vespre a la cafeteria», de Joan Vinyoli, «ens parla de la por sinistra que pateixen les persones».

Per acabar, si al final de la citació hi ha un signe d'interrogació, un signe d'admiració o uns punts suspensius, i després es tanquen cometes, podem optar per posar el punt final més exterior (*f*) o bé per ometre'l, si considerem que preval el punt de l'oració més interior (*g*).

- f) En un moment del text la protagonista pregunta als homes de Serrallonga: «No em teniu por encara?». Expliqueu a què es refereix.
- g) En un moment del text la protagonista pregunta als homes de Serrallonga: «No em teniu por encara?». Expliqueu a què es refereix.

En espanyol, però, l'*Ortografía de la lengua española* (Espasa-Calpe, 2010, § 3.4.8.3) explicita la norma de posar sempre el punt seguit o punt final darrere les cometes de tancament en les citacions, «independientemente de que el texto entrecomillado abarque todo el enunciado o solo parte de él».

«No está el horno para bollos» Con estas palabras zanjó la discusión y se marchó.

I també prescriu el contacte de tres elements, en què no s'estalvia el punt i seguit, que va afegit al final de tot:

«¿Dónde te crees que vas?» Esa pregunta lo detuvo en seco.

«Si pudiera decirle lo que pienso realmente...». A Pedro no le resultaba fácil hablar con sinceridad.

Posa èmfasi especial en els contactes d'un element parentètic de tancament (un parèntesi, un claudàtor, unes cometes o un guió llarg) amb el punt i seguit, tot advertint: «Nunca debe escribirse un punto de cierre de enunciado delante de un signo de cierre de comillas, paréntesis, corchetes o rayas» (§ 3.4.1.3.2).

Dijo: «Tú y yo hemos terminado». Tras estas palabras se marchó dando un portazo. (Creo que estaba muy enfadada. No me extraña). En la calle le esperaba Emilio —un buen amigo.

7.47 En les proves de llengües altres que el català o l'espanyol (que s'anomenen específicament «llengua estrangera»), hem de tenir en compte els detalls següents:

a) La forma de les cometes.

[en els textos en alemany]	„Das ist alles nicht optimal“
[en els textos en anglès]	“Of course”
[en els textos en francès]	« ses droits » (amb espai fi a l'interior del fragment emmarcat per les cometes)
[en els textos en italià]	«Difficile non collegare automaticamente questi dati»
[en els textos en portuguès]	“É melhor ser alegre”

b) La datació de les publicacions en les referències bibliogràfiques.

[en els textos en alemany]	<i>Ostdeutsche Zeitung</i> (15. April 2006)
[en els textos en anglès]	Text adapted from an article by Alex WILLIAMS. <i>The New York Times</i> (October 15, 2006)
[en els textos en francès]	D'après <i>Le Figaro Magazine</i> (26 septembre 2009)

c) L'ús del guió llarg en els incisos.

En francès, en alemany, en italià i en portuguès, el guió llarg dels incisos s'escriu amb espai a banda i banda. En anglès, s'escriu sense cap espai davant ni darrere.

[en els textos en francès]	J'essaie d'éviter de penser à ça — surtout que j'entends parler tous les jours du chômage.
[en els textos en alemany]	Ferienwohnung im Schwarzwald — und alle haben dafür schliesslich eine Menge Geld bezahlt.
[en els textos en italià]	Ma vi erano anche decine di guanti da chirurgo — che potevano servire ai killer per non lasciare impronte sulle armi — e poi numerosi proiettili.
[en els textos en portuguès]	[...] cujos olhos — grandes e rasgados — são os seus [...]

[en els textos en anglès] There are common expectations of how a teenage boy will talk and act—especially a black teenage boy.

Surprise came when the results of the OECD's international maths, science and reading tests—the 2009 PISA tests—were published.

d) Els espais abans i després dels signes de puntuació.

En els textos en francès, es deixa un espai fi abans dels dos punts, del punt i coma i dels signes d'interrogació i d'admiració.

[en els textos en francès] L'établissement accueille une population cosmopolite et défavorisée]: les meilleurs élèves abandonnent ce lycée.

Est-ce que les professeurs du lycée étaient très exigeants avec les élèves]?

e) Les citacions textuais.

En els textos en francès, en principi, les citacions han d'anar entre cometes i en rodona, però les podem deixar en cursiva i sense cometes, si els professors redactors són coherents en aquest ús.

[en els textos en francès] À cette fin, il importe de « dialoguer avec lui », de lui faire connaître « ses droits », de « le rendre acteur de son savoir ».

À cette fin, il importe de *dialoguer avec lui*, de lui faire connaître *ses droits*, de *le rendre acteur de son savoir*.

Ultra les cometes, hi ha altres signes de puntuació que tenen aplicacions específiques en la composició de textos de cadascuna d'aquestes llengües i que s'han de respectar d'acord amb les normatives corresponents.

7.48 Si en un text s'inclou una crida a una nota a peu de pàgina o a un mot d'un glossari, aquesta crida sempre va darrere del signe de puntuació, llevat que el text estigui entre parèntesis i la crida només faci referència a una part d'aquest text.

** [...] a la velocitat de la llum^a.

[...] a la velocitat de la llum^a.

Aquesta norma, lògicament, no s'aplica als superíndexs que no són indicacions de crides. En els casos d'una xifra elevada al quadrat, d'una unitat cúbica, d'un símbol superindexat (com el de grau), etc., no podem tenir mai un signe de puntuació entremig de la xifra o unitat i el superíndex.

** [...] tenen, aproximadament, un volum d'1 m³.

[...] tenen, aproximadament, un volum d'1 m³.

En espanyol, d'acord amb José Martínez de Sousa (*Ortografía y ortotipografía del español actual*, 16.17.1.1.1, p. 472), s'apliquen els mateixos criteris que en català.

[...] a la velocidad de la luz^a.

8 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES (VI): QÜESTIONS DE DISPOSICIÓ DEL TEXT

Aspectes generals de la disposició del text

- 8.1** Llevat de les indicacions compostes en lletra negreta, tots els paràgrafs han de portar la primera línia entrada un quadrat i mig. En són excepció els paràgrafs que segueixen un títol o una fórmula centrats (cf. § 7.20 i § 8.33).

Expliqueu, en quinze línies com a mínim (unes cent cinquanta paraules), el tema següent: *Característiques de la ciutat romana de Tàrraco* (fundació, nom, fets històrics rellevants, monuments que s'hi conserven, urbanisme, etc.).

- 8.2** En les proves de llengua, quan formulem preguntes sobre la forma d'un mot extreta del text, destaquem aquesta forma mitjançant la cursiva (ús metalingüístic):

El gerundi del verb *debatre* (que en el text apareix en la forma *debatudes*) és _____.

Un sinònim de *sobta* és:

- a) sorprèn
- b) enganya
- [...]

- 8.3** En el cas d'exercicis en què hi ha una enumeració d'elements, l'un sota l'altre, i van encapçalats per un guió llarg, és preferible eliminar el guió si pot ser confusionari.

- * **b)** Anomeneu els compostos següents:

— H_2CO_3
— AgBr
— $\text{CH}_3\text{—CH}_2\text{OH}$

- b)** Anomeneu els compostos següents:

H_2CO_3
 AgBr
 $\text{CH}_3\text{—CH}_2\text{OH}$

Per coherència, dins la mateixa sèrie de l'assignatura fem extensible aquest criteri a la resta d'exercicis en què els elements apareixen introduïts per un guió.

Qüestions d'opció múltiple

- 8.4** De vegades, les preguntes es formulen mitjançant qüestionaris d'opció múltiple, és a dir, que contenen més d'una resposta possible, entre les quals els examinands n'han de triar una (o, en altres àmbits, més d'una). En català, les «preguntes de tipus test» s'anomenaven tècnicament, fins a l'any 2014, **preguntes d'elecció múltiple*, terme que, de fet, és un calc de l'anglès. Ara preferim les denominacions *pregunta d'opció múltiple* o *qüestió d'opció múltiple*, perquè de fet els examinands han de triar una sola resposta entre les opcions que els són proposades, i el conjunt de preguntes o qüestions s'anomena

qüestionari d'opció múltiple; en espanyol, en podem dir *pregunta* (o *cuestión*) *de opció múltiple* o *pregunta* (o *cuestión*) *de tipo test*, *cuestionario de opció múltiple* o *cuestionario de tipo test*.

8.5 Preferiblement, el qüestionari ha d'anar precedit de les instruccions per a resoldre'l, però no cal posar cap pregunta de mostra.

8.6 El qüestionari d'opció múltiple òptim ofereix cinc respostes possibles; d'acord amb la psicometria, no és recomanable posar-ne només quatre. Tanmateix, el Departament d'Economia i Coneixement ha decidit que aquest darrer ha de ser el nombre de respostes que han de figurar en les proves.

- 5.2.** Al cim d'una muntanya, on la pressió atmosfèrica és inferior que a nivell del mar,
- a) la temperatura d'ebullició de l'aigua és més petita que a nivell del mar.
  - b) la temperatura d'ebullició de l'aigua és més gran que a nivell del mar.
  - c) la temperatura d'ebullició de l'aigua depèn de la temperatura ambient.
  - d) la temperatura d'ebullició de l'aigua sempre és igual a 100 °C.

8.7 Si l'enunciat forma una oració completa, separada sintàcticament de les solucions proposades, acaba amb un signe de puntuació que marca el final d'oració (un punt, un signe d'interrogació, etc.) i les solucions s'escriuen amb majúscula inicial i punt final (llevat de les dates, les abreviacions i les xifres aïllades, que s'escriuen sense majúscula inicial i no acaben mai en punt).

- 5.1.** L'acetat de plata és una sal poc soluble en aigua. Considerant que dissoldre'l és un procés endotèrmic i que l'àcid acètic és un àcid feble, quin dels canvis següents farà augmentar la solubilitat de l'acetat de plata en l'aigua?
- a) Addició d'acetat de sodi.
  - b) Addició d'àcid nítric.
  - c) Addició d'acetat de plata.
  - d) Disminució de la temperatura.
- 5.** Una biga és un element horitzontal de l'estructura d'un edifici que té la funció de suportar les càrregues i transmetre-les cap a les columnes. Quin tipus d'esforç ha de suportar la biga sense deformar-se?
- a) Tracció.
  - b) Compressió.
  - c) Torsió.
  - d) Flexió.

Però:

- 3.** Quanta energia, expressada en joules, consumeix una sandvitxera de 1800 W que tarda 5 min a fer un entrepà calent?
- a) 540 kJ
  - b) 6 J
  - c) 9 kJ
  - d) 360 J

8.8 En la redacció de l'enunciat d'un qüestionari d'opció múltiple, és preferible formular una pregunta sencera, més que no pas formular una pregunta truncada que cal completar amb cadascuna de les solucions proposades.

1. D'on procedeix l'ozó que es detecta a les capes baixes de la troposfera?
- a) De la capa d'ozó de l'estratosfera.
  - b) De la reacció de l'oxigen atmosfèric amb els clorofluorocarburs.
  - c) D'algunes activitats industrials.
  - d) De la reacció de l'oxigen amb els òxids de nitrogen.

Si de tota manera es redacta un enunciat que necessita la compleció sintàctica amb el concurs de les solucions proposades, aquesta compleció ha de ser del mateix tipus en cadascuna d'aquestes solucions, i n'ha de resultar una oració coherent sintàcticament i semànticament en cada combinació. Per tant, l'enunciat ha de portar el signe de puntuació que li correspon perquè l'oració sigui llegible (sovint, cap signe; de vegades, una coma; mirarem d'evitar, però, els dos punts o els punts suspensius, perquè aquests estableixen un trencament sintàctic). Les solucions proposades, en aquest cas, les escrivim amb minúscula inicial i punt final.

- 5.4. Les reaccions químiques sempre són espontànies
- a) són endotèrmiques i presenten una variació d'entropia negativa
  - b) són endotèrmiques i presenten una variació d'entropia positiva.
  - c) són exotèrmiques i presenten una variació d'entropia positiva.
  - d) són exotèrmiques i presenten una variació d'entropia negativa.
- 5.5. En termodinàmica
- a) la calor absorbida pel sistema sempre és negativa
  - b) el treball d'expansió d'un gas sempre és negatiu.
  - c) la variació d'entalpia coincideix amb la calor intercanviada a volum constant.
  - d) la variació d'energia interna coincideix amb la calor intercanviada a pressió constant.

8.9 Per a designar els apartats fem servir lletres, en negreta i en cursiva, amb el parèntesi de tancament també en negreta però no en cursiva. Els apartats s'alineen per l'esquerra i hi ha mig quadratí entre el número o lletra de l'apartat i la resposta.

1. D'on procedeix l'ozó que es detecta a les capes baixes de la troposfera?
- a)** De la capa d'ozó de l'estratosfera.
  - b) De la reacció de l'oxigen atmosfèric amb els clorofluorocarburs.
  - c) D'algunes activitats industrials.
  - d) De la reacció de l'oxigen amb els òxids de nitrogen.
2. Com s'anomena l'obertura d'una organització als mercats internacionals?
- a) *Deslocalització.*
  - b) *Globalització.*
  - c) *Internacionalització.*
  - d) Totes les respostes anteriors són correctes.
3. En els *Lieder* de Franz Schubert,
- a) el paper del piano és secundari.
  - b) sovint hi intervenen instruments de corda.
  - c) el piano i la veu comparteixen protagonisme.
  - d) la música és més important que el text.

8.10 Hi ha altres models de qüestions d'opció múltiple. En el següent, per exemple, es fan servir espais buits subratllats (que porten un espai de separació al davant i al darrere excepte abans d'un signe de puntuació):

1. Aquesta obra va ser escrita per un compositor _____, però la seva sonoritat està influenciada per la música _____ de _____.
- a) espanyol / alemanya / final del segle XIX
  - b) català / francesa / principi del segle XX
  - c) català / centreeuropea / mitjan segle XX
  - d) català / oriental / l'edat mitjana

Puntuació total i específica dels exercicis

- 8.11** Cal que comprovem que la puntuació de la prova suma 10 i que té una distribució coherent.
- 8.12** Quan explicitem la puntuació d'una qüestió, hem de tenir en compte el nombre de respostes que es demana en l'enunciat. Si la puntuació de la qüestió no es pot repartir d'una manera uniforme entre les diverses respostes, hem d'especificar el criteri de puntuació. Per exemple, si una qüestió val *un* punt però es demanen *cinc* respostes (posem per cas que l'aspirant ha d'anomenar cinc elements), els professors correctors poden deduir que cada resposta correcta val 0,2 punts. Però si en una qüestió que val *un* punt es demana que l'aspirant anomeni *set* elements o que empleni *dotze* caselles d'una taula, com que la puntuació no es pot dividir d'una manera exacta, els professors correctors de la prova no podran deduir quant val exactament cada resposta correcta. En casos com aquest, hem d'especificar com es distribueix la puntuació o com s'avalua la qüestió.
- 8.13** La puntuació ha de ser idèntica en la versió catalana i en l'espanyola.
- 8.14** Tots els enunciats porten la puntuació corresponent entre claudàtors. La puntuació que es dona per cada exercici se situa, en línia a part, a l'altura de la primera lletra del text i es compon amb lletra de pal sec (Futura), sense negreta i en un cos més petit.

1. Interpreteu els resultats de l'experiment.
[1 punt]

Exercici 6

- [...]
Indiqueu, a la columna de la dreta, la lletra del dibuix que es correspon amb les cèl·lules, estructures i processos indicats a la taula.
[2 punts]

- 8.15** Els punts que val cada qüestió s'escriuen amb xifres i entre claudàtors.

[català]	* [un] punt	
	* [1 punt]	
	[1 punt]	[2,5 punts]
[espanyol]	[1 punto]	[1,2 puntos]
[alemany]	[1 Punkt]	[0,17 Punkte]

[anglès]	[1 mark]	[0.25 marks]
	[1 point]	[0.33 points]
[francès]	[1 point]	[2 points]
[italià]	[1 punto]	[4 punti]

8.16 Quan en la indicació del valor dels exercicis s'especifica la puntuació total de l'exercici seguida de la puntuació assignada a cada aspecte o part, separem els valors amb dos punts.

[català]	[2 punts] [0,5 punts per cada cas]
[francès]	[2,5 points] [0,25 points par question]

Quan, a més de la puntuació total d'un exercici, es vol especificar la puntuació parcial dels apartats que el formen, cal disposar els dos tipus de puntuació d'una de les dues maneres següents.

Primera opció:

- Definiu els mots següents i doneu-ne un sinònim.

[1 punt: 0,5 punts per cada apartat]

-
-

Segona opció:

- Definiu els mots següents i doneu-ne un sinònim.

[1 punt en total]

-

[0,5 punts]

-

[0,5 punts]

En la primera opció, com que la redacció és seguida, no cal posar «en total» abans d'especificar la puntuació dels apartats. Notem que, a més, hi pot haver variants de redacció segons el tema de la pregunta o l'estructura de la prova:

[1 punt: 0,5 punts per cada apartat]

[1 punt: 0,5 punts per cada cas]

[2 punts: 1 punt per cada equació]

[1 punt: 0,5 punts per cada problema]

[1 punt: 0,5 punts per cada pregunta]

D'altra banda, no són recomanables variants del tipus:

* [1 punt: cada apartat val 0,2 punts]

Excepcionalment, acceptem especificacions com ara:

[5 puntos: 3 por el contenido y 2 por la capacidad de argumentar]

En les proves de llengües estrangeres acceptem el criteri dels professors redactors:

[2,5 points: 0,25 points par question]

[3 marks: 0.5 marks for each correct answer]

Si les puntuacions parcials no són idèntiques, l'única disposició adequada per a la puntuació és la segona opció, no pas la primera. No seria bona, doncs, la disposició de la puntuació següent:

- * 1. Tres socis es reparteixen certa quantitat de diners. El primer s'emporta una quarta part del total, el segon el 40 % del total i el tercer 490 €.
[1,5 punts: 0,5 punts per l'apartat a i 1 punt per l'apartat b]
a) Plantegeu una equació de primer grau adequada per a resoldre el problema.
b) Resoleu l'equació de l'apartat anterior per solucionar el problema i saber quants diners s'emporta cadascun d'ells.

La disposició adequada és:

1. Tres socis es reparteixen certa quantitat de diners. El primer s'emporta una quarta part del total, el segon el 40 % del total i el tercer 490 €.
[1,5 punts en total]
a) Plantegeu una equació de primer grau adequada per a resoldre el problema.
[0,5 punts]
b) Resoleu l'equació de l'apartat anterior per solucionar el problema i saber quants diners s'emporta cadascun d'ells.
[1 punt]

En els casos d'especificació de la puntuació en la mateixa línia, tant en català com en espanyol repetim sempre la paraula *punts* (espanyol, *puntos*). Per tant, no és admissible un cas com el següent:

[espanyol] * [5 puntos: 3]por el contenido y 2]por la capacidad de argumentar...]

Si es tracta d'altres llengües, però, deixarem a la consideració del professor o professora la repetició del nom corresponent a *punts*.

[alemany] [4 Punkte: 0,5 Punkte für jede richtige Antwort. Für jede falsche Antwort werden 0,16 Punkte abgezogen. Wenn die Frage nicht beantwortet wird, wird nichts abgezogen.]

[anglès] [2.5 marks: 0.25]for each correct answer]

Pel que fa a l'explicitació del total de la puntuació expressada, en les proves de llengües estrangeres, per l'estructura que tenen, no és mai necessària. Tanmateix, si en alguna ocasió realment calgués fer-ne l'explicitació, sapiguem que les fórmules de cada llengua són:

[alemany] [Insgesamt: 2,5 Punkte]

[francès] [Total]: 4 points]

[italià] [Totale: 4 punti]

Si s'afegeixen especificacions dins els mateixos claudàtors que contenen la puntuació total, no explicitem el nom *total* en cap llengua.

[italià] * [Totale]: 4 punti. 0,5 punti per ogni risposta esatta. -0,16 punti per ogni risposta sbagliata.]

[italià] [4 punti: 0,5 punti per ogni risposta esatta. -0,16 punti per ogni risposta sbagliata.]

[francès] * [0,5 points par réponse correcte ; total]: 4 points.]

[francès] [4 points : 0,5 points par réponse correcte]

- 8.17** En el cas dels qüestionaris d'opció múltiple, especifiquem entre claudàtors i en un cos de lletra més petit com es puntua la resposta correcta, la resposta incorrecta i la pregunta no contestada. Si es descompten punts per cada error, cal comprovar que no es puguin restar més punts que el valor total de la pregunta. Així mateix, en aquests qüestionaris, cal que el nombre de punts final sigui divisible pel nombre d'apartats.

Observeu el mapa polític d'Europa i relacioneu els números que hi apareixen amb els noms de capitals europees proposats al costat. Escriviu el número corresponent dins les caselles.

[1 punt: 0,25 punts per cada cas]

Taules, quadres i figures

- 8.18** Sempre que sigui possible cal proporcionar el material gràfic en documents separats dels fitxers de text (MS Word®), en format TIFF (a 300 dpi de resolució, com a mínim, i amb una mida semblant a la que ha de tenir al final) o en FreeHand® obert per a poder-ne fer un fitxer EPS. En aquest sentit, cal anar amb compte amb les imatges baixades d'Internet, ja que una resolució de 72 dpi no és suficient. Com a últim recurs, els professors redactors poden donar les il·lustracions al Servei Editorial de l'Institut d'Estudis Catalans perquè les escanegi.
- 8.19** La *taula* és la disposició de dades en forma de llista vertical, mentre que un *quadre* és més genèric i pot acollir tota mena d'informació literal o gràfica.
- 8.20** *Gràfic* i *gràfica* no signifiquen el mateix: un gràfic és la representació d'una cosa mitjançant un dibuix (una taula, un esquema, entre d'altres), mentre que una gràfica és la «línia geomètrica» resultant d'una funció. Noteu l'ús de les preposicions:

[català] Representeu els resultats **en un gràfic** / Representeu els resultats **amb una gràfica**

[espanyol] Represente los resultados **en un gráfico** / Represente los resultados **con una gráfica**

Si el gràfic no conté línies o punts sinó barres, sectors, etc., l'anomenem preferiblement *diagrama*.

Un **diagrama de barres**

Dos casos especials de diagrama de barres són: l'histograma (que recull les freqüències d'una variable en barres verticals) i la piràmide de població (que té les barres disposades horitzontalment en dos blocs per sexes; també es pot anomenar *piràmide d'edats* o *triangle d'edats*).

8.21 Les taules d'informació han de portar títol, preferentment. Aquest ha d'anar centrat, en cursiva i sense punt final. Els encapçalaments de columna s'escriuen en cursiva i els camps situats a l'esquerra en rodona (vegeu la figura 3), llevat dels casos en què la capçalera, per qüestions d'espai, s'ha traslladat a la columna de l'esquerra i aleshores no va centrada, sinó justificada a l'esquerra. Les columnes que contenen les dades es justifiquen a la dreta.

El text de les taules s'ha de compondre en un cos més petit que el text general i no han de portar filet al voltant.

<i>Evolució de la població a Espanya per grups d'edat (%)</i>					
	<i>1900</i>	<i>1960</i>	<i>1980</i>	<i>1995</i>	<i>2008</i>
0-19 anys	42	35	34	24	19
20-64 anys	53	57	55	60	64
65 o més	5	8	11	16	17

FONT: Instituto Nacional de Estadística, 2009.

FIGURA 3. *Exemple de taula amb títol i font*

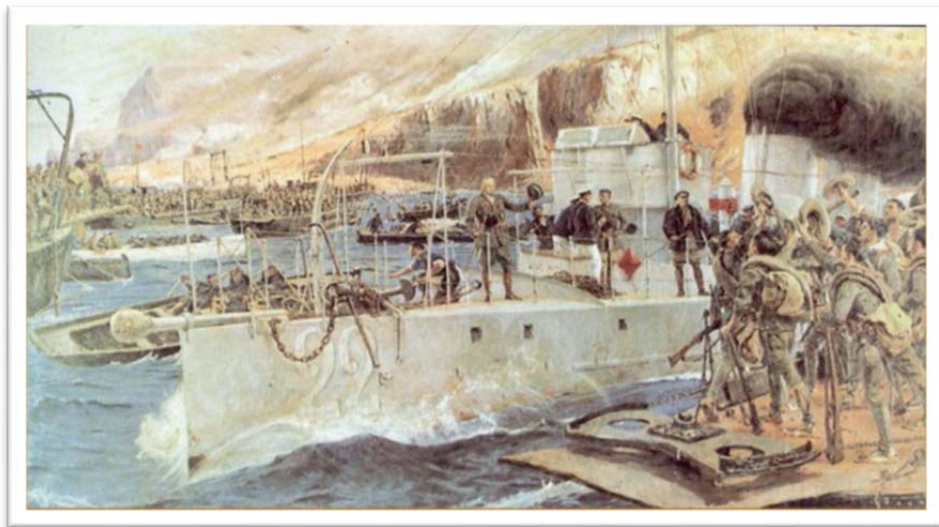
Les taules que s'han d'emplenar també porten els encapçalaments de columna i els camps de l'esquerra centrats tant verticalment com horitzontalment. Per a més informació sobre la maquetació de les taules, vegeu els epígrafs 11.24-11.31.

8.22 Les figures, en general, han de portar peu i la font completa. Si hi ha més d'una taula, imatge o figura, hem de numerar-les (vegeu les figures 4 i 5). No és imprescindible el filet al voltant. Per a més informació sobre la maquetació de figures i altres il·lustracions i els textos que les acompanyen (peus, fonts, títols, etc.), vegeu l'epígraf 11.24 i la taula 44.

IMATGE B. *Meal Tray* ('Safata per a Menjar'), feta de silicona i apta per a menjar-hi. MAEZM, Corea, 2008

FIGURA 4. *Exemple de figura numerada i amb peu justificat*

El desembarcament d'Alhucemas, de José Moreno Carbonero (1927)

FIGURA 5. *Exemple de figura amb peu centrat*

- 8.23** En els mapes, les taules i els gràfics, el text s'escriu en la llengua de la versió de la prova: català o espanyol. Per tant, si cal, els hem de traduir.
- 8.24** Si una taula o una figura inclou una llista de termes que està ordenada alfabèticament, el criteri d'ordenació respecta l'ordre alfabètic de cada llengua.

[català]	<hr/> <p style="text-align: center;"><i>Termes</i></p> <hr/> alzina faig pi pollancre roure
[espanyol]	<hr/> <p style="text-align: center;"><i>Términos</i></p> <hr/> chopo encina haya pino roble

Tanmateix, no apliquem aquest criteri si hi ha dades encreuades (com en les proves d'economia); en aquest cas, en la prova en espanyol els elements apareixen en el mateix ordre que en la prova en català.

[català]	<hr/> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;"><i>Concepte</i></th> <th style="text-align: right;"><i>Import (€)</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Amortització acumulada</td> <td style="text-align: right;">18.000</td> </tr> <tr> <td>Bancs</td> <td style="text-align: right;">100.000</td> </tr> <tr> <td>Capital</td> <td style="text-align: right;">110.000</td> </tr> <tr> <td>Despeses de personal</td> <td style="text-align: right;">96.000</td> </tr> <tr> <td>Deutes a llarg termini</td> <td style="text-align: right;">25.000</td> </tr> <tr> <td>Equips per a processos d'informació</td> <td style="text-align: right;">10.000</td> </tr> <tr> <td>Fons de comerç</td> <td style="text-align: right;">8.000</td> </tr> </tbody> </table> <hr/>	<i>Concepte</i>	<i>Import (€)</i>	Amortització acumulada	18.000	Bancs	100.000	Capital	110.000	Despeses de personal	96.000	Deutes a llarg termini	25.000	Equips per a processos d'informació	10.000	Fons de comerç	8.000
<i>Concepte</i>	<i>Import (€)</i>																
Amortització acumulada	18.000																
Bancs	100.000																
Capital	110.000																
Despeses de personal	96.000																
Deutes a llarg termini	25.000																
Equips per a processos d'informació	10.000																
Fons de comerç	8.000																
[espanyol]	<hr/> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;"><i>Concepto</i></th> <th style="text-align: right;"><i>Importe (€)</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Amortización acumulada</td> <td style="text-align: right;">18.000</td> </tr> <tr> <td>Bancos</td> <td style="text-align: right;">100.000</td> </tr> <tr> <td>Capital</td> <td style="text-align: right;">110.000</td> </tr> <tr> <td>Gastos de personal</td> <td style="text-align: right;">96.000</td> </tr> <tr> <td>Deudas a largo plazo</td> <td style="text-align: right;">25.000</td> </tr> <tr> <td>Equipos para procesos de información</td> <td style="text-align: right;">10.000</td> </tr> <tr> <td>Fondos de comercio</td> <td style="text-align: right;">8.000</td> </tr> </tbody> </table> <hr/>	<i>Concepto</i>	<i>Importe (€)</i>	Amortización acumulada	18.000	Bancos	100.000	Capital	110.000	Gastos de personal	96.000	Deudas a largo plazo	25.000	Equipos para procesos de información	10.000	Fondos de comercio	8.000
<i>Concepto</i>	<i>Importe (€)</i>																
Amortización acumulada	18.000																
Bancos	100.000																
Capital	110.000																
Gastos de personal	96.000																
Deudas a largo plazo	25.000																
Equipos para procesos de información	10.000																
Fondos de comercio	8.000																

- 8.25** Cal que revisem que les figures tenen les mateixes dimensions en les proves i en el solucionari, i que les fletxes, si n'hi ha, estan ben col·locades.
- 8.26** Si alguna imatge porta text incorporat, cal que aquest es pugui llegir i corregir; per això és important que tinguin una bona resolució.
- 8.27** No es poden fer servir imatges amb marques d'aigua o que poden estar subjectes a drets d'imatge.

- 8.28** Si es fan dibuixos amb l'MS Word®, hem de comprovar que aquests s'imprimeixen bé i que es veuen completament un cop fet el document en PDF.
- 8.29** Les fórmules s'han de lliurar en format d'imatge sense tancar; per això aconsellem treballar amb l'editor d'equacions de l'MS Word®. Per tal que les fórmules es mantinguin correctament, és fonamental que els correctors en tinguin una còpia en paper validada pels professors redactors.

Textos de suport i citacions

- 8.30** Els professors redactors han d'adjuntar el text original d'on han tret la citació (també en el cas d'una traducció) per a poder-ne fer la comprovació, perquè de vegades conté subratllats, cursives o negretes que són rellevants per algun motiu, i per a assegurar-nos que s'ha copiat correctament el dit text.
- 8.31** Les citacions en paràgraf a part i els textos de suport es componen en un cos més petit que el text general. A més, cal entrar el paràgraf de la citació el doble que l'espai habitual. En canvi, el text de suport no cal entrar-lo el doble. En el cas dels poemes, a més, se centra el bloc de text per la línia més llarga (incloent-hi el títol).
Les citacions de menys de tres línies poden anar inserides dins el paràgraf, entre cometes baixes, és a dir, no cal aïllar-les en un paràgraf a part.
- 8.32** Si es vol fer constar la referència bibliogràfica dels textos de suport o citacions textuais, s'ha d'ubicar al peu del text i alineada a la dreta, amb un cos més petit que el text citat. Si, a més a més, els professors redactors volen indicar la paginació d'una citació, amb la intenció d'indicar que la citació és al començament o al final del llibre d'on l'han extreta, la hi poden posar.

Estratègies de dissolució, llegir i viatjar, que el transeünt practicava constantment. Mai abans les havia pogut fer servir amb tanta impunitat i fermesa. Quan vagarejava, intentava que el seu caminar fos una mena de dilució, de disgregació entre els diversos trajectes dels vianants, com si una boira baixa pogués fer desaparèixer el seu rastre i confondre'l amb el dels altres, i si a la ciutat pensava això, en els llibres deixava el seu propi rastre, com si es deixés ell mateix, com si es perdés.

Francesc SERÉS. «Ignorar-se. Un home sol. 1989».

A: *De fems i de marbres*. Barcelona: Quaderns Crema, 2003, p. 59

- 8.33** Els títols dels textos de suport es destaquen amb negreta i van centrats, raó per la qual és preferible ajustar la primera línia del text de suport a caixa, això és, no sagnar-la. Preferiblement, els títols s'escriuen només amb la inicial absoluta en majúscula.

Motivar

Imagínese que encuentra en la calle a una persona pidiendo, con un cartel que dice: «Un poco de motivación, por favor.» ¿Qué pensaría? Posiblemente le parecería absurdo y apresuraría el paso, sin saber qué hacer. Sin embargo, no estoy seguro de que la petición sea disparatada. Tal vez porque en las aulas los profesores nos encontramos continuamente con esa petición: «Por favor, motiveme.»

En el cas, però, dels textos de suport de llengües estrangeres, tant de PAU com de PAU per a més grans de 25, deixem els títols dels textos en caixa alta perquè són l'inici absolut de la prova, és a dir, no hi ha cap enunciat anterior.

HARVARD ACCUSES STUDENTS OF CHEATING

In August, 2012, Harvard University accused 125 students of cheating on exams. The school has suspended students for academic dishonesty before. At least one case was famous: as a first-year student in 1951, future senator Edward Kennedy had to withdraw from the university for two years after sending a friend to take a Spanish final exam in his place.

- 8.34** Si hi ha un subtítol entre el títol i el text de suport, es compon amb lletra cursiva, sense punt final. A més, va centrat si el títol també ho està.

Un tresor caigut del cel

Un muntanyenc troba al Mont Blanc una maleta amb un centenar de pedres precioses

Durant gairebé mig segle, el Mont Blanc ha guardat a les seves entranyes un misteriós tresor: una caixa metàl·lica amb un centenar de pedres precioses a l'interior. Trobada el 9 de setembre passat per un alpinista francès, es tracta molt probablement d'una de les restes del Boeing 707 d'Air India, que es va estavellar a prop del cim, amb cent disset persones a bord.

- 8.35** La numeració de les línies dels textos de suport de les proves de llengua o literatura comença a partir del títol del text i no es compten les línies blanques.

El ratolí d'ordinador

Quan el nord-americà Douglas Engelbart va patentar, el 1970, un «indicador de posició XY per a pantalla d'ordinador», poca gent devia intuir que allò permetria a la informàtica arribar a tothom. Engelbart era un tècnic electrònic amb talent que havia treballat a la NASA i creat després el seu propi laboratori a Stanford.

Tanmateix, si els professors redactors no tenen en compte el títol del text, respectarem la numeració que hagin fet.

- 8.36** Les crides per a donar la definició d'un terme o bé l'equivalència corresponent es fan, preferiblement, amb l'ús de la negreta (en el cas de les llengües estrangeres) o bé per mitjà de nombres volats (en el cas dels textos literaris).

Les crides se situen a continuació del text, després de la referència bibliogràfica (si n'hi ha), i deixant-hi una línia blanca de separació i han de tenir un cos més petit que el del text immediatament superior.

Si es tracta de termes, s'escriuen en rodona negreta (llengües estrangeres) o bé en cursiva (literatures), caixa baixa inicial i amb la definició o l'equivalent, en rodona.

En el cas que es tracti d'un glossari d'equivalències és convenient que hi hagi tant l'equivalent en català com en espanyol, separats per una barra inclinada (amb un espai a cada banda) i sense punt final.

We had half an hour scheduled to talk. I kept looking up at the clock. His assistant indicated that he still needed time to **settle**. Clearly disturbed by his brief encounter with the real world, he came to sit opposite me and adopted a defensive posture. Although we talked for 30 minutes, it wasn't a fluent and easy conversation. He spent too much of his time avoiding questions that he felt were inappropriate. I asked him about Apple's environmental policy, which had received some criticism recently. He rejected the **claim** that Apple's products were less green than its rivals with the same argument that he had always used in press conferences. When I pushed for more details he simply refused to go any further.

settle: calmar-se / calmarse
claim: afirmació / afirmación

Acomode los versos con prudencia 305
a los **sujetos**² de que va tratando.
Las décimas son buenas para quejas;
el soneto está bien en los que aguardan;
las **relaciones**³ piden los romances,
aunque en octavas lucen por extremo; 310
son los tercetos para cosas graves,
y para las de amor las redondillas.

2. *sujetos*: 'asuntos, materias'.
3. *relaciones*: 'relatos, narraciones largas de los personajes teatrales'.

Si hi ha glosses o definicions cal que comencin en majúscula i acabin en punt. Si es barregen definicions i equivalències és preferible que tots els paràgrafs acabin en punt.

homo faber: [locuzione latina che significa «uomo che fa, che sa fare»]

stampa: premsa / prensa

ghettizzare: Isolare e mettere in sospetto

auspicare: Avere la fiducia o il desiderio che succeda qualcosa

8.37 Cal tenir en compte que, en les matèries de llengües estrangeres, les entrades del glossari han de ser, si són noms, en singular i, si són verbs, en infinitiu. És a dir, el terme marcat dins el text de suport pot aparèixer en plural o bé, si es tracta d'un verb, conjugat, però a l'hora de recollir-los en el glossari cal considerar-los com entrades de diccionari.

8.38 Els textos de suport que són obres teatrals han de seguir la disposició ortotipogràfica següent en els diàlegs dels personatges.

Tant en català com en espanyol, els noms dels personatges s'escriuen en versaleta (llevat de la inicial, que va en majúscula). Si hi ha una acotació, l'escrivim en cursiva i entre parèntesis (aquests també en cursiva), respectant la puntuació que hi correspongui.

NANDO (*en veu baixa*): Què passa?

MANELIC: Que us cridava l'amo.

JOSEP (*en veu baixa*): Mort!

PEPA (*en veu baixa*): Jesús!

(*Exclamació de tothom en veure el cadavre.*)

MANELIC: I ara vosaltres a riure força! A riure! I tu, Marta, vine!

MARTA: Sí, sí! Anem's-en, anem's-en!...

MANELIC (*emportant-se-la a braços*): Lluny de la terra baixa! (*Perquè li obrin pas.*) Fora tothom! Aparteu-se! He mort el llop! He mort el llop! He mort el llop!

(*Ho va repetint cridant mentre s'allunya.*)

EL MINISTRO

¿Y ese hombre quién es?

MAX

¡Un amigo de los tiempos heroicos! ¡No me reconoces, Paco! ¡Tanto me ha cambiado la vida!
¡No me reconoces! ¡Soy Máximo Estrella!

EL MINISTRO

¡Claro! ¡Claro! ¡Claro! ¿Pero estás ciego?

MAX

Como Homero y como Belisario.

[...]

EL MINISTRO

Válgate Dios. ¿Y cómo no te has acordado de venir a verme antes de ahora? Apenas leo tu firma en los periódicos.

MAX

¡Vivo olvidado! Tú has sido un vidente dejando las letras por hacernos felices gobernando. Paco, las letras no dan para comer. ¡Las letras son colorín, pingajo y hambre!

EL MINISTRO

Las letras, ciertamente, no tienen la consideración que debieran, pero son ya un valor que se cotiza. Amigo Max, yo voy a continuar trabajando. A este pollo (*se refiere al secretario del ministro, Dieguito*) le dejas una nota de lo que deseas... Llegas ya un poco tarde.

Referències bibliogràfiques dels textos de suport

- 8.39** Per a la composició de les referències bibliogràfiques dels textos de suport, l'obra de referència és la següent:

Citació bibliogràfica. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Política Lingüística, 2012. També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxius/1_CitacioBibliografica.pdf>. [Consulta: 15 de maig del 2015].

A més, cal tenir en compte les indicacions específiques que segueixen.

- 8.40** Les referències bibliogràfiques han de constar, com a mínim, d'autor o autora i de títol. Les componem alineades a la dreta. Si són molt llargues, les partim al final d'algun dels blocs d'informació; preferiblement, de la manera com podeu veure a continuació.

PART DE PUBLICACIÓ EN SÈRIE

Josep ABELLA. «La llengua i la cultura». *Avui* (14 gener 2003), p. 13

Joana SIRVENT. «Una sortida exemplar». *La Vanguardia. Cultura* (5 setembre 2008), p. 10

MONOGRAFIA

Miquel OVELLA. *La ciència europea*.
Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004

Miquel OVELLA. «La ciència incerta». A: *La ciència europea*.
Barcelona: Universitat de Barcelona, 2004

- 8.41** Si el nom de l'autor o autora comença amb una vocal, fem baixar a la línia següent la preposició *de*.

Adaptació feta a partir del text de
Ramon FOLCH. *Risc, tsunami, Kyoto*, 2005

Adaptació feta a partir del text
d'Amadeu MONTSERRAT. *Una aventura als antípodes*, 2005

- 8.42** Sempre que el text de suport sigui una traducció d'un altre text original, cal fer constar aquest fet.

[català]

Traducció feta a partir del text de
Wikipedia: La enciclopedia libre [en línia].
<http://es.wikipedia.org/wiki/Marte_%28planeta%29>

[espanyol]

Traducción realizada a partir del texto
Globalització i medi ambient: El segle de l'ecologia.
Diputació de Barcelona i Associació Una Sola Terra, 2002

- 8.43** Considerem que un text és adaptat quan els professors redactors han modificat el contingut del text original, o bé quan ha calgut fer-hi una correcció més enllà de la mera correcció ortotipogràfica (correcció de mots, expressions, etc.).

Si el text de suport és una obra literària (conte, assaig, novel·la, obra de teatre) o un text històric, en principi no el considerem un text adaptat.

Si en el text hi ha omissions respecte de l'original les indiquem per mitjà del símbol «[...]». Si hi ha moltes omissions, podem optar per eliminar-les, sempre que en la referència bibliogràfica consti que es tracta d'un text adaptat i que el professor o professora hi estigui d'acord. Vegeu l'epígraf 7.40 per a l'ús d'aquest símbol.

[català]

Adaptació feta a partir del text de
Valentí PUIG. «La lectura com a anacronisme».
La Vanguardia (20 novembre 2011)

Adaptació feta a partir d'un text publicat a
El Periódico de Catalunya (26 octubre 2007)

[espanyol]

Adaptación realizada a partir del texto de
Alejandro LUCÍA. *Sobre fisiología del deporte*

Adaptación realizada a partir del texto de
Rosa MONTERO. «La hidra». *El País* (25 mayo 2010)

Adaptación realizada a partir de un texto de
El Periódico de Catalunya (26 octubre 2007)

[alemany]	Text bearbeitet und gekürzt aus <i>Deutsch perfekt</i> (Juni 2009)
	Vereinfacht/Verändert und gekürzt aus Efrain ESPINOSA VILLEGAS. <i>Jugendmagazin aus Hamburg</i> [online]. < http://www.freihafen.org >
[anglès]	Text adapted from an article by Alex WILLIAMS. <i>The New York Times</i> (October 15, 2006)
[francès]	Texte adapté d'un article de Jacques PAUBEL. <i>Le français dans le monde</i> (8 février 2011)
	D'après <i>Le Nouvel Observateur</i> (17 octobre 2013)
[italià]	Testo adattato da Federico BATINI. <i>Treccani.it</i> [on line] (10 gennaio 2014)
[portuguès]	Adaptação a partir do texto publicado no <i>Público</i> (30 setembro 2011)

- 8.44** Si l'obra consisteix en una publicació que agrupa diverses obres originàriament independents, els diversos títols se separen amb un punt i coma en rodona.

Traducció feta a partir del text de
Sigmund FREUD. *Psicología de las masas*.
Más allá del principio del placer. *El porvenir de una ilusión*.
Madrid: Alianza Editorial, 1984

- 8.45** Si l'obra és un suplement d'una publicació periòdica, fem constar de primer el títol de la publicació i a continuació el del suplement, separats per un punt.

Traducció feta a partir del text
«El juez de las lecciones ejemplares».
La Vanguardia. *Revista* (3 novembre 2002)

Tanmateix, si el títol del suplement inclou el títol de la publicació periòdica, fem constar només el primer: per exemple, «*Ara Ciència*» (i no «*Ara. Ara Ciència*») i «*El País Semanal*» (i no «*El País. El País Semanal*»).

- 8.46** En les referències bibliogràfiques, tot i que, en general, ometem la paraula *Editorial* o *Editors* en la informació corresponent a l'editorial, les denominacions «Edicions 62», «Edicions 3 i 4» i «Alianza Editorial» s'han de respectar completes.

- 8.47** Les adreces electròniques i les adreces d'Internet que apareixen dins de text o que no formen part d'una referència bibliogràfica estricta es componen en cursiva i no s'emmarquen amb angles.

Per a resoldre aquests casos, podeu consultar el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (<http://dlc.iec.cat>).

8.48 En els textos extrets d'Internet, tant si duen l'enllaç corresponent com si no, hem de posar l'etiqueta «[en línia]» en la llengua que els pertoqui.

Adaptació feta a partir del text de
Jaume CELA i Juli PALOU. «Tintín a la foguera».
Ara Criatures [en línia] (22 octubre 2011)

Adaptación realizada a partir del texto de
Juan ESLAVA GALÁN. *Lo que ha cambiado España* [en línea].
<http://www.juaneslavangalan.com/columnas_texto.php?id=16>

Text adapted from an article by
Anahad O'CONNOR. *The New York Times* [on-line] (August 22, 2011)

8.49 Cal tenir present que les adreces electròniques no han d'acabar mai amb una barra inclinada perquè és sobrera, i sovint ja són prou llargues.

* <<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxiu>>

<<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxiu>>

9 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES PER MATÈRIES

Els criteris que oferim a continuació parteixen de la recopilació de casos concrets que s'han donat en les edicions anteriors i que poden servir de pauta per a la resolució de dubtes freqüents amb vista a la redacció i la correcció dels exàmens.

Anàlisi musical

9.1 La prova es divideix en dos apartats: «Anàlisi formal i estructural» i «Anàlisi estilística i contextual». Els títols d'aquests apartats s'han de compondre en negreta i cal enumerar-los amb les lletres A i B, també en negreta:

A) Anàlisi formal i estructural

B) Anàlisi estilística i contextual

9.2 En l'exercici sobre anàlisi estilística i contextual es formulen preguntes sobre diferents característiques d'una peça musical, com ara la forma, l'estil, el gènere i el context. Els mots de cadascun d'aquests aspectes s'han de compondre en versaleta.

B) Anàlisi estilística i contextual
[1 punt en total]

Escriviu un comentari breu (entre cent i cent cinquanta paraules) sobre la peça que heu sentit, en què heu de tenir en compte els aspectes següents:

- **FORMA**. [0,3 punts]
- **ESTIL**. Anomeneu i definiu breument els altres estils de *jazz* que conegueu. [0,3 punts]
- **GÈNERE**. Aquesta peça és una adaptació per a banda d'un d'aquests tres gèneres: *gospel*, *blues* o *spiritual*. Trieu la resposta adequada i justifiqueu-la. [0,2 punts]
- **CONTEXT**. Assenyaleu l'època en què es va compondre, el lloc i la destinació social (a quin públic es dirigia, a quin lloc es devia interpretar i el motiu pel qual es va compondre). [0,2 punts]

9.3 Per bé que l'ús del guionet en els termes *instruments de vent-fusta* i *instruments de vent-metall* no és recollit en la gramàtica normativa, acceptem d'escriure'ls d'aquesta manera, d'acord amb la tradició terminològica de la matèria, i a petició dels professors redactors corresponents.

Biologia

9.4 La *teoria de l'evolució* s'anomena d'aquesta manera, i no ****teoria evolutiva**.

** La **teoria evolutiva** de Darwin...

La **teoria de l'evolució** de Darwin...

9.5 En l'àmbit de la genètica, els termes *pare* i *mare* no són sinònims del terme *progenitor*, perquè precisament es vol distingir l'herència procedent de cadascun dels progenitors.

9.6 El nom dels enzims es compon en rodona.

* l'enzim lactasa

l'enzim lactasa

l'enzim α -1,4-glicosidasa àcida

9.7 La sigla de l'àcid ribonucleic s'escriu RNA (amb la forma anglesa) i, si porta article davant, aquest s'apostrofa: l'RNA, perquè és una sigla masculina. Però el terme *RNA-polimerasa*, que és el nom d'un enzim, no s'apostrofa perquè es tracta d'una denominació femenina. Així mateix, l'àcid desoxiribonucleic s'escriu com la sigla anglesa DNA. En espanyol, però, s'escriuen ARN i ADN (vegeu la taula 12).

TAULA 12. Sigles dels àcids nucleics

Català	Espanyol
DNA	ADN
RNA	ARN
mRNA	ARNm
tRNA	ARNt

9.8 No hem de confondre els termes *aerobi* i ****aeròbic**. *Aerobi* es refereix a l'organisme que viu només en presència d'oxigen, mentre que *aeròbic* és l'adjectiu que significa 'relatiu a', 'provocat per' o 'pertanyent als aerobis o a l'aerobiosi'. El parell *anaerobi* i *anaeròbic*, antònim de l'anterior, funciona de la mateixa manera.

** Expliqueu les característiques dels aeròbics.

Expliqueu les característiques dels aerobis.

Expliqueu el comportament aeròbic dels organismes...

9.9 El *bacteri* és un 'microorganisme unicel·lular d'estructura procariòtica' i és masculí. És incorrecte l'ús del terme ****bactèria**.

** La diftèria és una malaltia infecciosa greu causada per la bactèria *Corynebacterium diphtheriae*.

La diftèria és una malaltia infecciosa greu causada pel bacteri *Corynebacterium diphtheriae*.

9.10 Un *gàmeta* és una 'cèl·lula haploide que en la reproducció sexual es fusiona amb una altra i dóna lloc al zigot' i és un nom masculí. No és correcta la forma ****gamet**.

9.11 Els termes de genètica *haploide* ('que posseeix un únic joc de cromosomes, n ') i *diploide* ('que posseeix un joc doble de cromosomes, $2n$ ') són adjectius i hem de procurar de no utilitzar-los com a noms. Si hem de recórrer a formes nominals, d'acord amb el *Diccionari enciclopèdic de medicina*, tenim els noms *haplont* ('organisme compost per cèl·lules haploides') i *diplont* ('organisme en fase diploide').

** Completeu la taula següent indicant en cada cas si es tracta d'una cèl·lula *haplont* o *diplont*.

Completeu la taula següent indicant en cada cas si es tracta d'una cèl·lula *haploide* o *diploide*.

9.12 La cèl·lula pròpia i específica del fetge, que sintetitza i emmagatzema glicogen, s'anomena *hepatòcit*.

9.13 Un *heterozigot* és un 'zigot format per la unió de dos gàmetes que tenen diferent constitució genètica' i, com a adjectiu, es refereix a l'individu que prové d'un zigot heterozigot, mentre que l'adjectiu *heterozigòtic* vol dir 'relatiu o pertanyent als heterozigots i a l'heterozigosi'. Passa el mateix amb les formes paral·leles *homozigot* i *homozigòtic*.

En biologia, la relació existent entre dos al·lels d'un *heterozigot* que presenta el fenotip d'un dels progenitors s'anomena *dominància*.

Quina probabilitat té el fill sa de l'arbre genealògic anterior de ser *heterozigot*?

Aquesta malaltia es pot originar per l' *herència heterozigòtica* de modalitats relativament benignes de talassèmia B⁺...

La Real Academia Española desaconsella l'ús de la z en aquestes formes:

[espanyol] *heteroigoto y homoigoto*

heteroigótico y homoigótico

9.14 Un *llevat* és un 'fong unicel·lular que es reproduïx per gemmació o escissió, especialment aquell que amb els seus enzims produeix fermentacions en productes orgànics naturals'.

Per a obtenir l'etanol a partir de la glucosa s'utilitzen grans tancs amb *llevats* del gènere *Saccharomyces*.

9.15 El *metabòlit* és el 'compost químic existent en els éssers vius que participa en les reaccions químiques del metabolisme intermediari on és produït'.

Completeu la taula de sota anomenant el *metabòlit* i el procés que corresponen a cada lletra i a cada número, respectivament.

9.16 El terme *multiplicació vegetativa* fa referència a la 'formació de noves plantes sense la intervenció de cèl·lules sexuals, a partir de fulles, tiges i òrgans especials o bé de qualsevol part viva d'una planta'.

A partir de la *multiplicació vegetativa* de la tija subterrània o rizoma...

9.17 En els exàmens en català, anomenem *glícids* les biomolècules formades per carboni, hidrogen i oxigen quan ens hi referim d'una manera general. Dins d'aquesta categoria, hi trobem els *glúcids*, que són només els derivats de la glucosa. Atès que el terme *glícids* encara no s'ha difós prou en els llibres de text i en l'ensenyament de secundària, pot ser necessari, durant un quant temps, recórrer a fórmules de redacció com la següent: «el catabolisme dels glícids (o glúcids)».

En els exàmens en espanyol, fem per a tots dos conceptes el terme *glúcidos*.

9.18 Actualment es considera inadequat emprar els termes **hidrat de carboni* i **hidrato de carbono* (esp.), en comptes de *carbohidrat* i *carbohidrato* (esp.), respectivament.

9.19 Segons l'Organització Mundial de la Salut (http://www.who.int/bloodsafety/clinical_use/en/Manual_EN.pdf), en la classificació internacional ABO dels grups sanguinis, cada grup sanguini es representa mitjançant una o dues lletres majúscules (A, B, AB, O). En alemany i en altres idiomes de l'Europa central el tipus O és anomenat 0 ('zero'). Així mateix, el factor Rhesus de la sang se simbolitza Rh, que generalment és seguit per un signe més (+) o un signe menys (-). D'aquesta manera, els grups sanguinis possibles són: A+, A-, B+, B-, AB+, AB-, O+ i O-.

9.20 Els noms dels cromosomes i dels al·lels s'escriuen en rodona.

el cromosoma $\boxed{X}$

l'al·lel $\boxed{Hb^A}$

9.21 Els compostos químics que participen en el cicle de l'àcid cítric, també anomenat *cicle dels àcids tricarbòxilics* o *cicle de Krebs* són els següents:

TAULA 13. *Compostos químics del cicle de l'àcid cítric*

---

acetil coenzim A
acetil-CoA
aconitasa
cis-aconitat
 α -cetoglutarat
 α -cetoglutarat-deshidrogenasa
citrat
citrat-sintasa
CoA-SH
fumarasa
fumarat
isocitrat
isocitrat-deshidrogenasa
malat
malat-deshidrogenasa
oxalacetat
2-oxoglutarat
2-oxoglutarat-deshidrogenasa
succinat
succinat-deshidrogenasa
succinil coenzim A
succinil-CoA
succinil-CoA-sintasa

- 9.22** Al costat de *ruta*, terme emprat en els llibres especialitzats de bioquímica, també acceptem *via* per a designar la seqüència de reaccions d'un procés bioquímic determinat:

ruta metabòlica

via de metabolisme

- 9.23** Els noms comuns de les espècies s'han de comprovar en fonts de prestigi, com ara la Fundació Enciclopèdia Catalana (<http://www.enciclopedia.cat>), o bé el TERMCAT (<http://www.termcat.cat>). Vegeu els exemples de la taula 14.

TAULA 14. *Noms comuns d'espècies*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
cranc de riu americà (en comptes de * <i>cranc americà</i>)	cangrejo de las marismas
musclo zebra (en comptes de * <i>musclo zebra</i>)	mejillón cebra

- 9.24** Preferentment, els noms de científics s'han d'escriure sencers la primera vegada que apareixen en el text (vegeu la taula 15).

TAULA 15. *Noms de científics*

<i>Nom</i>	<i>Dades biogràfiques</i>
J. Friedrich Miescher / Johannes Friedrich Miescher	biòleg i metge (1844-1895)
Aage Bohr	físic (1922-2009)
Marie Curie	física (1867-1924)
Louis Pasteur	biòleg (1822-1895)

- 9.25** Els noms dels estris de laboratori s'han d'escriure, en català i en espanyol, tal com apareixen recollits en la taula 16.

TAULA 16. *Estris de laboratori*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
càpsula de Petri	cápsula de Petri
placa de Petri	placa de Petri
vàlvula de Bunsen	válvula de Bunsen
vas de precipitats	vaso de precipitados

- 9.26** En comptes de l'anglicisme *pedigrí, en biologia cal emprar el terme *arbre genealògic* (en esp., *árbol genealógico*).

- 9.27** Escrivim els tipus de diabetis amb xifres aràbigues, no amb xifres romanes.

* diabetis tipus II

diabetis tipus 2

- 9.28** La forma *omega-3* és la representació comercial de l'àcid ω -3. Per tant, convé escriure *omega-3* amb guionet, tant en català com en espanyol —malgrat que l'*Ortografia de la lengua española* (2010), p. 422, admeti d'escriure l'expressió *ácidos omega 3* amb espais entremig.

Ciències de la Terra i del medi ambient

- 9.29** En la frase «Descobriu l'**ERROR** que va cometre un alumne...», la paraula *error* s'escriu en negreta i en majúscules.

- 9.30** Per a designar una 'massa d'aigua relativament poc extensa dipositada en una depressió del terreny' fem servir, en general, *estany*, i no **llac*, que reservem per a una 'gran extensió d'aigua que ocupa una depressió del continent'. En espanyol, en canvi, s'utilitza sistemàticament *lago*.

- 9.31** Utilitzem la forma *no sostenible* en comptes de **no sustentable* o **insostenible*.

* Expliqueu per què l'energia obtinguda a partir dels combustibles fòssils es considera insostenible ambientalment.

Expliqueu per què l'energia obtinguda a partir dels combustibles fòssils es considera no sostenible ambientalment.

- 9.32** Els sintagmes *gas hivernacle* i *gas d'efecte d'hivernacle* són termes equivalents. Cal vigilar de no deixar-se la preposició *de* entre *efecte* i *hivernacle*, que no s'utilitza en el terme espanyol.

[català]   ** gas d'efecte hivernacle
                          gas d'efecte d'hivernacle
[espanyol]   gas de efecto invernadero

- 9.33** El terme *medi ambient* és correcte però redundant; generalment, n'hi ha prou de fer servir *medi*.

Anomeneu dos efectes que es produirien sobre els éssers humans, la fauna, la flora o el medi en general si es reduís l'ozó estratosfèric.

- 9.34** El sintagma adjectiu *de boca* és incorrecte en expressions com ***aigua de boca* o ***aigua de consum de boca*. Les expressions correctes són *aigua potable* o *aigua per al consum humà*.

- 9.35** El terme *geomorfologia* només funciona com a nom quan significa 'part de la geodinàmica i de la geografia física que s'ocupa de l'estudi del relleu de la superfície terrestre, de les forces que l'originen i de l'evolució que ha tingut'. Sí que podem emprar l'adjectiu corresponent: *estructura geomorfològica*, *procés geomorfològic*.

* La fotografia següent mostra una geomorfologia molt típica dels granits i dels granitoides.

La fotografia següent mostra una estructura geomorfològica molt típica dels granits i dels granitoides.

9.36 El *boirum* (en anglès, *smog*) és la boira que es produeix a causa d'una gran concentració de partícules de pols i fum. Si es considera convenient, s'hi pot afegir a continuació la forma anglesa entre parèntesis. En espanyol, se'n diu *esmog*.

[català] No s'ha de confondre mai la boira amb el boirum.

No s'ha de confondre mai la boira amb el boirum (*smog*).

[espanyol] Nunca se debe confundir la niebla con el esmog.

Nunca se debe confundir la niebla con el esmog (*smog*).

9.37 D'acord amb la IUPAC, la unitat de pressió més habitual és el *bar*, que no és una unitat del sistema internacional (1 bar = 105 Pa). La unitat per a les pressions baixes és el *mil·libar*. D'altra banda, cal tenir en compte que *mil·libar* i *hectopascal* són termes sinònims. Totes aquestes unitats i els valors corresponents figuren a la taula 17.

TAULA 17. Unitats de pressió

Unitat de pressió	Símbol	Valor equivalent
pascal	Pa	
hectopascal	hPa	1 hPa = 100 Pa
bar	bar	1 bar = 10 ⁵ Pa
mil·libar	mbar	1 mbar = 100 Pa

9.38 Segons el Servei Meteorològic de Catalunya (http://www20.gencat.cat/docs/meteocat/Continguts/Climatologia/climatologies_comarcals/documentos/Barcelones.pdf), les abreviacions més habituals que es fan servir en els climogrames (diagrames ombrotèrmics) són les que figuren en la taula 18.

TAULA 18. Abreviacions emprades en els climogrames

Abreviació	Forma desenvolupada
AT	amplitud tèrmica; diferència entre la temperatura mitjana (T _{mm}) del mes més càlid i la del mes més fred (mesurada en °C)
dG	nombre mitjà de dies de glaçada
dG=0	període sense glaçada
dPPT	nombre mitjà de dies de pluja
EM	estació meteorològica
Gp	període de glaçada probable
Gs	període de glaçada segura
NT	nombre d'anys de la sèrie climàtica per a la variable temperatura
PPTm	precipitació mitjana mensual (en mm)
PPT×24h	precipitació màxima en vint-i-quatre hores (en mm)
Tmm	temperatura mitjana mensual (en °C)

TAULA 18. *Abreviacions emprades en els climogrames (Continuació)*

Tnm	temperatura mínima mitjana (en °C)
Tnm F	temperatura mínima mitjana del mes més fred (en °C)
Tnn	temperatura mínima absoluta (en °C)
Tnnm	temperatura mitjana de les mínimes absolutes (en °C)
Txm	temperatura màxima mitjana (en °C)
Txm C	temperatura màxima mitjana del mes més càlid (en °C)
Txx	temperatura màxima absoluta (en °C)
Txxm	temperatura mitjana de les màximes absolutes (en °C)

9.39 Ultra les unitats de pressió, hi ha termes específics de ciències de la Terra que són motiu de dubtes i vacil·lacions a l'hora de redactar les preguntes; per això han estat recollits en la taula 19.

TAULA 19. *Termes emprats en ciències de la Terra*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
bloc diagrama	bloque diagrama
calcària carstificada	caliza karstificada
demanda bioquímica d'oxigen (DBO ₅)	demanda bioquímica de oxígeno (DBO ₅)
demanda química d'oxigen (DQO)	demanda química de oxígeno (DQO)
contaminació difusa	contaminación difusa

Cultura audiovisual

9.40 En els peus de les imatges que s'han de comentar, escrivim, si n'hi ha, el títol de l'obra en cursiva, seguit del nom de l'autor o autora en rodona i de l'any d'execució i, a continuació, en paràgraf a part, la font d'on s'ha extret la imatge.

Fotograma d'*Un chien andalou*, Luis Buñuel, 1929.

FONT: RTVE / Filmoteca Española.

Dibuix artístic

- 9.41** Les informacions referents a les imatges que s'han de comentar, designades per nombres (IMATGE 1, IMATGE 2, IMATGE 3, etc.), s'han de compondre en el mateix cos de lletra que el text general (sense entrar la primera línia i a caixa del text general, no de la imatge) i han d'incloure la font d'on s'han extret les imatges.

Exercici 1
[2 punts]

Observeu les imatges 1 i 2 i responeu breument a UNA de les dues opcions següents. Escriviu deu línies com a màxim.

Opció A

Feu una anàlisi cromàtica de les imatges 1 i 2.

Opció B

Feu una anàlisi de la perspectiva i de l'espai de les imatges 1 i 2.

IMATGE 1. Roy Lichtenstein (1923-1997). *Still Life with Reclining Nude (Study)*, 1997. Pintura i tècnica mixta sobre taula, 101,9 × 153 cm. Col·lecció de la Fundació Roy Lichtenstein, Nova York. (Aquest mateix autor té una escultura urbana situada al moll de la Fusta de Barcelona.)

A: *Fundació Roy Lichtenstein* [en línia]. <http://imageduplicator.com/main.php?decade_in/=90year&97&work_id=4258#> [Consulta: 14 novembre 2014].

Dibuix tècnic

- 9.42** L'*alçat* és la 'projecció ortogonal d'una figura o d'un cos damunt el pla vertical d'un sistema de dos plans en què l'altre pla és horitzontal'.
- 9.43** Cal que proporcionem les imatges al 100 %, especialment en el document de MS Word® però també en l'original en paper.
- 9.44** Hi ha una norma DIN que s'anomena simplement 5 («DIN 5»), que fa referència als eixos de coordenades. No l'hem de confondre amb el format de paper DIN A5, que equival al format ISO A5 (14,8 × 21 cm).
- 9.45** Per tradició, descrivim les figures geomètriques planes mitjançant els termes *base* i *altura* (encara que parlem de [*vista d'alçat* —esp. *alzado*—]). (Per als noms de les dimensions dels objectes i de tota classe de cossos reals o imaginaris, vegeu els epígrafs 4.8 i 4.9 i les taules 4, 5, 6 i 7.)

Dibuixeu un triangle que tingui una **altura** de 60 mm i una **base** de 35 mm.

- 9.46** El nom de l'estri que es fa servir per a dibuixar o escriure s'introdueix amb la preposició *amb*.

** dibuix **a** llapis

dibuix **amb** llapis

- 9.47** En la representació tipogràfica de les equivalències escalars tant és vàlid inserir un espai fi a banda i banda dels dos punts, com no deixar-hi cap espai:

...a escala 1 : 1 000

...a escala 1:1 000

- 9.48** En dibuix tècnic, la representació de les línies de cota de les figures geomètriques segueix unes normes específiques. Vegeu l'epígraf 11.32 del capítol de maquetació.

- 9.49** Cal tenir en compte la terminologia específica d'aquesta matèria que es recull en la taula 20.

TAULA 20. *Termes de dibuix tècnic*

<i>Terme</i>	<i>Definició</i>
dièdric	Sistema de representació basat en una doble projecció cilíndrica ortogonal, cadascuna de les projeccions sobre un pla vertical i horitzontal, i un abatiment posterior d'un pla sobre l'altre
origen / punt d'origen / punt origen	Punt especial —normalment denotat per la lletra <i>O</i> — que representa el punt fix de referència de la geometria de l'espai del voltant
[perspectiva] dimètrica	Sistema axonomètric ortogonal en el qual dos dels angles entre eixos projectats són iguals

TAULA 20. *Termes de dibuix tècnic* (Continuació)

perspectiva cavallera	Perspectiva axonomètrica obliqua en què una de les cares verticals del cos és paral·lela al pla de projecció
perspectiva militar	Perspectiva axonomètrica obliqua en què les cares horitzontals del cos són paral·leles al pla de projecció
sistema europeu	Sistema de representació en què el pla es col·loca darrere de l'objecte en el sentit de la projecció
sistema americà	Sistema de representació en què el pla es col·loca davant de l'objecte en el sentit de la projecció
terna	Conjunt de tres elements
veritable magnitud	Valor real d'un segment, un angle, etcètera

Disseny

9.50 Els peus de les imatges es dissenyen de la manera següent: IMATGE A, IMATGE B, IMATGE C, IMATGE D, etcètera.

De manera complementària, els professors redactors hi poden afegir la informació que considerin rellevant sobre aquell disseny concret, però hauran de ser coherents i donar el mateix tipus d'informació per a una mateixa classe d'obra —edifici, objecte, pintura, logotip.

IMATGE A

IMATGE E. Façana del MACBA. Barcelona, 1995

- 9.51** En l'exercici 3 es demana a l'examinand que faci un disseny. El títol d'aquest exercici sempre ha d'explicitar ben clarament la cosa que ha de dissenyar. Per exemple:

Disseny de la façana d'un museu

Disseny d'un model de taula i bancs per a una zona de pícnic

- 9.52** Acceptem l'adjectiu *sígnic* en català amb les accepcions que recull el *Diccionario de la lengua española* (<http://www.rae.es/recursos/diccionarios/drae>) per a *sígnico*, tant amb el sentit de 'significació', com amb el de 'signes que representen alguna cosa'.

Detalleu els atributs signics d'aquesta plana de revista dissenyada per David Carson.

Economia de l'empresa

- 9.53** Recordem que les quantitats s'escriuen amb lletres llevat que calguin més de tres mots per a enumerar-les (cf. § 4.6), que siguin nombres decimals o que vagin acompanyades de símbols. En l'escriptura dels milions, els miliards (1 miliard = 1.000 milions) i els bilions rodons o, com a màxim, amb un decimal, fem servir una grafia mixta. Els milers i els milions es marquen amb un punt, com en les altres assignatures de ciències socials (cf. § 7.35).

tres ciutadans

3 kg

300 milions d'habitants

8,5 miliards d'euros

6.500 euros

- 9.54** En els exercicis en què es demana la taxa interna de rendibilitat, no podem redactar l'enunciat de la manera següent: «Calculeu la taxa interna de rendibilitat...», atès que en aquests exercicis no es demana un resultat en forma de xifra, sinó el plantejament d'una equació.

- * **Calculeu** la taxa interna de rendibilitat (TIR) d'aquest projecte amb el valor del flux de caixa net obtingut en l'apartat *a* i el valor residual de 7.000 €.

Plantegeu l'equació per a calcular / **Plantegeu el càlcul de** la taxa interna de rendibilitat (TIR) d'aquest projecte amb el valor del flux de caixa net obtingut en l'apartat *a* i el valor residual de 7.000 €.

9.55 Els termes de l'àmbit econòmic més habituals en economia de l'empresa són els que figuren en la taula 21.

TAULA 21. *Termes d'economia de l'empresa*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
anàlisi DAFO	análisis DAFO
aprovisionament	aprovisionamiento
compte de clients	cuenta de clientes
cost fix (CF)	coste fijo (CF)
cost total (CT)	coste total (CT)
cost variable (CV)	coste variable (CV)
descompte d'efectes	descuento de efectos
desinversió	desinversión
deslocalització	deslocalización
facturatge	<i>factoring</i>
ingrés total (IT)	ingreso total (IT)
internacionalització	internacionalización
lideratge en costos	liderazgo de costes
lísing	<i>leasing</i>
màrqueting mix / màrqueting total	<i>marketing mix / marketing total</i>
període mitjà de maduració econòmic	periodo medio de maduración económico
període mitjà de maduració financer	periodo medio de maduración financiero
punt mort / llindar de rendibilitat	punto muerto / umbral de rentabilidad
R+D+I (recerca, desenvolupament i innovació)	I+D+I (investigación, desarrollo e innovación)
ràtio d'endeutament	ratio de deuda / ratio de endeudamiento
ràtio de disponibilitat	ratio de disponibilidad
rènting	<i>renting</i>
sistema <i>just in time</i> (JIT)	sistema <i>just in time</i> (JIT)
taxa interna de rendibilitat (TIR)	tasa interna de rentabilidad (TIR)
termini de recuperació (<i>payback</i>)	plazo de recuperación (<i>payback</i>)
unitat monetària (u. m.)	unidad monetaria (u. m.)
valor actual net (VAN)	valor actual neto (VAN)

9.56 Escrivim els noms de les empreses amb caixa baixa i començats amb majúscula, llevat que es tracti o provingui d'una sigla. Si s'hi indica el tipus d'empresa, hi afegim, després de la coma, la sigla que pertoqui (SA, SL, etc.), no l'abreviatura (*S.A., *S.L., etc.). Cal notar, a més, que no posem coma després de la sigla del tipus d'empresa si no la demana el context sintàctic (p. ex., que a continuació vingués un incís).

- * TEXTILEA[S.L.]
- * T[EXTILEA], [S.L.]
- * T[EXTILEA], SL
- * Textilea[SL]
- Textilea, SL

- ** la [Seat]
- la [SEAT]

- * L'empresa Ciber-K, SA[ ] ha fet un esforç important per augmentar el volum d'operacions.
- L'empresa Ciber-K, SA ha fet un esforç important per augmentar el volum d'operacions.
- L'empresa MBits, SA[ ]dedicada a la personalització de material informàtic[ ] presenta [...]

9.57 La sigla corresponent al terme *petita i mitjana empresa* és PIME, i com a tal, s'ha d'escriure amb majúscules. En espanyol, en canvi, la sigla ha passat a ser un nom comú recollit en el DRAE i, per tant, es pot escriure en minúscula i pot fer flexió de nombre: «una *pyme*», «unas *pymes*».

D'altra banda, cal tenir en compte que en català parlem d'una *empresa gran*, una *empresa mitjana* i una *empresa petita*.

Electrotècnia

9.58 Les magnituds, les unitats i els símbols corresponents emprats habitualment en electrotècnia són els que figuren en la taula 22.

TAULA 22. *Magnituds, unitats i símbols d'electrotècnia*

<i>Magnitud</i>	<i>Símbol de la magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol de la unitat</i>
capacitat	<i>C</i>	microfarad	μF
diferència de potencial elèctric [d'una pila o cel·la galvànica]	$\Delta V, U, E$	volt	V
factor de potència	<i>f_{dp}</i>	[no en té]	[no en té]
freqüència	<i>f</i>	hertz	Hz
intensitat	<i>I</i>	ampere	A
rendiment	<i>η</i>	tant per cent	%
resistència	<i>R</i>	ohm	Ω
resistivitat	<i>ρ</i>	microohm per metre	μΩ · m

TAULA 22. *Magnituds, unitats i símbols d'electrotècnia (Continuació)*

reactància	X	ohm	Ω
inductància	L	mil·lihenry	mH
potència reactiva	Q, P_q	kilovolt ampere reactiu	kVAr
energia reactiva	E_q	kilovolt ampere hora reactiu	kVArh
potència nominal	P_N	kilowatt ampere	kW · A
resistència de l'induït	R_i	ohm	Ω
potència [activa] del motor	P	kilowatt	kW
règim del motor (revolucions)	n	[1 partit per minut]	min ⁻¹
impedància de càrrega (o càrrega d'impedància)	$\bar{Z}$	ohm	Ω

Física

9.59 Per a evitar problemes de comprensió i d'apostrofació davant la sigla del sistema internacional d'unitats, tant en català com en espanyol escrivim sempre «sistema internacional (SI)», sense «d'unitats», la primera vegada que surt.

D'acord amb el sistema internacional (SI), [...] però l'SI proposa...

9.60 Els símbols de les set magnituds físiques de base els podem veure a la taula 23.

TAULA 23. *Símbols de les set magnituds físiques de base*

<i>Símbol</i>	<i>Magnitud física</i>
I	intensitat del corrent elèctric
I_v	intensitat lluminosa
l	longitud
m	massa
n	quantitat de substància
t	temps
T	temperatura termodinàmica

9.61 Tot i que la IUPAC ha fixat com a representació abreujada de la força electromotriu emf, per tradició donem també per bona la sigla FEM (però no **fem ni **Fem); el símbol d'aquesta magnitud és E o bé E_{mf} .

Determineu si la FEM de la pila es manté constant.

9.62 Els vectors s'escriuen en negreta cursiva ($\mathbf{a}$) o bé en cursiva i amb una fletxa al damunt ($\vec{a}$).

9.63 El vector normal o perpendicular es pot escriure de les maneres següents: $\mathbf{n}$, $\mathbf{N}$, $\mathbf{F}_{\text{norm}}$, $\mathbf{F}_n$, $\mathbf{F}_N$. Totes són equivalents.

9.64 Cal que ens fixem en la traducció a l'espanyol dels casos concrets següents:

[català]	el radi fa 10 m
	el radi són 10 m
	* el radi és de 10 m
[espanyol]	el radio es de 10 m
[català]	moment flexor
	moment de flexió
	** moment flector
[espanyol]	momento flector
[català]	l'extrem encastat a una paret
	* l'extrem encastat en una paret
[espanyol]	el extremo empotrado en una pared
[català]	a una velocitat de...
	a la velocitat de...
[espanyol]	a la velocidad de...
[català]	per l' efecte Joule
	* per efecte Joule
[espanyol]	por efecto Joule

9.65 Els símbols de la velocitat (***v***), de la força (***F***), del moment d'una força (***M***) i de la gravetat (***g***) s'escriuen en negreta cursiva quan es vol indicar que es tracta de magnituds *vectorials*. El símbol de la gravetat, a més, s'escriu amb lletra de pal sec.

En la pràctica, considerem necessària la negreta quan en l'enunciat es fa referència explícita a vectors. Si el símbol introdueix dades numèriques el podem deixar escrit sense negreta.

El vector ***F***.

$$F = 100 \text{ N}; mg = 490 \text{ N}$$

Quan es tracta de magnituds no vectorials, tots aquests símbols s'escriuen sense negreta. Per exemple, quan es refereixen a les coordenades *x* i *y*, afegides com a subíndex al símbol.

$$v_x$$

9.66 Els productes de magnituds físiques es poden escriure de qualsevol de les maneres següents, ordenades segons la prioritats gràfica establerta per l'Oficina Internacional de Pesos i Mesures i la IUPAC.

$$a b$$

$$ab$$

$$a \cdot b$$

$$a \times b$$

$$* a \cdot b$$

De totes les formes admeses, en les proves optem preferentment per la forma sense espai: ab (cf. § 7.37).

9.67 Els quocients de magnituds físiques es poden escriure de qualsevol de les maneres següents (la barra inclinada s'ha de compondre en lletra rodona), ordenades segons la prioritats gràfica establerta per l'Oficina Internacional de Pesos i Mesures i la IUPAC. Vegeu l'epígraf 7.24 per al cas de les unitats fraccionàries.

$$a/b$$

$$\frac{a}{b}$$

$$a b^{-1}$$

$$a \cdot b^{-1}$$

$$* a \cdot b^{-1}$$

9.68 No es pot emprar més d'una barra inclinada en una mateixa expressió, llevat que s'utilitzin parèntesis per a evitar ambigüitats. Cal tenir en compte que, quan es combinen diferents factors, la multiplicació precedeix la divisió; per tant, la combinació a/bc s'ha d'interpretar $a/(bc)$, i no pas $(a/b)c$.

$$** a/b/c$$

$$(a/b)/c$$

9.69 El producte i el quocient d'unitats s'escriuen d'una manera similar al producte i el quocient de magnituds, amb la diferència que, quan s'omet el signe de multiplicació, cal deixar un espai fi entre els símbols de les diferents unitats. (Vegeu l'últim paràgraf de l'epígraf 7.37 per a l'ús preferent de les aspes o creus.)

** Js	** m/s/s	** ms ⁻²
J s	m/s ²	m s ⁻²
* J·s		* m·s ⁻²
J·s		m·s ⁻²
J × s		m × s ⁻²
** m·kg/s ³ /A	** mkg s ⁻³ A ⁻¹	
** m·kg/s ³ ·A	m kg s ⁻³ A ⁻¹	
m kg/(s ³ ·A)	* m·kg·s ⁻³ ·A ⁻¹	
* m·kg/(s ³ ·A)	m·kg·s ⁻³ ·A ⁻¹	
m·kg/(s ³ ·A)	m × kg × s ⁻³ × A ⁻¹	

De les formes admeses per la IUPAC per a indicar el producte d'unitats, optem per la forma en què se separen els símbols d'unitat amb un espai fi (cf. § 7.37).

Tanmateix, representem preferentment mitjançant un punt volat (·), entre espais fins, el producte d'una incògnita per un nombre, per evitar que el contacte entre la incògnita (x) i el signe de multiplicar (×) pugui ser confusori.

$$[(+1) \times 2] + (x \cdot 1) = 0$$

Finalment, indiquem preferentment mitjançant una aspa o creu (×), entre espais fins, el producte de nombres, especialment per una potència de base 10.

$$3 \times 9$$

$$6,022 \times 10^{23}$$

9.70 Els isòtops dels elements químics es poden representar de tres maneres diferents: quan es tracta d'una fórmula, la representació preferent és indicar el nombre de massa amb un superíndex a l'esquerra del símbol de l'element: «urani 233», «U-233» i «²³³U».

Per una qüestió de claredat, en el càlcul de masses ens decantem per representar entre parèntesis el nombre màssic i el símbol de l'element a la dreta del símbol *m*, sense deixar-hi cap espai, i no per subindexar-los al símbol *m*:

$$* m_{\text{Sr}}^{99} = 94,9194 \text{ u}$$

$$m(^{99}\text{Sr}) = 94,9194 \text{ u}$$

Quan es tracta de text seguit tenim dues maneres diferents de representar els isòtops: o bé amb el nombre màssic unit al símbol mitjançant un guionet: «U-233», o bé amb el nom de l'element desenvolupat i amb el nombre màssic separat per un espai: «urani 233».

9.71 En física, les magnituds vectorials (concretament, la velocitat, l'acceleració i la força) tenen mòdul i direcció. El mòdul és la longitud del vector. Podem calcular l'angle que forma la direcció d'un vector respecte a una direcció externa al vector; en aquests casos, el mòdul del vector i l'angle resultant es representen convencionalment tancant el valor modular entre claudàtors i subindexant-hi el valor de l'angle:

$$v(30, -17, 15) = [34,55]_{-29,75^\circ}$$

9.72 Per a indicar la velocitat a què va un cos, empram la preposició *a*:

* La velocitat **amb** què es mou un cos...

La velocitat **a** la qual es mou un cos...

* Calculeu **amb** quina velocitat lineal es mou la superfície lateral del tambor de la rentadora.

Calculeu **a** quina velocitat lineal es mou la superfície lateral del tambor de la rentadora.

9.73 Les unitats de la física s'escriuen en minúscula i fan la forma de plural afegint-hi una *s* (o substituint una terminació en *-a* per una en *-es*), encara que l'origen del nom sigui un nom propi (taula 24).

TAULA 24. *Unitats físiques, amb llurs símbols i magnituds corresponents*

<i>Unitat</i>	<i>Plural</i>	<i>Símbol</i>	<i>Magnitud física (i símbol)</i>
ampere	amperes	A	intensitat de corrent elèctric (<i>I</i>)
coulomb	coulombs	C	càrrega elèctrica (<i>Q</i>)
grau Celsius	graus Celsius	°C	temperatura Celsius (<i>θ</i>)
hertz	hertzs	Hz	freqüència (<i>f</i>)
joule	joules	J	energia (<i>U</i>), treball (<i>w</i> , <i>W</i>), calor (<i>q</i> , <i>Q</i>)
kelvin	kelvins	K	temperatura termodinàmica (<i>T</i>)
mol	mols	mol	quantitat (<i>n</i>) de substància
newton	newtons	N	força (<i>F</i>)
ohm	ohms	Ω	resistència elèctrica (<i>R</i>)
pascal	pascals	Pa	pressió, esforç (<i>p</i> , <i>P</i>)
radian	radians	rad	freqüència angular, freqüència circular (<i>ω</i>)
tesla	tesles	T	inducció magnètica (<i>B</i>), densitat de flux magnètic (<i>B</i>)
volt	volts	V	potencial elèctric (<i>V</i>), força electromotriu (<i>E</i>)
watt	watts	W	potència (<i>P</i>), flux radiant
weber	webers	Wb	flux magnètic (<i>Φ</i>)

Com acabem de veure, els símbols de les unitats van en rodona, a diferència dels de les magnituds físiques, que van en cursiva (taula 25).

TAULA 25. Valor quantitatiu de diverses magnituds de la física

Magnitud	Fórmula ^a
acceleració estàndard de caiguda lliure	$g = 9,80 \text{ m/s}^2$
càrrega elèctrica de l'electró ^b	$Q_{\text{electró}} = -1,60 \times 10^{-19} \text{ C}$
càrrega elèctrica del protó	$Q_{\text{protó}} = 1,60 \times 10^{-19} \text{ C}$
constant de Coulomb	$k = 9,00 \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}$ (o bé $k = 1/4\pi\epsilon = 9,00 \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}$)
constant de Planck	$h = 6,63 \times 10^{-34} \text{ J s}$
constant gravitacional	$G = 6,67 \times 10^{-11} \text{ N m}^2 \text{ kg}^{-2}$
densitat massica	$\rho = m/V$
energia (electró-volt)	$1 \text{ eV} = 1,60 \times 10^{-19} \text{ J}$
intensitat del llindar d'audició	$I_0 = 1,0 \times 10^{-12} \text{ W m}^{-2}$
lleï d'Ohm	$I = V/R$
massa de l'electró en repòs	$m_{\text{electró}} = 9,11 \times 10^{-31} \text{ kg}$
massa de la Lluna	$M_{\text{Lluna}} = 7,35 \times 10^{22} \text{ kg}$
massa de la Terra	$M_{\text{Terra}} = 5,98 \times 10^{24} \text{ kg}$
massa de Saturn	$M_{\text{Saturn}} = 5,69 \times 10^{26} \text{ kg}$
massa del protó en repòs	$m_{\text{protó}} = 1,67 \times 10^{-27} \text{ kg}$
radi de la Lluna	$R_{\text{Lluna}} = 1,74 \times 10^6 \text{ m}$ (o bé $1,74 \times 10^3 \text{ km}$)
radi de la Terra	$R_{\text{Terra}} = 6,37 \times 10^6 \text{ m}$ (o bé 6 370 km)
radi de Saturn	$R_{\text{Saturn}} = 5,73 \times 10^7 \text{ m}$
velocitat de la llum	$c = 3,00 \times 10^8 \text{ m s}^{-1}$

- a. El nombre de decimals d'aquestes fórmules és susceptible de variació segons el grau de precisió que interressi presentar. El valor dels arrodoniments, però, cal que sigui sempre el mateix en una mateixa prova.
- b. La càrrega elèctrica de l'electró és negativa i és imprescindible que la marquem amb el signe menys, perquè és l'únic tret que diferencia la càrrega elèctrica de l'electró de la càrrega elèctrica del protó.

9.74 L'afany de precisió en els enunciats de física i de matèries que s'hi relacionen, com la tecnologia industrial, ha derivat en una mena de sintaxi molt específica pròpia d'aquests àmbits d'especialitat. Aquesta sintaxi específica s'observa sovint en l'expressió de les quantitats i en relació amb les magnituds de què es parla. Pel que fa a l'expressió de les quantitats, no ha de fer estrany trobar decimals (un o dos) representats per zeros:

$$M_T = \boxed{6,0} \times 10^{24} \text{ kg} \quad R_T = 6\,400 \text{ km} \quad G = 6,7 \times 10^{-11} \text{ m}^3 \text{ kg}^{-1} \text{ s}^{-2}$$

$$\text{DADA: } k = \boxed{9,00} \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}.$$

Pel que fa a la referència a les magnituds, el criteri més recomanable és acompanyar la denominació de la magnitud amb el símbol, més precís, a la dreta, com si fos un adjectiu (és a dir, en aposició), tot seguit i sense cap coma de separació:

- * Quan un protó entra amb velocitat, $\vec{v}$ a la regió on actua un camp magnètic, $\vec{B}$ la trajectòria que segueix el protó és [...].

Quan un protó entra amb velocitat $\vec{v}$ a la regió on actua un camp magnètic $\vec{B}$ la trajectòria que segueix el protó és [...].

En els casos en què el símbol de la magnitud no sembla que aportí més precisió que el terme que la designa, no són recomanables tampoc les formulacions amb comes, per a no trencar excessivament el discurs:

- * Si la intensitat de corrent, I és constant, dibuixeu el camp magnètic creat pel fil conductor [...].

Si la intensitat de corrent I és constant, dibuixeu el camp magnètic creat pel fil conductor [...].

En aquest sentit, quan s'explicita el valor d'una magnitud referida amb el mot que la designa i interessa introduir-ne també el símbol, es posa un signe d'equivalència entre el símbol i la quantitat que expressa el valor de la magnitud, i no se sol introduir cap separador entre la denominació de la magnitud i la igualtat que la identifica amb el valor corresponent.

- * El combustible utilitzat tenia una densitat, ρ , de 0,74 kg/L.

El combustible utilitzat tenia una densitat $\rho = 0,74$ kg/L.

Una càrrega elèctrica $Q = 10$ C està situada a una distància $d = 2$ m d'un fil conductor per on circula un corrent $I = 1$ A.

Les cordes d'una guitarra tenen una longitud $l = 78,0$ cm.

Tanmateix, si no interessa introduir el símbol de la magnitud, no hi ha cap problema a escriure l'enunciat de la manera següent (v. § 6.60):

Les cordes d'una guitarra tenen una longitud de 78,0 cm.

9.75 Els noms de satèl·lits artificials s'escriuen en cursiva i amb caixa alta inicial; en canvi, els noms de programes espacials s'escriuen en rodona (taula 26). La numeració que generalment porten els satèl·lits artificials que pertanyen a sèries, missions o programes és aràbiga.

TAULA 26. Noms de satèl·lits artificials, sondes espacials
i laboratoris espacials

<i>Advanced Technological Satellite</i>
el coet <i>Apollo 12</i>
<i>Challenger</i>
el transbordador <i>Columbia</i>
<i>Estació Espacial Internacional</i> [<i>International Space Station</i> (ISS)]
el programa Gemini
el satèl·lit <i>Giotto</i>
<i>Mariner 3</i>
<i>Orbiting Astronomical Observatory</i>
<i>Orbiting Geophysical Observatory</i>
<i>Salyut 5</i>
el satèl·lit <i>Terra</i> [<i>Earth Observing System</i> (EOS)]
els satèl·lits <i>Meteosat</i> , <i>Hispasat</i> i <i>Intelsat</i>
<i>Skylab 3</i>
<i>Sputnik 1</i>
<i>Venus 13</i>

Els noms dels satèl·lits artificials mantenen la forma de la llengua d'origen, però el primer cop que s'esmenten convé d'adjuntar-los entre parèntesis la sigla corresponent, si en tenen, i la traducció.

L'*Advanced Technological Satellite* (ATS) (satèl·lit tecnològic avançat) és un satèl·lit tecnològic de proves de nous materials.

La nau russa *Soyuz TMA-22*, amb tres tripulants a bord, es va acoblar aquest dimecres amb èxit a l'*Estació Espacial Internacional* (EEI).

9.76 Els noms de programes, sèries o missions espacials s'escriuen en rodona i no porten cap numeració:

Mercury, Gemini, Apollo i Space Shuttle són programes, sèries o missions nord-americans, i Vostok i Soyuz, soviètics

Una missió del programa Pioneer

La missió Juno de la NASA

El nou sistema de navegació europeu Galileo

Els noms de les llançadores espacials s'escriuen amb rodona i amb la grafia que tenen en la llengua d'origen:

Saturno, Atlas-Centaur, Titan, Atlas-Mercury, Delta, Scout, Diamant, Lambda 45, Black Arrow, Thor-Delta són llançadores espacials

9.77 Per bé que, generalment, els termes de la física es representen amb símbols, hi ha unes quantes abreviatures i sigles que s'han de representar tal com figuren a la taula 27.

TAULA 27. *Sigles i abreviatures de la física*

<i>Sigla o abreviatura</i>	<i>Terme</i>
d. d. p.	diferència de potencial
FEM	força electromotriu (v. t. § 9.61)
m. c. u.	moviment circular uniforme
m. c. u. a.	moviment circular uniformement accelerat
m. r. u.	moviment rectilini uniforme

9.78 Quan es parla de tipus de ressonàncies en circuits, es fan servir les expressions *ressonància en circuits LCR en sèrie* i *ressonància en circuits LCR en paral·lel*, però en argot tècnic se simplifiquen aquestes expressions per *ressonància sèrie* i *ressonància paral·lel*, respectivament. En les proves de física i d'electrotècnia és preferible d'escriure l'expressió sencera; tanmateix, a petició del professor/a, es pot admetre la construcció argòtica simplificada. Les expressions *ressonància en sèrie* i *ressonància en paral·lel* semblen menys recomanables.

* ressonància en sèrie

ressonància en un circuit *LCR* en sèrie

ressonància sèrie

Geografia

9.79 Recordem que, en aquesta assignatura, indiquem els milers i els milions amb un punt (cf. § 7.35).

3 103 m

9.80 Escrivim el nom de les comunitats autònomes espanyoles amb la seva forma catalana. En les proves en espanyol, escrivim els topònims dels Països Catalans també en català (vegeu la taula 28). La primera forma de cada columna recull el nom oficial i la segona (després de la barra inclinada), el nom usual.

TAULA 28. *Nom de les comunitats autònomes, les regions i les ciutats autònomes de l'Estat espanyol*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Andalusia	Andalucía
Aragó	Aragón
Illes Balears	Illes Balears
Canàries	Canarias
Cantàbria	Cantabria
Castella i Lleó	Castilla y León
Castella - la Manxa	Castilla-La Mancha
Catalunya	Catalunya
Ciutat Autònoma de Ceuta / Ceuta	Ciudad Autónoma de Ceuta / Ceuta
Ciutat Autònoma de Melilla / Melilla	Ciudad Autónoma de Melilla / Melilla
Comunitat de Madrid / Madrid	Comunidad de Madrid / Madrid
Comunitat Valenciana / País Valencià	Comunitat Valenciana / País Valencià
Extremadura	Extremadura
Galícia	Galicia
Comunitat Foral de Navarra / Navarra	Comunidad Foral de Navarra / Navarra
País Basc	País Vasco / Euskadi
Principat d'Astúries / Astúries	Principado de Asturias / Asturias
Regió de Múrcia / Múrcia	Región de Murcia / Murcia
La Rioja	La Rioja

- 9.81** La sigla PAC fa referència a *política agrícola comuna*, tant en català com en espanyol. Aquesta denominació desplegada és un nom comú, i, doncs, s'escriu en minúscula.

Grec

- 9.82** L'obra de referència per a la transcripció de noms propis és el llibre de J. Alberich i M. Ros, *La transcripció dels noms propis grecs i llatins*, Barcelona, 1993. Tanmateix, cal recordar que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans recomana que els noms propis masculins grecs acabats en *-as* s'escriuin en català acabats en *-es* (*Documents de la Secció Filològica I*, Barcelona, IEC, 1990 <http://publicacions.iec.cat/Front/repository/pdf/00000041/00000059.pdf>); per bé que respectem, a petició de la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés, la decisió final dels professors redactors corresponents.

* Nícias, Eneas, Fídias, Geòrgias, Protàgoras, Pallas

Nícies, Enees, Fídies, Geòrgies, Protàgores, Palles

- 9.83** Quan tractem de lingüística, fem servir preferentment *mot* en comptes de **paraula*, en el sentit d'‘unitat significativa que consta d'un o més morfemes, caracteritzada per una certa autonomia funcional dintre d'una oració o un sintagma’.

Responen a les qüestions següents a propòsit del **mot** ὄς.

- 9.84** Cal que ens fixem a escriure bé les formes següents, referides al mode verbal *participi*.

[català]	** participi de present
	participi present
	participi aorist
[espanyol]	participio presente

- 9.85** Els títols de les obres han d'anar sempre acompanyats dels autors corresponents, per a no crear confusió.

Els perses d'Èsquil

Les suplicants d'Èsquil [Eurípides té un drama amb el mateix títol]

Les fenícies d'Eurípides

- 9.86** Fem servir les cometes simples per a indicar les equivalències lèxiques en català o espanyol dels mots grecs.

μικρα (amb valor adverbial): ‘poc’

- 9.87** En català els termes *antiguitat* i *antiga Grècia* s'escriuen amb minúscula inicial, però en espanyol (*Ortografía de la lengua española*, Espasa-Calpe, 2010) el primer mot s'escriu amb majúscula inicial (p. 503, § 4.2.4.10.5):

[català]	l'antiguitat, l'antiga Grècia
[espanyol]	la Antigüedad, la antigua Grecia

Història

- 9.88** El mot *Komintern* (‘internacional comunista’), com a nom d'una organització, s'escriu amb majúscula inicial i en rodona. Cal tenir en compte que en català es tracta d'un nom femení, mentre que en espanyol és masculí:

[català]	la Komintern
[espanyol]	el Komintern

- 9.89** Els noms de personatges històrics i polítics s'han d'escriure sencers, com a mínim, la primera vegada que apareixen en el text (taula 15), encara que no cal que hi figurin tots els noms de fonts. La barra inclinada separa la forma una mica abreujada del nom (la que

fem servir la primera vegada) de la forma totalment desenvolupada (amb tots els noms de fonts). Entre claudàtors figura el nom en espanyol, si és diferent del català.

TAULA 29. *Noms de personatges històrics i polítics*

<i>Nom</i>	<i>Dades</i>
Mikhaïl Aleksàndrovitx Bakunin [Mijáil Alexánrovich Bakunin]	1814-1876
George H. Bush / George Herbert Bush	1924-
Fidel Castro	1926-
comte de Cavour [conde de Cavour] / Camillo Benso di Cavour	1810-1861
Winston L. S. Churchill / Winston Leonard Spencer Churchill	1874-1965
Eamon De Valera	1882-1975
Mohandas K. Gandhi / Mohandas Karamchand Gandhi	1869-1948
Adolf Hitler	1889-1945
Ruhollà M. Khomeini [Ruhollah M. Jomeini] / Ruhollà Musavi Khomeini [Ruhollah Musavi Jomeini]	1902-1989
Nikita Serguèievitx Khrusxov [Nikita Serguéievich Jruschov]	1894-1971
Vladímir I. Lenin [Vladimir I. Lenin] / Vladímir Ilitx Lenin [Vladimir Ilich Lenin]	1870-1924
Abraham Lincoln	1809-1865
Lluís XVI [Luis XVI] / Lluís XVI de França [Luis XVI de Francia]	1754-1793
Luiz I. Lula da Silva / Luiz Inácio Lula da Silva	1945-
Karl Marx	1818-1883
Richard M. Nixon / Richard Milhous Nixon	1913-1994
Enric Prat de la Riba i Sarràs	1870-1917
Maximilien de Robespierre	1758-1794
Iossif V. D. Stalin [Iósif V. D. Stalin] / Iossif Vissariónovitx Djugaixvili Stalin [Iósif Vissariónovich Dzugashvili Stalin]	1879-1953
Josep Torras i Bages	1846-1916
Harry S. Truman / Harry Swinomish Truman	1894-1972
Thomas W. Wilson / Thomas Woodrow Wilson	1856-1924
Mao Zedong	1893-1976

9.90 Cal tenir en compte que els noms de fets històrics destacats s'escriuen tal com recull la taula 30.

TAULA 30. *Noms de fets i períodes històrics*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
el bienni 1931-1933 / el «bienni reformista»	el bienio 1931-1933 / el «bienio reformista»
el bienni 1933-1936 / el «bienni negre» / el «bienni conservador»	el bienio 1933-1936 / el «bienio negro» / el «bienio conservador»
la Constitució del 1876	la Constitución de 1876
la Constitució del 1931	la Constitución de 1931
el cop d'estat	el golpe de Estado
la dictadura de Primo de Rivera	la dictadura de Primo de Rivera
el Govern provisional (1931)	el Gobierno provisional (1931)
els Fets de Maig del 1937	los Sucesos de Mayo de 1937
els Fets d'Octubre del 1934	los Sucesos de Octubre de 1934
el franquisme	el franquismo
el Memorial de Greuges	el Memorial de Greuges (Memorial de Agravios)
el Poder central (Bases de Manresa del 1892)	el Poder central (Bases de Manresa de 1892)
la política econòmica <i>desarrollista</i> del règim franquista	la política económica <i>desarrollista</i> del régimen franquista
la primera revolució industrial	la Primera Revolución Industrial
la Restauració	la Restauración
la revolució industrial	la Revolución Industrial
la Segona República espanyola	la Segunda República española
la segona revolució industrial	la Segunda Revolución Industrial
la Setmana Tràgica	la Semana Trágica
el torn pacífic	el turno pacífico
la transició política espanyola (la transició)	la transición política española (la transición)

Història de l'art

9.91 Escrivim els noms complets dels artistes, llevat que es tracti d'un pseudònim.

* Leonardo

* Da Vinci

Leonardo da Vinci

9.92 A l'hora d'escriure el nom propi d'un artista, hem de comprovar prèviament si figura a la taula 31. En general, l'obra de referència per a aquests noms és la Fundació Enciclopèdia Catalana (<http://www.enciclopedia.cat>). També són fiables els llocs web corresponents als museus on se'n conserven les obres.

TAULA 31. *Noms propis d'artistes*

Bernini, Gian Lorenzo	Ingres, Jean-Auguste-Dominique
Blay, Miquel	Kahlo, Frida
Borromini, Francesco	Kandinsky, Vassili / Kandinsky, Vasili (esp.)
Bosch / El Bosco (esp.)	Le Corbusier, Charles Édouard Jeanneret
Botticelli, Sandro	Le Nôtre, André
Bramante, Donato	Le Vau, Louis
Braque, Georges	Lisip / Lisipo (esp.)
Brunelleschi, Filippo di Ser	Llimona, Josep
Calder, Alexander	Manet, Édouard
Calícrates / Calícatres (esp.)	Mansart, Jules Hardouin
Canova, Antonio	Matisse, Henri
Caravaggio, Michelangelo Merisi da	Mena, Pedro de
Casas, Ramon	el Mestre de Boí / el Maestro de Boí (esp.)
Cézanne, Paul	Miquel Àngel / Miguel Àngel (esp.)
Chillida, Eduardo	Miró / Mirón (esp.) (escultor grec)
Cimabue	Miró, Joan
Courbet, Gustave	Mnèsicles
Dalí, Salvador	Monet, Claude
Dalmau, Lluís	Munch, Edvard
David, Jacques-Louis	Palladio, Andrea
Delacroix, Ferdinand-Victor-Eugène	Policlet / Policleto (esp.)
Domènech i Montaner, Lluís	Pollock, Jackson Paul
Donatello	Praxíteles
Eiffel, Alexandre-Gustave	Puig i Cadafalch, Josep
El Greco	Rafael (vegeu <i>Sanzio, Raffaello</i>)
Ernst, Max	Rembrandt
Eyck, Jan van	Renoir, Pierre-Auguste
Fídies / Fidias (esp.)	Rodin, François-Auguste
Fílacles / Filocles (esp.)	Rohe, Ludwig Mies van der
Fortuny, Marià	Rubens, Peter Paulus
Fragonard, Jean-Honoré	Ruiz Picasso, Pablo
Gargallo, Pau / Gargallo, Pablo (esp.)	Sanzio, Raffaello
Gaudí, Antoni	Serra, Pere
Gauguin, Eugène Henri Paul	Tàpies, Antoni
Gentilleschi, Artemisia / Gentilleschi, Artemisia (esp.)	Ticià / Tiziano (esp.)
Ghiberti, Lorenzo	Velázquez, Diego Rodríguez de Silva y
Giambologna	Vermeer, Johannes
Giotto di Bondone	Verrocchio, Andrea del
Gogh, Vincent van	Vinci, Leonardo da
Goya, Francisco de	Warhol, Andy
Horta, Victor	Wright, Frank Lloyd
Ictinos	Zurbarán, Francisco de

9.93 Quan demanem que es defineixin termes de la matèria de què tracta l'exercici, escrivim els termes en rodona si són catalans, fins i tot aquells que tenen un ús metalingüístic. Això permet diferenciar-los dels termes estrangers, que van en cursiva.

Definiu aquests termes: rococó, pinacle...

Definiu breument dos d'aquests termes: futurisme, esbós, *action painting*...

9.94 No és adequat emprar el mot **ismes*, que substituïm per *tendències*.

* els ismes artístics d'entreguerres

les tendències artístiques d'entreguerres

9.95 Els noms dels moviments artístics s'escriuen, generalment, amb la inicial en majúscula, mentre que s'escriuen generalment en minúscula els estils, corrents i tendències (taula 32).

TAULA 32. *Moviments, estils, corrents i tendències artístics*

<i>Moviments</i>	<i>Estils, corrents, tendències</i>
Barroc	art òptic (<i>op art</i>)
Cubisme	art pobre
Dadaisme	art pop (<i>pop art</i>)
Decadentisme	avantguardisme
Expressionisme	gòtic
Fauvisme / Fovismo (esp.)	impressionisme
Futurisme	neoimpressionisme
Modernisme	postimpressionisme
Neoclassicisme	puntillisme
Renaixement	realisme
Romanticisme	romànic
Simbolisme	tenebrisme
Surrealisme	transavantguardisme

9.96 Les advocacions de la Mare de Déu s'escriuen en majúscula (*Mare de Déu de la Salut, Mare de Déu de la Candela, Mare de Déu del Camí, Mare de Déu de la Roca*). Per això, es manté la majúscula en els títols de les pintures o escultures, com la *Mare de Déu de les Roques*, de Leonardo da Vinci, que és una representació d'aquesta advocació.

En les obres artístiques cal no confondre les denominacions de les advocacions (que són molt variades i generalment apareixen al santoral) amb altres denominacions que ajuden a identificar l'obra, com la *Mare de Déu dels Consellers*, de Lluís Dalmau, una pintura en què apareix la Mare de Déu envoltada dels consellers.

D'altra banda, quant a l'ús en majúscula o minúscula dels termes *sant* i *santa*, vegeu l'epígraf 6.3.

9.97 Hi ha títols d'obres d'art que presenten de vegades dubtes quant a la grafia del títol en català o en espanyol. En les taules 33, 34 i 35 podem comprovar el títol de diverses obres pictòriques, escultòriques i arquitectòniques, respectivament.

Les obres d'art pictòriques porten la inicial absoluta del títol en majúscula, es componen en cursiva i van seguides del nom de l'autor o autora en rodona. Els conjunts iconogràfics o les obres que no tenen un títol específic s'escriuen en minúscula i es componen en rodona.

Quant a l'escriptura dels títols en general, vegeu l'epígraf 5.8.

TAULA 33. *Títols d'obres pictòriques*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
<i>Els afusellaments del 3 de maig</i> , de Francisco de Goya	<i>Los fusilamientos del 3 de mayo</i> , de Francisco de Goya
<i>La càrrega</i> , de Ramon Casas	<i>La carga</i> , de Ramon Casas
<i>Composició IV</i> , de Vassili Kandinsky	<i>Composición IV</i> , de Vasili Kandinsky
conjunt iconogràfic de Sant Climent de Taüll (Vall de Boí, Alta Ribagorça)	conjunto iconográfico de Sant Climent de Taüll (Vall de Boí, Alta Ribagorça)
<i>Creu i R</i> , d'Antoni Tàpies	<i>Creu i R</i> , de Antoni Tàpies
<i>El crit</i> , d'Edvard Munch	<i>El grito</i> , de Edvard Munch
<i>Dànae rebent la pluja d'or</i> , de Ticià	<i>Dánae recibiendo la lluvia de oro</i> , de Tiziano
<i>El dinar campestre</i> , d'Édouard Manet	<i>La merienda campestre</i> , de Édouard Manet
<i>Enterrament a Ornans</i> , de Gustave Courbet	<i>Entierro en Ornans</i> , de Gustave Courbet
<i>L'enterrament del senyor d'Orgaz</i> , d'El Greco	<i>El entierro del señor de Orgaz</i> , de El Greco
<i>Escola d'Atenes</i> , de Rafael	<i>Escuela de Atenas</i> , de Rafael
frontal de l'altar d'Avià (Berguedà)	frontal del altar de Avià (Berguedà)
<i>El gran masturbador</i> , de Salvador Dalí	<i>El gran masturbador</i> , de Salvador Dalí
<i>El gronxador</i> , de Jean-Honoré Fragonard	<i>El columpio</i> , de Jean-Honoré Fragonard
<i>Guernica</i> , de Pablo Ruiz Picasso	<i>Guernica</i> , de Pablo Ruiz Picasso
<i>L'habitació vermella (Harmonia en vermell)</i> , d'Henri Matisse	<i>La habitación roja (Harmonía en rojo)</i> , de Henri Matisse
<i>Interior holandès</i> , de Joan Miró	<i>Interior holandés</i> , de Joan Miró
<i>El jardí de les delícies</i> , del Bosch	<i>El jardín de las delicias</i> , del Bosco
<i>Judit i Holofernes</i> , d'Artemisia Gentileschi	<i>Judit y Holofernes</i> , de Artemisia Gentileschi
<i>Els jugadors de cartes</i> , de Paul Cézanne	<i>Los jugadores de cartas</i> , de Paul Cézanne
<i>El jurament dels Horacis</i> , de Jacques-Louis David	<i>El juramento de los Horacios</i> , de Jacques-Louis David
<i>La Llibertat guiant el poble</i> , de Ferdinand-Victor-Eugène Delacroix	<i>La Libertad guiando al pueblo</i> , de Ferdinand-Victor-Eugène Delacroix
<i>La lliçó d'anatomia del doctor Tulp</i> , de Rembrandt	<i>La lección de anatomía del doctor Tulp</i> , de Rembrandt

TAULA 33. *Títols d'obres pictòriques (Continuació)*

<i>Mare de Déu dels consellers</i> , de Lluís Dalmau	<i>Virgen de los consejeros</i> , de Lluís Dalmau
<i>El marxisme sanarà els malalts</i> , de Frida Kahlo	<i>El marxismo dará salud a los enfermos</i> , de Frida Kahlo
<i>El matrimoni Arnolfini</i> , de Jan van Eyck	<i>El matrimonio Arnolfini</i> , de Jan van Eyck
<i>Las Meninas</i> , de Diego Rodríguez de Silva y Velázquez (o, simplement, «de Velázquez»)	<i>Las Meninas</i> , de Diego Rodríguez de Silva y Velázquez (o, simplement, «de Velázquez»)
<i>La mort de la Mare de Déu</i> , de Michelangelo Merisi da Caravaggio (o, simplement, «de Caravaggio»)	<i>La muerte de la Virgen</i> , de Michelangelo Merisi da Caravaggio (o, simplement, «de Caravaggio»)
<i>El naixement de Venus</i> , de Sandro Botticelli	<i>El nacimiento de Venus</i> , de Sandro Botticelli
<i>La nit estrellada</i> , de Vincent van Gogh	<i>La noche estrellada</i> , de Vincent van Gogh
<i>Número 1</i> , de Jackson Paul Pollock	<i>Número 1</i> , de Jackson Paul Pollock
<i>La persistència de la memòria</i> , de Salvador Dalí	<i>La persistencia de la memoria</i> , de Salvador Dalí
<i>La ratlla verda</i> , de Henri Matisse	<i>La raya verde</i> , de Henri Matisse
<i>La resurrecció de Llätzer</i> , de Giotto di Bondone	<i>La resurrección de Lázaro</i> , de Giotto di Bondone
<i>Retaule de l'Esperit Sant</i> , de Pere Serra	<i>Retablo del Espíritu Santo</i> , de Pere Serra
<i>Sopa Campbell's</i> , d'Andy Warhol	<i>Sopa Campbell's</i> , de Andy Warhol
<i>Tapís de la Creació</i> (catedral de Girona)	<i>Tapiz de la Creación</i> (catedral de Girona)
<i>Les tres Gràcies</i> , de Peter Paulus Rubens	<i>Las tres Gracias</i> , de Peter Paulus Rubens
<i>La vicaria</i> , de Marià Fortuny	<i>La vicaría</i> , de Marià Fortuny
<i>Vista de Delft</i> , de Johannes Vermeer	<i>Vista de Delft</i> , de Johannes Vermeer
<i>Volta de la Capella Sixtina</i> , de Miquel Àngel	<i>Bóveda de la Capilla Sixtina</i> , de Miguel Ángel

Les obres d'art escultòriques (taula 34) porten la inicial absoluta del títol en majúscula, es componen en cursiva i van seguides del nom de l'autor o autora en rodona. Si es tracta d'elements escultòrics adossats a una obra arquitectònica, com ara un timpà o un fris, els considerem obres arquitectòniques.

TAULA 34. *Títols d'obres escultòriques*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
<i>Amor i Psique</i> , d'Antonio Canova	<i>Eros y Psique</i> , de Antonio Canova
<i>Apollo i Dafne</i> , de Gian Lorenzo Bernini	<i>Apolo y Dafne</i> , de Gian Lorenzo Bernini
<i>August de Prima Porta</i>	<i>Augusto de Prima Porta</i>
<i>Columna Trajana</i> (Roma)	<i>Columna Trajana</i> (Roma)
<i>Desconsol</i> , de Josep Llimona	<i>Desconsuelo</i> , de Josep Llimona
<i>Diadumen</i> , de Policlet	<i>Diadúmeno</i> , de Policleto
<i>Discòbol</i> , de Miró	<i>Discóbolo</i> , de Mirón
<i>Elogi de l'aigua</i> , d'Eduardo Chillida	<i>Elogio del agua</i> , de Eduardo Chillida
<i>Dona i ocell</i> , de Joan Miró	<i>Mujer y pájaro</i> , de Joan Miró
<i>Formes úniques de continuïtat en l'espai</i> , d'Umberto Boccioni	<i>Formas únicas de continuidad en el espacio</i> , de Umberto Boccioni
<i>Guerrers de Riace</i>	<i>Guerreros de Riace</i>
<i>Hermes amb Dionís infant</i> , de Praxíteles	<i>Hermes con el niño Dionisio</i> , de Praxíteles
<i>Kore del pèplum</i>	<i>Kore del peplo</i>
<i>Kouros d'Anàvissos</i>	<i>Kouros de Anabyssos</i>
<i>Laocoont i els seus fills</i>	<i>Laocoonte y sus hijos</i>
<i>Magdalena penitent</i> , de Pedro de Mena	<i>Magdalena penitente</i> , de Pedro de Mena
<i>Majestat Batlló</i>	<i>Majestad Batlló</i>
<i>Maman</i> , de Louise Bourgeois	<i>Maman</i> , de Louise Bourgeois
<i>Marededéu de Sallent de Sanauja</i> (Segarra)	<i>Virgen con el Niño de Sallent de Sanauja</i> (Segarra)
<i>Marededéu de Veciana</i>	<i>Virgen de Veciana</i>
<i>Mobile</i> , d'Alexander Calder	<i>Mobile</i> , de Alexander Calder
<i>El pensador</i> , de François-Auguste Rodin	<i>El pensador</i> , de François-Auguste Rodin
<i>Pietat vaticana</i> , de Miquel Àngel	<i>Piedad vaticana</i> , de Miguel Ángel
<i>Els primers freds</i> , de Miquel Blay	<i>Los primeros fríos</i> , de Miquel Blay
<i>El profeta</i> , de Pau Gargallo	<i>El profeta</i> , de Pablo Gargallo
<i>El rapte de les sabines</i> , de Giambologna	<i>El rapto de las sabinas</i> , de Giambologna
<i>Sarcòfag dels esposos</i> (Cerveteri, Itàlia)	<i>Sarcófago de los esposos</i> (Cerveteri, Italia)

Les obres d'art arquitectòniques (taula 35) porten en majúscula la inicial de cadascun dels elements significatius del títol (la inicial absoluta s'escriu en minúscula si el primer mot correspon a la denominació genèrica o si designa una part de l'edifici), es componen en rodona i van seguides del nom de l'autor o autora o bé del topònim corresponent al lloc on estan situades.

TAULA 35. *Títols d'obres arquitectòniques*

<i>Català</i>	<i>Espanyol</i>
Acròpolis d'Atenes	Acrópolis de Atenas
altar de Zeus a Pèrgam	altar de Zeus en Pérgamo
aqüeducte de Segòvia	acueducto de Segovia
capella dels Scrovegni (capella de l'Arena)	capilla de los Scrovegni (capilla de la Arena)
casa del poeta tràgic (Pompeia)	casa del poeta trágico (Pompeya)
Casa Kaufmann (Casa de la Cascada)	Casa Kaufmann (Casa de la Cascada)
Casa Milà, d'Antoni Gaudí	Casa Milà, de Antoni Gaudí
Casa Tassel, de Victor Horta	Casa Tassel, de Victor Horta
el Colosseu (Roma)	el Coliseo (Roma)
columnata de la plaça de Sant Pere	columnata de la plaza de San Pedro
conjunt de la Seu Vella de Lleida	conjunto de la Seu Vella de Lleida
Erectèon (Atenes)	Erecteión (Atenas)
església de la Madeleine, de Pierre-Alexandre Vignon i Jean-Jacques-Marie Huvé	iglesia de la Madeleine, de Pierre-Alexandre Vignon y Jean-Jacques-Marie Huvé
Llotja de València	Lonja de Valencia
Maison Carrée (Nimes)	Maison Carrée (Nimes)
monestir de Poblet (Conca de Barberà)	monasterio de Poblet (Conca de Barberà)
Palau de la Música Catalana, de Lluís Domènech i Montaner	Palau de la Música Catalana, de Lluís Domènech i Montaner
Palau de Versalles i jardins adjacents, de Louis Le Vau, Jules Hardouin-Mansart i André Le Nôtre	Palacio de Versalles y jardines adyacentes, de Louis Le Vau, Joules Hardouin-Mansart i André Le Nôtre
Panteó d'Agripa (Roma)	Panteón de Agripa (Roma)
Partenó (Atenes)	Partenón (Atenas)
Pavelló Alemany de Barcelona, de Ludwig Mies van der Rohe	Pabellón Alemán de Barcelona, de Ludwig Mies van der Rohe
portalada del monestir de Santa Maria de Ripoll	portada del monasterio de Santa Maria de Ripoll
plaça de Sant Pere (el Vaticà), de Gian Lorenzo Bernini	plaza de San Pedro (el Vaticano), de Gian Lorenzo Bernini
San Carlo alle Quattro Fontane, de Francesco Borromini	San Carlo alle Quattro Fontane, de Francesco Borromini
San Lorenzo, de Filippo di Ser Brunelleschi	San Lorenzo, de Filippo di Ser Brunelleschi
San Pietro in Montorio, de Donato Bramante	San Pietro in Montorio, de Donato Bramante
Sant Vicenç de Cardona	Sant Vicenç de Cardona
Santa Sofia de Constantinoble	Santa Sofia de Constantinopla
teatre d'Epidaure (Argòlida, Grècia)	teatro de Epidauro (Argólida, Grecia)

TAULA 35. *Títols d'obres arquitectòniques (Continuació)*

timpà de l'església de Sant Pere de Moissac (França)	tímpano de la iglesia de Sant Pere de Moissac (Francia)
torre Eiffel, d'Alexandre-Gustave Eiffel	torre Eiffel, de Alexandre-Gustave Eiffel
les Torres Bessones (World Trade Center, Nova York)	las Torres Gemelas (World Trade Center, Nueva York)
Villa Capra (La Rotonda), d'Andrea Palladio	Villa Capra (La Rotonda), de Andrea Palladio

Història de la filosofia

9.98 La referència bibliogràfica dels textos de filosofia ha de tenir l'estructura següent: autor o autora, títol de l'obra, llibre o apèndix.

René DESCARTES. *Meditacions metafísiques*, VI

David HUME. *Investigació sobre els principis de la moral*, apèndix I

PLATÓ. *La República*, IV

9.99 La primera vegada que s'esmenta el nom d'un filòsof cal escriure'n el nom i el cognom, llevat del cas que es tracti del títol d'un tema que l'examinand ha de desenvolupar.

3. Expliqueu i justifiqueu per què afirma René Descartes en el text: «I això bastaria per a ensenyar-me que la ment és del tot diferent del cos, si no ho sabés ja d'abans». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Descartes que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

OPCIÓ B. Desenvolpeu el tema següent: *La metafísica de Descartes*.

Literatura castellana

9.100 En aquesta matèria les notes al peu referents a mots del text es componen en cursiva, seguides de dos punts i l'explicació del significat del terme o expressió, entre cometes simples.

¡Oh dulces prendas¹ por mi mal² halladas,
dulces y alegres cuando Dios quería,
juntas estáis en la memoria mía
y con ella en mi muerte conjuradas!³
¿Quién me dijera, cuando las pasadas
horas que en tanto bien por vos me vía,⁴
[...]

1. *prendas*: 'regalos', de la amada.
2. *por mi mal*: 'para mi desgracia'.
3. *con ella en mi muerte conjuradas*: las *prendas* conspiran con la *memoria* para llevar al poeta a la muerte.
4. *vía*: 'veia'.

9.101 D'acord amb els professors redactors d'aquesta matèria, el títol de l'obra magna de Cervantes s'abreuja de les dues maneres següents: *Don Quijote de la Mancha*, o bé,

simplement, el *Quijote*, i no cal emprar el títol sencer ni tan sols la primera vegada que s'esmenta en el text.

D'altra banda, el títol de l'obra de Ramón María del Valle-Inclán, *Luces de bohemia*, s'escriu amb el mot *bohemia* amb minúscula inicial.

Literatura catalana

- 9.102** En el cas que calgui fer una nota al peu de text, si només n'hi ha una empremem l'asterisc com a crida i disposarem la nota de la manera següent:

—Ja ho sé! Ens ho podem fer a la ratlleta.* Si guanyeu vós podeu usar el meu uniforme correcte i fer-me presoner; si guanyo jo, el presoner sereu vós i el material de guerra que porteu passarà a les nostres mans. Fet?

S'hi avingué, jugàrem i vaig guanyar jo. Aquella mateixa tarda, entrava al campament, portant el meu botí, i quan el general, ple de satisfacció pel meu treball, em va preguntar quina recompensa volia, li vaig dir que, si no li feia res, em quedaria la bicicleta.

* La *ratlleta* és un joc tradicional català que consisteix a fer una marca a terra (una ratlla), i els jugadors, per torns, llancen patacons des d'una distància determinada. El jugador que llança el patacò més proper a la marca es queda amb tots els patacons llançats.

Si n'hi ha més d'una, empremem la numeració amb xifres aràbigues.

- 9.103** Tot i que en principi, en els enunciats de les qüestions, els noms de pila dels personatges de les obres de ficció (especialment, de teatre) porten l'article personal anteposat, a petició del professor/a es pot ometre aquest article si el text original no l'utilitza.

Tenint en compte els mots de Saïd, reflexioneu sobre el tema de la gelosia i la venjança dins l'obra.

Caracteritzeu el personatge de Blanca tal com ella mateixa es mostra.

Llatí

- 9.104** L'obra de referència per a la transcripció de noms propis llatins és el llibre de J. Alberich i M. Ros, *La transcripció dels noms propis grecs i llatins*, Barcelona, 1993. Per exemple, els topònims llatins *Acesta*, *Drepanum* i *Puteum* s'han d'utilitzar amb la forma que aparegui en l'obra de referència principal. De manera que s'utilitzen les formes regularitzades *Acesta*, *Drèpanum* i *Putèols*, però no les formes modernes (*Segesta*, *Trapani* i *Pozzuoli*), ni denominacions antigues avui en desús (p. ex.: *Tràpena*).

- 9.105** En els exercicis en què hi ha un espai en blanc que s'ha d'emplenar, cal deixar ben clara la manera en què els examinands han de marcar la resposta correcta. Per exemple:

Encerceleu la lletra de l'opció correcta per a cada espai en blanc, per tal de completar els fragments següents:

1. «A la costa hi ha la colònia de _____, de sobrenom *Faventia*, les poblacions de ciutadans romans de Bètulo i Iluro, el riu Arno, Blandes i el riu Alba». (Plini el Vell)
  - a) Mèrida
  - b) Tàrraco
  - c) Ilerda
  - d) Bàrcino

O bé,

Completeu cada una de les vuit frases següents amb UNA de les dotze expressions llatines que us proposem a continuació. Escriviu en l'espai en blanc la lletra de la resposta que correspon en cada cas.

a) *in crescendo*, b) *accessit*, c) *ex cathedra*, d) *persona non grata*, e) *in flagranti*, f) *in extremis*, g) *requiem*, h) *bis*, i) *ex abrupto*, j) *uiceversa*, k) *uersus*, l) *ad hoc*.

1. Els aplaudiments del públic no van cessar fins que va concedir un _____.
2. El to despectiu de les intervencions va anar _____, fins que el moderador els va expulsar de la sala.

Llengua castellana i literatura

9.106 La denominació oficial d'aquesta matèria en les proves és en espanyol: *Lengua castellana y literatura*.

9.107 Quan fem referència a fragments que apareixen subratllats en el text, utilitzem les cometes baixes.

Explique, en un máximo de cuarenta palabras, cómo llega a interpretar de manera adecuada el significado de la siguiente oración, subrayada en el texto: «Vestido o desnudo, nunca pasaré inadvertido».
[1 punto]

9.108 Escrivim entre cometes els fragments de text citats en les qüestions, i subratllem els elements respecte dels quals es demana alguna valoració.

Escriba el referente completo del elemento subrayado en el siguiente verso del poema de Luis Cernuda: «Sobre la cual el viento escapa a sus insomnios».
[0,5 puntos]

9.109 Els professors redactors també poden especificar l'ús del subratllat en l'enunciat d'un exercici per a destacar una expressió dins un fragment, o simplement per a marcar-lo.

3.3. Lea las siguientes oraciones:

1. Mañana dime si vendrás a cenar con tu hermana.
2. El autor aborda en su libro aspectos de la existencia humana.
3. El escritor habló en la conferencia del miedo y de sus consecuencias.
4. Ninguna lengua es mejor que otra, pero en nuestro tiempo solo el inglés conserva la condición de *lingua franca*.

De las siguientes opciones, elija la única que identifica de manera correcta y ordenada la función sintáctica que desempeñan los sintagmas subrayados en cada una de las oraciones anteriores.

[0,5 puntos. Si la respuesta es errónea, se descontarán 0,15 puntos. Si no responde a la pregunta, no se aplicará ningún descuento.]

- 1) complemento directo, 2) complemento del nombre, 3) complemento predicativo, 4) complemento agente
- 1) complemento directo, 2) complemento del nombre, 3) complemento de régimen verbal, 4) atributo
- 1) sujeto, 2) complemento directo, 3) complemento de régimen verbal, 4) atributo
- 1) sujeto, 2) complemento predicativo, 3) complemento del nombre, 4) complemento predicativo

9.110 Segons el *Diccionario panhispánico de dudas* (2a ed., Madrid, Santillana, 2005), el verb acostuma a anar en singular quan el subjecte va posposat i els elements coordinats són noms abstractes o no comptables, especialment si apareixen sense determinació.

Se valorará la adecuación, coherencia y originalidad.

9.111 Els aspirants que volen accedir als graus en educació infantil i primària, i que no es presenten a la fase general de les PAU, han de superar una prova d'aptitud personal (PAP), en llengua castellana. Aquesta prova és la mateixa que la que fan els estudiants que es presenten a les PAU, però en lloc de les preguntes corresponents a les lectures prescriptives/obligatòries de batxillerat en conté d'altres sobre llengua.

Llengua catalana i literatura

9.112 Quan fem referència a fragments subratllats del text de suport, utilitzem la cursiva.

1.2. Proposeu un sinònim o una expressió sinònima per a cadascun dels mots o expressions següents, marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

a) Romandre:

b) Menuda incisió:

c) Glacial:

9.113 Quan fem referència a fragments en negreta del text de suport, utilitzem la negreta.

1.3. Escriviu el referent dels pronoms següents, marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

«quan l'**en** van treure»:

«es va ajeure damunt del banc abans que no l'**hi** forcessin»:

9.114 En les qüestions de l'apartat de reflexió lingüística, els professors redactors també utilitzen el subratllat per a marcar les oracions o sintagmes que són objecte de pregunta.

- 3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, les oracions o els sintagmes subratllats. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]
- 3.1.1. El seu delicte, i el del company de la llitera del costat, per mala sort, havia estat d'adormir-se i no sortir a l'hora.
- atribut   complement de règim verbal (o preposicional)
- complement directe   complement circumstancial (o adjunt)
- 3.1.2. Això els oferia, de vegades, un suplement de menjar.
- complement indirecte   determinant
- subjecte   complement directe

9.115 Els aspirants que volen accedir als graus en educació infantil i primària, i que no es presenten a la fase general de les PAU, han de superar una prova d'aptitud personal (PAP), en llengua catalana. Aquesta prova és la mateixa que la que fan els estudiants que es presenten a les PAU, però en lloc de les preguntes corresponents a les lectures prescriptives/obligatòries de batxillerat en conté d'altres sobre llengua.

Llengua estrangera (anglès, francès, alemany o italià)

9.116 Vegeu l'epígraf 7.47 per als aspectes concrets de la puntuació en cada llengua i l'epígraf 8.43 per a la composició de les referències bibliogràfiques dels textos de suport.

9.117 Pel que fa a la disposició dels glossaris d'equivalents dels textos de suport, vegeu els epígrafs 8.36-8.37.

A banda, cal tenir en compte que a la part de la prova auditiva també hi ha un glossari d'equivalents en català i espanyol que s'ha de compondre de la manera següent:

r Hafen: port / puerto
s Fischerboot: barca de pescador / barca de pescador
s Feuerzeug: encenedor / encendedor
s Kühlhaus: cambra de refrigeració / cámara de refrigeración
beruhigen: tranquil·litzar / tranquilizar

En algun moment de la correcció també cal comprovar que els termes del glossari es llegeixen en l'enregistrament de la part oral, o bé, si disposem dels textos de l'enregistrament impresos, que surten en el text (en les llengües en què es fa).

- 9.118** En anglès, tot i que no hi ha cap norma explícita, quan es troben en contacte les cometes amb un punt i seguit, un punt final o una coma, el punt i la coma precedeixen les cometes de tancament.

In about 10 years' time, all daily objects will probably be linked to the internet and to each other, which will make them more "intelligent."²⁷ When you look [...]

En la mateixa línia, sembla que s'acostumen a col·locar les crides de les notes després del punt i seguit. (Si més no, aquesta és la pràctica que se segueix en el llibre *The Chicago manual of style* [en línia]. 16a ed. Chicago; Londres: The University of Chicago Press, 2010, <http://chicagomanualofstyle.org/home.html>.)

The letter was for Stan, a single man.²

Si en un text en anglès cal posar cometes dintre d'un fragment que ja va entre cometes, les cometes interiors han de ser simples.

Lines 29-31: "In 2009, the United Nations declared July 18 []]Nelson Mandela International Day[[] in recognition [...]."

- 9.119** En les abreviatures posem punt al final, seguint les indicacions del *The Chicago manual of style*, per bé que si el professor o professora ho demana expressament es poden deixar sense punt.

Mr[]]

Dr[]]

En anglès, l'abreviatura *etc.* tant pot anar precedida de coma com no anar-hi. (V. *Revers*, a <http://diccionario.reverso.net/ingles-cobuild/etc>).

She knew all about my schoolwork, my hospital work^[etc.], ...a packed programme of events<endash>shows, dances, coach tours, sports^[etc.]

- 9.120** En les enumeracions en anglès es posa una coma abans de la conjunció que introdueix l'últim terme.

Choose the word or definition (*a*, *b*, *c*[]] or *d*) that best explains the meaning of the words below as they are used in the text.

- 9.121** En anglès, el símbol de la moneda s'uneix a la primera xifra de la quantitat a la qual acompanya, llevat que es tracti de lletres de l'alfabet comú. El símbol de centau de dòlar (¢) i el nom de la moneda desenvolupat van al darrere; el primer, unit a la quantitat, i el segon, separat per un espai fi. Igualment, les grafies mixtes de grans quantitats rodones al darrere van separades per un espai ordinari (taula 36).

TAULA 36. Representació de quantitats monetàries en anglès

<i>Forma abreujada</i>	<i>Forma desenvolupada</i>
\$1,000	1,000 dollars
£500	5000 pounds
Can\$33 / C\$33	33 Canadian dollars
¥100,000	100,000 yens
QR 85	85 Qatari riyals
Fr 220	200 francs
\$0.85 / \$.85	85 cents (of dollar)
85¢	85 cents (of dollar)
€1,000,000	1 million of euros
€1 million	1 million of euros
US\$610 billion	610 billion of US dollars

9.122 En francès, les abreviacions dels adjectius ordinals són les que recull la taula següent:

TAULA 37. Abreviacions dels adjectius ordinals en francès

<i>Masculí singular / plural</i>	<i>Femení singular / plural</i>
le 1 ^{er} / les 1 ^{rs}	la 1 ^{re} / les 1 ^{res}
le 2 ^d / les 2 ^{ds} (o <i>deuxième/es</i> : 2 ^e / 2 ^{es})	la 2 ^{de} / les 2 ^{des} (o <i>deuxième/es</i> : 2 ^e / 2 ^{es})
le 3 ^e / les 3 ^{es}	la 3 ^e / les 3 ^{es}
La resta: ^e / _{es}	La resta: ^e / _{es}

Exemples:

Tous deux son arrivés au 10es au classement.

Le plus ancien et le plus grand musée sacré au 9e art en Europe.

A l' hora d' escriure les abreviacions dels segles, cal evitar formes com ara:

** Les apologistes chrétiens du IIeme siècle.

** Les apologistes chrétiens du II^{ieme} siècle.

Entre le Ier siècle avant J.-C. et le IIe siècle après J.-C. Rome a étendu son empire en Occident.

9.123 En francès, la representació de quantitats en xifres de milers no porta punt sinó un espai fi. Quan es tracta de números d'ordre (com ara en la datació dels anys o en la numeració de les pàgines) no es posa mai ni punt ni espai fi.

1 500 kilos
de 6 000 à 8 000 mètres
né en 1737, mort en 1813
20 février 2014

- 9.124** En el cas dels noms d'institucions, en els textos en francès s'escriu únicament la inicial del primer mot en majúscula, excepte en el cas dels ministeris, que només porten la inicial en majúscula en el primer nom significatiu de la part concreta.

l'Assemblée nationale

Centre national de la recherche scientifique

ministère des Affaires étrangères et du Développement international

- 9.125** En italià, la preposició *a* normalment s'escriu *ad* (amb una *d* eufònica) davant d'un mot començat per *a*-. *ad Aldo*, *ad Aosta*. Davant de mots començats amb les altres vocals només s'escriu *ad* en uns quants casos consolidats, com ara *ad eccezione*, *ad esempio*, *ad opera*.

La conjunció *e* s'escriu de vegades *ed* davant de vocal, especialment davant de mots començats en *e*-. *ed egli*, *ed ecco*, *Mario ed Elena*, *ed ora*.

La conjunció *o* pot aparèixer escrita *od* davant de mot començat per vocal, però actualment és una forma en desús.

Matemàtiques

- 9.126** Componem els símbols dels operadors matemàtics (+, =, :, Σ, etc.) en rodona.

- 9.127** En general, componem els símbols de totes les funcions en cursiva. Hem de tenir en compte que entre *f* i *(x)* no hi ha espai, però evitem que es trepitgin.

$$f(x) = \frac{x^2 - 8}{x^2 - 4x + 4}$$

- 9.128** Les constants matemàtiques s'escriuen en rodona, a diferència de les incògnites, que van en cursiva. Així, doncs, les constants «π» (constant d'Arquimedes, $\pi \approx 3,141\,592\,65\dots$), «e» (constant d'Euler o de Napier, $e \approx 2,718\,281\,828\,4\dots$), «i» (nombre imaginari, $i^2 = -1$) i «Φ» (nombre auri, $\Phi \approx 1,618\,033\,988\,7\dots$) van sempre en rodona.

- 9.129** Escrivim un espai fi davant i un darrere dels operadors matemàtics.

$$2 \div 3 = 5$$

- 9.130** Componem els vectors (***a***) i les matrius en negreta cursiva (***A***). Quan fem referència a la matriu zero o matriu nul·la, la representem amb la xifra zero en negreta rodona (**0**).

$$\mathbf{A} = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Les matrius ***A***, ***B*** i **0**.

- 9.131** Els signes *prima* o primera ($'$), *segones* ($''$), *terceres* ($'''$), etc., han de ser rectes i han d'estar una mica inclinats cap a la dreta per la part de dalt: F' , F'' .
- 9.132** Diem que « x és més gran o més petit que y », en comptes de dir que *« x és major o menor que y ».
- 9.133** Escrivim els intervals i les coordenades deixant un espai fi després de la coma que separa els dos nombres inclosos en l'interval o coordenada.

* $[15,45)$ [interval]
 $[15,]45)$
 $(0,] -2)$ [coordenades]

En el cas que un dels nombres de la coordenada porti un decimal, deixem un espai fi també abans de la coma que separa els dos nombres que conformen la coordenada.

* $(0,5;3,2)$
 $(0,5]]3,2)$

A més, cal tenir present que hi ha intervals oberts, que delimitem amb els signes $( )$ o bé amb $] [$; intervals semioberts, que es delimiten amb els signes $[[, [ ) ,]]$ i $( )$, i també intervals tancats, que delimitem amb els signes $[ ]$.

- 9.134** En els exercicis en què es demana que es determini l'equació d'una recta paral·lela a una altra recta, hi afegirem la paraula *recta* per a més claredat.

Indiqueu l'equació de la recta paral·lela a la recta d'equació $2x - 3y - 1 = 0$

- 9.135** Per a les funcions trigonomètriques i hiperbòliques empram els símbols recomanats per la IUPAC recollits en la taula 38.

TAULA 38. *Símbols de les funcions trigonomètriques i hiperbòliques*

<i>Símbol</i>	<i>Nom de la funció</i>
$\arccos x$	arccosinus de x
$\arcsin x$	arcsinus de x
$\arctan x$	arctangent de x
$\cos x$	cosinus de x
$\cosh x$	cosinus hiperbòlic de x
$\cot x$	cotangent de x
$\coth x$	cotangent hiperbòlica de x
$\log x$	logaritme de x
$\sin x$	sinus de x
$\sinh x$	sinus hiperbòlic de x
$\tan x$	tangent de x
$\tanh x$	tangent hiperbòlica de x

9.136 Expressem el domini d'una funció amb el símbol Dom, en rodona, no pas amb una D tota sola:

$$* \text{D}(f)$$

$$\text{Dom}(f)$$

9.137 Escrivim els símbols de funció polinòmica amb majúscula cursiva:

$$* p(x) = 3 + 2x$$

$$P(x) = ax^2 + bx + c$$

$$Q(x) = x + 5x^2$$

9.138 En matemàtiques, s'utilitza sempre el terme *altura*. També s'utilitza el terme *longitud*. (Per als noms de les dimensions dels objectes i de tota classe de cossos reals o imaginaris, vegeu els epígrafs 4.8 i 4.9 i les taules 4, 5, 6 i 7. Vegeu, a més, l'epígraf 9.45, en l'apartat de dibuix tècnic.)

Calculeu l'altura del triangle de vèrtexs *A*, *B* i *C*.

Anomeneu *x* el costat de la base del prisma, i *y* l'altura.

Un segment de longitud fixada *m* recolza sobre els eixos de coordenades.

9.139 En matemàtiques, es distingeix la *mediana* (esp. *mediana*) de la *mitjana* (esp. *media*). Quan parlem de la mitjana convé especificar que es tracta de la *mitjana aritmètica* (esp. *media aritmètica*). Un altre terme relacionat amb aquests dos és *moda* (esp. *moda*). Segons el DIEC2:

mediana *f.* [MT] Dada situada en el centre d'un conjunt de dades o d'observacions estadístiques, ordenades de menor a major, que té el mateix nombre de dades tant per sobre com per sota.

mitjana *f.* [MT] **mitjana aritmètica** Quocient de la suma de valors d'un conjunt i del nombre d'elements que el formen.

moda *f.* En estadística, valor de l'observació més freqüent en un conjunt de dades.

9.140 Els eixos de coordenades cartesianes en un pla s'anomenen de maneres una mica diferents en català i en espanyol:

[català]   l'eix de les coordenades

l'eix de les abscisses

[espanyol]   el eje de coordenadas

el eje de abscisas

- 9.141** De vegades no es vol fer referència a cap unitat de mesurament en concret i s'empra, simplement, el terme *unitat*, que es representa amb el símbol «u».

$$\frac{25}{5} = 5 \text{ u}$$

Matemàtiques aplicades a les ciències socials

- 9.142** Els vèrtexs, els punts i els costats de figures geomètriques s'escriuen en cursiva.

Construïm en el pla el triangle de vèrtexs $A(-3, 1)$, $B(1, 2)$ i $C(-2, 3)$.

Justifiqueu si els punts $P(0, 2)$, $Q(2, 2)$ i $R(-1, 2)$ són interiors, exteriors o es troben sobre els costats del triangle.

- 9.143** En aquesta assignatura, tant en els enunciats com en les formulacions explícites, escrivim les xifres amb punt per a expressar els milers i els milions, en comptes de l'espai fi.

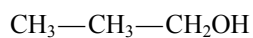
Una empresa d'informàtica fabrica ordinadors portàtils i de taula i ven tots els que fabrica. L'empresa té capacitat per a fabricar 3000 ordinadors.

Química

- 9.144** Escrivim la valència amb què actua un element en un compost entre parèntesis i sense espai entre el nom de l'element i el parèntesi.

nitrat de coure(II)

- 9.145** En les fórmules estructurals de química orgànica, en què s'indiquen els enllaços químics principals (generalment, entre carbonis), el guió d'enllaç és més llarg que el signe menys (–) però més curt que el guió d'incís (—), i no hi ha d'haver espai ni abans ni després del signe.

- 9.146** En català oposem el mot *dissolució* (procés) al mot *solució* (resultat).

Es valoren 5,00 mL d'una solució d'amoniac.

La FEM de la pila depèn de les concentracions de les espècies en dissolució.

En espanyol, en canvi, fem servir *disolución* en els dos sentits.

Se valoran 5,00 mL de una disolución de amoníaco.

La FEM de la pila depende de las concentraciones de las especies en disolución.

A més a més, en química analítica no utilitzem el terme **dissolvent*, sinó *solvent* ('producte que dissol'). Tanmateix, a petició dels professors redactors, en català també es pot fer servir *dissolució* en els dos sentits.

9.147 El símbol del nombre atòmic és *Z* i s'escriu en cursiva.

DADA: $Z = 16$

9.148 Davant els símbols químics i les fórmules químiques simbòliques no apostrofem cap partícula (cf. § 7.33). Tanmateix, davant el nom dels compostos químics que comencen per un símbol, apliquem les normes generals d'apostrofació sense excepcions:

la combustió de *n*-butà i de *n*-propà (isòmers dels hidrocarburs respectius) [llegit «l'enabutà» i «l'enapropà»]

α -D-glucosa o alfa-D-glucosa [llegit «l'alfadextroglucosa»]

o-cresol o orto-cresol [llegit «d'ortocresol»]

1,2-etandiamina [llegit «l'udosetandiamina»]

N,N-bis(2-aminocetil)-1,2-etandiamina [llegit «d'enaenabisdosaminocetil»]

i també

l'enèsim element d'una successió

n-èsim

però,

L-tiroxina o la levotiroxina [llegit «la levotiroxina»]

9.149 Una expressió sinònima de *pes atòmic* és *massa atòmica relativa*, però no **massa atòmica*, tota sola.

9.150 L'*amanitina* és un pèptid. Per tant, no té sentit escriure ***pèptid de l'amanitina*.

** el pèptid de l'amanitina

l'amanitina

9.151 La constant d'equilibri de solució d'un electròlit, que sovint s'anomena *producte de solubilitat*, se simbolitza d'acord amb la IUPAC, K_s o K_{sol} , amb el subíndex en rodona. Tanmateix, també podem emprar el símbol K_{sp} , documentat en obres d'especialitat, o bé, K_s , amb el subíndex traduït al català, a petició dels professors redactors. La llista completa de constants d'equilibri que apareixen en els problemes de química és la que figura a la taula 39, i cal parar atenció a la composició del subíndex, que pot haver d'anar en rodona o en cursiva, segons el significat del símbol.

TAULA 39. *Constants d'equilibri de reaccions químiques*

K_a	constant de dissociació àcida o constant de dissociació d'un àcid
K_b	constant d'hidròlisi bàsica o constant d'hidròlisi d'una base
K_c	constant d'equilibri en concentracions
K_f	constant de formació
K_f	constant de fugacitat
K_m	constant d'equilibri en molalitats
K_p	constant d'equilibri en pressions
K_{ps}	} producte de solubilitat (constant d'equilibri de solució d'un electròlit)
K_s	
K_{sol}	
K_{sp}	
K_w	constant de dissociació aquosa o constant de dissociació de l'aigua (<i>water</i>)

9.152 Escrivim en rodona els símbols dels elements químics i els de les unitats de mesurament.

$$25 \boxed{\text{mL}}$$

Els elements químics de nombre atòmic 112, 114 i 116 han estat batejats recentment per la IUPAC amb els noms següents: *copernici* (símbol, Cn), *flerovi* (símbol, Fl) i *livermori* (símbol, Lv), respectivament. Així mateix, la Secció Filològica ha substituït (febrer del 2013) la forma **laurenci* per *lawrenci* (símbol, Lr), nom de l'element de nombre atòmic 103.

9.153 L'entalpia estàndard (o increment d'entalpia estàndard) s'escriu ΔH° . Si volem precisar més, aleshores distingim l'entalpia estàndard de reacció ($\Delta_r H^\circ$) de l'entalpia estàndard de formació ($\Delta_f H^\circ$). Si els professors redactors corresponents així ho volen, també podem utilitzar els símbols ΔH_r° i ΔH_f° .

Calculeu el $\boxed{\Delta H^\circ}$ d'aquesta reacció.

Calculeu el $\boxed{\Delta_r H^\circ}$ d'aquesta reacció.

$$\Delta_f H^\circ (\text{H}_2\text{O}, 1)$$

Apliquem el mateix criteri a l'energia lliure estàndard de formació (o increment d'energia estàndard de formació): $\Delta_f G^\circ$ o, a petició dels professors redactors, ΔG_f° .

$$\Delta_f G^\circ = -339,4 \text{ kJ mol}^{-1}$$

9.154 Si ens referim al nom de la unitat, el plural de la paraula *mol* és *mols*.

Disposem d'un nombre indeterminat de $\boxed{\text{mols}}$.

Disposem de vint $\boxed{\text{mols}}$ de nitrogen dins d'un reactor.

El símbol d'aquesta unitat, que s'anomena de la mateixa manera (mol), és invariable, com tots els símbols.

Disposem de 20 $\boxed{\text{mol}}$ de nitrogen dins d'un reactor.

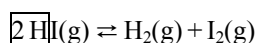
La solubilitat del fluorur de bari expressada en $\boxed{\text{mol}} \text{L}^{-1}$.

9.155 Podem escriure la paraula *volums* desenvolupada o abreujada.

aigua oxigenada de 2 $\boxed{\text{volums}}$

aigua oxigenada de 2 $\boxed{\text{vol.}}$

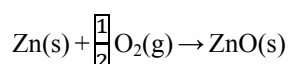
9.156 Pel que fa a les reaccions químiques, deixem un espai fi entre el coeficient i el símbol de la molècula o de l'ió.

9.157 En la formulació química, l'ordre de prioritat de la disposició dels nombres trencats és el següent, segons el context on es trobi el nombre trencat:

a) Si la fórmula està centrada en un paràgraf a part, aleshores donem preferència a la disposició vertical del nombre trencat, per bé que també és admissible la grafia horitzontal.

Considereu la reacció següent:

b) Si la fórmula es troba en línia amb el text del paràgraf, aleshores donem preferència a la disposició horitzontal del nombre trencat, per bé que també és admissible la grafia vertical.

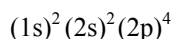
Segons la reacció $\boxed{(1/2)}\text{HI} \dots$

9.158 La quantitat de substància o quantitat química, designada amb el símbol n seguit de la substància en qüestió (per exemple, KCl), es pot expressar n_{KCl} o $n(\text{KCl})$. Com a preferent, utilitzem la forma amb subíndex: n_{KCl} ; tanmateix, podem fer servir l'expressió $n(\text{KCl})$ si a continuació no hi ha altres parèntesis que puguin crear cap confusió. Si escollim l'opció amb parèntesis, davant del parèntesi d'obertura no hi ha d'haver cap espai.

n_{KCl}

$n(\text{KCl})$

- 9.159** La IUPAC recomana representar les configuracions electròniques dels àtoms tancant entre parèntesis la identificació de l'orbital i la lletra que n'indica la capacitat, i indicant amb superíndex exterior el nombre d'electrons efectius que hi ha (IUPAC, § 2.6.3 i 1.6.4). En aquesta representació, les lletres minúscules que designen la capacitat dels orbitals electrònics van en rodona. Els parèntesis d'obertura van precedits per un espai fi.

Tanmateix, la representació de la configuració electrònica pot prescindir dels parèntesis en el cas que ho demani el professor/a.

- 9.160** Les partícules subatòmiques s'escriuen en rodona.

la partícula α (alfa)

γ (fotó)

p (protó)

- 9.161** En la nomenclatura dels sistemes orgànic, inorgànic, macromolecular i bioquímic fem servir lletres gregues en rodona, perquè no són símbols de quantitats físiques, sinó que designen la posició d'una substitució en un enllaç, un afegiment d'un àtom lligat i el mode del pont en compostos coordinats, els grups finals en els noms de base estructural de les macromolècules, i l'estereoquímica en els glícids o carbohidrats i en els productes naturals.

àcid α -etilciclopentaniacètic

β -metil-4-propilciclohexanietanol

α -(triclorometil)- ω -cloropoli(1,4-fenilenometilè)

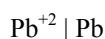
- 9.162** Les lletres que representen els símbols dels elements van en cursiva quan indiquen, en el nom dels compostos químics, afegiments a heteroàtoms; per exemple: *O*-, *N*-, *S*-, i *P*-. D'altra banda, el símbol *H* denota l'hidrogen indicat o afegit.

N -metilbenzamida

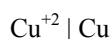
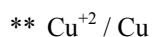
O -etil hexanitioat

naftalè-2(1 H)-ona

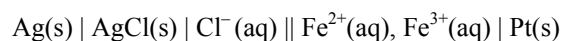
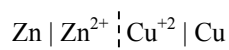
- 9.163** La pila o cèl·la galvànica es representa mitjançant un diagrama com el següent, en què les fases apareixen separades per una pleceta o barra vertical simple (|).

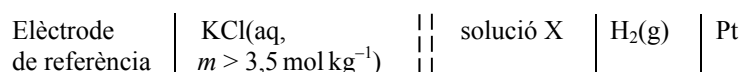
No és admissible representar aquest límit de fase amb una barra inclinada.

Utilitzem una barra vertical discontinua (|) per a representar la unió entre líquids miscibles que s'estableix entre els ponts salins, per bé que es pot fer servir també la pleca doble o barra vertical doble (||).

Fem servir una barra vertical doble discontinua (|) per a representar la unió líquida en la qual se suposa que s'ha eliminat el potencial d'unió líquida.

El símbol del potencial estàndard de reducció d'una cèl·lula es pot expressar de dues maneres diferents:

$$E^{\circ}(\text{Ag}^{+} | \text{Ag})$$

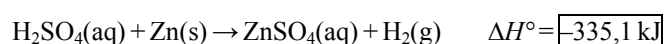
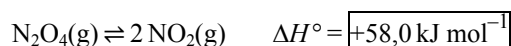
$$E^{\circ}_{\text{Ag}^{+}/\text{Ag}}$$

En aquests casos es pot admetre, a petició del professor o professora, fer servir la barra inclinada en comptes de la pleca:

$$E^{\circ}(\text{Ag}^{+} / \text{Ag})$$

$$E^{\circ}_{\text{Ag}^{+}/\text{Ag}}$$

9.164 Per recomanació dels professors redactors, tot i que la IUPAC no fa aquesta distinció, en el cas de les reaccions, l'entalpia s'expressa en kJ mol^{-1} quan hi ha un sol reactiu; en canvi, s'expressa en kJ quan hi ha més d'un reactiu.

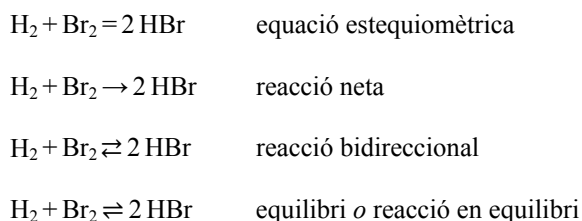

Els reactius es poden haver de trobar en diferents estats d'agregació perquè la reacció s'esdevingui convenientment. En la taula 40 podem veure els símbols i les denominacions d'aquests estats de la matèria.

TAULA 40. Símbols d'estats d'agregació

Símbol	Denominacions
(aq)	en solució aquosa
(g)	gasós o en vapor
(l)	líquid
(s)	sòlid

9.165 Segons el tipus de relació existent entre el reactiu i el producte, l'equació d'una reacció química es representa amb els símbols =, →, ⇌, ⇌:

9.166 Designem els grups dels elements químics de la taula periòdica amb el mot *grup* i un número de l'1 al 18, distribuïts d'esquerra a dreta. La denominació amb numeració romana i una lletra que s'escriu amb un espai fi de separació es considera obsoleta:

* I A, II A, III A, ..., VIII A
 grup 1, grup 2, grup 3, grup 4...

9.167 Vegeu la taula 16 de l'epígraf 9.25 per al nom dels estris de laboratori.

9.168 Els símbols més habituals relacionats amb les solucions emprats en química analítica es componen tal com indica la taula 41.

TAULA 41. *Símbols emprats en química analítica per a les solucions*

<i>Símbol</i>	<i>Denominacions</i>
% en pes	percentatge en pes: $(\text{massa de solut [en g]} / \text{massa de solució [en mL]}) \times 100$
% en volum	percentatge en volum: $(\text{massa de solut [en g]} / \text{volum de la solució [en mL]}) \times 100$
F	[solució] formal (corresponent a mol/L)
<i>m</i>	[solució] molal (corresponent a mol/kg)
M	[solució] molar (corresponent a g/L)
m/m	[relació] massa/massa, [relació] massa de solut / massa de solució (en tant per u)*
N	[solució] normal (corresponent a mol/L)
P/P	[relació] pes/pes, [relació] massa de solut / massa de la solució (en tant per u)*
P/V	[relació] pes/volum, [relació] massa de solut / volum de la solució (en tant per u)*
ppb	part per mil milions ($([\text{massa de solut} / \text{massa de solució}] \times 10^9)$)
ppm	part per milió ($([\text{massa de solut} / \text{massa de solució}] \times 10^6)$)

* El símbol corresponent a aquesta denominació s'usa per tradició, però no és reconegut internacionalment ni segueix la grafia establerta per la IUPAC.

Tecnologia industrial

9.169 No traduïm els subíndexs al català si corresponen a símbols fixats internacionalment. Si es tracta d'abreviacions pròpies de l'autor o autora per a una qüestió concreta, es poden deixar en català. Vegeu els epígrafs 7.22-7.23 per a més informació.

$E_{\text{elèctr}}$ 'energia elèctrica'

E_{diss} 'energia dissipada'

9.170 La constant de Coulomb o constant electrostàtica se simbolitza per mitjà d'una lletra ca minúscula cursiva, no majúscula ($k = 8,988 \times 10^9 \text{ N m}^2 \text{ C}^{-2}$).

9.171 Les magnituds i els símbols corresponents emprats habitualment en tecnologia industrial són els que figuren en la taula 22, dins la matèria d'electrotècnia.

9.172 Pel que fa als mètodes de producció, cal notar que si bé els termes que els denominen són femenins (*planificació, tècnica, teoria*) les sigles s'anomenen en masculí perquè es consideren, totes, sistemes (taula 42).

TAULA 42. *Sigles de tecnologia industrial*

<i>Sigla</i>	<i>Terme</i>
[l']ID	interruptor diferencial
[l']IGA	interruptor general automàtic
[el] JIT	<i>just in time</i> ('només quan cal')
[el] LED	('díode electroluminescent' / 'díode emissor de llum' / díode LED / *led; en espanyol és un nom comú, <i>led</i> —pl. <i>ledes</i> —)
[l']MRP	<i>material requirements planning</i> ('planificació de necessitats de materials')
[el] PERT	<i>program evaluation and review technique</i> ('tècnica de revisió i avaluació de programes')
[el] PIA	petit interruptor automàtic
[el] TOC	<i>theory of constraints</i> ('teoria de restriccions')

10 CRITERIS DE REDACCIÓ DE LES PROVES PER A MÉS GRANS DE 25/45 ANYS PER MATÈRIES

A diferència de les proves per als estudiants provinents de batxillerat, en què cada prova té una versió (o fascicle) en català i una altra en espanyol, les proves per a més grans de 25/45 anys es redacten en català i espanyol en un mateix fascicle. Cada exercici o pregunta de què consta la prova es redacta primer en català i, a continuació, en castellà. El mateix passa amb les instruccions de la prova.

Biologia

10.1 Vegeu els epígrafs de la matèria *biologia* de les proves generals (§ 9.4-9.28).

Comentari de text

10.2 La primera part de la prova, que conté el text que s'ha de comentar i les preguntes corresponents, apareix primer en català (pàgina 2) i, a continuació, es repeteix en espanyol (pàgina 5).

PART 1 (versió en català)

[6 punts en total]

Llegiu el text següent, un fragment d'un article de diari.
[...]

PARTE 1 (versión en castellano)

[6 puntos en total]

Lea el siguiente texto, un fragmento de un artículo de periódico.
[...]

10.3 A l'encapçalament de la pàgina 2 de la prova hi ha d'haver, en negreta, les instruccions següents:

Aquesta prova consta de dues parts. La primera part, dividida en dos blocs, consisteix a llegir, entendre i interpretar un únic text, que trobareu en català (p. 2) i en castellà (p. 5), i a respondre a les qüestions corresponents. La segona part consisteix a desenvolupar per escrit un tema determinat.

Aquesta prova es pot respondre en català o en castellà. El descompte per faltes d'ortografia, de lèxic, de morfologia i de sintaxi s'aplicarà sense límits en el conjunt de l'examen.

Esta prueba consta de dos partes. La primera parte, dividida en dos bloques, consiste en leer, comprender e interpretar un único texto, que encontrará en catalán (p. 2) y en castellano (p. 5), y en responder a las cuestiones correspondientes. La segunda parte consiste en desarrollar por escrito un determinado tema.

Esta prueba puede responderse en catalán o en castellano. El descuento por faltas de ortografía, de léxico, de morfología y de sintaxis se aplicará sin límites en el conjunto del examen.

Dibuix tècnic

10.4 Vegeu els epígrafs de la matèria *dibuix tècnic* de les proves generals (§ 9.42-9.49).

Economia de l'empresa

10.5 Vegeu els epígrafs de la matèria *economia de l'empresa* de les proves generals (§ 9.53-9.57).

Estadística

10.6 Les quantitats que són objecte de la pregunta de l'exercici s'escriuen amb xifres aràbigues per tal de facilitar-ne la lectura. En determinats casos, però, sobretot en el cas de les edats, optem per escriure les xifres amb lletres.

Elaboreu una predicció del nombre de línies de banda ampla per a una ciutat que té $\boxed{8.000}$ telèfons fixos.

En un conjunt de 30 ciutats de Catalunya s'estudia la relació entre el nombre total de telèfons fixos i el nombre total de línies de banda ampla que hi ha a cada ciutat. Els resultats s'han resumit en la taula de freqüències següent:

Però,

Confeccioneu una taula de freqüències de doble entrada de la variable *edat* i la variable *satisfacció*. La variable *edat* s'ha d'agrupar en dos intervals: $\boxed{15-45}$ i $\boxed{45-75}$. La variable *satisfacció* s'ha d'agrupar en dues categories: poca satisfacció (valoració inferior a 7) i molta satisfacció (valoració superior o igual a 7). Entre els més grans de $\boxed{\text{quaranta-cinc}}$ anys, quin percentatge són homes?

10.7 En aquesta matèria, tant en els enunciats com en les formulacions explícites, escrivim les xifres amb punts per a expressar els milers i els milions, no amb espai fi.

Una ciutat que té $\boxed{8\,000}$ telèfons fixos.

10.8 Vegeu els epígrafs de les matèries *matemàtiques aplicades a les ciències socials* (§ 9.142-9.143) i *matemàtiques* (§ 9.126-9.141) de les proves generals.

Filosofia

10.9 Vegeu els epígrafs de la matèria *història de la filosofia* de les proves generals (§ 9.98-9.99).

Física

10.10 Vegeu els epígrafs de la matèria *física* de les proves generals (§ 9.59-9.78).

Geografia

10.11 Vegeu els epígrafs de la matèria *geografia* de les proves generals (§ 9.79-9.81).

Història contemporània

10.12 Vegeu els epígrafs de la matèria *història* de les proves generals (§ 9.88-9.90).

Història de l'art

10.13 Vegeu els epígrafs de la matèria *història de l'art* de les proves generals (§ 9.91-9.97).

Literatura

10.14 Vegeu els epígrafs de les matèries *literatura castellana* i *literatura catalana* (§ 9.100-9.103) de les proves generals.

Llengua castellana

10.15 Vegeu els epígrafs de la matèria *llengua castellana i literatura* de les proves generals (§ 9.106-9.111).

Llengua catalana

10.16 Vegeu els epígrafs de la matèria *llengua catalana i literatura* de les proves generals (§ 9.112-9.115).

Llengua estrangera (anglès, francès, alemany, italià o portuguès)

10.17 Vegeu els epígrafs de la matèria *llengua estrangera* de les proves generals (§ 9.116-9.125).

Matemàtiques

10.18 Vegeu els epígrafs de la matèria *matemàtiques* de les proves generals (§ 9.126-9.141).

Química

10.19 Vegeu els epígrafs de la matèria *química* de les proves generals (§ 9.144-9.168).

11 CRITERIS DE MAQUETACIÓ I CORRECCIÓ

Pauta de treball de la maquetació i la correcció

11.1 Una vegada la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés ha lliurat els originals de les proves, el procés de correcció i d'edició a càrrec de l'Institut d'Estudis Catalans segueix la pauta de treball que mostra la taula 43.

TAULA 43. *Pauta de treball de la maquetació i la correcció*

<i>Fase</i>	<i>Tasca</i>
1	Els maquetistes disposen la maqueta de cada fascicle a partir del text lliurat pels professors redactors de la matèria corresponent. Durant la maquetació apliquen els criteris de disseny establerts prèviament i acordats amb la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés. → Original maquetat
2	Un mateix corrector/a revisa l'original maquetat de tots els fascicles de la mateixa matèria (en les PAU de més grans de 25/45 anys, una matèria té tres fascicles —la versió catalana i la castellana van juntes— i, en les PAU generals, en té deu), comprova que s'hagin aplicat els criteris de disseny i que la versió catalana i la castellana siguin exactament iguals. → Original corregit
3	Un supervisor/a revisa la correcció feta prèviament, resol els dubtes que hagin pogut quedar de la correcció i pren decisions sobre l'adequació dels canvis proposats. → Original supervisat
4	Els maquetistes introdueixen les correccions marcades en l'original i tornen a imprimir el fascicle. → Primeres proves netes
5	Un altre corrector/a comprova que els maquetistes han introduït bé les correccions. → Primeres proves corregides
6	Els maquetistes introdueixen les correccions de les primeres proves i n'imprimeixen unes altres. → Segones proves netes
7	Un altre corrector/a comprova les segones proves i s'assegura que està tot bé. → Segones proves corregides
8	Els maquetistes introdueixen les correccions de les segones proves i imprimeixen, en principi, la versió final del fascicle. → Terceres proves netes
9	Un corrector/a torna a llegir la versió final de tots els fascicles i comprova que no s'hi ha esmunyit cap error al llarg dels processos de maquetació i correcció, cas en el qual es treuen unes proves noves i es tornen a revisar. → Terceres proves corregides
10	Un corrector/a o un supervisor/a emplenen la graella de control de comprovacions sistemàtiques abans de la signatura i fa entrar les correccions corresponents als maquetistes. → Primer control de qualitat (graella)
11	Quan la matèria es dona per tancada i definitiva, el coordinador/a general del projecte convoca el professor/a redactor/a corresponent a una reunió final per a la comprovació i la signatura de la prova. → Convocatòria del professor/a redactor/a de la matèria
12	Un coordinador/a de sala o un supervisor/a es reuneix amb el professor/a redactor/a per a comprovar que el contingut dels fascicles de la matèria ha quedat tal com havia proposat en la redacció de l'original de les proves i per a resoldre els dubtes que han quedat pendents. → Comprovació del professor/a redactor/a

TAULA 43. *Pauta de treball de la maquetació i la correcció* (Continuació)

13	Si s'hi ha de fer cap esmena, el fascicle és retornat als maquetistes perquè hi introdueixin els canvis darrers del professor/a redactor/a, el qual signa la versió definitiva del fascicle en senyal de conformitat. → Introducció d'esmenes i signatura del professor/a redactor/a
14	Si escau, depenent de la intervenció que hagi fet el professor/a redactor/a en el text dels fascicles, un corrector/a emplena la graella de control de comprovacions sistemàtiques després de la signatura i fa entrar les correccions corresponents als maquetistes. → Segon control de qualitat (graella)
15	El supervisor/a general de la correcció duu a terme la lectura final d'assegurament de la redacció dels enunciats de les proves i de la disposició del text de cada fascicle. → Lectura final
16	El coordinador/a o el supervisor/a que ha atès el professor/a redactor/a comprova definitivament que els canvis s'han introduït correctament i lliura els fascicles de la matèria al coordinador/a general perquè els lliuri al cap de Producció Editorial. → Lliurament a la impremta

---

Format de les proves

Portades

- 11.2** A la portada hi ha la informació següent (figura 6): el nom de la matèria, el número de la sèrie, les opcions d'examen, el quadre de qualificacions, els espais per a les etiquetes identificadores i per a la qualificació, l'espai per a escriure la ubicació del tribunal i l'espai per a escriure el número del tribunal. La composició es fa segons l'exemple de la figura 6. L'encapçalament «Proves d'accés a la universitat» de cada fascicle s'escriu amb la inicial absoluta. En el cas de les proves per a més grans de 25/45 anys, l'encapçalament ha de ser «Proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys» per a totes les matèries, llevat de les de llengua catalana, llengua castellana i comentari de text, en les quals l'encapçalament ha de ser «Proves d'accés a la universitat per a més grans de 25/45 anys».

 Generalitat de Catalunya
 Consell Interuniversitari de Catalunya
 Oficina d'Accés a la Universitat

Proves d'accés a la universitat
 Convocatòria 2015

Biologia
 Sèrie 2

Opció d'examen
 (Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A   **OPCIÓ B**

Qualificació			
Exercici 1	1		
	2		
	3		
Exercici 2	1		
	2		
Exercici 3	1		
	2		
	3		
Exercici 4	1		
	2		
Suma de notes parcials			
Qualificació final			

Etiqueta identificadora de l'alumne/a Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal _____
 Número del tribunal _____

FIGURA 6. Model de portada de fascicle

11.3 L'encapçalament («Proves d'accés a la universitat»), i també la graella de qualificació, en els casos en què hi figuri, van sempre en català, tant si la prova és en català com en espanyol.

11.4 A la portada, el nom de la matèria ha d'anar escrit en minúscula, llevat de la majúscula inicial.

* **Economia de l'Empresa**

Economia de l'empresa

11.5 Cal comprovar que el quadre de la qualificació que han d'emplenar els professors correctors es correspongui amb l'estructura interna de la prova.

Estructura dels fascicles

11.6 Les proves d'avaluació consisteixen en una sèrie d'exercicis enquadrats en forma de fascicle. Totes les pàgines d'un fascicle, incloent-hi les pàgines en blanc, van numerades, llevat de l'última, que porta al peu una llegenda que indica que l'IEC s'ha encarregat de la correcció lingüística i de l'edició de la prova (figura 7).

FIGURA 7. Llegenda que indica que l'IEC s'ha encarregat de la correcció lingüística i de l'edició de la prova

11.7 A més dels exercicis obligatoris, integrats per qüestions numerades, els fascicles contenen exercicis agrupats en unitats estructurals superiors, anomenades *opcions*, entre les quals els aspirants poden triar. Els títols de les opcions s'escriuen en majúscula i negreta, i els dels exercicis, en negreta. Tant els uns com els altres van justificats a l'esquerra. Pel que fa a l'enunciat general que sol precedir les qüestions numerades dels exercicis o presenta un element temàtic (com ara un text per comentar o un gràfic), s'escriu en lletra rodona regular i amb els paràgrafs sagnats.

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

Exercici 1

En una pràctica de laboratori, un grup de segon de batxillerat ha fet un experiment per a demostrar que la llum és una ona.

11.8 Les qüestions van numerades amb un número en negreta, seguit d'un punt i un espai. L'enunciat s'escriu en rodona i a caixa a l'esquerra, i els paràgrafs que continguin van sagnats un quadrat i mig. Les qüestions poden tenir apartats, que s'indiquen amb una lletra minúscula (en negreta cursiva), més un parèntesi de tancament (en negreta rodona). Cal tenir en compte que, entre l'enunciat del primer nivell (**1**) i el del segon (**a**), no hi va cap línia en blanc.

1. L'ozó troposfèric és un contaminant que, si arriba a concentracions elevades, pot ser molt perillós per a la salut humana.

En la taula següent es mostren les cinc mesures més elevades de nivells mitjans d'ozó que s'han mesurat a Barcelona.

2. El Consell Comarcal ha rebut amb una preocupació especial la informació referida a les cicatrius observades en el terreny.

a) De quin procés de la geodinàmica externa poden ser indicatives aquestes cicatrius?

Hi ha exercicis que contenen un enunciat general no enumerat abans de les qüestions que es volen plantejar. Aquestes qüestions van introduïdes amb lletres de segon nivell i (si no hi ha cap text, imatge o taula per entremig) n'hem d'escriure la primera també a línia seguida:

Exercici 5

Dos trens que es troben separats 60 km es desplacen en el mateix sentit a una velocitat de 72 km/h el que va davant i de 288 km/h el que intenta aconseguir-lo.

a) Calculeu el temps que tardaran a trobar-se.

- 11.9** Quan hi ha més d'una opció («Opció A» i «Opció B»), no hi pot haver l'exercici «A», «B», etc., dins l'opció A, sinó que els exercicis han d'anar numerats («1», «2», etc.). Les subnumeracions s'han de fer amb minúscules en cursiva.

OPCIÓ A

- L** [...] *a* [...]

Tipus de lletra

- 11.10** En principi, se segueix el model de l'any anterior pel que fa als criteris tipogràfics (cossos, tipus de lletra, espais) i de distribució de la informació.
- 11.11** En les proves de més grans de 25/45 anys, com que un mateix fascicle conté la versió catalana i castellana, per a distingir-les componem la versió catalana amb lletra de la família Minion®, i la versió castellana amb lletra de la família Lucida Sans®.
En el cas de les PAU generals, en què les dues versions van en fascicles separats, utilitzem sempre la família Minion®.
- 11.12** Els números de pàgina, en tots els fascicles, es componen amb Minion Semibold® de 13 punts.
- 11.13** Només utilitzem la seminegreta per als números de pàgina.

Enunciat

- 11.14** La pàgina dos de cada fascicle és encapçalada per l'enunciat d'instruccions corresponent, que no forma part del cos de la prova. Aquest enunciat va en negreta, en un cos de lletra més petit i entre dos filets gruixuts de color gris.

La prova consta de quatre exercicis. Els exercicis 1 i 2 són comuns i obligatoris, i els exercicis 3 i 4 estan agrupats en dues opcions (A i B), de les quals n'heu d'escollir UNA. Feu els exercicis 1 i 2 i escolliu UNA de les dues opcions per als altres dos exercicis. En cap cas no podeu fer un exercici de l'opció A i un altre de l'opció B.

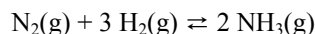

- 11.15** Hi ha d'haver un quadratí entre la lletra o el número i l'enunciat.

1. Completeu...

- 11.16** En un enunciat amb un número d'ordre, la primera línia no ha d'anar entrada, però la primera línia del segon paràgraf sí que va entrada un quadratí i mig si no es tracta d'una fórmula centrada:

4. La reacció de síntesi de l'amoníac és:

A 300 °C, es disposen 10 mol de nitrogen i 30 mol d'hidrogen dins d'un reactor. Quan s'arriba a l'equilibri queden 4,4 mol de nitrogen sense reaccionar.

11.17 Si no hi ha número d'ordre, la primera línia de cada paràgraf va entrada un quadratí i mig.

Exercici 1

Resumiu, amb claredat i precisió, el contingut de l'article de *La Vanguardia* en un text que tingui una extensió d'entre 50 i 70 paraules.

Recordeu que un resum no és un esquema ni un guió, sinó un text coherent i cohesionat.

11.18 Si en els enunciats de les proves hom fa una enumeració de conceptes, títols, etcètera, separats per punts, és preferible respectar aquesta disposició.

11.19 Si un enunciat conté una llista de paraules o frases que no són apartats en sentit estricte, fem servir el guió llarg (més mig quadratí), llevat de les proves de les matèries on hi hagi nombres o fórmules (per exemple, química), en les quals els apartats dels exercicis es marquen amb lletres perquè el guió no creï confusió.

Anàlisi estilística i del context

[1 punt en total]

Escriviu un comentari breu (entre cent i cent cinquanta paraules) sobre la peça que heu sentit, en què heu de tenir en compte els apartats següents:

- FORMA. Feu una anàlisi de les seccions principals de què consta aquesta música i descriuiu-les breument. Fixeu-vos en el tipus de compàs i en l'extensió de les frases. [0,3 punts]
- ESTIL. Indiqueu tres característiques generals de l'estil d'aquesta peça. [0,3 punts]
- GÈNERE. Digueu el gènere al qual pertany i identifiqueu com a mínim quatre instruments que hi apareguin. [0,2 punts]
- CONTEXT. Època, lloc (on va ser composta) i destinació social (a quin públic estava dirigida, lloc on es devia interpretar i motiu pel qual creieu que va ser composta). [0,2 punts]

1. Comprensió lectora

1.1. Indiqueu si les afirmacions següents són veritables o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	Veritable	Fals
a) En Rafel Escorrigüela, un home prim i mal girbat, estava molt enfredorit.	☐	☐
b) Al migdia, va anar a l'estació del Nord i després, a la Ciutadella.	☐	☐
c) En Rafel Escorrigüela va intentar robar els diners a un estudiant.	☐	☐
d) A la minyona no li va agradar la música dels postulants.	☐	☐
e) La minyona era tirant a grassa i anava vestida d'acord amb la seva feina.	☐	☐

1.2. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [1 punt]

«se'n va adonar»:
«va apartar-se'n»:

1.3. Escriviu una expressió equivalent a «**posats a socórrer**» que pugui ser vàlida en el context en què apareix. [0,5 punts]

Va preguntar-li si, _____, no començaven per ell.

1.4. Indiqueu l'opció que equival a «una minyona d'alguna **casa bona**». [0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Una criada d'alguna família bondadosa.
 Una minyona d'alguna casa rica.
 Una filla d'alguna casa catòlica.
 Una nena d'una casa ben construïda.

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, escriviu un resum del conte «L'enveja», del recull *Drames rurals*, de Víctor Català. [0,5 punts]

3

FIGURA 8. *Exemple de disposició de diferents tipus d'enunciats, espais de resposta i avaluació numèrica dels exercicis*

Espais de resposta

- 11.20** Cal que els espais de resposta en blanc siguin idèntics en la versió catalana i en l'espanyola.
- 11.21** Les pàgines blanques han d'anar també numerades (llevat de l'última del fascicle).
- 11.22** En els comentaris de text és preferible, si es pot, que el text quedi a l'esquerra i l'espai per a la resposta a la dreta.
- 11.23** En els exercicis de dibuix tècnic, la pàgina esquerra (tenint el fascicle obert) sempre ha de ser blanca i ha d'anar numerada (vegeu la figura 9).

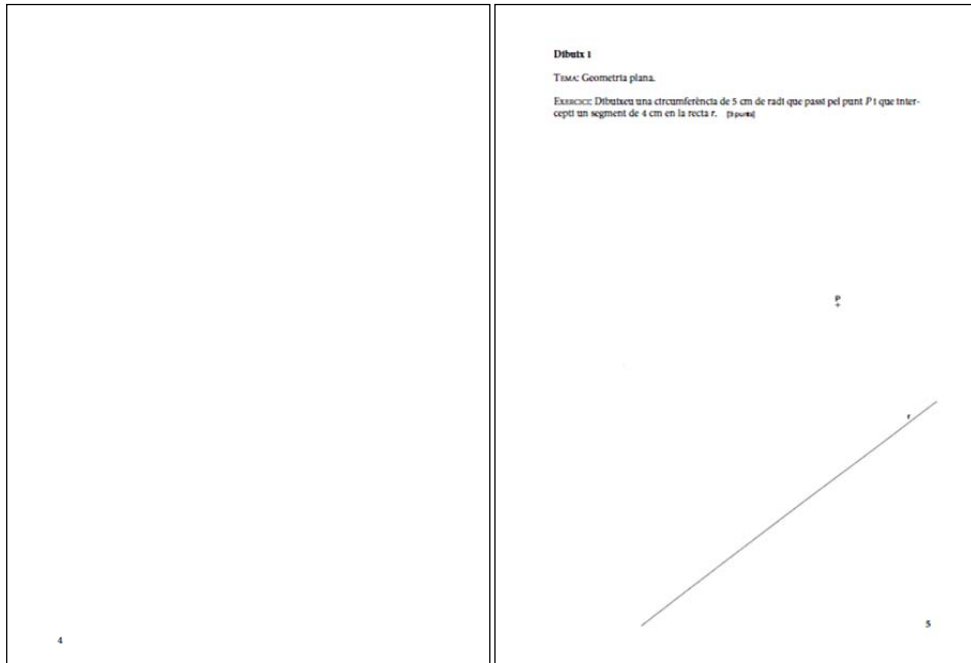

FIGURA 9. Exemple de fascicle de la matèria de dibuix tècnic, obert, amb la pàgina esquerra en blanc i numerada

Il·lustracions

- 11.24** Les taules, quadres, mapes, gràfics, figures, fotografies, dibuixos o gravats que il·lustren el text poden dur un títol o un peu explicatiu, o bé, si n'hi ha més d'una, poden anar numerades. També poden contenir la font d'on s'ha extret la informació. Cal tenir en compte que el text dels títols, igual que el de peus i de fonts, s'ha de compondre amb un cos de lletra més petit que el text general.

TÍTOL

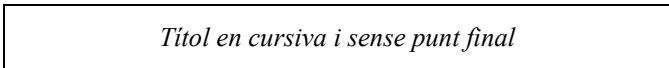
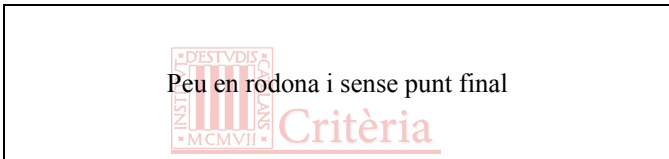

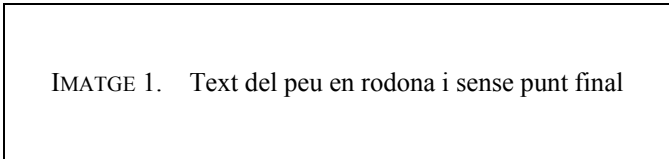
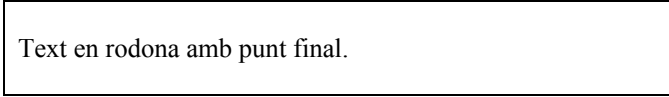
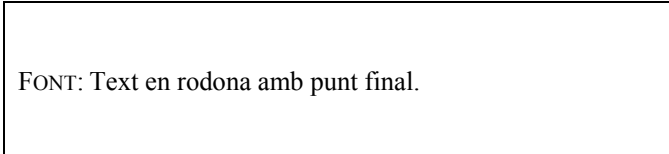

TÍTOL / PEU / NOTA / FONT

En la representació tipogràfica dels textos associats a les il·lustracions, cal tenir en compte les normes generals següents, recollides en la llista de sota i en la taula 44:

- Els títols van en cursiva i mai no acaben en punt.
- Els peus no han de portar punt final. Si el peu no porta numeració, el text ha d'anar justificat respecte de la caixa de la il·lustració, en lletra rodona i sense punt final. Si el peu duu numeració (mot en versaleta i número o lletra), el text ha d'anar justificat a l'espanyola (p. ex., justificat, i l'última línia, o l'única, centrada), en rodona i sense punt final.
- Quan el peu és una explicació afegida del que hi ha a la il·lustració, el text ha d'anar justificat respecte de la caixa de la il·lustració i amb punt final.
- Les fonts van en rodona i sempre porten punt final.
- Les notes van en rodona i sempre porten punt final.
- En cap dels casos anteriors el text no ha de sobrepassar la caixa de la il·lustració.

TAULA 44. Representació tipogràfica dels textos associats a il·lustracions

<i>Tipus de text associat a la il·lustració</i>	<i>Tipus de lletra i disposició</i>	<i>Cos de lletra i tipus de paràgraf</i>
títol		cos 10, centrat
peu tot sol		cos 10, paràgraf a l'espanyola (si és una sola línia, centrada)
peu amb font		cos 10, paràgraf justificat
peu amb número o lletra d'ordre		cos 10, paràgraf a l'espanyola (si és una sola línia, centrada)
explicació		cos 10, paràgraf justificat
font		cos 10, paràgraf justificat a l'esquerra (si dobra línia, justificat)

TAULA 44. Representació tipogràfica dels textos associats a il·lustracions (Continuació)

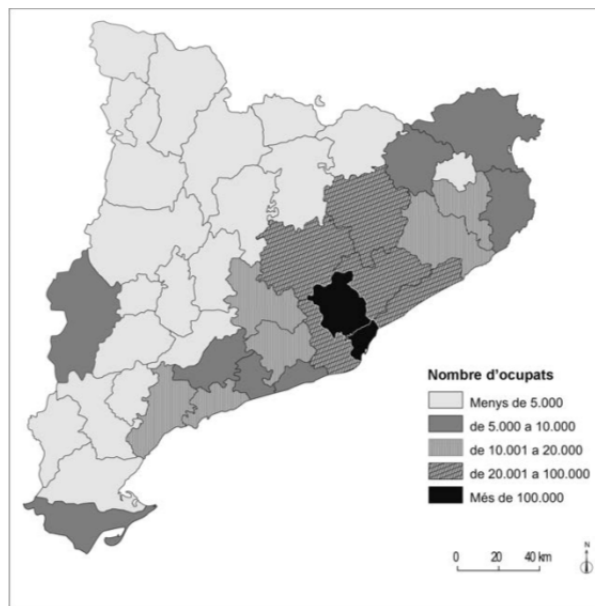
<p>crides a les notes</p>	<p>Preferentment, amb lletres minúscules cursives si s'annexen a una xifra, o amb xifres si s'annexen a una lletra. Vegem, per exemple: 1° o A^o.</p> <p>Llegenda (p. ex., l'escala d'un mapa)</p>	<p>cos 9, superíndex</p> <p>cos 9</p>
<p>notes</p>	<p>a. Text en rodona amb punt final.</p> <p>1. Text en rodona amb punt final.</p>	<p>cos 9, paràgraf sagnat</p>

En tots els casos és preferible no partir paraules ni expressions. D'altra banda, cal ser coherent en el tractament de les il·lustracions en totes les sèries d'una mateixa matèria.

Vegem-ne uns quants exemples a continuació:

[Il·lustracions amb títol i font]

Població ocupada en la indústria (2007)

FONT: Institut Cartogràfic de Catalunya. *Atles nacional de Catalunya* [en línia].

El sector industrial a Catalunya. Compte d'explotació (en milions d'euros). 2007

	<i>Volum de negoci</i>	<i>Altres ingressos</i>	<i>Total</i>
Extractives, petroli i energia	19.441,61	598,44	20.040,06
Alimentació, begudes i tabac	22.075,67	337,04	22.412,71
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	6.885,43	68,29	6.953,72
Indústries de la fusta i el suro	1.642,22	6,91	1.649,13
Paper, arts gràfiques i edició	9.477,23	163,67	9.640,90
Indústries químiques	22.226,18	659,88	22.886,06

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), a partir de les dades de l'*Encuesta industrial de empresas del Instituto Nacional de Estadística (INE)*, 2007.

[Il·lustracions amb peu tot sol]

Prostituta, Gyula Halász, Brassai, 1933

Tigre de Bengala (*Panthera tigris tigris*)

Crani de tigre de Bengala

[Il·lustració amb peu i lletra d'ordre]

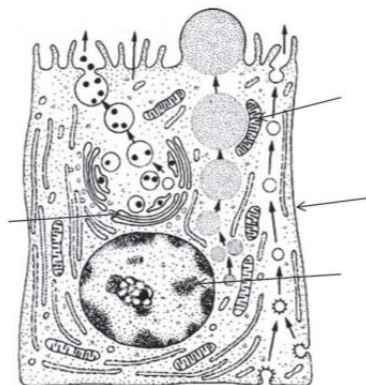
IMATGE A. Félix GONZÁLEZ-TORRES (1957-1996). *Untitled*, 1991. Fotografia exposada a vint-i-quatre punts de la ciutat de Nova York, amb mides diferents (Galeria Andrea Rosen, Nova York)

[Il·lustració amb explicació]

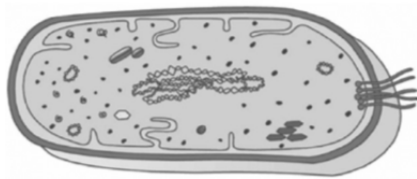

Franco i l'alcalde de Barcelona, Josep Maria de Porcioles, a l'avinguda de la Catedral, el 18 de juny de 1970.

[Il·lustracions amb font]

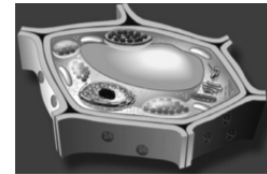
FONT: <http://www.ht.org.ar>.

A

B

C

FONT: <http://recursos.cnice.mec.es>.

FONT: Solán de Cabras [en línia]. <www.solandecabras.es>.

[Il·lustració amb crides a les notes i les notes corresponents]

L'economia europea al món (2012)

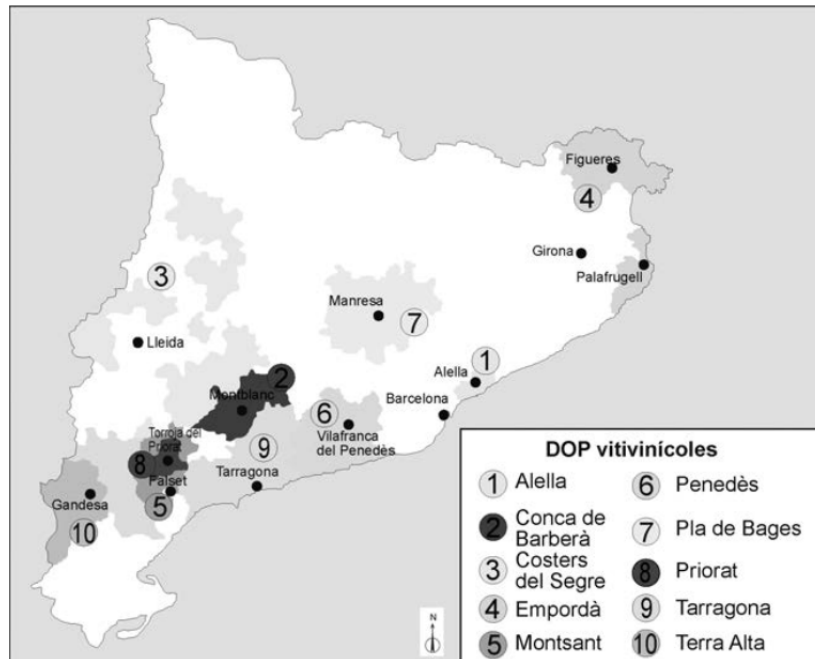
	<i>Unió Europea</i>	<i>EUA</i>	<i>Japó</i>	<i>Xina</i>	<i>Resta del món</i>
Població ¹	506	314	128	1.351	4.747
PIB ²	17.124	16.430	6.107	7.731	24.045
% PIB mundial	24,0	23,0	8,5	10,8	33,7

¹. Milions d'habitants (1 de gener de 2013).

². En milers de milions de dòlars EUA a preus actuals (segons el mètode de l'Atlas del Banc Mundial).

[Il·lustració amb nota i font]

Denominacions d'origen protegides (DOP) del vi a Catalunya

NOTA: No hi ha representada la DOP Catalunya, l'àrea de la qual coincideix amb la de les deu DOP vitivinícoles.

FONT: Institut Català de la Vinya i el Vi [en línia].

11.25 Pel que fa a les taules o taules de veritat que els examinands han d'emplenar directament, el cos de lletra d'aquestes taules ha de ser el mateix que la resta de text de l'examen.

11.26 Les capçaleres de les taules van en cursiva i han d'estar centrades. La primera lletra va en majúscula.

<i>Número</i>	<i>Nom</i>
1	
2	
3	
4	
5	

Els camps situats a l'esquerra van en rodona i centrats tant horitzontalment com verticalment.

<i>Poblacions</i>	<i>Nom de la relació interespecífica</i>	<i>Justificació de la relació interespecífica</i>
Humans i mosques negres adultes		
Musclo zebra i larves de mosca negra		

11.27 Les taules de veritat no duen títol. Si la primera columna de la taula no té títol, no hi posem les línies que emmarcarien la casella. Preferim *vertader* a *veritable*, *cert*, *ver* o *verdader*, com a terme oposat a *fals*.

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
1		
2		
3		

11.28 La taula de veritat va alineada pel començament de l'enunciat (en aquest cas, «Completeu»), no pas pel número de pregunta.

2. Completeu la taula següent:

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
1		
2		
3		

11.29 Els textos escrits dins una taula o quadre no duen punt final, encara que portin puntuació a l'interior del paràgraf.

<i>Terme</i>	<i>Definició</i>
matèria	Conjunt de continguts i de criteris d'avaluació de què l'aspirant s'examina
<i>Fase</i>	<i>Tasca</i>
1	Els maquetistes disposen la maqueta de cada fascicle a partir del text lliurat pels professors redactors de la matèria corresponent. Durant la maquetació apliquen els criteris de disseny establerts prèviament i acordats amb la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés. → Original maquetat

11.30 Quan en una taula tenim una fila de quantitats, les xifres van centrades dins les caselles.

<i>Element</i>	Ba	Li	Mg	As	Al	Bi	Cr	Ag	Be
W_0 (eV)	2,70	2,93	3,66	3,75	4,08	4,34	4,50	4,73	4,98

Quan en una taula tenim columnes de quantitats amb el mateix nombre de xifres, les quantitats van centrades dins les caselles.

Q	CF
0	15
1	15
2	15
3	15
4	15
5	15
6	15

	<i>Desemborsament inicial</i>	<i>Flux de caixa net (any 1)</i>	<i>Flux de caixa net (any 2)</i>	<i>Flux de caixa net (any 3)</i>
Opció 1	9.500	4.000	4.000	4.000
Opció 2	4.500	1.500	2.000	3.000
Opció 3	5.000	3.000	3.500	—

 Crítèria

Si en una columna de quantitats (entre les quals no s'aplica cap suma ni resta) totes porten decimals, les xifres s'alineen per la coma decimal (o pel separador que hi hagi).

<i>CMi</i>
10,25
10,2
10,5

Si en una taula es combinen quantitats (entre les quals no s'aplica cap suma ni resta) diferents pel que fa al nombre de xifres (unitats amb desenes, amb decimals i sense, etc.), totes les quantitats van centrades sense tenir en compte les unitats.

<i>CMi</i>	<i>CMg</i>	<i>IT</i>	<i>R</i>
—	—	0	−15
22	7	20	−2
14	6	40	12
11	5	60	27
10,25	8	80	39
10,2	10	100	49
10,5	12	120	57

Si en una columna hi ha diverses quantitats amb les quals es fa una operació matemàtica (suma, resta, multiplicació o divisió), el bloc de quantitats se centra per la quantitat més llarga i s'alineja per la unitat. (Hi poden haver diferents nivells.)

	2013	2014
Actiu no corrent	90	100
Existències	30	30
Realitzable	25	50
Disponible	5	20
Total	150	200

<i>Actiu</i>		<i>Patrimoni net + passiu</i>	
Actiu no corrent	11.200	Patrimoni net	18.350
<i>Immobilitzat intangible</i>	1.000	Capital social	350
Aplicacions informàtiques	1.000	Reserves	16.000
<i>Immobilitzat material</i>	10.200	Resultat de l'exercici	2.000
Maquinària	2.000	Passiu no corrent	1.950
Construccions	8.000	Deutes a llarg termini	1.950
Mobiliari	25	Passiu corrent	5.450
Elements de transport	75	Deutes a curt termini	700
Equips per al processament de la informació	100	Proveïdors	4.700
Actiu corrent	14.550	Hisenda pública creditora	50
<i>Existències</i>	4.200		
Matèries primeres	2.200		
Productes acabats	2.000		
<i>Realitzable</i>	9.600		
Clients	9.600		
<i>Disponible</i>	750		
Bancs	700		
Caixa	50		
Total de l'actiu	25.750	Total patrimoni net + passiu	25.750

Si totes les quantitats comparteixen la mateixa unitat, és preferible presentar les quantitats totes soles i indicar la unitat de què es tracta a la capçalera de la taula.

<i>Projecte d'inversió</i>	<i>Fluxos de caixa nets</i> (en €)				
	<i>Any 1</i>	<i>Any 2</i>	<i>Any 3</i>	<i>Any 4</i>	<i>Any 5</i>
Projecte Blanc	90.000	100.000	110.000	120.000	130.000
Projecte Negre	130.000	120.000	110.000	100.000	90.000

	<i>Pim, SL</i> (en €)	<i>Pom, SL</i> (en €)
Actiu corrent	100.000	75.000
Actiu total	230.000	275.000
Patrimoni net	100.000	180.000
Fons de maniobra	40.000	-10.000
BAIL	34.500	68.750
Benefici net	22.500	54.000

Si en una columna hi ha caselles on es combinen quantitats i unitats diverses, tota la columna va centrada.

<i>Concepte</i>	<i>Import</i>
Despeses de personal	800 €/mes
Despeses de manteniment	200 €/mes
Subministraments bàsics fixos (aigua, llum, etc.)	200 €/mes
Lloguer del local	400 €/mes
Costos d'adquisició dels iogurts al granger	0,20 €/iogurt

<i>Freqüència</i>	<i>Pulsació</i>	<i>Velocitat de fase</i>
125 mHz	250π rad/s	$\pi/2$ rad/s
4 s	$\pi/2$ rad/s	0,5 m/s
4 min	8π rad/s	$\pi/2$ m/s
125 mHz	$\pi/4$ rad/s	50 cm/s

- 11.31** En una columna d'una taula, les fórmules químiques van centrades. Segons la finalitat de la taula, la columna amb els noms dels compostos pot anar justificada a l'esquerra (per exemple, en una taula de correspondències) o centrada (per exemple, en una taula on calgui emplenar els buits).

<i>Nom del compost</i>	<i>Fórmula</i>
àcid clorhídric	HCl
àcid carbònic	H ₂ CO ₃
àcid sulfúric	H ₂ SO ₄
amoníac	NH ₃
hidròxid de sodi	NaOH
hipoclorit de sodi	NaClO

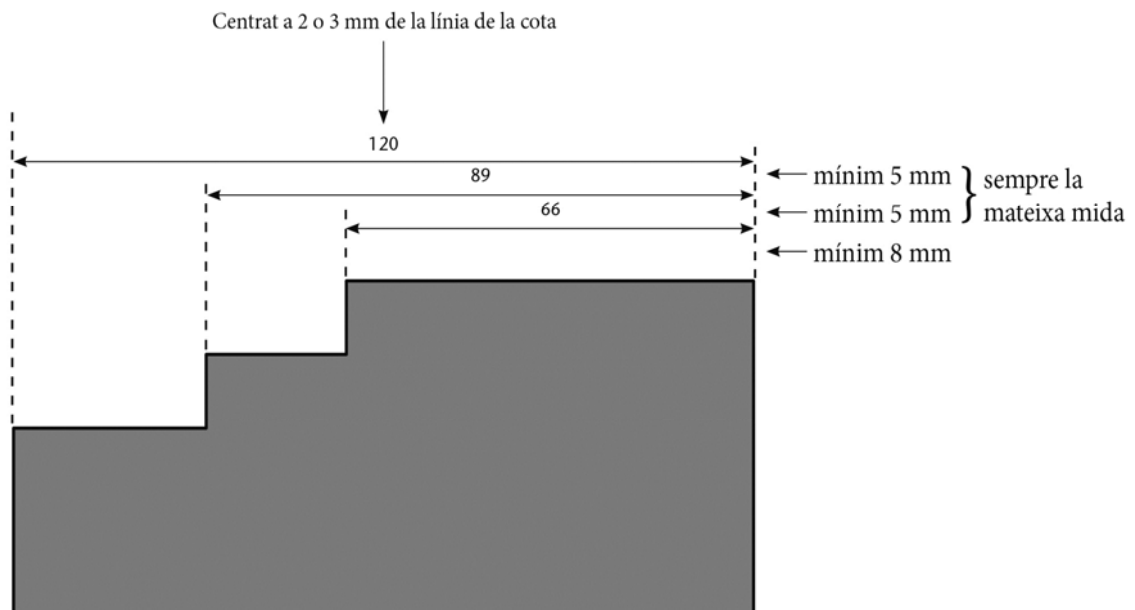
<i>Nom del compost</i>	<i>Fórmula</i>
àcid clorhídric	HCl
àcid carbònic	H ₂ CO ₃
àcid sulfúric	H ₂ SO ₄
amoníac	NH ₃
hidròxid de sodi	NaOH
hipoclorit de sodi	NaClO

<i>Nom del compost</i>	<i>Fórmula</i>
àcid propanoic	
	H ₂ CO ₃
àcid fòrmic	
	H ₃ BO ₃
	CaCO ₃
amoníac	

- 11.32** En dibuix tècnic, la representació de les línies de cota de les figures geomètriques segueix una normativa específica, que regula, per exemple, que la primera línia de cota s'ha de col·locar a una distància mínima de 8 mm de la figura, o que quan hi ha més

d'una línia de cota la separació entre elles ha de ser regular amb una distància mínima de 5 mm. La indicació numèrica del valor de la cota va centrada respecte a la cota a què va lligada.

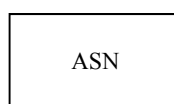
Signes de correcció

- 11.33** Els correctors escriuen les anotacions que han de fer amb retolador vermell fi, mentre que els supervisors ho han de fer amb retolador blau. Quan és necessari, el cap del Servei de Correcció Lingüística pot fer una supervisió final de la prova amb retolador verd.
- 11.34** Els dubtes que s'hagin de formular a la Comissió Organitzadora de les Proves d'Accés, o bé als professors redactors, s'escriuen en llapis. Si cal, es pot adjuntar a la prova un full d'aclariments o altres documents impresos.
- 11.35** Les correccions, en principi, s'indiquen totes al marge dret del text.
- 11.36** A la portada de cada fascicle (a dalt a la dreta), el corrector o correctora hi posa les seves inicials i les encercla quan es tracta de la correcció d'originals, les enquadra quan són primeres, les posa dins un rombe quan són segones i les posa dins un trapezi quan són terceres.

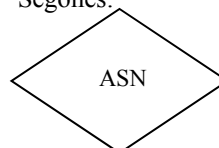
Original:

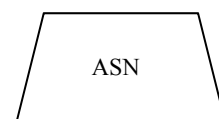
Primeres:

Segones:

Terceres:

El supervisor o supervisora de la correcció d'original ha de posar les seves inicials al costat de les inicials encerclades del corrector o correctora d'original.

Comprovacions al llarg del procés de correcció

- 11.37** Revisem els textos de suport, ja que hi pot haver errors de picatge que s'han de corregir. En principi, se'n comproven les citacions textuals, tot i que és responsabilitat dels professors redactors haver-ho fet primer (també quant als subratllats i a les negretes que hi pugui haver en el text).
- 11.38** La comparació de la versió catalana i castellana d'un mateix fascicle s'ha de fer al llarg de la correcció d'original i també de la supervisió posterior, no durant la correcció de les primeres proves.
- 11.39** Abans de la reunió amb els professors redactors, els correctors han de dur a terme les comprovacions sistemàtiques que mostra la taula 45, tal com estan ordenades. Per deixar constància que aquestes comprovacions realment s'han fet, els correctors han d'emplenar la graella de comprovacions sistemàtiques de control de qualitat que s'adjunta a cada matèria (figura 10). Si es considera necessari, aquest control de qualitat es pot repetir després de la signatura del professor/a (segon control de qualitat).

TAULA 45. *Comprovacions sistemàtiques de control de qualitat*

<i>Ordre</i>	<i>Tasca</i>
1	La portada (especialment, el nom de la matèria i els anys)
2	Que hi ha numeració a totes les pàgines (menys a la portada i a l'última)
3	Que a l'última pàgina hi ha la signatura de l'IEC
4	Que el marge inferior no fa menys de 2 cm
5	Els marges i blancs entre línies
6	Les instruccions generals <ul style="list-style-type: none"> — en negreta i en un cos més petit — el primer paràgraf sense sagnar i els altres entrats — entre filets (en les proves per a més grans de 25/45, només filet final) — «Trieu UN dels tres [...]» (amb caixa alta per a destacar-ho més)
7	Els enunciats <ul style="list-style-type: none"> — escrits en lletra romana (llevat de les proves per a més grans de 25/45, en què les preguntes en llengua castellana es maqueten amb lletra de pal sec) — números dels enunciats en negreta i en ordre — lletres dels apartats en ordre i en negreta cursiva, i parèntesis en negreta rodona
8	La puntuació <ul style="list-style-type: none"> — que està escrita en lletra de pal sec i en la llengua que pertoca — que totes les preguntes indiquen la puntuació — que la disposició de les puntuacions totals i parcials és la correcta — que la puntuació suma 10 — que el nombre d'apartats de la graella de puntuació de la portada concorda amb els apartats de la prova
9	Els finals de línia (particions correctes, sense repeticions)
10	Que la primera línia dels paràgrafs està entrada i sense deixar cap espai entre paràgrafs

TAULA 45. Comprovacions sistemàtiques de control de qualitat (Continuació)

- 11 Que els números de línia estan al nivell de les línies i que la numeració coincideix
- 12 Que els subratllats i negretes dels textos de suport són realment objecte de pregunta
- 13 Que la disposició de títols, fonts i peus de les il·lustracions és correcta i homogènia
- 14 Que la qualitat impresa de les il·lustracions (mapes, gràfics, fotografies, etc.) és suficient
- 15 Altres incidències

Segon control de qualitat (PAU)		Nre. d'incidències:									
		Sèrie 1	Sèrie 2	Sèrie 3	Sèrie 4	Sèrie 5	Sèrie 1	Sèrie 2	Sèrie 3	Sèrie 4	Sèrie 5
Nom de la matèria:	.....	Data:									
Sigla del corrector/a:	.....	Nre. d'incidències:									
Ordre d'ortuació	Tasca	Sèrie 1	Sèrie 2	Sèrie 3	Sèrie 4	Sèrie 5	Sèrie 1	Sèrie 2	Sèrie 3	Sèrie 4	Sèrie 5
1	Portada (especialment, el nom de la matèria i els anys)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	Que hi ha numeració a totes les pàgines (menys a la portada i a l'última)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	Que a l'última pàgina hi ha la signatura de l'IEC	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	Que el marge inferior no fa menys de 2 cm	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	Els marges i blancs entre línies	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6	Les instruccions generals — en negreta i en un cos més petit — el primer paràgraf sense sagnar i els altres entrats	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7	— entre filets (en les proves +25/45, només filet final) — «Trieu UN dels tres [...]» (amb caixa alta per a destacar-ho més) Els enunciat — escrits en lletra romana (llevat de les proves per a més grans de 25/45, en què les preguntes en llengua castellana es maqueten amb lletra de pal sec) — números dels enunciat en negreta i en ordre — lletres dels apartats en ordre i en negreta cursiva, i parèntesis en negreta rodona	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8	La puntuació — que està escrita en lletra de pal sec i en la llengua que pertoca — que totes les preguntes indiquen la puntuació — que l'especificació i disposició de les puntuacions totals i parcials són les correctes — que la puntuació suma 10 — que el nombre d'apartats de la graella de puntuació de la portada concorda amb els apartats de la prova	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9	Els finals de línia (particions correctes, sense repeticions)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10	Que la primera línia dels paràgrafs està entrada i sense deixar cap espai entre paràgrafs	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11	Que els números de línia estan al nivell de les línies i que la numeració coincideix	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12	Que els subratllats i negretes dels textos de suport són realment objecte de pregunta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13	Que la disposició de títols, fonts i peus de les il·lustracions és correcta i homogènia	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14	Que la qualitat impresa de les il·lustracions (mapes, gràfics, fotografies, etc.) és suficient	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15	Altres incidències	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

FIGURA 10. Graella de comprovacions sistemàtiques de control de qualitat

12 ÍNDEXS DE TAULES I FIGURES

Taules

Taula 1.	Terminologia emprada en l'estructura i la morfologia de les proves	3.10
Taula 2.	Les quantitats escrites amb xifres	4.6
Taula 3.	Termes que designen les dimensions dels objectes	4.8
Taula 4.	Sèries bàsiques de magnituds o qualitats dimensionals	4.9
Taula 5.	Sèries geomètriques de figures i cossos (mesuraments virtuals)	4.9
Taula 6.	Sèries de magnituds geogràfiques i astronòmiques	4.9
Taula 7.	Sèries dimensionals d'objectes i cossos tangibles (mesuraments reals)	4.9
Taula 8.	Expressions diferents en català i en espanyol	4.26
Taula 9.	Noms propis àrabs	5.2
Taula 10.	Noms propis russos i ucraïnesos	5.3
Taula 11.	Adaptació a l'espanyol dels noms de les comarques i els municipis catalans	5.22
Taula 12.	Sigles dels àcids nucleics	9.7
Taula 13.	Compostos químics del cicle de l'àcid cítric	9.21
Taula 14.	Noms comuns d'espècies	9.23
Taula 15.	Noms de científics	9.24
Taula 16.	Estris de laboratori	9.25
Taula 17.	Unitats de pressió	9.37
Taula 18.	Abreviacions emprades en els climogrames	9.38
Taula 19.	Termes emprats en ciències de la Terra	9.39
Taula 20.	Termes de dibuix tècnic	9.49
Taula 21.	Termes d'economia de l'empresa	9.55
Taula 22.	Magnituds, unitats i símbols d'electrotècnia	9.58
Taula 23.	Símbols de les set magnituds físiques de base	9.60
Taula 24.	Unitats físiques, amb llurs símbols i magnituds corresponents	9.73
Taula 25.	Valor quantitatiu de diverses magnituds de la física	9.73
Taula 26.	Noms de satèl·lits artificials, sondes espacials i laboratoris espacials	9.75
Taula 27.	Sigles i abreviatures de la física	9.77
Taula 28.	Nom de les comunitats autònomes, les regions i les ciutats autònomes de l'Estat espanyol	9.80
Taula 29.	Noms de personatges històrics i polítics	9.89
Taula 30.	Noms de fets i períodes històrics	9.90
Taula 31.	Noms propis d'artistes	9.92
Taula 32.	Moviments, estils, corrents i tendències artístics	9.95
Taula 33.	Títols d'obres pictòriques	9.97
Taula 34.	Títols d'obres escultòriques	9.97
Taula 35.	Títols d'obres arquitectòniques	9.97
Taula 36.	Representació de quantitats monetàries en anglès	9.121
Taula 37.	Abreviacions dels adjectius ordinals en francès	9.122

Taula 38. Símbols de les funcions trigonomètriques i hiperbòliques	9.135
Taula 39. Constants d'equilibri de reaccions químiques	9.151
Taula 40. Símbols d'estats d'agregació	9.164
Taula 41. Símbols emprats en química analítica per a les solucions	9.168
Taula 42. Sigles de tecnologia industrial	9.172
Taula 43. Pauta de treball de la maquetació i la correcció	11.1
Taula 44. Representació tipogràfica dels textos associats a il·lustracions	11.24
Taula 45. Comprovacions sistemàtiques de control de qualitat	11.39

Figures

Figura 1. Portada del mateix fascicle en català i en espanyol	3.4
Figura 2. Interior d'un fascicle de més grans de 25/45 anys	3.4
Figura 3. Exemple de taula amb títol i font	8.21
Figura 4. Exemple de figura numerada i amb peu justificat	8.22
Figura 5. Exemple de figura amb peu centrat	8.22
Figura 6. Model de portada de fascicle	11.2
Figura 7. Llegendes que indica que l'IEC s'ha encarregat de la correcció lingüística i de l'edició de la prova	11.6
Figura 8. Exemple de disposició de diferents tipus d'enunciats, espais de resposta i avaluació numèrica dels exercicis	11.19
Figura 9. Exemple de fascicle de la matèria de dibuix tècnic, obert, amb la pàgina esquerra en blanc i numerada	11.23
Figura 10. Graella de comprovacions sistemàtiques de control de qualitat	11.39

13 ÍNDEX ANALÍTIC

La llista que hi ha a continuació aplega els conceptes (en rodona) i les formes lèxiques (en cursiva) tractades en aquest llibre, ordenats alfabèticament, els quals remeten a tots els paràgrafs on apareixen. També figuren en cursiva els conceptes i les formes lèxiques estrangeres. Les formes lèxiques que porten dos asteriscos al davant són incorrectes, mentre que les que en porten només un són inadequades en el context que s'explicita en el criteri.

- a* (preposició) 6.8, 6.41, 6.51, 6.72-6.73, 9.64, 9.72
**a + INFINITIU + *per* 6.51
a començament de 6.64
a començaments de 6.64
a condició de que (esp.) 6.85
a conseqüència de 6.77
a fin de que (esp.) 6.85
a final de 6.64
a finals de 6.64
***a l'igual que* 6.83
a l'últim 6.49
a la darrera de 6.64
***a la dècada anterior* 6.72
a les acaballes de 6.64
**a nivell + ADJECTIU 6.74
**a nivell de 6.74
a partir de 6.76
a partir de (esp.) 6.76
a pesar de que (esp.) 6.85
a principi de 6.64
a principis de 6.64
a simple vista (esp.) 4.26
a tales extremos que (esp.) 4.26
*a través de 6.75
a ull nu 4.26
abaixar 6.45
abreviacions 8.7, 9.38, 9.122, 9.169; v. t. *sigles* i *símbols*
abreviacions dels adjectius ordinals (en francès) 9.122
abreviacions dels segles (en francès) 9.122
abreviacions emprades en climogrames 9.38
abreviatures 4.2, 4.12, 5.14, 8.7, 9.38, 9.56, 9.77, 9.119, 9.155
abreviatures (en anglès) 9.119
**acabar amb 6.50
**acabar per + INFINITIU 6.49
acceleració de la gravetat (símbol) 9.73
acceleració estàndard de caiguda lliure (símbol) 9.73
accent diacrític 4.22
accentuació (en espanyol) 4.22
accentuació de majúscules 7.7
àcid desoxiribonucleic 9.7
àcid ribonucleic 9.7
àcids nucleics 9.7
acotacions dels diàlegs 7.11
acotar 6.23
actualment 4.26
ad (it.) 9.125
adaptació d'un text de suport 7.40, 8.30, 8.43
adequadament 6.69
adjectius 4.30, 6.1-6.4
ADN (esp.) 9.7
adrecs d'Internet 8.47-8.49
adverbis i locucions adverbials 4.22, 6.19, 6.62-6.69, 7.5
advocacions de la Mare de Déu 9.96
aerobi 9.8
aeròbic (adjectiu) 9.8
**aeròbic (nom) 9.8
afrontar 6.53
**afrontar 6.53
*agafar 6.27
**aigua de boca 9.34
***aigua de consum de boca* 9.34
aigua per al consum humà 9.34
aigua potable 9.34
així doncs 7.44
**al + INFINITIU 6.52
al començament de 6.64
al final 6.49
al final de 6.64
al més + ADVERBI + *possible* 6.65
al principi de 6.49
al segle + NOMBRE 6.72
alçada 4.7, 4.9
alçària 4.7, 4.9
alçat 9.42
alemany 2.3, 2.8, 4.5, 5.8, 7.47, 8.15-8.16, 8.43
alguns/es 6.13
al·lèls 9.20
*allò que 6.6
alt/a 4.9
altitud 4.7, 4-9
altura 4.7, 4.9, 9.45, 9.138
alumno/a (esp.) 3.24
alzado (esp.) 9.45
amanitina 9.150
amb (preposició) 9.46, 9.72
amb referència a 6.78
*ambdós 4.19

*ambdues 4.19
amidar 6.22
amigo(a) (esp.) 3.24
amplada 4.9
amplària 4.8-4.9
ample/a 4.9
amplitud 4.9
anaerobi 9.8
anaeròbic 9.8
anàlisi DAFO 9.55
anàlisi musical 2.5, 9.1-9.3
analitzar 6.18
anar + GERUNDI 6.48
angle d'un vector 9.71
angles 7.32, 8.47, 9.71
anglès 2.3, 2.8, 4.5, 5.8, 7.32, 7.47, 8.15-8.16, 8.43
annex 7.6
anomenar 6.20
anomenar-se 6.57
antiga Grècia 9.87
antigua Grecia (esp.) 9.87
Antigüedad (esp.) 9.87
antiguitat 9.87
apartat 3.10-3.12
apartats (designació) 8.9
apartats (redacció) 3.12
apostrofació 7.33, 9.7, 9.59, 9.148
apostrofació davant noms de compostos químics 9.148
apostrofació davant símbols 7.33, 9.148
aprovisionament 9.55
apujar 6.45
aque! (esp.) 4.22
àrab (noms propis) 5.2
aranès 3.7
arbre genealògic 9.26
arccosinus de x (símbol) 9.135
arcsinus de x (símbol) 9.135
arctangent de x (símbol) 9.135
argumentar 6.18
ARN (esp.) 9.7
article (apostrofació davant símbols) 7.33
article (davant percentatges) 7.25
article (en datacions) 6.63
article (en enumeracions) 4.20
article (en noms de comarques) 5.16
articles personals 5.1, 9.103
aspa 3.18, 7.37, 9.69
*aspecte 4.4
aspectes generals de la disposició del text 8.1-8.3
assenyalar 6.17-6.23
asterisc 3.2
augmentar 6.45
autor/a (esp.) 3.24
avaluació numèrica de la puntuació obtinguda 8.11-8.17

bacteri 9.9
**bactèria 9.9

baixar 6.45
bar (unitat de pressió) 9.37
barra inclinada 3.24, 8.36, 8.49, 9.67-9.68, 9.163
barra vertical discontinua 9.163
barra vertical doble 9.163
barra vertical doble discontinua 9.163
barra vertical simple 9.163
basándose en (esp.) 6.76
basant-se en 6.76
base 9.45
bilió 9.53
biologia 2.5, 9.4-9.28, 10.1
**bloc 4.25
**blocaire 4.25
blog 4.25
bloguer/a 4.25
**bo i + GERUNDI (amb valor copulatiu o de posterioritat) 6.46
boirum 9.36
branques del coneixement 2.4

caixa 4.10
calcs lingüístics 4.24, 6.71
càlcul de masses (representació) 9.70
calcular 6.26
*calcular 6.26
caldre 6.59
caldre + INFINITIU 6.61
*caldre que 6.35
cangrejo de las marismas (esp.) 9.23
capacitat (símbol) 9.58
capçaleres de taules 11.26
capsa 4.10
càpsula de Petri 9.25
característiques de la frase 3.9
carbohidrat 9.18, 9.161
carbohidrato (esp.) 9.18
càrrega elèctrica de l'electró (símbol) 9.73
càrrega elèctrica del protó (símbol) 9.73
casella 3.17
castellà 3.6
català 3.7, 8.15, 10.2
Catalunya 5.11, 5.21, 9.80
*cavallera (perspectiva) 4.30
cella galvànica 9.163
centau de dòlar (símbol) 9.121
CF 9.55
cicle de Krebs 9.21
cicle de l'àcid cítric 9.21
cicle dels àcids tricarbòxilics 9.21
ciències (branca de coneixement) 2.4
ciències de la salut (branca de coneixement) 2.4
ciències de la Terra i del medi ambient 2.5, 9.29-9.39
ciències socials i jurídiques (branca de coneixement) 2.4, 2.9
circumloquis innecessaris 4.17
citació de textos de suport 8.30-8.39, 9.108
citacions textuais 3.6, 7.40, 7.46, 8.31, 11.37

citacions textuais (en espanyol) 7.46
 citacions textuais (en llengües estrangeres) 7.47.e
citar 6.19
 *citar 6.19
claro (esp.) 6.1
classe 4.14
classificar 6.30
 claudàtors 7.19, 7.46, 8.14-8.17, 8.48, 9.71
 climogrames 9.38
com (adverbi) 6.84
 **com a conseqüència de* 6.77
com a mínim 7.42
com ara 6.84
com cal 6.69
com més + ADVERBI + *millor* 6.65
 coma (signe de puntuació) 7.43-7.44, 8.8, 9.40, 9.56, 9.74, 9.118-9.120, 9.133, 11.30
 comarques 5.16, 5.22
 comentari de text 10.2-10.3
 comentari de text (maquetació) 11.2, 11.22
 cometes 3.18, 7.46, 8.31, 9.86, 9.100, 9.107-9.108, 9.118
 cometes (en llengües estrangeres) 7.47.a, 7.47.e
 cometes rectes 7.36
 cometes simples 9.86, 9.100, 9.118
 comparació de la versió catalana i espanyola d'un mateix fascicle 11.38
 complements de mesura 6.45
completament 6.67
 compostos químics 9.21, 9.144
 *comprendre 6.21
 comprovacions sistemàtiques durant la correcció 11.37-11.39
compte de clients 9.55
 comunitats autònomes 9.80
 configuracions electròniques dels àtoms 9.159
Consejo de Estado (esp.) 5.14
Consell d'Estat 5.14
considerant (verb) 6.76
considerar 6.27
 constant d'Arquimedes 9.128
 constant d'equilibri de solució d'un electròlit 9.151
 constant d'equilibri en concentracions 9.151
 constant d'equilibri en molalitats 9.151
 constant d'equilibri en pressions 9.151
 constant d'Euler 9.128
 constant d'hidròlisi bàsica 9.151
 constant d'hidròlisi d'una base 9.151
 constant de Coulomb 9.128
 constant de dissociació àcida 9.151
 constant de dissociació aquosa 9.151
 constant de dissociació d'un àcid 9.151
 constant de dissociació de l'aigua 9.151
 constant de formació 9.151
 constant de fugacitat 9.151
 constant de Napier 9.128
 constant de Planck 9.73
 constant electrostàtica 9.128
 constant gravitacional 9.73
 constants d'equilibri 7.23, 9.151
 constants matemàtiques 9.128
 construccions verbals 6.46-6.61
 contacte de signes de puntuació 7.46, 9.118
 contacte entre preposicions 6.81
contestar 6.41
continuar + GERUNDI 6.47
 coordenades 9.65, 9.133, 9.140
copernici 9.152
 correcció de les proves 11.1-11.39
 correctors 11.1, 11.33, 11.36, 11.39
 corrents artístics 9.95
corresponent 6.1
 cos de lletra 8.17, 11.4, 11.24-11.25
 *cosa 4.4
cosa que 6.7
 cosinus de x (símbol) 9.135
 cosinus hiperbòlic de x (símbol) 9.135
 cossos reals o imaginaris V. *dimensions de cossos reals o imaginaris*
cost fix 9.55
cost total 9.55
cost variable 9.55
 cotangent de x (símbol) 9.135
 cotangent hiperbòlica de x (símbol) 9.135
 *cranc americà 9.23
cranc de riu americà 9.23
créixer 6.45
 creu 3.18, 7.37, 9.69
 crides de nota 7.48, 8.36, 9.100-9.102, 11.24
 Crítèria (espai web de correcció) 5.15, 5.24
 cromosomes 9.20
 CT 9.55
cuestión de opción múltiple (esp.) 8.4
cuestión de tipo test (esp.) 8.4
cuestionario de opción múltiple (esp.) 8.4
cuestionario de tipo test (esp.) 8.4
 cultura audiovisual 2.5, 9.40
 cursiva 5.8, 7.8-7.11, 7.16, 7.22, 7.29, 7.32, 7.47.e, 8.2, 8.9, 8.21, 8.34, 8.36, 8.38, 8.47, 9.40, 9.62, 9.75, 9.65, 9.73, 9.75, 9.93, 9.97, 9.100, 9.112, 9.127-9.128, 9.130, 9.137, 9.142, 9.147, 9.151, 9.162, 9.170, 11.8-11.9, 11.24, 11.26
 CV 9.55

d (eufònica italiana: *ad, ed i od*) 9.125
d'acord amb 6.76
d'alçada 4.9
d'alçària 4.9
d'alt 4.9
d'altres 6.80
d'amplada 4.9
d'amplària 4.9
d'ample 4.9
d'entre 6.81
d'un en un 6.68
dada 7.6
 dades 4.3, 7.6, 8.7, 8.19, 8.24
damunt dit 6.2
damunt dita 6.2

damunt esmentada 6.2
damunt esmentat 6.2
 datació 6.63
 datació (en llengües estrangeres) 7.47.b
de (preposició) 6.45, 6.60, 6.80-6.81, 6.85, 7.33, 8.41, 9.32, 9.64
de (preposició: abús) 9.64
de (preposició: referències bibliogràfiques) 8.41
de acuerdo con (esp.) 6.76
**de boca 9.34
**de consum de boca 9.34
**de forma que 4.11
de forma que (esp.) 4.11
de gruix 4.9
de gruixària 4.9
de la manera adequada 6.69
de la mateixa manera que 6.83
de llarg 4.9
de llargada 4.9
de llargària 4.9
de manera que 4.11
de manera que (esp.) 4.11
 decimals (representació amb zeros) 9.74
decréixer 6.45
 definicions 8.36
definir 3.15
*degudament 6.69
delimitar 6.23
 derivació 4.29
des del punt de vista + ADJECTIU 6.74
descomptar 6.40
descompte d'efectes 9.55
descriure 3.16
desinversió 9.55
deslocalització 9.55
despreciable (esp.) 4.15
 determinants 6.11
determinar 6.26
 diabetis (tipus) 9.27
 diagrama 8.20
 diagrames de barres 8.20
 diagrames ombrotèrmics 9.38
 diàlegs de personatges 8.38
 dibuix artístic 2.5, 9.41
 dibuix tècnic 2.5, 9.42-9.49, 10.4, 11.23, 11.32
 dibuixos 11.24
dièdric 4.30, 9.49
 diferència de potencial elèctric (abreviatura) 9.77
 diferència de potencial elèctric (símbol) 9.58
 diftongs (en espanyol) 4.22
dimensió 4.9
 dimensions d'objectes 4.7-4.9, 9.38
 dimensions de cossos reals o imaginaris 4.8-4.9, 9.38, 9.45, 9.138
dimètrica (perspectiva) 9.49
DIN 5 9.44
DIN A5 9.44
diode LED 9.172
diploide 9.11
diplont 9.11

Criteris

*dir 4.4, 6.20
dir un exemple 6.58
*discutir 6.18
**discutir 6.18
disminuir 6.45
disolució (esp.) 9.146
 disposició de les il·lustracions 11.24
 disposició de les línies de cota 9.48, 11.32
 disposició de les puntuacions parcials 8.16
 disposició de taules 11.25-11.31
 disposició de xifres amb decimals en una columna 11.30
 disposició dels equivalents en glossaris 8.36, 9.117
 disposició dels paràgrafs 7.20, 8.1, 8.32, 11.7-11.8, 11.16-11.17, 11.29, 11.39
 disposició dels textos de suport 8.31-8.36
 disseny 9.50-9.52
dissolució 9.146
*dissolvent 9.146
 divisions administratives 5.17
DNA 9.7
 doble negació 6.62
 domini d'una funció 9.136
Don Quijote de la Mancha (llibre) 9.101
**donar un exemple 6.58
dos 4.18
 dos punts (signe de puntuació) 7.6, 7.41, 7.47, 8.8, 8.16, 9.47, 9.100
 drets d'imatge 8.27
*du 6.38
dues 4.18
dur 6.38
dur a terme 6.16
duu 6.38

 economia de l'empresa 2.5, 2.10, 8.24, 9.53-9.57, 10.5
ed (it.) 9.125
 editor d'equacions 8.29
eix de les abscisses 9.140
eix de les coordenades 9.140
 eixos de coordenades 9.44, 9.140
eje de abscisas (esp.) 9.140
eje de coordenadas (esp.) 9.140
el (article personal) 5.1
**el més + ADVERBI + *possible* 6.65
el qual 6.8
 electrotècnia 2.5, 9.58
 elements químics (símbols) 9.162
ellipse 4.13
ellipsi 4.13
els dos 4.19
els quals 6.8
emplenar 6.14, 11.25
**empotrar 6.28
empresa gran 9.57
empresa mitjana 9.57
empresa petita 9.57
en (article personal) 5.1

- en* (preposició) 6.45, 6.72-6.73
en + INFINITIU 6.52
en alt grau 4.24
**en base a 6.76
**en base a (esp.) 6.76
en bona part 4.24
en buena medida 4.24
en el camp de 6.74
en [el] cas que 6.85
en [el] caso de que (esp.) 6.85
**en [el] caso que (esp.) 6.85
en el segle + NOMBRE 6.72
en el terreny de 6.74
**en funció a (esp.) 6.76
en funció de (esp.) 6.76
en gran manera 4.24
en gran medida (esp.) 4.24
en grau considerable 4.24
en l'àmbit de 6.74
en l'escala de 6.74
en la actualidad (esp.) 4.26
en la dècada anterior 6.72
**en la seva totalitat 6.67
en línia 8.48
**en referència a 6.78
en solució aquosa (símbol) 9.164
en vapor (símbol) 9.164
en via de 6.79
**en vies de 6.79
encapçalament de les portades 11.2-11.3
encastar 6.28
encontrar el valor de (esp.) 6.26
energia (electró-volt) (símbol) 9.73
energia lliure estàndard de formació 9.153
enginyeria i arquitectura (branca del coneixement) 2.4
enllaços químics 9.145
enregistrament de la part oral (en llengües estrangeres) 9.117
entalpia estàndard 9.153
entendre 6.21
entre (preposició) 6.81
entre altres 4.2, 6.80
entre d'altres 6.80
entrevista personal 2.11
enumeracions 8.3, 11.8
enumeracions (en anglès) 9.120
enumerar 6.20
enunciat 3.10
enunciats 3.9-3.20, 8.8
enunciats (frases afirmatives) 3.14
enunciats (frases interrogatives) 8.8
enunciats (maquetació) 11.14-11.19
enunciats (més d'un) 3.12
enunciats (part directiva) 3.11-3.12
enunciats (part expositiva) 3.11-3.12
enunciats (pronoms febles) 3.13
enunciats de les instruccions 3.10
enzims 9.6-9.7
equació d'una recta paral·lela a una altra recta 9.134
equacions (editor) 7.13
equacions de reaccions químiques 9.165
equacions estequiomètriques 9.165
equilibri d'una reacció química 9.165
equivalències escalars 9.47
equivalències lèxiques de mots grecs 9.86
equivalències lèxiques en llengües estrangeres 8.36, 9.117
error 9.29
es (pronon) 6.5
és + VERB + *per* 6.55
és a dir 7.43
escriptura de quantitats 4.5, 7.35, 9.53, 9.74, 9.79
escriptura de quantitats (en llengües estrangeres) 4.5, 9.123
escueto/a (esp.) 6.1
ese (esp.) 4.22
esmentar 6.20
esmog (esp.) 9.36
espai fi 4.7, 7.18-7.19, 7.26, 7.35, 7.37, 9.47, 9.69, 9.121, 9.123, 9.129, 9.143, 9.156, 9.159
espais buits subratllats 8.10
espais de resposta 9.105, 11.20-11.23
espais fixos V. *espai fi, mig quadrati, quadrati, quadrati i mig*
espanyol 3.7, 8.15-8.16, 8.40-8.43, 10.2
espanyol 3.6
espècies animals i vegetals 7.9
ésser (nom) 6.39
*ésser (verb) 6.39
estadística 2.10, 10.6
Estado español (esp.) 5.14
estany 9.30
estar (verb) 6.36
estar + GERUNDI 6.48
estat 5.14
estat de dret 5.14
estat del benestar 5.14
Estat espanyol 5.14
Estat major 5.14
Estat policia 5.14
estat policial 5.14
estat social 5.14
estats d'agregació (símbols) 9.164
este (esp.) 4.22
estel Polar 5.23
estils artístics 9.95
estrella polar (esp.) 5.23
estris de laboratori 9.25, 9.167
estructura de les proves 2.1-2.14
estructura dels fascicles 11.6-11.9
estructura geomorfològica 9.35
etapa contra el relox (esp.) 4.26
etapa contra relloige 4.26
etc. (angl.) 9.119
etcètera 4.2
etcètera (en llengües estrangeres) 4.2
examen 3.10

- exercici* 7.6
exercir 6.16
 exotopònims 5.19
explicar 3.16, 6.19, 6.21
explicar razonadamente (esp.) 6.19
exposar 6.21
*exposar 6.21
expressar 6.15
 expressió d'una quantitat aproximada 7.25
 expressions temporals 6.64
- factor de potència (símbol) 9.58
 factor Rhesus 9.19
facturatge 9.55
família (classificació taxonòmica) 7.9
 famílies de lletra V. *Lucida Sans, Minion, Minion Semibold*
fascicle 3.10
 fase comuna de les PAU +25/45 2.7-2.8
 fase específica de les PAU 2.2-2.4
 fase específica de les PAU +25/45 2.7, 2.9
 fase general de les PAU 2.2-2.3
feedback (angl.) 4.27
FEM 9.61
fer 6.16, 6.22
*fer 4.4
**fer esment a 6.43
fer esment de 6.43
*fer front a 6.53
**fer front a 6.53
fer servir 6.27
*fet 4.4
 fets històrics destacats 9.90
 figures 8.22, 8.25, 11.24
 figures geomètriques 9.45, 9.142
 filet 8.21, 11.14
filòsof/a 3.24
 filosofia 2.10, 10.9
flum (classificació taxonòmica) 7.9
finalment 4.24, 6.49
fins (preposició) 6.73
fins a l'extrem que 4.26
 física 2.5, 2.10, 9.59-9.78, 10.10
fixar 6.23
flerovi 9.152
 fletxa 8.25, 9.62
 flexió de gènere 3.24
fondària 4.8-4.9
fondo/a 4.9
font 7.6
 font [d'informació] 7.6, 8.22, 9.40, 11.24
 força (símbol) 9.65
força electromotriu 9.61
forma 4.11
formal 7.30, 9.168
 format de les proves 11.2-11.32
 formes verbals 6.38-6.39
 formulació química 9.70, 9.145, 9.148, 9.157
- fórmules (disposició) 4.5, 7.20-7.21, 9.70, 9.145, 9.148, 9.157, 11.19, 11.31
 fórmules de datació 6.63
 fotografies 11.24
 francès 2.3, 2.8, 4.5, 7.47, 8.15-8.16, 8.43, 9.122-9.124, 10.17
 frase (característiques) 3.9, 8.8
 freqüència (símbol) 9.58
friais (esp.) 4.22
frio (esp.) 4.22
 funcions matemàtiques (símbols) 9.127
 funcions trigonomètriques i hiperbòliques (símbols) 9.135
 futur simple 6.37
- **gamet* 9.10
gàmeta 9.10
gas d'efecte d'hivernacle 9.32
**gas d'efecte hivernacle 9.32
gas de efecto invernadero (esp.) 9.32
gas hivernacle 9.32
Generalitat de Catalunya 5.11
 geografia 2.5, 2.10, 9.79-9.81, 10.11
geomorfologia 9.35
 gerundi copulatiu 6.46
 gerundi de posterioritat 6.46
girar alrededor de (esp.) 4.26
glícids 9.17, 9.161
glicogen 9.12
 glossari d'equivalències 7.48, 8.36-8.37, 9.117
 glosses 8.36
glúcidos (esp.) 9.17
glúcids 9.17
 graella de comprovacions sistemàtiques de control de qualitat 11.39
gràfic 8.20
gràfica 8.20
 gràfics 8.23, 11.24
gran 4.9
grandària 4.9
gras/grassa 4.9
 grau sexagesimal (símbol) 7.26-7.27, 7.48
 gravats 11.24
 gravetat (símbol) 9.65
 grec 2.5, 9.82-9.87
gros/grossa 4.9
grossària 4.9
gruix 4.8-4.9
gruixària 4.9
gruixut/uda 4.9
 grups dels elements químics de la taula periòdica 9.166
 grups sanguinis 9.19
Guerra Civil 5.10
guerra Civil (esp.) 5.10
 guerres 5.10
 guió d'enllaç químic 9.145
 guió llarg 7.14, 7.47, 8.3, 9.145, 11.19
guion (esp.) 4.22

guionet 4.16, 9.3, 9.7, 9.70

*hallar el valor de (esp.) 6.26
haploide 9.11
haplont 9.11
haver de + INFINITIU 6.61
hectopascal (unitat de pressió) 9.37
hepatòcit 9.12
heterozigot 9.13
heterozigòtic 9.13
*hidrat de carboni 9.18
*hidrato de carbono (esp.) 9.18
 histograma 8.20
 història 2.3, 9.88-9.90
 història contemporània 2.10, 10.12
 història de l'art 2.5, 2.10, 9.91-9.97
 història de la filosofia 2.3, 9.98-9.99
homozigot 9.13
homozigòtic 9.13
hui (esp.) 4.22
huis (esp.) 4.22

i això 6.7
*i/o 3.19
ics (lletra) 3.18
igual que 6.83
 il·lustracions 8.18, 8.22, 9.41, 11.24-11.32
imatge 7.6
 imatges 8.23
immobilitzat 4.30
 imperatiu 6.34-6.35
 incisos 7.45
 incisos (en llengües estrangeres) 7.47.c
 incògnites 7.37, 9.69, 9.128
increment d'energia estàndard de formació 9.153
increment d'entalpia estàndard 9.153
incrementar 6.45
indicar 6.17, 6.24, 6.26, 6.44
 infinitiu 6.34
 informació addicional (en enunciats) 7.6
ingrés total 9.55
 inicial absoluta en majúscula 7.8-7.9, 8.33
inserir 6.29
**insertar 6.29
*insostenible 9.31
 institucions privades 5.12
 institucions públiques 5.11
 instruccions (qüestions d'opció múltiple) 8.5
 instruccions de les proves 3.8, 10.3, 11.11, 11.14
instruments de vent-fusta 9.3
instruments de vent-metall 9.3
 intensitat (símbol) 9.58
 intensitat del lllindar d'audició (símbol) 9.73
internacionalització 9.55
 intervals 9.133
 intervals oberts 9.133
 intervals semioberts 9.133
 intervals tancats 9.133

intricado/a (esp.) 6.1
ion (esp.) 4.22
 ions 7.28
*ismes 9.94
 isòtops (representació) 9.70
IT 9.55
 italià 2.3, 2.8, 7.47, 8.15-8.16, 8.43, 9.125, 10.17
 IUPAC 9.61, 9.66-9.67, 9.69, 9.151

JIT 9.55
justificar 6.19

kelvin 7.27
kilogram 7.34
kilòmetre 7.34
Komintern 9.88

la (article personal) 5.1
la major part de 4.1
*la majoria de 4.1
*la necessitat de 6.59
la qual 6.8
la qual cosa 6.7
 laboratoris espacials 9.75
lago (esp.) 9.30
latitud 4.9
**laurenci 9.152
lawrenci 9.152
LED 9.172
led (esp.) 9.172
 lengua castellana y literatura (denominació oficial)
 9.106
les dues 4.19
les quals 6.8
 lèxic comú 4.1-4.26
liais (esp.) 4.22
lideratge en costos 9.55
lie (esp.) 4.22
 línia blanca 8.35-8.36, 11.8
 línies de cota (dibuix tècnic) 9.48, 11.32
lio (esp.) 4.22
lísing 9.55
 literatura 10.14
 literatura castellana 9.100
 literatura catalana 9.102
livermori 9.152
*llac 9.30
llarg/a 4.9
llargada 4.9
llargària 4.8, 4.9
 llatí 2.5, 9.104-9.105
 llei d'Ohm (símbol) 9.73
 llengua castellana 2.8, 2.12, 10.15
 llengua castellana i literatura 2.3, 9.106-9.111
 llengua catalana 2.8, 2.12, 10.16
 llengua catalana i literatura 2.3, 9.112-9.115

Critica

- llengua estrangera (anglès, francès, alemany o italià) 2.3, 8.16, 8.36-8.37, 9.116-9.125
- llengua estrangera (anglès, francès, alemany, italià o portuguès) 2.8, 8.16, 8.36-8.37, 10.17
- llenguatge sexista 3.24
- llengües oficials 3.7
- lletra de pal sec 8.14, 9.65
- lletres gregues 7.32, 9.161
- llevar a cabo* 6.16
- llevat* (nom) 9.14
- llindar de rendibilitat* 9.55
- lletes de municipis 5.16
- lletes de termes (ordenació alfabètica) 8.24
- locatius figurats 6.72
- locucions adverbials 6.62-6.69
- locucions conjuntives i altres nexes oracionals 6.82-6.85
- logaritme de x 9.135
- longitud* 4.8, 9.138
- Luces de bohemia* (obra teatral i pel·lícula) 9.101
- Lucida Sans® 11.11
- macromolècules 9.161
- magnitud* 4.9
- magnituds 4.9, 9.58, 9.60, 9.65, 9.71, 9.73
- magnituds d'electrotècnia 9.58
- magnituds vectorials 9.65, 9.71
- major part* 4.1
- *major que* 9.132
- *majoria* 4.1
- majoritàriament* 6.66
- majorment* 6.66
- majúscula 3.12, 5.4-5.5, 5.8-5.10, 5.13-5.15, 5.22-5.24, 6.3, 7.4-7.9, 7.27, 7.31, 7.40, 7.46, 8.7, 8.33, 9.29, 9.56-9.57, 9.95-9.97, 11.4, 11.7, 11.26
- majúscula inicial 5.9, 5.14, 5.16, 5.23, 8.7, 9.87-9.88, 11.4
- majúscules en alemany 5.8
- majúscules en francès 9.124
- manera* 4.11
- mapes 6.23
- maquetació de les proves 11.1-11.39
- mare* 9.5
- marques d'aigua 8.27
- marques sexistes 3.24
- màrqueting mix* 9.55
- masculí plural englobador 3.24
- *massa atòmica* 9.149
- massa atòmica relativa* 9.149
- massa de l'electró en repòs (símbol) 9.73
- massa de la Lluna (símbol) 9.73
- massa de la Terra (símbol) 7.31, 9.73
- massa de Saturn (símbol) 9.73
- massa de solut / massa de solució (relació) 9.168
- massa del protó en repòs (símbol) 9.73
- massa/massa (relació) 9.168
- matemàtiques 2.5, 2.10, 6.26, 9.126-9.141, 10.8, 10.18, 11.2
- matemàtiques aplicades a les ciències socials 2.5, 7.35, 9.142-9.143, 10.8
- matèria* 3.10
- material gràfic 8.18
- matèries de la fase específica 2.10
- matèries de modalitat 2.4-2.5
- matriu nul·la* 9.130
- matriu zero* 9.130
- matrius 9.130
- medi* 9.33
- medi ambient* 9.33
- media* (esp.) 9.139
- media aritmètica* (esp.) 9.139
- mediana* 4.3, 9.139
- **medir* 6.22
- mejillón cebra* (esp.) 9.23
- *menor que* 9.132
- **menyspreable* 4.15
- mercat* 5.13
- més gran que* 9.132
- més petit que* 9.132
- mesuraments reals 4.9
- mesuraments virtuals 4.9
- mesurar* 6.22
- metabòlit* 9.15
- mètodes de producció industrial 9.172
- mig quadratí 3.12, 8.9, 11.19
- milers (escriptura) 7.35, 9.53, 9.79
- miliards (escriptura) 7.35, 9.53, 9.79
- milions (escriptura) 7.35, 9.53, 9.79
- *militar (perspectiva)* 4.30
- millibar* (unitat de pressió) 9.37
- Minion® 11.11
- Minion Semibold® 11.12
- Minion Std Black® 11.11
- Ministeri d'Estat* 5.14
- Ministerio de Estado* (esp.) 5.14
- minúscula 5.14, 5.23-5.24, 7.9, 7.46, 8.7, 11.9
- mitjana* 9.139
- mitjana aritmètica* 9.139
- moda* 9.139
- mòdul d'un vector 9.71
- Moianès* (comarca) 5.16
- mol (símbol) 9.154
- mol* (unitat) 9.154
- molal (símbol) 9.168
- molar (símbol) 7.30
- molluscs* 4.21
- moment d'una força (símbol) 9.65
- moment de flexió* 9.64
- **moment flector* 9.64
- moment flexor* 9.64
- monografia 8.40
- mostrar* 6.24
- mot* 9.83
- motor/a* 6.4
- motriu* 6.4
- motriz* (esp.) 6.4
- mots comodí 4.4
- moviment circular uniforme (abreviatura) 9.77

- moviment circular uniformement accelerat (abreviatura) 9.77
 moviment rectilini uniforme (abreviatura) 9.77
 moviments artístics 9.95
 MRP 9.172
 MS Word® (programari) 3.1, 7.13, 7.18, 8.18, 8.28-8.29, 9.43
multiplicació vegetativa 9.16
 municipis (l·listes) 5.16
*musclo zebra 9.23
musclo zebra 9.23
- *necessitar* 6.59
*necessitat 6.59
negligible 4.15
 negreta 7.1, 7.3-7.5, 8.1, 8.33, 8.36, 9.1, 9.29, 9.113, 9.126, 11.7-11.8, 11.11, 11.14
 negreta cursiva 9.62, 9.130, 11.8
 nivells d'ordre de les proves 7.2
no (adverbi) 6.62, 7.5
no- (prefix) 4.16
*no més de 3.14
no sostenible 9.31
*no sustentable 9.31
 nom de la matèria (portada) 11.2, 11.4
 nom i cognom 5.1
nombre 4.12
 nombre atòmic (símbol) 9.147
 nombre auri 9.128
 nombre de massa 9.70
 nombre de respostes (qüestions d'opció múltiple) 8.6
 nombre imaginari 9.128
 nombre màssic 9.67
 nombres trencats 7.24, 9.157
 nombres volats 8.36
 nomenclatura de química orgànica i inorgànica 9.161
 nominalització 4.30
 nominalitzacions de verbs 4.17
 noms científics llatins 7.9
 noms col·lectius 3.24
 noms comuns d'espècies 9.23
 noms d'accidents i llocs geogràfics 5.15
 noms d'accidents i llocs geogràfics (en espanyol) 5.17
 noms d'edificis singulars 5.5, 6.3
 noms d'editorials 8.46
 noms d'empreses 9.56
 noms d'estels 5.23
 noms d'institucions (en francès) 9.124
 noms d'obres arquitectòniques 5.5
 noms de batalles 5.10
 noms de carrers i vies de comunicació (en espanyol) 5.17
 noms de científics 9.24
 noms de constel·lacions 5.23
 noms de coses 5.4-5.24
 noms de fets i períodes històrics 9.90
- noms de filòsofs 9.99
 noms de guerres 5.10
 noms de les comarques i els municipis catalans (en espanyol) 5.16, 5.22
 noms de les comunitats autònomes espanyoles 9.80
 noms de les edats prehistòriques 5.24
 noms de mercats alimentaris 5.13
 noms de monuments 5.6
 noms de museus 5.7
 noms de persona 5.1-5.3
 noms de pila 5.1
 noms de pila de personatges literaris 9.103
 noms de planetes 5.23
 noms de premis i distincions 5.4
 noms de satèl·lits artificials, sondes i laboratoris espacials 9.75
 noms dels estats 5.14
 noms dels temps geològics 5.24
 noms genèrics 3.24
 noms propis àrabs 5.2
 noms propis d'artistes 9.91-9.92
 noms propis d'eines i aplicacions d'Internet 5.9
 noms propis masculins grecs 9.82
 noms propis russos i ucraïnesos 5.3
normal 7.30
nota 7.6
 notació sexagesimal 7.36
 notes a peu de pàgina 7.48, 8.36, 9.100-9.102, 11.24
 numeració de les línies dels textos de suport 8.35
número 4.12
 números de pàgina 11.12
- o* (conjunció disjuntiva) 3.19
 objectes V. *dimensions d'objectes*
 objectes unidimensionals 4.8
 obres (diverses amb la mateixa autoria) 8.44
 obres arquitectòniques 9.97
 obres escultòriques 9.97
 obres pictòriques 9.97
 obres teatrals (disposició) 8.38
 occità 3.7
od (it.) 3.19
 Oficina Internacional de Pesos i Mesures 9.66-9.67
omega-3 9.28
 omissions (en textos de suport) 7.40, 8.43
*omplir 6.14
opció 3.10
 opcions 7.2-7.3, 11.6, 11.9
 operacions amb funcions 7.19
 operadors matemàtics 7.15, 7.19, 9.126, 9.129
operar 6.26
 oracions impersonals 3.23
 oracions passives 6.36
 orbitals electrònics 9.159
ordre (classificació taxonòmica) 7.9
 ordre alfabètic (en taules i figures) 8.24
 ordre de les operacions matemàtiques 9.66
 òrgans concrets de l'Estat espanyol 5.14

origen (dibuix tècnic) 9.49
 original en llengua catalana 3.3

PAC 9.81
 pàgines en blanc 11.6, 11.21
 paràgrafs (disposició) 8.1, 8.31, 11.8, 11.16-11.17
 *paraula 9.83
pare 9.5
parece ser que (esp.) 6.56
 parèntesi de tancament 3.12, 8.9, 11.8
 parèntesis 7.19, 8.38, 9.68, 9.70, 9.133, 9.144, 9.158-9.159
 part de monografia 8.40
 part de publicació en sèrie 8.40
part per mil milions 9.168
part per milió 9.168
participi aorist 9.84
 ***participi de passat* 4.23
 ***participi de present* 4.23, 9.84
participi passat 4.23
participi present 4.23, 9.84
participio presente (esp.) 9.84
 participis 4.23, 4.30
 partícules subatòmiques 9.160
pascal (unitat de pressió) 9.37, 9.73
 passat perifràstic 6.33
 passat simple 6.33
 passiva pronominal 6.36, 6.40, 6.44
 passiva tradicional 6.55
payback (angl.) 9.55
 *pedigri 9.26
pel que fa a 6.74, 6.78
península ibèrica (esp.) 5.17
 ***pèptid de l'amanitina* 9.150
per (preposició) 6.70-6.71
per + INFINITIU 6.70
per + INFINITIU SIMPLE 6.70
per a (en enunciats de matèries de ciències) 6.71
per a + INFINITIU 6.70
per acabar 4.24
 *per efecte 9.64
per entre 6.81
 ***per la totalitat de* 6.67
per mitjà de 6.75
 **per separat 6.68
per tal de + INFINITIU 6.67
per totes 6.67
per tots 6.67
 **per últim 4.24
percentatge en pes 9.168
percentatge en volum 9.168
 percentatges 7.18, 9.168
 perífrasis d'obligació 6.5
 perífrasis de gerundi 6.46
perquè + *voler* + INFINITIU 6.67
 personatges d'obres teatrals 8.38
 personatges històrics i polítics 9.89
perspectiva cavallera 4.30, 9.49
perspectiva dimètrica 9.49
perspectiva militar 4.30, 9.49
pes atòmic 9.149
pes/pes (relació) 9.168
pes/volum (relació) 9.168
 *petita empresa 9.57
petita i mitjana empresa 9.57
 peus d'illustració 8.22, 9.40, 9.50, 11.24
pila 9.58
PIME 9.57
 piràmide d'edats 8.20
placa de Petri 9.25
 pleca 9.163
 pleca doble 9.163
 pleonasmes 6.10
 plurals dels mots acabats en *-xt*, *-sc* i *-ig* 4.21
poder-se + INFINITIU 6.61
 poemes 8.31
política agrícola comuna 9.81
 portades de les proves 11.2-11.5
 portuguès 2.8, 7.47.c, 8.43, 10.17
posar les cotes 6.23
posar un exemple 6.58
 posició dels adjectius 6.1
 possessius 6.11
 potencial estàndard de reducció (símbol) 9.163
 potències de base 10 9.69
pregon/a 4.9
pregunta 3.10
 **pregunta d'elecció múltiple* 8.4
pregunta d'opció múltiple 8.4
 pregunta de mostra 8.5
pregunta de opció múltiple (esp.) 8.4
pregunta de tipo test (esp.) 8.4
pregunta de tipus test 8.4
 *prendre 6.27
prendre les mides 6.22
prendre mesures 6.22
 **prendre mides 6.22
 preposicions i locucions preposicionals 6.70-6.81
 present d'indicatiu 6.37
presentar 6.24
prima 9.131
primera 9.131
Primera Guerra Mundial 5.10
 primera persona del plural 3.23
prion (esp.) 4.22
problema 3.10
procés geomorfològic 9.35
 processadors de textos V. *MS Word*
 producte (operació matemàtica) 7.37
 producte d'un nombre per una potència de base 10 7.37
 producte d'una incògnita per un nombre 7.37
 producte d'unitats 7.37, 9.69
 producte de magnituds físiques 7.37, 9.66
 producte de nombres 7.37
 producte de solubilitat (símbol) 9.151
 professors correctors 8.12, 11.5
 professors redactors 3.8, 7.13, 8.29-8.30, 8.32, 9.50, 9.82, 9.109, 9.114, 9.151, 11.1, 11.34

Criteri

- profund/a* 4.9
profunditat 4.9
progenitor 9.5
 programes espacials 9.75
 **promig 4.3
 pronoms 6.5-6.10
 pronoms febles 6.5
 pronoms personals forts 6.9
 pronoms relatius 6.8
propietat 4.9
prova 3.10
 prova auditiva (en llengües estrangeres) 9.117
 prova d'aptitud personal (PAP) en llengua castellana 9.111
 prova d'aptitud personal (PAP) en llengua catalana 9.115
 pseudònims d'artistes 9.91
pujar 6.45
 punt (separador de milers i milions) 4.6, 7.35, 9.53, 9.79, 9.123, 9.143, 10.7
punt d'origen 9.49
 punt final (signe de puntuació) 7.46, 8.8, 11.28
 punt i coma (signe de puntuació) 7.47.d, 8.44
 punt i seguit (signe de puntuació) 8.44
punt mort 9.55
punt origen 9.49
puntos (esp.) 8.16
punts 8.16
 punts suspensius (signe de puntuació) 7.39-7.40, 7.46, 8.8
 puntuació (signes) 3.10
 puntuació d'una qüestió 3.12
 puntuació de la prova 8.11
 puntuació dels exercicis 3.8, 6.37, 8.12, 8.16
 puntuació dels exercicis (en llengües estrangeres) 8.15-8.16, 9.116
 puntuació dels qüestionaris d'opció múltiple 8.17
 puntuació idèntica de les versions 8.13
 puntuació parcial de la prova (disposició) 8.16
 puntuació total de la prova 3.8, 8.11
pyme (esp.) 9.57
- quadrati 3.12, 11.15
 quadrati i mig 3.12, 8.1, 11.8, 11.16-11.17
quadre 3.17
 *quadre 3.17
 quadre de qualificacions (portada) 11.2
 quadres 8.22-8.25, 11.24, 11.29
qualitat 4.9
quan + VERB CONJUGAT 6.52
 **quant val...?* 6.54
 quantificadors 6.12-6.13
quantitat 4.9
 quantitat aproximada (expressió) 7.25
 quantitat de substància (símbol) 9.158
 quantitat química (símbol) 9.158
 quantitats (escriptura) 4.5
 quantitats monetàries en anglès (representació) 9.121
- què 6.8
que segueix 6.1
que segueix (esp.) 6.1
qüestió 3.10
 qüestions (numeració) 11.8
 qüestions d'opció múltiple 8.4-8.10, 8.17
 qüestions d'opció múltiple (instruccions) 8.5
 qüestions d'opció múltiple (nombre de respostes) 8.6
 qüestions d'opció múltiple (puntuació) 8.17
Quijote (llibre) 9.101
 *quilogram 7.34
 *quilòmetre 7.34
 química 2.5, 2.10, 9.144-9.168, 10.19
 química analítica 9.146, 9.168
quin valor té...? 6.54
 quocient d'unitats 9.69
 quocient de magnituds físiques 9.66
- R+D+I* (recerca, desenvolupament i innovació) 9.55
 radi de la Terra (símbol) 7.31, 9.73
 radi de Saturn (símbol) 9.73
raigs X 4.21
raonadament 6.19
raonar 6.18
 *raonar 6.19
ràtio d'endeutament 9.55
ràtio de disponibilitat 9.55
razonar (esp.) 6.19
 reaccions bidireccionals 9.165
 reaccions d'entalpia 9.164
 reaccions en equilibri 9.165
 reaccions netes 9.165
 reaccions químiques 7.22, 9.156, 9.165
realimentació 4.27
 *realitzar 6.16
realitzar (esp.) 6.16
 *rebre el nom de 6.57
recta 9.134
 redacció en present 6.37
 referències bibliogràfiques 7.47.b, 8.36, 8.39-8.49
 referències bibliogràfiques (més d'una obra amb la mateixa autoria) 8.44
 referències bibliogràfiques dels textos de filosofia 9.98
 referències bibliogràfiques dels textos de suport 8.32
 referències bibliogràfiques dels textos extrets d'Internet 8.48
 referències bibliogràfiques en llengües estrangeres 7.47.b, 9.116
 *referida 6.2
 *referit 6.2
 règims verbals 6.40-6.45
 relació massa/massa (símbol) 9.168
 relació massa de solut / massa de solució (símbol) 9.168
 relació pes/pes (símbol) 9.168

- relació pes/volum (símbol) 9.168
rendiment (símbol) 9.58
renegociació 4.29
rènting 9.55
representació d'isòtops 9.70
representació de càlcul de masses 9.70
representació de cèl·lules haploides i diploides 9.11
representació de decimals amb zeros 9.74
representació de quantitats monetàries en anglès 9.121
*requadre 3.17
res a dir 6.51
res a fer 6.51
resistència (símbol) 9.58
resoldre 6.26
resolució correcta d'imatges 8.18, 8.26
respondre 6.41
ressonància en circuits LCR en paral·lel 9.78
ressonància en circuits LCR en sèrie 9.78
ressonància en paral·lel 9.78
ressonància en sèrie 9.78
retroacció 4.27
riais (esp.) 4.22
rio (esp.) 4.22
RNA 9.7
RNA-polimerasa 9.7
rodona 3.18, 5.9, 7.3, 7.9, 7.15-7.16, 7.23, 7.47, 8.21, 8.36, 8.44, 9.6, 9.20, 9.40, 9.73, 9.75-9.76, 9.93, 9.128, 9.136, 9.151-9.152, 9.159, 11.7, 11.26
rus (noms propis) 5.3
ruta 9.21
- SA* 9.56
sant 6.3
santa 6.3
satèl·lits artificials 9.75
segones 9.131
segons (preposició) 6.76
següent 6.1, 7.41
*seguir + GERUNDI 6.47
según (esp.) 6.76
Segunda Guerra Mundial (esp.) 5.10
semblar que 6.56
**semblar ser que 6.56
seminegreta 11.13
senyalar 6.17
separadament 6.68
ser (verb) 6.25
ser + VERB + *per* (passiva tradicional) 6.55
ser de + INFINITIU 6.61
ser de + QUANTITAT 6.60
sèrie 3.10
sèries (model de preguntes homogeni) 3.20
sèries bàsiques de magnituds 4.9
sèries bàsiques de qualitats dimensionals 4.9
sèries de magnituds astronòmiques 4.9
sèries de magnituds geogràfiques 4.9
sèries dimensionals d'objectes tangibles 4.9
- sèries dimensionals de cossos tangibles 4.9
sèries geomètriques de cossos 4.9
sèries geomètriques de figures 4.9
servint-se de 6.75
SI 9.59
sigles 9.7, 9.56-9.57, 9.59, 9.77, 9.172
signe de multiplicar 7.37, 9.69
signe igual 7.14
signe menys 7.14, 9.19, 9.145
signes d'entonació 7.38, 7.46
signes de correcció 11.33-11.36
signes de puntuació 7.38-7.48
signes de puntuació (en llengües estrangeres) 7.47, 9.119-9.120, 9.123
signes de puntuació (en qüestionaris d'opció múltiple) 8.7-8.8
signes matemàtics 7.15, 7.19, 9.126, 9.129
signic 9.52
signico (esp.) 9.52
siguiente (esp.) 6.1, 7.41
símbols 4.5, 7.12-7.37, 9.19-9.20, 9.53, 9.58, 9.60, 9.65, 9.69, 9.73-9.74, 9.121, 9.126-9.127, 9.148, 9.152-9.154, 9.162, 9.164-9.165, 9.168-9.172
símbols d'estats d'agregació 9.164
símbols de la bioquímica 9.19-9.20
símbols de la tecnologia 9.169-9.172
símbols de les constants d'equilibri de reaccions químiques 9.151
símbols de les funcions matemàtiques 9.127
símbols de les funcions trigonomètriques i hiperbòliques 9.135
símbols de les set magnituds físiques de base 9.60
símbols de magnituds 7.16, 9.58
símbols dels elements químics 7.16, 9.148, 9.152
símbols emprats en química analítica per a solucions 9.168
símbols i denominacions de magnituds en enunciat 9.74
símbols monetaris 9.121
sinus de x (símbol) 9.135
sinus hiperbòlic de x (símbol) 9.135
Sion (esp.) 4.22
sistema americà 9.49
sistema europeu 9.49
sistema internacional 9.59
sistema just in time 9.55, 9.172
SL 9.56
smog 9.36
sobre la base de 6.76
sobre la base de (esp.) 6.76
sobre manera 4.24
solo (esp.) 4.22
solució 9.146
solució formal (símbol) 9.168
solució molal (símbol) 9.168
solució molar (símbol) 9.168
solució normal (símbol) 9.168
solucionaris 3.10, 3.21, 6.37, 8.25
solucions químiques 9.168
solvent 9.146

sondes espacials 9.75
 subíndexs 7.17, 7.22-7.23, 7.29, 7.31, 9.65, 9.151, 9.158, 9.169
 subjecte posposat al verb (en espanyol) 9.110
sublimar 6.42
 subnumeracions 11.9
 subratllats 9.107-9.109, 9.112, 9.114
 subtítols 9.37
 superíndexs 7.17, 7.48, 9.70, 9.159
 superíndexs (puntuació) 7.48
 supervisors 11.1, 11.33, 11.36
 suplement (d'una publicació periòdica) 8.45

*tal com 6.84

*tal que 6.82

tan + ADVERBI + *com sigui possible* 6.65

tangent de *x* (símbol) 9.135

tangent hiperbòlica de *x* (símbol) 9.135

tardar 6.31

taula 8.19, 11.30-11.31

taules 8.21-8.23, 11.24-11.31

taules de veritat 11.25, 11.27-11.28

taxa interna de rendibilitat 9.55

taxa interna de rendibilitat (plantejament de l'equació) 9.54

tàxon (classificació taxonòmica) 7.9

tecnologia industrial 2.5, 9.74, 9.169-9.172

tema 7.6

temperatura (símbols) 7.26-7.27

temps verbals 6.33-6.37

tendències 9.94

tendències artístiques 9.95

tenint en compte 6.76

tenir lloc 6.32

teoria de l'evolució 9.4

**teoria evolutiva 9.4

terceres 9.131

TERMCAT 5.12

termes (l·listes) 8.24

termes al·gèbrics 7.16

termes d'astronomia 5.23

termes d'economia de l'empresa 9.55

termes de ciències de la Terra 9.39

termes de dibuix tècnic 9.49

termini de recuperació 9.55

terminologia 4.27-4.30, 5.23, 9.39, 9.49, 9.55

terna 9.49

tests 4.21

textos de suport 3.5, 5.21, 8.30-8.38, 8.40-8.43, 11.37

textos extrets d'Internet 8.48

textos històrics 8.43

tipus 4.14

tipus de diabetis 9.27

tipus de lletra 7.1-7.11, 11.10-11.13 ; v. t. *cursiva*, *negreta*, *rodona*, *seminegreta*, *versaleta*

TIR 9.55-9.56

títols de les il·lustracions 11.24

títols de les obres (llibres, pel·lícules, obres teatrals o musicals) 5.8

títols de les obres d'art 9.97

títols de les obres gregues (llibres, pel·lícules, obres teatrals o musicals) 9.85

títols de les opcions 11.7

títols de les taules 8.21

títols dels exercicis (disseny) 9.51

títols dels temes 7.8

títols dels textos de suport (disposició) 8.33

topònims catalans 5.11, 5.15-5.16, 5.19, 5.22, 6.12

topònims espanyols 5.17-5.18, 5.22

topònims llatins 9.104

topònims occitans 5.20

**tot + GERUNDI (amb valor copulatiu o de posterioritat) 6.46

tot + TOPÒNIM 6.12

total (en llengües estrangeres) 8.16

totalment 6.67

totes dues 4.19

tots dos 4.19

tractaments personals 3.22-3.23

traducció (casos especials) 4.17, 5.5-5.6, 5.11, 5.22, 8.23, 8.30, 9.75

traducció (textos de suport) 8.30, 8.42

traducció de subíndexs 9.151, 9.169

traducció de topònims 5.18-5.19

transcripció de noms propis àrabs 5.2

transcripció de noms propis russos i ucraïnesos 5.3

triangle d'edats 8.20

triftons (en espanyol) 4.22

trigar 6.31

**trobar el valor de 6.26

truhan (esp.) 4.22

ucraïnès (noms propis) 5.3

unitat cúbica 7.48

unitat monetària 9.55

unitats de mesurament 7.12, 7.24, 7.37, 9.58, 9.67, 9.69, 9.73, 9.152

unitats de pressió 9.37

unitats de la física 9.73

unitats fraccionàries 7.24, 9.67

uns quants / unes quantes 6.13

ús metalingüístic de la cursiva 7.10

usted (esp.) 3.22

usuari/ària 3.24

Val d'Aran 5.20

valència 9.144

*valer 6.25

Vall d'Aran 5.20

valor actual net 9.55

vàlvula de Bunsen 9.25

VAN 9.55

variació terminològica 4.27

vas de precipitats 6.32, 9.25

vectors 9.62-9.63, 9.65, 9.130

Critica

velocitat (símbol) 9.65
velocitat de la llum (símbol) 9.73
**venir + GERUNDI 6.48
**venir donat per 6.55
ver 11.27
verbs 6.14-6.32, 8.37
verbs de mesurament 6.45
verdader 11.27
veritable 11.27
veritable magnitud 9.49
versaleta 7.6, 7.30, 8.38, 9.2, 11.24
versar sobre 4.26
versió 3.10
versions paral·leles (català i espanyol) 3.4, 11.38

vertader 11.27
via 6.79, 9.22
vista d'alçat 9.45
volum 9.155
vós 3.22

xifres (en la puntuació de les proves) 8.15
xifres aràbigues 7.2, 9.27, 9.102, 10.6-10.7
xifres romanes 9.27

zigot 9.13

